

Prologus In annales ecclesie
Alderspacensis

maiorū gesta, veterinque monimenta di-
ligenter contueamur, quā fuerit vetus-
tas in prodendis historiis posteritati
inclinata, facile ppendimus. Hæc an-
teq̃ lras quaslibet excogitasset, in sta-
tus sepulchralibus, rerūq̃ signis proba posteris reliquit
rerū gestarū memoriā. Posteaq̃ aut caracterū usus intro-
ductus est, historiarū ut exerceat mīs, qui nō modo
soluta sēne, sed carmine quoq̃ apud grecos latinos, ex-
terasq̃ gentes, præclaras maiorū suarū historiā texere
quæ dū a nob̃ diligenti fuerit studio plecta, quid nob̃
fugiendū sit, quidne expetendū plane suggerūt. Inq̃dem
p̃pulchrū est patrū exemplis vitam instituerē nos mōres
ut ipsorū errores p̃inde ac scapulos caute declinemus
quæ vero ab ip̃is sancte p̃beq̃ facta sūt nob̃ ad imitandū
p̃ponamus. Sicq̃ sit ut ex aliorū rebus, sub fortunā læta
adversaq̃ patris, mltā pericla evitare possimus. Interca
etiā quā instabilis sit huius mōdi vanitas in oī natione
quæ sub celo est, quā q̃ mīe ip̃i fidendū sit, nisi peritis
stupidos aut saxeos geramus sensus, ligdo cognoscimus
Quayd huius rei nō mltū zelosus ego frater Volsungus
solo nōie Abbas, annales Alderspaceñ, ab illis huc usque
intermissos, amplecti curavi. Indignatus quippe crebro
maiorū nostrorū in hac p̃te desidia, utpote qui nec
p̃maria coenobii ñri institutionē, atq̃ eius profectū,
sed neq̃ incomoda pericula, q̃bus hæc domos sæpius se-
tū p̃ter p̃cipū dissidias, et tempm̃ condensationē, tū etiā
p̃ abbatū et p̃sidentū ineptiā validissime laborant, pe-
neq̃ succubunt, exiguo salte calamo commendare neglexe.

Prologus in annales ecclesiae

Alderspacensis

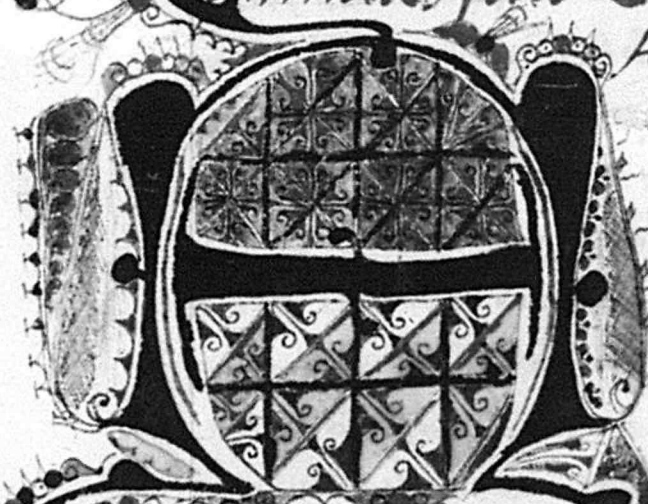
Si maiorum gesta veterumque monumenta diligenter contueamur, quantum fuerit vetustas in prodendis historiis posteritati inclinata, facile perpendimus. Haec antequam litteras quaslibet excogitasset, in statuis, sepulchralibus ceterisque signis probam posteris reliquit rerum gestarum memoriam. Posteaquam autem characterum vsus introductus est, historicorum similis excreuit numerus, qui non modo soluta oratione, sed carmine quoque apud grecos, latinos, ceterasque gentes, praeclaras maiorum suorum hystorias contexuere Quae dum a nobis diligenti fuerint studio perlectae, quid nobis fugiendum sit, quidue expetendum plane suggerunt. Siquidem perpulchrum est patrum exemplis vitam instituere nos mortales vt ipsorum errores perinde ac scopulos caute declinemus Quae vero ab ipsis sancte probeque facta sunt nobis ad imitandum proponamus. Sicque fit, vt ex aliorum rebus, sub fortuna laeta aduersaque patrat, multa pericula euitare possimus. Interea etiam quam instabilis sit huius mundi vanitas in omni natione quae sub coelo est, quam que minime ipsi fidendum sit, nisi penitus stupidos aut saxeos geramus sensus, liquido cognoscimus Quapropter huiusce rei nonnihil zelosus ego frater volfgangus solo nomine Abbas, annales Alderspacenses, ab aliis hucusque intermissos, amplecti curaui, Indignatus quippe crebro maiorum nostrorum in hac parte desidiam, vtpote qui nec primariam coenobii nostri institutionem, atque eius profectum, sed neque incommoda periculae, quibus haec domus saepius tum propter principum dissidias, et temporum conditionem, tum etiam propter abbatum et presidentium ineptiam validissime laborauit, penique succubuit, exiguo saltem calamo commendare neglexe-

erūt Quae Itaq; de rebus nr̄is ex ltr̄arū monimēis p̄bag
fama comperire potui, et si nō ornato, hūm̄ tñ atq;
fidei stilo enarrare incipia. Monimū qđe in hystoria
p̄p̄gnda plus fidem quā orōis veritate esse req;
renda, quarū illa edificat, ista vero delectat et nō,
nūq; sub elegantie fūco quae falsa sunt intermisceat.
Potissimū tñ hūius negotij de abbati iurōzū institutiōe
eorūq; magisterio, et de etiā nr̄ae antiopi fortuna
p̄positū erit, nisi quidēq; de patrie ducibus atq; epis
p̄ hystoriae cōplemento atq; decore mentio inadat. qđ
tñ sub eo facturi sumus moderamine ut nos domus
nostre cura ad hāc p̄traxisse videat. Et ne rei signa,
noī opam impendisse causam ab extraneis narratio;
vniq; temperabimus. Sunt etiā tot hystoriarū a p̄sta,
tissimis quondā conscripta volumā autoribus, ut ysdem
sup̄addere, nō scius quā solis splendore facie p̄movere
suerunt, estimet. Quāq; & ea vniat tempestate
(quādo & germania, numerus domus exuberat, atq;
nō Italis gr̄ecisq; de oīm rerū doct̄ina, in literarū
conuerstat palestra. Elegantiissimū eruditissimiq; chro;
nographi, qui plenas iuxta iugem dexterit̄e hysto;
rias nudant, posteritatēq; t̄smitant. Obinde me
paucissimis absoluant.

runt. Quæ itaque de rebus nostris ex litterarum monumentis probaque fama comperire potui, et si non ornato, humili tamen atque fideli stilo enarrare incipiam. Nouimus quidem in historia prosequenda plus fidem quam orationis venustatem esse requirendam, quarum illa edificat, ista vero delectat et nonnunquam sub elegantiae fucō, quæ falsa sunt, intermiscet. Potissimum tamen huius negotii de abbatum nostrorum institutione eorumque magisterio et de ecclesiæ nostræ anticipi fortuna propositum erit, nisi quandoque de patriæ ducibus atque episcopis pro historiæ complemento atque decore mentio incidat. Quod tamen sub eo facturi sumus moderamine, ut nos domus nostræ cura ad hæc pertraxisse videatur. Et ne rei superuacuae operam impendisse causemur ab extraneis narrationem utcunque temperabimus. Sunt etenim tot historiarum a præstantissimis quondam conscripta volumina autoribus, ut iisdem superaddere, non secus quam solis splendorem face promouere succensa, estimetur. Quamquam et ea viuant tempestate (quando et germania mineruæ donis exuberat atque cum Italis græcisque de omnium rerum doctrina in literaria concertat palestra) elegantissimi eruditissimique chronographi, qui plenas ingenii dexteritatem historias cudant posteritatisque transmittant. Obinde me paucissimis absoluam.

Annales sive Cronicon domus Alderspach
A fr̃e Wolfgango abbate editi a

Alderspachensis ecclesie exordium apud
gestantes, intatus se offert nodus
in p̃maria roenobis fundatio rite
ascribenda sit fama quippe vulgare
ad huc usq; tempe deducta, quos
quandam rantes de Alderspach, d̃cos
Hendbertum et Calohum germanos

anciam ecclesiam p̃mitus instituisse puoluit. Cui ego
ex causis postea enarrandis, nō facile assento. Ippum
aut st̃m Ottomem septim ecclesie babenbergem antiste
illiusq; nōis p̃mū, domus nr̃e verū & Indubitati fū
datorē arbitror. Quod nū ex eius legenda, nū ex alijs
autentis licet inuestigare p̃pturis Nam sub Anno
restitutae salutis trigesimo nono. sup̃ millesim̃ cente,
sumū mēoratus Beatus & ṽnabilis ep̃s Otto ad Instan.
nā et p̃tione Ascani In Alderspach canonicorū p̃positi
et fr̃m eius, ecclesiam quā in hoc sperat edificare loco
vna nū cōmā & derimis ab ep̃o patrueñ Regimaro "sancti petri"

In p̃mitatōe aliorū septem mansibz acceptis, atque
in portione quadā syluae Nortwald. (quae modo hardt
appellat^r) deo et b̃to petro Ap̃lorū p̃ncipi loci patrono
obtulit Statuens ut fr̃ibz fr̃es p̃dm b̃m Augustinū & lam
degerent, q̃bus et d̃ns eligendi et p̃ptm & aduocatum
indulsit, quēadmodū in ip̃ius p̃uilegio q̃ adhuc sup̃est
pleniū iōtinet^r Ipse aut ṽñ sanctus eodē anno inquit
e p̃lo, anteq̃m ecclesiam nr̃am ad integrū conferisset
sed et Regenbertus patrueñ p̃r̃sul sc̃i Ottom̃s fū
dationē donationeq; p̃ ip̃ius interuentū p̃p̃to Ascanio
cōfirmans eundem ṽnabilem p̃m̃ Ottomē In p̃uilegio

1139.
Olatio Anni
et.

Mors fundatoris
eodē anno

Confirmo Regem
sc̃i Ep̃i Patrueñ.

Annales siue Cronicon domus Alderspacensis

A fratre Bolfgango abbate editi Alderspacensis ecclesiæ exordium aperire
gestientes, intricatus se offert nodus:
cui primaria cœnobii fundatio rite
adscribenda sit. Fama quippe vulgaris
ad hæc usque tempora deducta, generosos
quondam comites de Alderspach, dictos
Rudbertum et Calohum germanos

nostram ecclesiam primitus instituisse prouoluit. Cui ego
ex causis postea enarrandis non facile assentio. Ipsum
autem sanctum Ottonem septimum ecclesiæ Babenbergensis antistitem
illiusque nominis primum, domus nostræ verum et indubitatum fun-
datorem arbitror. Quod tum ex eius legenda tum ex aliis
autenticis licet inuestigare scripturis. Nam sub Anno
restitutæ salutis trigesimo nono supra millesimum cente-
simum memoratus Beatus et venerabilis episcopus Otto, ad instan-
tiam et petitionem Ascuini In Alderspach canonicorum præpositi
et fratrum eius, ecclesiam, quam in hoc ceperat ædificare loco
vna cum ecclesia sancti Petri et decimis ab episcopo patauensi Reginmaro
in permutationem aliorum septem mansorum acceptis, atque
cum portione quadam syluæ Nortwald (.quæ modo hardt
appellatur.) deo et beato Petro Apostolorum principi loci patrono
obtulit statuens, vt inibi fratres secundum beati Augustini regulam
degerent, quibus et ius eligendi et præpositum et aduocatum
indulsit. Quemadmodum in ipsius priuilegio, quod adhuc superest
plenius continetur. Ipse autem vir sanctus eodem anno migravit
e sæculo, antequam ecclesiam nostram ad integrum confecisset.
Sed et Regenbertus patauensis præsul Sancti Ottonis fun-
dationem donationemque per ipsius interuentum præposito ascuino
confirmans eundem venerabilem patrem Ottonem in priuilegio

De Nobilibus, dictis
fundatoribus

De arce

De Villa Alderspach.
in q^a p^{re}dia d^{omi}nⁱ f^{uer}unt
quoru^m fuerint
q^{uo}do ad nos quene-
runt.

suo fundatorem n^{ost}rum apte cognovimus Joannes Insuper
et Berencho. b^{er}ogen^{se} eccl^{esi}e antistes In memorata sylva
vulgo h^{ab}et dicta. aⁿalibus n^{ost}ris pasua concedentes
mon^{ast}erium n^{ost}rum Jam dictae eccl^{esi}e plantula insigni appel-
lant. Hec f^uit n^{ost}ra de fundatore assertio tanto soli-
dior est, q^uanto eam constat in originalibus n^{ost}ris reco-
dere. Nunc aut^{em} ad nobiles illos viros q^uibus coenobio
n^{ost}rum erecto astitit redeundum est. N^{on} enim inficias ibo
ipsos in p^{ri}maria h^{uius} domus Institutione aliq^{ui}d effecisse
fuit naq^{ue} q^{uod} de suis n^{ost}ris cum sup^{er} memoria firmis
terminis fuerit n^{ost}re eccl^{esi}e p^{ro}p^{ri}is. Unde forsan sub eius
antecessoribus, aut et^{iam} retroactis temporib^{us} facta sunt
quae levis fama ad nos usq^{ue} p^{ro}duxit. Ut videlicet castra
n^{on} longe a mon^{ast}erio in colle situ, deposita sit atq^{ue} in coe-
nobii adificatione t^{em}p^{or}e. Sed q^{uod} arx In Jam dicto loco
quondam fuerit constituta, n^{on} ausim^{us} ut o^{mn}i^o negare
ut affirmare. Nam et fama quae usq^{ue} adeo p^{ro}valuit vi-
deretur esse inanis, et tamen indicia quae remanent, n^{on}
admodum apta & clara s^{un}t ut arce ibi aliquam fuisse
constitutam crediderim. Namq^{ue} sylva loco adiacens v^{er}obulid
ab arce usq^{ue} hodie reservet. Putamus sane nup^{er} sub
Conrado abbate deno q^uo Inter d^{omi}n^um Henricum et comite de hals
bella gerebant^{ur}, atq^{ue} p^{er} plures dies Jam dicti p^{ri}ncipis no-
bisq^{ue} p^{ro}posuisset exercitus pro minimis militum sibi
ignis aggerem In loco ubi arcem p^{re}stitisse mentit^{ur} fama
conferre. Sed arce de qua nihil legimus, relinquit^{ur}
p^{ro}fito iste terra funiculus quae n^{on} mon^{ast}erium occupat villa,
q^uam quondam continebat Alderspach d^{omi}n^um. In q^uatuor adu^{er}sus
i. p^{re}dia partitu^m, quae ita eccl^{esi}e n^{ost}rae accesserunt. Vnu^m ex Rud-
berto de Alderspach, de quo statim mentionabim^{us}. Alterum
2. Adalramus de Gambe scilicet Margareta In Osterhonen.

suo fundatorem nostrum aperte cognominavit. Joannes insuper et Berencho babenbergensis ecclesiæ antistites in memorata sylva vulgo hart dicta, animalibus nostris pascua concedentes monasterium nostrum iam dictæ ecclesiæ plantulam insignem appellant. Hec igitur nostra de fundatore assertio tanto solidior est, quanto eam constat cum originalibus nostris concordare. Nunc autem ad nobiles illos viros, quibus cœnobii nostri erectio ascribitur redeundum est. Non enim inficias ibo ipsos in primaria huius domus institutione aliquid effecisse. Fertur namque quod Ascuinus, cuius supra memoriam fecimus, tercius fuerit nostræ ecclesiæ præpositus, unde forsitan sub eius antecessoribus, aut certe retroactis temporibus facta sunt, quæ levis fama ad nos vsque perduxit. Ut videlicet castrum non longe a monasterio in colle situm, depositum sit atque in cœnobii ædificationem transierit. Sed quod arx in iam dicto loco quondam fuerit constituta, non ausim vel omnino negare vel affirmare. Nam et fama, quæ vsque adeo præualuit vix poterit esse inanis, et tamen indicia, quæ cernuntur, non admodum apta et clara sunt, ut arcem ibi aliquando fuisse constitutam crediderim. Quamquam sylva loco adiacens vocabulum ab arce vsque hodie reseruet. Putamus sane nuper sub Conrado abbate decimo quum inter ducem Henricum et comitem de hals bella gerebantur atque per plures dies iam dicti principis nobiscum pausasset exercitus pro munimine militum sibi hunc aggerem in loco, ubi arcem stetisse mentitur fama confecisse. Sed arcem, de qua nihil legimus, relinquamus. Profecto iste terræ funiculus, quem modo monasterium occupat, villagium quondam continebat, Alderspach dictum, in quatuor ad minus prædia partitum, quæ ita ecclesiæ nostræ accesserunt, vnum ex Rudberto de Alderspach, de quo statim mentionabimur. Alterum Adalramus de Cambe Sanctæ Margaritæ in Osterhouen

7
advocatus, sibi Ottom fundatoris nri rogatu fribz p qda
altero p'dio In Vluendorff commutavit. Terciu In sup
fies de Alderspach In Kimberti patavien epi p'sentia
in commutatioe duoz mansoru In lintpach videlicet
et Verental acq'serunt. Rapato vero comes ortubergen
p'diu qd Henricus de helynarwe hoc in loco possideat
pro alio in Etkubem eam nra assignavit. Ex his
oppido liquet nobiles illos viros quibus fama vulgaris
fundatione astupserat, pariu In Alderspach agro pos-
sedisse et eam nra tradidisse. De fundatioe **A II**

Olando aut p'maria huius domus Institutio facta
sit paucis p'stigere libet. De hac qdem re ana-
les nros no segm scutando pariu explorare
potim. nisi qd scis Otto in suo privilegio sub annis dñi
1139. emanato, eamz qua fundare coeperat Ascurio
p'to et eius fribus assignavit. Unde forstan paulo an
p'mu ecclia nra fundametu postu est. Si aut fama
veritate habet quae tam detm Ascuriu tertiū loci p'tm
comendat. (quē m ego p'mu fuisse puto) erat annos
duodecim incarnationis 1120. p'maria cenobiu nrm origiez
arbitror sup'sse. Sed pauci forsan canoici sub tenui
victu deo mibi militabat, utiqz p'ys fidelium etymis
sustentati, quoad largiori sibi ottois donatioe complari
mererent. Sed nec ipa adeo magnifica erat ut edificios
et sem necessitati sufficeret. Quippe tam in p'te apus vir
p'tus magna b'nficia comulerat et p'ter cellas mōchoz
montas quas etia m'stauravit, quidē monasteria fun-
davit, dotavitqz. Ex q'bus nrm teodem'ret. Ad anqz
ad integru cōpleret ex hūanis ingruit. Ob quā cau-
sam canoici forsan tenuē victu & subam ferre nō va-
lentes de loco post hac recessit & Cisterciensibz q laborio. Celsio Canon:

origo i^a ecclie nre
1120

Tenuitas, vclq

15 Maria an 1406
fundata
Hoc decimū festin

aduocatus, sancti Ottonis fundatoris nostri rogatu fratribus pro quodam altero prædio in vluendorff commutauit. Tercium insuper fratres de Alderspach in Reinberti pataviensis episcopi præsentia in commutatione duorum mansorum in lintpach videlicet et Berntal acquisierunt. Rapoto vero comes ortenbergensis prædium, quod Henricus de Helpenawe hoc in loco possidebat pro alio in Ekkenheim ecclesie nostræ assignauit. Ex his oppido liquet nobiles illos viros, quibus fama vulgaris foundationem asscripserat, parum in Alderspacensi agro possedisse et ecclesiæ nostræ tradidisse. De fundatione Cap. II. Quando autem primaria huius domus institutio facta sit paucis perstringere libet. De hac quidem re annales nostros non sequiter scrutando parum explorare potui, nisi quod Sanctus Otto in suo priuilegio sub annis domini 1139 emanato, ecclesiam, quam fundare cœperat, Ascuino præposito et eius fratribus assignauit. Unde forsitan paulo ante primum ecclesiæ nostræ fundamentum positum est. Si autem fama veritatem habet, quæ iam dictum Ascuinum tercium loci præpositum commemorat (quem tamen ego primum fuisse puto.) circiter annos dominicæ incarnationis 1120, primariam cœnobium nostrum originem arbitror sumpsisse. Sed pauci forsitan canonici sub tenui victu deo inibi militabant vtrumque piis fidelium eleemosynis sustentati, quoad largiori sancti Ottonis donationem consolari mererentur. Sed nec ipsa adeo magnifica erat, vt edificiis et fratrum necessitati sufficeret. Quippe iam in simile opus vir sanctus magna beneficia contulerat et præter cellas monachorum nonnullas, quas etiam instaurauit, quindecim monasteria fundauit dotauitque. Ex quibus nostrum tredecimum recensetur. Quod antequam ad integrum compleret ex humanis migrauit. Ob quam causam canonici forsitan tenuem victum et substantiam ferre non valentes de loco posthac cesserunt et Cisterciensibus, qui laborio-

1136 mors Leopoldi
et ius censuale vinear
apud Cremos.

Etia a Luitpoldo.

1104 Rudbertus &
Aldersbach testis.
in inscripto Wundenberg.

Oratoriu Alderspac:
primu.

Orig Ecclae S. Petri
871.

si tunc erant et sub paupere vita instituti locum dederunt Sed
q. canonicis an sibi Otto's donatione p. aliquos in hoc loco
dequerit annos ex privilegiis nostris habemus Siquide
Duxus Marchio Leopoldus qui sub annis dñi 1135. mundum
deseruit. fectus in gloria p. in vinea quada apud Trebs
quae etia sibi petri in Aldersbach attinebat. Ius suu censu-
ale libere p. ap. donavit. Cuius bonitate Luitpoldus
filius qui p. Conradu Imperatore dux Bavariae institutus
fuerat imitatus in altera vinea consuevis ius etia nra
relaxavit Insup etia Rudbertus de Aldersbach una cu
Gotpoldo de sattpogn in quoda privilegio qd in monasterio
Wundenberg conservat. sub annis dñi 1104. testis citatur
Quo sane Adthardis ex pogu comitissa atq. matricula civi-
tatis liberina (quae tam Ratisbona dicitur) advocata una
cu filijs reginam Abbt in Wundenberg eligendi p. latu re-
novat traditione. Ex his me parum falli existimo nra
etiam nra medietate tempus caput exesse tunc
em monasterio bona p. in p. nra ex dispositioe dñia
atq. fidelium devotioe instituta est fect. demq. p. in do-
mus Aldersbach oratorium In loco ubi nro dñe catene
sacellu pro infirmis constructu est. terra occupasse Sed et
p. in nra cognia ubi nre victualia nra servant
quonda locus deo dicatus fuisse putat. Unde et nra quae
in locis sacris p. in solent a senioribus nris in parochia
nup explorata sunt Qui etia mortuorum sepultura congrua
fuit Nam ubi de cancellis sub custodia v. p. in cella
desendi. huius ex utraq. pte mortuorum ossibus undiq. abu-
dat vñ nro est ambigendum sepulturae ibi quoda exisse
Sed fidelium paganorum ne nro facile dixerim Sancti vero
petri etia extra mōi portam (qua ex bñ Ottomō dona-
tione nati sumus. p. annos ducentos ac septuaginta quos

e

f

si tunc erant et sub paupere vita instituti, locum dederunt. Sed quod canonici ante sancti Ottonis donationem per aliquos in hoc loco deguerint annos ex priuilegiis nostris habemus. Siquidem diuus Marchio Leopoldus, qui sub annis domini 1136 mundum deseruit, factus in gloria sanctorum, in vinea quadam apud Crembs, quæ ecclesiæ sancti petri in Alderspach attinebat, ius suum censuale, liber sancto apostolo donauit. Cuius bonitatem Luitpoldus filius, qui per Conradum imperatorem dux Baiuariæ institutus fuerat, imitatus, in altera vinea consimile ius ecclesiæ nostræ relaxauit. Insuper etiam Rudbertus de Alderspach vnacum Gotpoldo de satelpogen in quodam priuilegio, quod in monasterio windberg conseruatur, sub annis domini 1104 testis citatur. Qui sane Adlhaidis ex pogen comitissa atque materculæ ciuitatis tiberinæ. (. quæ iam Ratisbona dicitur.) aduocata, vna cum filiis eginoni Abbati in windwerg eligendi prælatum renouat traditionem. Ex his me parum falli existimo, nostram ecclesiam circiter memoratum tempus caput erexisse. Tunc enim monasteriorum bona pars in prouincia nostra ex dispositione diuina atque fidelium deuotione instituta est fertur denique primum domus Alderspacensis oratorium in loco, ubi modo diuæ catarinæ sacellum pro infirmis constructum est, terram occupasse. Sed et promptuarium circa coquinam, vbi nunc victualia nostra seruantur, quondam locus deo dicatus fuisse putatur. Quandoquidem cruces quæ in locis sacris pingi solent a senioribus nostris in parietibus nuper exploratæ sunt. Cui etiam mortuorum sepultura contigua fuit. Nam vbi de cancellis sub testitudine versus hospitum cellam descenditur, humus ex vtraque parte mortuorum ossibus vndique abundat, vnde non est ambigendum sepulturam ibi quondam exstitisse. Sed fidelium paganorumue non facile dixerim. Sancti vero Petri ecclesia extra monasterii portam (. quam ex beati Ottonis donatione nacti sumus.) per annos ducentos ac septuaginta quatuor

ante Cisterciensium religionis in hac domo plantatio legitur
fuisse atque stimoniales ibi habitasse nonnulli affirmant
Capella aut gl'ose genitricis dei Juveng. una in mon' Capella in Weng.
ferme surrexit Nam et altare eius p' nobiles illius
villae circa annos dñi 1134 constructu & dotatu offendi altare 1134.
Quatorum vero mem' qd et Sanctus Otto edificare cepit
tandē p'ce Manegoldū patavien ep'm Sub anno dñi 1207

In castro dñae marie cataxma consecratu est. **¶ III**

Quodam in p'moru b'nficijs De fundator dote

fundatorū adhuc exercere cupien. lectore p're De fundatoribz
desideramus me de Eberhardo de Etkenhem Eberhardo d' Etken
Eberhardo de Sunzingu Calacho ex Alderspach sub nro Joim: d' Sunzingu
originalibus nihil penitus legisse. Quos tñm novaez Calacho d' Alderspach
i mortologio nro annotata. Insigniaq' apud nos reservata nihil.
sunt. Eam nre sub p'ma origie nōmihl donasse. famaq'
eiusmodi nō manē. putamus. Accidit tñ f'm negligē
ut nlla de b'nficijs istis vestigia certa posteris relicta sit
A Katoldo vero tam dicti Eberhardi de Etkenhem (ut f'et²) Katoldo d' Etken
germano nonnullas possessiones eam nre traditis muenio Joim.
Mobiles ist' viri p'ce mitterhag nō longe ab Etkenhem Arp corū p'ce Mitter
arrem suā modo desolata atq' dominid qd comes orfū f'ag.
bergius illic possidet. ex p'ma successione habuere. Sed
de Rudberto ex Alderspach nrae donationū libellū ista Rudbert: d' Alderspach
comēorat. Et vñ quidā liberi duo hōies Bruno et Rud
bertus p'dm quoddā In Alderspach ab herbedone et eius
sorore copauerūt quod postea Rudbertus p' multos ānos
absq' om' contradictione possides. manu potestatis nō nre
p'dys suis corā rege et p'ncipibz nris In Tabenberg tradit p'dm Taben
sup altare b'i Georgij nris In vñ f'm de Alderspach Berge.
deo p'ueniend tradidit. Cuius donationis p'ilegia nō testibz
tiberge atq' patavie reservat dicunt² Sed quod p'dm

ante Cisterciensis religionis in hac domo plantationem legitur
fuisse atque sanctimoniales ibi habitasse nonnulli affirmant.
Capella autem gloriosæ genitricis dei in weng vna cum monasterio
ferme surrexit. Nam et altare eius per nobiles illius
villæ circa annos domini 1134 constructum et dotatum offendi.
Oratorium vero nostrum, quod et Sanctus Otto ædificare cœpit
tandem per Manegoldum patauiensem episcopum sub anno domini 1207
in crastino diuæ martyris catarinæ consecratum est. Capitulum III
Calamum in primorum beneficiis De fundatorum dote
fundatorum adhuc exercere cupientes, lectorem scire
desyderamus me de Eberhardo de Ekkenheim
Eberhardo de Suntzingen Calahoque ex Alderspach sub nostris
originalibus, nihil penitus legisse. Quos tamen (cum nomina eorum
in mortilogio nostro annotata in signiaque apud nos reseruata
sint)¹⁾ ecclesiæ nostræ sub prima origine nonnihil donasse, famamque
eiusmodi non inanem putamus. Accidit tamen fratrum negligentia,
vt nulla de beneficiis istis vestigia certa posteris relictæ sint.
A Ratoldo vero iam dicti Eberhardi de Ekkenheim (. vt fertur.)
germano nonnullas possessiones ecclesiæ nostræ traditas inuenio.
Nobiles isti viri prope mitterhag non longe ab Ekkenheim
arcem suam modo desolatam atque dominium, quod comes orten-
bergius illic possidet ex paterna successione habuere. Sed
de Rudberto ex Alderspachstrarum donationum libellus ista
commemorat. Quod videlicet quidam liberi duo homines Brono et Rud-
bertus prædium quoddam in Altersbach ab Herbodone et eius
sorore comparauerunt, quod postea Rudbertus per multos annos
absque omni contradictione possidens, manu potestatiua cum cunctis
prædiis suis coram rege et principibus multis in Babenberg
super altare beati Georgii martyris in vsum fratrum de Alderspach
deo seruientium tradidit. Cuius donationis priuilegia cum testibus
babenberge atque patauiæ reseruari dicuntur. Sed quod prædia

Eugenij Pap.

Innocent. Pii.

De Sepultura
fundatorum.

Cur Duces Bava-
riae non dolerint
Mortuum.

Henricus Supbg.

1139 Conradus
electus Imperator.

etiam nra a saepe dictis viris tradita parva fuerat neq;
adeo pclara vt ex eo liquet Eugenius namq; papa pmi
aplicu ipsi privilegium condonans no mltas in eo posses-
siones expssit Immoventibus vero terris ignobis nro iam
sub pinguiori fortia constituto pvideri cupies sub am-
pliori nro ipsius pda recensuit. Deniq; si memorati
fundatores magnifica in ecclias Aldersparan bnficia contul-
sent utiq; apud nos pposu monumetu comerissent
vt plerumq; apud alias ecclias cernimus Neq; adeo ingri-
fuisse pmi pps et canonicos qd suos fundatores decenti
sepulchro honorassent Mtr aut no mo tali fabrica pri-
uati sunt sed nescit etia vbi ipoz corpora tumtata sint
Quamq; nonnulli asserunt In ambitu era analogu vbi
frs de choro exeutes hanc pssunt ipa sub lapide reru-
ler coloris esse sepulta Sed hac hactenus de fundatorib; sufficiat
Sed q; Incliti bavarum dices sub pma monasteriu nrm
no dotauerunt fundatores quomododu In alijs pvmis locis
rebre et qdem magnifice fecerunt hanc fuisse arbitror causa
Tenebat qdem ducatu potentissim; ille pnceps henricus atuc
cognomato supbus n frs guelfone qui lotharum Imperato-
rem in Italia manu forti secutus egregia In hostes Imperij
factura patruit Mortuoq; lothario impatore sub qda casa
no longe a videntina urbe dux henricus qui ipis genex
fuit regalia abstulit Et quia papii nois et dignitatis
erat in regno ad impm suspicabat Elatus est aut apud
confluentia sub annis dñi 1139 Conradus natione suerus
qui no longe post conuentu pncipu celebrat apud tiberiam
du annis comparent solus henricus regalia seruas aberat
Sed ad hoc reddenda dies ipi In Ratisbona pfixa est
Vbi qdem regalia reddidit sed absq; gra impatoris discessit
Sicq; no longe post de consilio pncipu ipi ducatu bavarum

ecclesiæ nostræ a sæpe dictis viris tradita pauca fuerint neque adeo præclara vel ex eo liquet, Eugenius namque papa primum apostolicum ipsi priuilegium condonans non multas in eo possessiones expressit. Innocentius vero tercius cenobio nostro iam sub pinguiori fortuna constituto provideri cupiens, sub ampliori numero ipsius prædia recensuit. Denique si memorati fundatores magnifica in ecclesiam Alderspacensem beneficia contulissent, vtique apud nos preciosum monumentum commeruissent, vt plerumque apud alias ecclesias cernimus. Neque adeo ingrati fuissent primi præpositus et canonici, qui suos fundatores decenti sepulchro honorassent. Nunc autem non modo tali fabrica priuati sunt, sed nescitur etiam vbi ipsorum corpora tumulati sint. Quamquam nonnulli asserant in ambitu circa analogium, vbi fratres de choro exeuntes horas persoluunt, ipsa sub lapide cerulei coloris esse sepulta. Sed hæc hactenus de fundatoribus sufficiant. Sed quod inclyti baioariæ duces sub prima monasterium nostrum non dotauerunt fundatione, quemadmodum in aliis provinciæ locis crebro et quidem magnifice fecerunt hanc fuisse arbitror causam. Tenebat tunc quidem ducatum potentissimus ille princeps Henricus, cognomento superbus, cum fratre guelfone, qui Lotharium imperatorem in Italiam manu forti secutus, egregia in hostes imperii facinora patrauit. Mortuoque Lothario imperatore sub quadam casa non longe a tridentina vrbe, dux Henricus, qui ipsius gener fuit, regalia abstulit. Et quia præcipui nominis et dignitatis erat in regno ad imperium suspirabat. Electus est autem apud Confluentiam sub annis domini 1139 Conradus natione sueuus. Qui non longe post conuentum principum celebrans apud babenbergam, dum omnes comparent, solus Henricus regalia seruans aberat. Sed ad hæc reddenda dies ipsi in Ratisbona præfixa est, vbi quidem regalia reddidit, sed absque gratia imperatoris discessit. Sicque non longe post de consilio principum ipsi ducatus baioariæ

abdica² atq; Leopoldo. sancti Leopoldi p^{ri} archiepis austrie
filio assignat². Qui paucis superius annis dū p^{ri}mo
meam p^{ri}stretat ratiōne aduersa valetudine corripit²
et versus austrū tendens in agro patavien^{ti} mortē obiit
Sicq; duratus baioariis in f^{ide} eius henrici mag^{is} deuenit
Henricus vero n^{ost}r^{us} sup^{er}bus a rege conrado p^{re}ceptis n^{ost}r^{is}
potentissiq; et cui⁹ ut ip^e gl^{ori}abat² p^{ar}tes a mari usq; ad
mare p^{re}tendebat². breui. Iusto dei iudicio. humiliatus
tantā incidit afflictione. ut a se n^{ost}ris ferme annis
deficientibus. q^{ui}or dūtaxat sociis comitantib^{us} saxo
mā delatus sit ubi post paucos ānos vite finem dedit
Guelfo t^{er} eius germanus p^{er} regno baioario p^{ri}ma bel
la mouit et nō p^{ri}mo p^{ri}mo n^{ost}r^{us} rapina & f^{ide} dā
mū intulit. Sic q; t^{er} n^{ost}r^{us} p^{ri}nceps sub tempe fundatōis
n^{ost}r^{us} nūmū afflictus et a patria p^{ri}ulsus. dū rebus
suis cōsule^{re} nō potuit. p^{ri}stō nec aliens auxiliū ferre
quirit. De Cisterciensis ordinis exordio. Caput III

Leopoldus Dux
electus
obiit
Anno .1141.
12to et nouemb^{re}
Obito Henrici Supbi.
Guelfo oia Germani
ng^{is} belliger.

Anno post restitutā salutem Millesimo nonagesimo octo 1098
uo. xij kalendas aprilis Abbatia Cisterciens^{is} exordiu^m
sub deb^{ito} papa p^{ri}do et henrico q^{ui}to (qui p^{ri}mo
alios tertius instituit² cesar^{is} sumpsit. Ita aut^{em} contigisse
narrat². In ep^{iscop}atu Lingoniē duratus Burgundia. q^{ui}no
bū rebus et religione cōspiciū erat. in nomē Wlolfsmus
hoc diuina fauente clementia vni^{us} illustrib^{us} nobilitat²
et breui amplis possessionibus locupletatur. Caterū q^{ui}
v^{er}itibus possessionib^{us}q; diut^{er}na nō solet esse societas
q^{ui}dā ex illa p^{ri}ta congregatiōe viri spū sapientie & p^{ri}eti
altius hoc intelligēt^{es}. elegerūt potius studiis & le^{ti}s
occupari q^{ui} p^{ri}mo implicari negotiis. Quia re v^{er}itū
amatores p^{ri}mo de paupertate p^{ri}uali que celū hereditat^{is}
cogitare ceperūt. Et si t^{er} hūc p^{ri}te honesteq; vixeret. nūq^{ui}

1098 oib^{us} Cister
ciū.

abdicatur atque Luitpoldo, sancti Leopoldi pii Marchionis austriæ filio assignatur. Qui paucis superviuens annis, dum provinciam nostram perlustrat ratisponæ aduersa valetudine corripitur et versus austriam tendens in agro patauiensi mortem obiit. Sicque ducatus baioaricus in fratris eius Henrici manus deuenit. Henricus vero noster superbus a rege conrado proscriptus nuper potentissimus et cuius, vt ipse gloriabatur, potestas a mari vsque ad mare protendebatur, breüi, iusto dei iudicio humiliatus tantam incidit afflictionem, vt a se cunctis ferme amicis deficientibus quatuor dumtaxat sociis comitantibus in saxoniā delatus sit, vbi post paucos annos vite finem dedit. Guelfo tamen eius germanus pro regno baioarico plurima bella mouit et non paruum provinciæ nostræ rapina et igne damnum intulit. Sicque terræ nostræ princeps sub tempore foundationis nostræ nimium afflictus et a patria propulsus, dum rebus suis consulere non potuit, profecto nec alienis auxilium ferre quiuit. De Cisterciensis ordinis exordio. Caput IIII.

Anno post restitutam salutem Millesimo nonagesimo octauo XII. kal. aprilis Abbatia cisterciensis exordium sub Urbano papa secundo et Henrico quarto (qui secundum alios tercius inscribitur cæsar .) sumpsit. Ita autem contigisse narratur. In episcopatu Lingonensi ducatus Burgundiæ cœnobium rebus et religione conspicuum erat, cui nomen Molismus. Hoc diuina fauente clementia viris illustribus nobilitatur et breui amplis possessionibus locupletatur. Cæterum, quia virtutibus possessionibusque diuturna non solet esse societas, quidam ex illa sancta congregatione viri spiritu repleti altius hoc intelligentes elegerunt potius studiis celestibus occupari quam terrenis implicari negociis. Qua re virtutum amatores permoti de paupertate spirituali, quæ cœlum hereditat, cogitate cœperunt. Et si ibidem sancte honesteque viuerent, minus

21 Monachi cu
P. Roberto.

Hugo Lugdun. Ar.
chi. eppg.
Balthazar Cabilon.
Ep.
Odo Dux Burgund.

Roberto reducto
Albericus electo

Stephanus Anglicus.

in pro voto desiderio ipsam quam professi erant sibi inducere
gula puer se conservare advertebant. Loquuntur alterutrum
et quid singulos mouet mouere pandunt. Quiliter visus esset illi
illu compleant reddam vota mea quae destruxerunt labia
Igitur viginti & unus monachi una in pre suo Sancto Roberto
vniuersum monasterium egressi. cum nituntur complere assensu
quod uno spiritu conceperant. Illi post diutinos labores et tenta
tiones plimas tandem in Cistercium deuenerunt locum tunc
horroris & vastae solitudinis. Sed christi milites loci asperitatem
ab arcto corde quod conceperant propeito mente retrahere bat sed
locum gratum at tamquam diuinitus sibi inspiratum habitare coeperunt.
Conuincito itaque venerabilium hugonis lugdunensis archiepiscopi et Bal
therii Cabilonensis episcopi consilio. Merito clarissimi principis
Ducis Burgundie Odonis amore et fauore suffulti. Inuicem heren
tium in abbacia construere coeperunt prefato pre Roberto sua
venerabili pastore a loci diocesano suscipiente. Quibus in eodem
loco firmatibus stabilitate. Et vero paucis paucis diebus
Molismen monachi preem suum ibidem repientes ipse Urbanum
preposito Cabilonensem archiepiscopi Balthazar consensu. Iste Robertum
ad priorem suum monasterium reducant. cui Albericus vir sanctus
et religiosus tunc substitutus est. Sub cuius solitudine et
industria novum monasterium deo cooperante non mediocriter
in sancta conuersatione reuert. rebusque necessariis profuit.
Sed vir dei Albericus superne vocationis vocatum ad quod non
impigre curavit deinde regis sui anno apprehendit. Cum
dus Stephanus natione anglorus religionis pietatis discipli
nary regularis ardentissimus amator successit. Sub illius
diebus vincta domus sabaoth dilatata est. Nam cum in grege
diutius apud Cistercium hoc solum plangeret quod pusillus
esset. hoc solum metueret et pene ad desperationem ad
geret. suam se non relinquere posse pietate heredes vniuersis

tamen pro voti desyderio ipsam, quam professi erant, sancti Benedicti regulam pure se conseruare aduertebant. Loquuntur alterutrum et quid singulos mouet invicem pandunt, qualiter videlicet versiculum illum compleant: Reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia etc. Igitur viginti et vnus monachi vna cum patre suo sancto Roberto vnanimiter monasterium egressi communi nituntur complere assensu, quod vno spiritu conceperant. Illi post diuturnos labores at tentationes plurimas tandem in Cistercium deuenerunt locum tunc horroris et vastæ solitudinis. Sed christi milites loci asperitas ab orto eorum, quod conceperant, proposito minime retrahebat, sed locum gratum et tamquam diuinitus sibi præparatum habitare cœperunt. Communicato itaque venerabilium hugonis Lugdunensis archiepiscopi et Baltheri Cabilonensis episcopi consilio nec non clarissimi principis Burgundiæ Odonis auctoritate fauore suffulti inuentam heremum in Abbatiam construere cœperunt, præfato patre Roberto curam virgamque pastorem a loci diocesano suscipiente ceterisque in eodem loco firmantibus stabilitatem. At vero paucis peractis diebus Molesmenses monachi patrem suum ibidem reperientes pape Urbani præcepto Cabilonensisque archiepiscopi Baltheri consensu sanctum Robertum ad primum suum monasterium reducunt, cui Albericus, vir sanctus et religiosus tunc substitutus est. Sub cuius solitudine et industria nouum monasterium deo cooperante non mediocriter in sancta conuersatione creuit, rebusque necessariis profecit. Sed vir dei Albericus supernæ vocationis brauium ad quod non impigre cucurrit decimo regiminis sui anno apprehendit. Cui dominus Stephanus natione anglicus religionis paupertatis disciplinæque regularis ardentissimus amator successit. Sub illius diebus vinea domini sabaoth dilatata est. Nam ante, cum grex dominicus apud Cistercium hoc solum plangeret, quod pusillus esset, hoc solum metueret et pene ad desperationem adigeret, suæ se non relinquere posse paupertatis heredes vicinis

quidem hominibus in eis vite sanctitate honorantibus sed austeri-
tatem horrentibus et ita ab illorum imitatione repellentibus
quibus deuotione appropinquabat deus non facile est de exiguis
magna de paucis facere multa propter spem ad ipsorum imita-
tionem multorum excitauit corda, ita ut in cella nouitiorum
et clerici et laici secundum alium etiam nobiles et potentes triginta
pauci colabaturerunt. Ex qua celera visitatione et ita subita.
Letari coepit sterilis quae non pariebat, quorum multum facti sunt
filii deperdit. Nec cessauit ei diuitias indies multiplicare quod
magnificare letitia donec in brevi filios filiorum subito
prope matrem leta conspiceret mater. *Capitulum quintum*

30 Nouitij.

Beatus Bernardus Anno ab incarnatione A. 1113. Ord. 15.
domini 1113 a constitutione domini Cisterciensis quondam uenit. S. Bernardus.
annos natus aetate viginti duos non sex annos. 22. cum 30
quod triginta sub Abbate Stephano Cisterciensi ingressus
est et suam iugam christi collum subiunxit. Ab illa die dominus
dedit benedictionem, et ut sepe meminimus vinea illa domini Sabi-
oth dedit fructum suum, extendens palmites suos ad mare et
ultra mare propinquos eius. Ipse etiam sanctus pater in longe
post mortem domini clauallia suscepit, ob quam vitam stimula
et miracula per eum factorum chorusator ab omnibus coepit uenerari
et frequentari, ob quam incomparabilis scientiae suae excellentiam
et doctrinam in conspectu regum et principum totius amabilis erat.
Cum etiam consilio et manductione Inchoy impatores Lothari:
Lotharius et Conradus in arduis Imperii rebus usque sit Conradus Imperator:
Dignus Conradum caesarem ad hoc usque promouit ut reuerentem
una cum regibus hispaniae, franciae angliae et multis
alijs episcopis et principibus in agarenos suscepisset. De hac
re Otto freisingensis historia praestitit. Hic ergo uenerabilis pater
Cisterciensis familia in copiosa segetem surrexit fecit
Qui et in vita sua amplius quam centum et sexaginta mo. 160. Maria fundata

quidem hominibus in eis vitæ sanctitatem honorantibus, sed austeritatem horrentibus et ita ab illorum imitatione resilientibus, quibus deuotione approximabant, deus, cui facile est de exiguis magna, de paucis facere multa, præter spem ad ipsorum imitationem multorum excitauit corda, ita, ut in cella nouiciorum et clerici et laici secundum sæculum etiam nobiles et potentes triginta pariter cohabitarent. Ex qua cœlica visitatione et tam subita letari cœpit sterilis, quæ non pariebat, quoniam multi facti sunt filii desertæ. Nec cessauit ei diuinitas in dies multiplicare gentem magnificare lætitiā, donec in breui filios filiorum sub copioso numero læta conspiceret mater. Caput quintam

Beatissimus pater Bernardus Anno ab Incarnatione domini 1113, a constitutione domus Cisterciensis quintodecimo annos natus circiter viginti duos cum sociis amplius quam triginta, sub Abbate Stephano Cistercium ingressus est et suauī iugo christi collum submisit. Ab illa die dominus dedit benignitatem et, ut supra meminimus, vinea illa domini Sabaoth dedit fructum suum extendens palmites suos ad mare et vitra mare propagines eius. Ipse etenim sanctus pater non longe post curam domus claræuallæ suscepit, obque vitæ sanctimoniam et miraculorum per eum factorum choruscationem ab omnibus cœpit venerari et frequentari obque incomparabilis scientiæ suæ excellentiam et doctrinam in conspectu regum et principum totus amabilis erat. Cuius etiam consiliis et mannuductione inclyti imperatores Lotharius et Conradus in arduis imperii rebus vsi sunt. Dictumque conradum cæsarem ad hoc vsque permouit, vt crucem vna cum regibus hispaniæ, franciæ, angliæ et multis aliis episcopis et principibus in agarenos suscepisset. De hac re otto frisingensis historiam prosequitur. Hic ergo venerabilis pater Cisterciensem familiam in copiosam segetem succrescere fecit, Qui et in vita sua amplius quam centum et sexaginta mo-

1146 Eug. 3. Pap.

Conrad. 3. Impat.

Cassio Conepicorū
in Reichenberg.

Ord: durante An: 48

Religionis pmutō facta

A. 1153

Mori S. Bernardi

Patronū mutao.

nastra nra ordis instauravit Cui etā ordinū in loco
hoc tñsmutationē nō inlūit asspsero. Anno siquidē
quadragesio sexto sup̄ millesim̄ centesim̄ Eugenio tertio
Scti petri cathedra temente (qui et discipulus bñ Bernardi
fuit et p̄mus ex ordinē nro in aptam sedē sublimatus)
Monarchia vero Imperi; Conrado tertio (qui p̄m̄ alios
p̄dus intulit moderante. dum adhuc diuus Bernardus
in hūm̄s ageret, canoia reglaris ex isto loco resserunt
atq; in claustrū mōtis richeri vulgo Reichenberg dñm
tñsmigravit, et fecit cisterciensē professionis eccl̄ie ald̄
pari possidere coeperūt Religio nūc cisterciensē veteris
erat, et quæ a p̄ma sui origie q̄draginta octo durauit,
rat auit, et ab sui puritatem & simplicitatē, apud oēs
nationes in p̄no erat. unde & cetera ei nūc facile rede-
bant In fauorē igit̄ tanti patris p̄ti Bernardi Conradi
Imperator (qui nūp etā Ad annū dñi 1126 p̄m̄ ad
imp̄iū sublimatus esset Eberhardū cenobitū fundauerat)
bbbergē constituit Apud Egelbertū laudictre urbis an-
tistitem et p̄ti Ottonis immediatū successorē memoratā
Religionis pmutō facta Religionū pmutatōz confesse putat. De hac tñ re in
nris autentis nāt me legisse fateor At ubi Cisterciensia
religio in Aldersparcijs domo m̄tformizata fuit, octavo
tandē anno Agelliflinis doctor Bernardus etatis sue m̄m̄
Sexagesio tertio. Virgineiq; paritū Millesio centesimo
quingagesio tertio celestia petens ab hoc p̄to migravit
Neq; hoc p̄tendū n̄sco q; In religionū tñsmutationē
patronus etā eccl̄ie nre alteratus sit Nam nūc antea
Aldersparcijs eccl̄ia aptoz p̄m̄pi scti petri sacra esset
postea glōsa & Inumerata vgo Maria vniuersalis am̄
eccl̄ie ordis patrona nūc suauis baptā patronū p̄ti
nobisū vendicant. Quis p̄ti marie & vgo desula

nasteria nostri ordinis instaurauit. Cui etiam ordinum in loco hoc transmutationem nonnihil asscripsero. Anno siquidem quadragesimo sexto supra millesimum centesimum, Eugenio tercio sancti Petri cathedram tenente (. qui et discipulus beati Bernardi fuit et primus ex ordine nostro in apostolicam sedem sublimatus.), Monarchiam vero imperii Conrado tercio (. qui secundum alios secundus intytulatur.) moderante, dum adhuc diuus Bernardus in humanis ageret, canonici regulares ex isto loco cesserunt atque in claustrum montis richeri. vulgo Reichersperg dictum transmigrauerunt et fratres cistercianæ professionis ecclesiam alderspacensem possidere cœperunt. Religio tunc cisterciensis recens erat, et quæ a prima sua origine quadraginta octo durauerat annos, et ob sui puritatem et simplicitatem apud omnes nationes in pretio erat, vnde et cæteræ ei tunc facile cedebant. In fauorem igitur tanti patris sancti Bernardi Conradus imperator (.qui nuper etiam ad annum domini 1126, priusquam ad imperium sublimatus esset, Eberacense cœnobium fundauerat.-) babenbergæ constitutus Apud Egilbertum iamdictæ vrbis antistitem et sancti Ottonis immediatum successorem memoratam religionum permutationem confecisse putatur. De hac tamen re in nostris authenticis nihil me legisse fateor. At vbi Cisterciana religio in Alderspacensi domo inthronizata fuit, octauo tandem anno Mellifluus doctor Bernardus etatis suæ circiter Sexagesimo tertio virgineique partus Millesimo centesimo quinquagesimo tercio cœlestia petens ab hoc sæculo migrauit. Neque hoc prætereundum censeo, quod in religionum transmutationem patronus etiam ecclesiæ nostræ alteratus sit. Nam cum antea Alderspacensis ecclesia apostolorum principi sancto Petro sacra esset, postea gloriosa et intemerata virgo Maria, vniuersalis omnium ecclesiarum ordinis patrona, cum Joanne baptista patrocinium sibi nobiscum vendicauit. Quibus sancta martyr et virgo Vrsula

assonata est quoniam ipsius brachium sub anno domini 1351. per
nobiles et honestas matronas Agamern et Thorenhauffin
de colana apportatum est et monasterio nostro donatum. Neque
fecit Cisterciensem assignatum cenobium omnino sterile preperunt
sed quibusdam impensis possessionibus dotatum quas christifide-
les et de quibus superius mentio est habita deo et beato petro
patrono pumpe obtulerant. De primo Abbate A. VI.

Brachiu S. Volu
lor quodo huc dela-
tum. Ad. C. XXX
1351

Sunt autem primus Alderspachensis domus Abbas de fami-
lia Cisterciensis Sifridus ex francia orientali et
cenobio Eberacen professus in quibusdam fatalibus
et conuersis huc destinatus. De cuius in predecestra in nostris
animalibus admodum parum reperies. Vt arbiter homo
fuit magnae religionis et qui vigilanti cura huius ecclesie
moderamen in tot continuauit annos ut nullus et usque
in hunc diem abbatem eisdem equare potuerit. Status ere
monasterii nostri sub eo non mediocriter auctus est. Nam
infra manugia nonnullae etiam possessiones ecclesie nostre sub
eo accesserunt. Accessissent denique longe plures nisi quodmodum
necessitas postulat tanta edificijs et longis conuentualibus
aptandis opam impendisset. Iste pater primus aptum nostrum
nostro privilegium ab Eugenio tertio obtinuit. In quo nobis locus
Alderspach Gimprechtungu Lüssing et Bundeltig recte
etiam possessiones ecclesie nostre donata aut ete quidam donade
confirmant. Canetque in eo ne de laboribus nostris agris
quos propriis manibus et superius columnis ac animalium mun-
mentis quisque a nobis decimas exigere presumat. Cenobium
etiam nostrum in sancti petri atque sedis aptura protectione susci-
pit. Actum Anno 1147. Quis Sifridus vniuersalis Abbas huius
monasterii curam regita sex annis strenue gubernauit
ordinemque et obseruationem Cisterciensem in hoc loco pulchre
plantauit et tandem plenus dierum in festo conuersionis
et impetrauit 2. areas circa hystriam domo edificanda a Rudberto
Ep. qui immunitas erat ab omni exactione uide C. X.

Siffridg. Ab. j^{us}

Primum Privileg.
Eug. 3ij.

A. 1147.
gubernauit. an. 36.
A. 1164 X.
8. Dec. 1182
obijt.

associata est, quum ipsius bracchium sub annis domini 1351 per nobiles et honestas matronas Ahamerin et Chornhauffin de colonia asportatum est et monasterio nostro donatum. Neque fratres Cistercienses assignatum cœnobium omnino sterile perceperunt, sed quibusdam nuper possessionibus dotatum, quas christifideles et de quibus supra mentio est habita, deo et beato Petro patrono prompte obtulerant. De primo Abbate Capitulum .VI. Fuit autem primus Alderspacensis domus Abbas de familia Cisterciensi Sifridus ex francia orientali et cœnobio Eberacensi professus, cum quibusdam fratribus et conuersis huc destinatus. De cuius tamen præsidentia in nostris annalibus admodum parum reperiens. Vt arbitror homo fuit magnæ religionis atque vigilanti cura huius ecclesiæ moderamen in tot continuauit annos, vt nullus vel vsque in hunc diem abbatum eosdem æquare potuerit. Status etiam monasterii nostri sub eo non mediocriter auctus est. Nam multa mancipia, nonnullæ etiam possessiones ecclesiæ nostræ sub eo accesserunt. Accessissent denique longe plures, nisi quemadmodum necessitas postulabat, tantam ædificiis conuentualibus aptandis operam impendisset. Iste pater primum apostolicum monasterio nostro priuilegium ab Eugenio tercio obtinuit. In quo nobis locus Alderspach, Gumbrechtigen, Liessing et Gundolting cæteræque possessiones ecclesiæ nostræ donatæ aut certe quandoque donandæ confirmantur. Caueturque in eo ne de laboribus nostris ac agris quos propriis manibus et sumptibus colimus ac animalium nutrimus quisquam a nobis decimas exigere præsumat. Cœnobium etiam nostrum in Sancti Petri atque sedis apostolicæ protectionem suscipitur. Actum Anno 1147. Dominus Sifridus venerabilis Abbas huius monasterii curam triginta sex annis strennue gubemauit ordinemque et obseruantiam Cisterciensem in hoc loco pulchre plantauit et tandem plenus dierum in festo conceptionis # impetravit 2. areas circa hystrum pro domo ædificanda a Rubderto Episcopo, que immunies erat ab omni exactione vide C.X.

Epistola Capitula.

Friedrich Imperator
coronatus. A. 1153.
Rex. Rom.

Leopoldus Marchio
Austrie.

Henricus Saxonum
Dux.

gloſa regis gentilis dei aduſa vniuerſe carnis via
ingreſſus eſt. Sub anno ſaluatoris nati Aſilleſio centeſto
octogeſio ſedo. In loco capitulari quē admodū alij p̄m ab
bates n̄i ſtra maximorū mommentū ſepultus. Beſta. f
bat tūc Imp̄y coronā Fredericus p̄mus t̄ nobarba ſiue
barbaroſſa ab Italis cognōtatis. Certe. Annos dñi 1153
ex dūce ſuenoz apud oppidū franconeſiort p̄ vniuerſos
p̄m̄pes In rōnoꝝ regem ſubliatis hic gēna bella In
Italia ſpectum tñ apud nuntatos Inſubres, verdonā re,
mā mediolanū, rētrazq; geſſit. Illius geſta fortia Cum.
therius Augurinus reſſio carmine lucubrauit, an p̄
carolū magnū ex Imp̄atoribus in opm magnificētia p̄e.
ferūt n̄ez ſuſſez p̄ oīa gloſus p̄m̄ps ſi p̄t̄fices ſū.
mos Adrianū quē et alexandrū terrā rōnāq; eoz
nō adeo t̄m̄p̄ſſet. Ip̄e in p̄m̄pio regni ſui. litem
quē int̄ henricū ſaxonie dūcē ſup̄dicti henrici ſup̄bi
filii, et henrici Leopoldi marchionis Austrie fr̄ez erat
p̄ duratu nouo t̄poſuit. Illo ut p̄mus t̄m̄coramimus
p̄ Conradū Imp̄atorē henricus ſup̄bi p̄m̄ps fuit et
Leopoldus Marchio Austrie dotatus. Ob eam rem inter
cedes inter p̄dictos dūces fiebat. Et cū ambo p̄m̄ps eſſet
regis Frederici t̄ſanguinē, ne amplior ſanguis effuſio
ſequeret̄ apud Ratisponā noui regni quāda metropoli
lis ſclam rex deſidit. Quādoq; henricus ſaxonū dūx
(ſtatura elegantiffimus fuit et ſap̄ia ſpectabilis ut p̄m̄ps
corona facile dūc̄t̄) dūc̄tū p̄m̄ps a rege ſi reſtitui
poſt̄abat. Henrico ergo marchionē ducatu nouū p̄ ſeptē
vexilla reſignate. de t̄m̄plo p̄m̄ps ceſar ip̄m henricū
ſaxonie dūcē assignauit. Cui et p̄t̄s baronū hominū
et ſacramēto p̄m̄ps obligauit. Cūq; Imp̄m̄ps Iura
mento, et ne ullam qdē vāllandi habere p̄t̄e

gloriosæ Genitricis dei Mariæ vniuersę camis viam
ingressus est Sub anno saluatoris nati Millesimo centesimo
octogesimo secundo, in loco capitulari, quem admodum alii primi ab-
bates nostri citra marmoreum monimentum sepultus. Gesta
bat tunc imperii coronam Fredericus primus Enobarba siue
barbarossa ab Italis cognominatus Circiter Annos domini 1153
ex duce sueuorum apud oppidum franconefurt per vniuersos
principes in romanorum regem sublimatus. Hic grauia bella in
Italia, præsertim tamen apud ciuitates Insubres, terdonam, cre-
monam mediolanum cęterasque gessit. Illius gesta fortia Gun-
therus Ligurinius tersissimo carmine lucubrauit, cui post
Carolus Magnus ex imperatoribus in operum magnificentia præ-
ferunt neminem. Fuissetque per omnia gloriosus princeps, si pontifices sum-
mos Adrianum quartum et Alexandrum tertium romanamque ecclesiam
non adeo contempsisset. Ipse in principio regni sui litem,
quæ inter Henricum, saxonie ducem, supradicti Henrici superbi
filium et Henricum, Luipoldi marchionis Austriæ, fratrem erat
pro ducatu Norico composuit. Illo, ut prius commemorauimus
per Conradum imperatorem Henricus superbus priuatus fuit et
Luipoldus Marchio Austriæ dotatus, ob eam rem multæ
cedes inter prædictos duces fiebant. Et cum ambo proximi essent
regis Frederici consanguinei, ne amplius sanguinis effusio
sequeretur, apud Ratisbonam, norici regni quondam metropoli-
litis telam rex descendit. Quandoquidem Henricus saxonum dux
(statura elegantissimus fuit et sapientia spectabilis, vt principum
corona facile diceretur) ducatum paternum a rege sibi restitutum
postulabat. Henrico ergo marchione ducatum noricum per septem
vexilla resignante, de consilio principum cæsar ipsum Henrico
saxonie duci assignauit. Cui et procures baioarie hominio
et sacramento protinus obligantur Ciuesque imprimis iura-
mento, et ne vllam quidem vacillandi haberent potestatem

dans vadibus obfirmant^r Marchia vō orientat quā et Marchia Orient^r
 pānonia supior et nūc austria dicit^r in comitatibz ad talis seu Pānōnia.
 ipam spectantibz. Henrico marchioni pmanst prima supior nunc Austria.
 illa sup onasū a baioaria p fredericu tūc diuisa et dā Prouincia sup Ona.
 dictae marchiae addita. Iudicio pūcipū ex marchia sic sum a Sano nā diuisa.
 aucta ducatus constitutus est et aboi iurisdictione duc Ducatq.
 baioaria exemptis. Sicqz ex illa diuisione honor et po
 tentia baioaria dūm nō mediocrit^r diminuit^r. Nam an Quatuor Marchiones
 qmox marchiones Austria viz Styria hystria et chā curiae pda Baioariae
 ben qui et voluigen dicit^r ad celebratōz curiae dūm ba
 maron veniebat. Acta sūt hxc ceter annos dñi 1158. An. 1158.

In eadem sup curia apud Hansbonā dux Boemoru Dux Boemoru laus.
 Zabeclaus vir ingenio et viribus pūllens ab Impatore leg rex creatur.
 et Imperij pūnis ex dūc rex creatus est. De abbt 2.

Eandem Alderspachē Abbas Eberhardus VII². Ab Eberhardus
 Eberhardus appellatus est nō longe post obitu
 dñi Sifredi electus vir sane tali honore nō
 indignus et qui monasterij nū statū in temporalibus
 et in pūalibus nō parū adiuuauit. Gloriosus Imperator
 Fredericus Sub annis dñi 1183 Inchytrū apud Moriniga 1183 in Cemitijs
 pūcipū celebrant cōuentū. Abbz corā dñi et nobiliū accusauit Adalramū
 pūcipū Eberhardus nū querelas contra Adalramū
 de Chambe qui pū Jus aduocacie sup curia nostra
 usurpare nitebat^r. curā pūpāre maiestate deposuit
 fecitqz ottonis vndaonū tūbergeri epī hqz nōis secūdi Auxilio Ottonis pū
 auxilio dñi Adalramū rite cōuert. Utqz ab eius iusta
 impetioe quiescet sententia pro se obtinuit. Idem Mag^r
 infans cesar mon^r Alderspachē pūilegiū domauit ut Privilegiū a Casare
 nū tūbergeri epī consilio libera pū abbatū facultas tutore obtinuit.
 eligendi quē Idoneū iudicauit Qui pū coenobio qmox
 et molestus fuerit eūdem abbatē aliqz assūmē abbt

dati vadibus obfirmantur. Marchia vero orientalis, quæ et pannonia superior, et nunc Austria dicitur cum comitatibus ad ipsam spectantibus Henrico marchioni permansit, provincia illa supra onasum a baioaria per fredericum tunc diuisa et iam dictæ marchiæ addita. Iudicio principum ex marchia sic aucta ducatus constitutus est et ab omni iurisdictione ducis baioariæ exemptus. Sicque ex illa diuisione honor et potentia baioariæ ducum non mediocriter diminuitur. Nam ante quatuor marchiones Austriæ videlicet, Stiria, Hystria et chambensis qui et voburgensis dicitur, ad celebrationem curiæ ducis ba-
uarorum veniebant. Acta sunt hec circiter annos domini 1158.

In eadem insuper curia Apud Ratisbonam dux Bœmorum Ladeslaus vir ingenio et viribus præpollens ab imperatore et imperii primis ex duce rex creatus est. De abbate 2.

Secundus Alderspacensis Abbas Eberhardo Capitulum VII Eberhardus appellatus est, non longe post obitum domini Sifridi electus vir sane tali honore non indignus, et qui monasterii nostri statura in temporalibus et in spiritualibus non parum adiuuerit. Gloriosus imperator fredericus Sub annis domini 1183 inclytum apud Norimbergam principum celebrauit conuentum ibique coram ducum et nobilium frequentia Eberhardus noster querelas contra Adalramum de Chambe, qui sibi ius aduocatiæ super ecclesia nostra vsurpare nitebatur, coram cæsarea maiestate deposuit.

Fretusque Ottonis undecimi babenbergensis episcopi huiusque nominis secundi auxilio, dictum Adalramum rite conuicit vtque ab eius iniusta impetitione quiesceret sententiam pro se obtinuit. Idem Magnus cæsar monasterio Alderspacensi priuilegium donauit, ut cum babenbergensis episcopi consilio, libera sit abbati facultas, tutorem eligendi, quem idoneum iudicauerit. Qui, si cœnobio grauis et molestus fuerit, eundem abiicere aliumque assumere abbati

An 1184.

Confirmatio.

Protenho Possessionu
Coenobij nri.

Impetrata graa
a Duce Austriae.

An. 1193.

Confirmatio a plu.
nro obtenta.

Qua difficultis qseru
eignodi libertatu.

Confirmo obtenta
a Philip. Rom. R. No
Nimberge.

Adhuc aliud priuil.
obtinuit.

A. 1199.

Defensoru et impe
trat a Clem. 3o.

An 1189.

lucet Actū Anno 1182 Otto demq; pfatus vnabit anty
tes biberger tam dicto anno conspice de hac re mon nro
pnuilegiū largitus est federici cesaris donatioz apphan
do & plenius confirmado Et quia coenobij possessiones
sepe illo tempore ad austriā usq; protende ceperat Idem
dignus pbas eberhardus hanc apud illustre austrie
duce Leopoldū grām promeruit ut qlibet res nobis
de curia nra in austria pveniet libere ad monasteriu
et quolibet necessaria pro curia nra usu decusq; absq;
anū exactioe & gravamine duxerimus. Actū 1193 quam
donatione post ipm federicus Imperator fides Ottobonus
dux austrie Rudolphus Imperator Albertusdux mtrnq;
alij post illos confirmarunt Sed Jam ob tempus distri
ctū eiusmodi libertates sacris locis egre cōservant ut pa
facilius sit monasterijs vna sub ista adducta grā q; merca
toribus sub exactiois impensib; Adeo em minime et capi
di sit vertigaliū pcesdes ut de consuetis iurib; nō plu
tentari nolūt sed indies etiā novas exactioes extingant
plūo etiā anno regnūis sui Abbas iste a philypo sico Ro. R.
manoz rege sub frequētia priuilegiū etiā Norimberge
relebrata pnuilegiū phederici cesaris sup illicita fdicti
Adalrami usurpatioe confirmatioz obtinuit Alterū et
pnuilegiū ab eodē augusto cōsecutus est ut iuxta ordi
Cisterciēn instituta liceat abbi advocatū elige ad mi
nū etiā eundem si gravis aut iuvilis fuerit amovere
Actū 1199. Etenim Clementis tertij Summi pontificis defen
sorū sup hoc negotio impetravit quo epis Ratiponēn
et fusingen papit ut sepe mēoratu Adalramū ab
indebita vexatioe compescant et ut dāna subus illata
p ecclesiasticā censurā ipm restituere cogant Actū 1189
Eberhardus aut diligens Abbas postq; 7 annos decē et sex

licebit. Actum Anno 1183 Otto denique præfatus venerabilis antistes babenbergensis iam dicto anno consimile de hac re monasterio nostro priuilegium largitus est frederici cesaris donationem approbando et plenius confirmando. Et quia cœnobii possessiones sese illo tempore ad Austriam vsque protendere cœperant idem dignus Abbas Eberhardus hanc apud illustrem Austriæ ducem Luipoldum gratiam promeruit, vt quaslibet res nobis de curia nostra in austria provenientes libere ad monasterium et quælibet necessaria pro curiæ nostræ vsu deorsum absque omni exactione et grauamine duceremus. Actum 1193. Quam donationem post ipsum Fredericus imperator secundus, Ottokarus dux austriæ; Rudolfus imperator, Albertus dux multique alii post illos confirmarunt. Sed iam ob temporum discrimina eiusmodi libertates sacris locis egre conseruantur, vt parum facilius sit monasteriis vina sub ista adducere gracia, quam mercatoribus sub exactionum impensis. Adeo enim immites et cupidi sunt vectigalium præsides, ut de consuetis iuribus non solum contentari nolint, sed in dies etiam nouas exactiones extorqueant. Vltimo etiam anno regiminis sui Abbas iste a philippo secundo Romanorum rege sub frequentia principum etiam Norimbergæ celebrata priuilegii phrederici cæsaris super illicita prædicti Adalrami vsurpatione confirmationem obtinuit. Alterum etiam priuilegium ab eodem augusto consecutus est, ut iuxta ordinis Cisterciensis instituta liceat abbati aduocatum eligere, ad nutum etiam eundem si grauis aut inutilis fuerit ammouere. Actum 1199. Similiter Clementis tercii summi pontificis defensorium super hoc negotio impetrauit, quo episcopis Ratisponensi et Frisingensi præcipitur, ut sæpe memoratum Adalramum ab indebita vexatione compescant et, ut damna fratribus illata per ecclesiasticam censuram ipsum restituere cogant. Actum 1189 Eberhardus autem diligens abbas, postquam per annos decem et sex

in abbatatus cōtinuasset regimen In vigilia s^{ti} Janso.
 lomei apli ex hūano rebus cessit Anno post chris^{ti} h^{ic} Obijt. Aug. 23.
 Inmaxiationē Monagepō nono sup^{er} millesimū centesimū An. 1199.

Ludovicus hūius De abbate terro A viij^{us} Ab. Ludovicq.
 ecclie terro abbas Eberhardom regniue
 successit. hū nō vulgaris doctrina nō mediocrē
 habens & pūaliū et tpaliū experientia ut hū
 domui cū quadā etiā honorificentiā p̄fuerit. et qui Jura
 et possessiones roenobij nō mō nō distraxerit. verū etiā auxē
 rit pūilegia & plures libertates congregando. Tenebat nūc
 aplicam sedem Innocentius terro a quo dictus Abbas ab Innocent. 3. Pap.
 vltimū ecclie nre pūilegiū impetrauit In quo nob^{is} obtent. Pūil.
 grangie nre In Stras Brumprechtungū Biffeling ātū Possessionū grunda
 perg prenzerg & Cuenpudorf cū nōnullis alijs posses
 sionibus confirmant^{ur} et asservant^{ur} In quo demq^{ue} pūile
 gio mēoratis pontifex mltas grās & libertates ordini
 nro in quālibet concessis nob^{is} p̄p̄alib^{us} indulget et cōfirmat
 quas longū esset hic p̄ singula recensere. Ad originale
 lectore remittimus Actū 1213. Iste Innocentius vix An. 1213.
 glōsus fuit & ap̄p̄e doctus. qui et librū de conditōe Quis iste Innoc. Pap.
 hūana et alia mltā elegantiē scripsit. p̄ cū ecclie vrb.
 Ipse sub anno dñi 1215 sub maxia p̄latorū & p̄ncipū 1215 Concilio celeb^{re}
 frequētia In vrbe apud ecclia^m Lateranē. conuētiū celebra
 uit. ubi inter cetera p̄ rep̄atōē terrae s̄tāe mltā instituit Instituta varia.
 puta gñales singlis mensibus p̄cessio^{es} Ieiunia clynas
 et quotidianas sub missarū sollemnis p̄stratōes cū psalmo
 Deus venerū gentes Quos etiā in ecclis poni iussit
 in quos clynas p̄ aringeris exaret^{ur} Eius vita adeo
 p̄bata fuit ut post mortē nil eoz quē laudauerit vel
 imitauerit imitatu dicat^{ur} Religiosū oīo studiosis qui
 mltū viuendi regula & disciplina dederit Subleg

sui abbatatus continuasset regimen in vigilia sancti Bartholomei apostoli ex humanis rebus cessit Anno post christi incarnationem Nonagesimo nono supra millesimum centesimum.

Ludovicus huius De abbate tercio Capitulum VIII

ecclesiæ tercius abbas Eberharde in regimine successit, homo non vulgaris doctrinæ, non mediocrem habens et spiritualium et temporalium experientiam, vt huic domui cum quadam etiam honorificentia præfuerit et qui iura et possessiones cœnobii non modo non distraxerit, verumetiam auxerit, priuilegia et plures libertates conquirendo. Tenebat tunc apostolicam sedem Innocentius tercius, a quo dictus Abbas vtilissimum ecclesiæ nostræ priuilegium impetrauit. In quo nobis grangiæ nostræ in Stras, Gumbrechtlingen, Buffling ätzenperg, prenperg et Gneusseridorff cum nonnullis aliis possessionibus confirmantur et assecurantur. In quo denique priuilegio memoratus pontifex multas gratias et libertates ordini nostro in generali concessas nobis specialiter indulget et confirmat. Quas longum esset hic per singula recensere. Ad originale lectorem remittimus. Actum 1213. Iste Innocentius vir gloriosus fuit et apprime doctus, qui et librum de conditione humana et alia multa eleganter scripsit, per omnia ecclesiæ vtilis. Ipse sub annis domini 1215 sub maxima prælatorum et principum frequentia in vrbe apud ecclesiam Lateranensem concilium celebrauit, vbi inter cætera pro reparatione terræ sanctæ multa instituit, puta generales singulis mensibus processiones, ieiunia, elemosynas et quotidianas sub missarum solemniis prostrationes cum psalmo Deus venerunt gentes. Truncos etiam in ecclesiis poni iussit in quos elemosyna pro armigeris exciperetur. Eius vita adeo probata fuit, vt post mortem nihil eorum, quæ laudauerit vel improbauerit immutatum dicatur Religionis omnino studiosus, qui multis viuendi regulam et disciplinam dederit. Sub eius

Instit. Prædica
torū et Minorū.
Philipp. Reg. refutator.

Othonis Confirmatio.

1208. Philipp. cunctis

Novae molestiae
Cœnobij.

Herbipoli: celebr.
in Conventu ab Otto
na Caisar.

An. 1209. Adal
ramq. ab Advocatia
penitus seclusi.

apostolatu illi duo famosissimi ordines predicatorum et minorum
cum iniuria superesse. Innocentius etiam philippum regem ut
rebellē et publicū eam hostem refutavit excommunicavitq.
Othone saxonia dūcē nūq. cū philippū electū confirmādo
unde grandis inter istos duos reges facta est de Imperio
altercatio. Quae tandem p. p. regni preces ita sedata fuit
ut otto philippi filia in conjugem amper et philippo dū
is viveret in regno cederet quo defuncto sine oī retracta
noē regno potiret. Non longe post Anno 1208 philip
pus bōlogne constitutus dū venā insidisset p. othōnē pa
latinū de wittspach in cubiculo reventē interfecit est
hic palatinū una cū complurib. Otto rex In conventu
pūcipū apud Augustā vendicaz p. script. oī q. bñficio
dignū et cunctis bonis p. Imperiale decretū pūavit et In
alios trāssidit. Molestabat adhuc vehementer ecclias nūq.
Nobis et Ingetus hō Adalramus de Cambe Alberti filius
qui ratione p. dūoz quae nūq. In Bimprechtungū atq. In
Alderspach ante monasterij edificatōz Jure advocatio pos
sederat. Trāssit cœnobio Idem Jūs sibi temere in ipso
vendicabat. Et quāvis de Injuria rite cōductus esset
et p. phredencē & philippū cæsares. Sicut p. summi pon
tificis & Epī tibergeri. ut ab ipā fēm molestia cessaret
phibitus et Interdictus. Vilong mon. sua temeritate
ptima Injūlit dāna. Interrogantq. Injurias Abbas ergo ne
Londonius verus herbipoli sese recepit. Sibi otto cæsar
celebre pūcipū rogavit cōventū sibi q. Imperator phredencē
in pūilegiū exhibens iustitia Instanter postulavit. Do
mus ergo pūcipū negotio diligētē discesso Jam dū p. p.
deret pūilegiū confirmavit et Adalramū p. cæsari ab
advocatia male usurpata penitus seclusit. Actū 1209
Dicq. ille Ingetus hō p. cōmēp. sup. hanc molestiasse

apostolatu illi duo famosissimi ordines prædicatorum et minorum initium sumpserunt. Innocentius etiam philippum regem ut rebellem et publicum ecclesiæ hostem refutauit excommunicauitque ottonem saxoniae ducem nuper contra philippum electum confirmando. Vnde grandis inter istos duos reges facta est de imperio altercatio, Quæ tandem per primos regni proceres ita sedata fuit, ut Otto philippi filiam in coniugem acciperet et philippo, dum is viueret in regno cederet, Quo defuncto sine omni retractione regno potiretur. Non longe post, anno 1208, philippus babenbergæ constitutus, dum venam inscidisset, per ottonem palatinum de witelspach in cubiculo truculenter interfectus est. Hunc palatinum una cum complicibus Otto rex in conuentu principum apud Augustam vindelicorum proscripsit omnique beneficio dignitate et cunctis bonis per imperiale decretum priuauit et in alios transfudit. Molestabat adhuc vehementer ecclesiam nostram Nobilis et inquietus homo Adalramus de Chambe Alberti filius qui ratione prædiorum, quæ nuper in Gumbrechtlingen atque in Alderspach ante monasterii ædificationem iure aduocaticio possederat erectoque cœnobio idem ius sibi temere in ipso vendicabat, et quamuis de iniuria rite conuictus esset et per phredericum et philippum cæsares, similiter per summum pontificem, et Episcopum babenbergensem, ut ab ipsa fratrum molestia cessaret prohibitus et interdictus, nihilominus monasterio sua temeritate plurima intulit damna irrogauitque iniurias. Abbas ergo noster Ludouicus versus herbipolim sese recepit, ubi Otto cæsar celebrem principum cœgerat- conuentum ibique Imperatoris phrederici priuilegium exhibens iustitiam instanter postulauit. Bonus ergo princeps negotio diligenter discusso iamdicti phrederici priuilegium confirmauit et Adalramum præfatum ab aduocatia male usurpata penitus secluserat. Actum 1209. Sicque ille inquietus homo fratres deinceps super hac re molestasse

d nō inuenit. In hylms tūc princeps ludouicus, filius otto-
 nis, qui Imperatore philippū interfecit. baroniarū ducatu
 tenebat. hic oppida p̄m̄cie n̄re instaurare cepit quae Multa oppida in-
 antea exiguae p̄m̄ villae fuerant. Landshuta s̄quide Staurata.
 Anno dñi 1204. Straubingā Anno 1218 Landau 1224 Aban. 1204
 edificari fecit. Sed et praenauū dñigsm̄g Vilsbouey
 et plerasq; alias vberis circa hoc tempus ceptos arbitm̄
 Municiū tñ tempore ottois p̄m̄i sub euersto dūce ex pago
 surrexit in oppidū qd postea ludouicus rex dñi bavarz
 plurimū amplauit. Ad abb̄m̄ n̄m̄ ludouicū redeas
 Ipe circa p̄dia n̄ dñō Eberhardo fofamstoyffe canonicū Permutō p̄diorū
 p̄tauerū sub Aganeguldo ep̄o (cuius auctoritā s̄up̄est) per cū D. Eberhardo fahen
 mutauit. Cenuit aut ludouicus pastorale officium p̄ Hof. Canon.
 gerere & septem annos et p̄die fuis ap̄lo carnis om̄s 12 Apr.
 deposuit. Anno post restituta salutem, Millefio dñicis Obijt. A 1216.
 et decessit. De q̄ abbate Nicholao & vñij
 Nicholaus deim nō longe post p̄dicti Abb̄is obitu 4. Ab. Nicolag.
 canonicū feni electōe abbatate dignū cōsecrū
 est. Qui nihil a religioe suae amissionē et
 laudabili regim̄e declinauit fuerūt tñ mōdū Quales Monachi.
 deuoti in victu amictuq; frugales, quærentes q̄ dei p̄t
 nō post impia desideria ambulā. Unde longe facilius
 fuerit ip̄is tñ p̄dere quā n̄o euo vbi hac a fēibus
 peruerūt. Ipsi demq; p̄tates synagā feni cōuersationē
 cōsiderabāt, quazp̄ ip̄oz necessitates largis donationibz
 adiuuabāt. sperā p̄ p̄salū rerū claritatis premia
 conseq̄ æterna. Inde fctm̄ arbitror ut illustris dux ba- Ludouicus dux Ba-
 roaria ludouicus (cuius sup̄ mem̄is) Abbate Nicholai uarie
 feniq; honesta cōuersatione ac deuotae illectus, om̄z decim̄s om̄a decimā donat
 quorūq; p̄uentū ad castrū vñemerū p̄mentū ad castrū
 (qd nō longe a landau nodū oppido distabat) ex ducal. prope Landau non
 diū oppidū.

non inuenitur. Inclytus tunc princeps Ludouicus, filius ottonis, qui imperatorem philippum interfecit, baioariæ ducatum tenebat. Hic oppida provinciæ nostræ instaurare cœpit, quæ antea exiguæ, partim villæ fuerant, Landshutam siquidem Anno domini 1204, Straubingam 1218, Landau 1224 edificari fecit. Sed et praunaw, dinglfing, vilshouen et plerasque alias vrbes circa hoc tempus cœptas arbitramur. Munichium tamen tempore ottonis primi sub emesto duce ex pago succreuit in oppidum, quod postea Ludouicus cesar dictus bauarus plurimum ampliavit. Ad abbatem nostrum Ludouicum redeamus. Ipse certa prædia cum domino Eberhardo Johannstorffer canonico pastauienti sub Manegoldo episcopo (. cuius autenticum superest.) permutauit. Tenuit autem Ludouicus pastorale officium per decem et septem annos et pridie Idus aprilis camis onus deposuit Anno post restitutam salutem Millesimo ducentesimo et decimo sexto. De 4 Abbate Nicholao Capitulum VIII. Nicholaus deinde non longe post prædicti Abbatis obitum concordi fratrum electione abbatialem dignitatem consecutus est, qui nihil a religione suorum antecessorum et laudabili regimine declinauit. Fuerunt tunc monachi deuoti, in victu amictuque frugales, quærentes, quæ dei sunt, non post impia desyderia ambulantes. Vnde longe facilius fuerit ipsis tunc præsidere quam nostro æuo, vbi hæc a fratribus perierunt. Ipsi denique sæculares synceram fratrum conuersationem consyderabant, quapropter ipsorum necessitates largis donationibus adiuuabant sperantes sic per temporalium rerum elargitionem præmia consequi æterna. Inde factum arbitror, vt illustris dux baioariæ Ludouicus (. cuius supra meminimus.) Abbatis Nicholai fratrumque honesta conuersatione ac deuotione illectus, omnem decimam quorumcunque prouentuum ad castrum vremmering pertinentium (. quod non longe a landau nondum oppido distabat.).ex ducali

Anno 1224.

Otto filius auct
at de iuris, in
Landau et Degg
Dorf. An. 1231.

munificentia eam Alderspach donaret. Actum Anno 1224

Otto Insuper predicti Ludovici filius gentilis gratiam non modo non infregit sed etiam accumulavit omnes fructus decimarum in granariis Landau & Teckendorff nobis appropinquavit, donationemque eorum autentice litterarum monimentis roboravit Anno 1231. Preperit ad aliquot annos has fructus decimas, quoad in principibus prior illa remissa est decima et zelus bonus in viros religiosos deperit. Tunc enim quae antecessores dederant posteris auida manu surripuerunt. Ex istis jam annis de prefato decimis eam nunc subministratum est nihil. Sufficiunt nobis in his & alijs donationibus ipsorum privilegia quae adhuc inviolata supersunt. Integraque successorum confirmatio. Sub isto

Alderspach duci
Bavariae potesta
tem redactum

principis Ottone eam Alderspach in duci Bavariae potestate redacta est, ut amplius iuxta summorum pontificum et ordis libertates, atque Imperatorum privilegia non sit nobis libera eligendi tutorum facultas pro terra principum qui plenius in nos vult ducere, et non semis ac si rationem a fide exisset nobis principatus. Cuius Annos dñi 1225 sub honore ipsa Ludovicus bavariae et Leopoldus Austriae ducis acceptis corporis ad terram potestatem perfecti sunt sanctique civitatem et sepulchrum dñi in christianorum potestatem redegerunt. Sed post reditum suum Ludovicus dux apud Kellham in putia suorum a quodam ignoto pagano gladio confossus interijt Anno 1231. Decembris et octobris putat quod ex insidiis phederici Imperatoris tantum nefas patenti. Ludovicilla pro matre Boemorum regis filia comiti Alberto de pogri deponsata non longe post vidua effata Ludovico duci nupsit, circa haec tempora monachum monialium felix vallis Landshutae edificavit Anno 1231. De hoc iam satis ad Nicholai abbatem nostrum redeamus. Is & non abs dubio nostra in ecclesiis nostram tantulentis beneficium illa in primis maioris negotio

Mons. felici
Vallis Landshutae
A. 1231.

munificentia ecclesiæ Alderspacensi donaret. Actum Anno 1224. Otto insuper prædicti Ludouici filius genitoris gratiam non modo non infregit, sed etiam accumulauit omnem frumentorum decimam in granariis Landau et Teckendorff nobis apropiavit donationemque eiusmodi autenticis litterarum monimentis roborauit Anno 1231. Perceperunt ad aliquot annos has fratres decimas, quo ad in principibus prior illa remissa est deuotio, et zelus bonus in viros religiosos deperiit. Tunc enim, quæ antecessores dederant, posterius auida manu surripuerunt. Ex multis iam annis de præfatis decimis ecclesiæ nostræ subministratum est nihil. Sufficiunt nobis in his et aliis donationibus ipsorum priuilegia, quæ adhuc inuolata supersunt integræque successorum confirmationes. Sub isto principe Ottone ecclesia Alderspacensis in ducum Baioariæ potestatem redacta est, vt amplius iuxta summorum pontificum et ordinis libertates, atque imperatorum priuilegia non sit nobis libera eligendi tutorem facultas præter terræ principem, qui pleno nunc in nos vtitur iure et non secus, ac si cœnobium a fundo erexisset, nobis principatur. Circiter Annos domini 1225 sub honorio papa Ludouicus baioariæ et Leopoldus Austriæ duces acceptis copiis ad terram sanctam profecti sunt sanctamque ciuitatem et sepulchrum dominicum in Christianorum potestatem redegerunt. Sed post reditum suum Ludouicus dux apud Kelhaim in præsentia suorum a quodam ignoto pagano gladio confossus interiit Anno 1231 Decimo sexto kalendas octobris putaturque ex insidiis phrederici imperatoris tantum nefas patratum. Ludomilla, proba mulier, Bæmorum regis filia, comiti Alberto de pogen desponsata non longe post vidua effecta Ludouico duci nupsit et circa hæc tempora monasterium monialium felicis vallis Landshutæ edificauit Anno 1231. De hoc iam satis. Ad Nicholaum abbatem nostrum redeamus. Is et si absque dubio multa in ecclesiam nostram contulerit beneficia, illa tamen per maiores nostros negle-

eta sunt neque calamo commendata. Ipse unābil p̄z ubi abba
nalem curā nra mōn p̄te p̄ deū & septem annos vigilan
sogata impendisset In festo dñi martiris lampi morta
lem hanc curā deseruit Sub annis dñi Millesio ducento
ac trigesimo s̄do. De s̄ abbte Anshelmo Caput
Anshelmo hōi religioso. et de congregatōe nra
electo. post Nicholai mortem pastoral h̄g curā
nra imposita est Cuius regimen an laudāe
debeā an ne peritus nescio. Nam parū de ip̄is
gestis investigare potui. Hoc tñ in curā nram bñficiū
tōtulit. Rudigero ep̄o pataviē comendante ut quaslibet res
factus p̄ victu & ametu necessarias in urbe pataviina
absq̄ om̄i exactōe et thelonio tradere possit Act 1237
Mux etiā Sisadus n̄r p̄mus Abbas. Cq̄ sup̄ p̄termissis
a Rudiberto ep̄o qui vincto pedit anno. et canonicis pataviē
duas nra hystad areas p̄ domo vrbis nra edificanda
impetraverat. hūā eadem dñm antistes ab oī gūanne et
exactōe immūez censuit Act 1189. Albo etiā mēorati
Rudberti successor hanc donatōz ratificavit Anshelmus
n̄r eundem voluit et filys eius duas nrias In Reinolstorf
et vniū māsū In Camborū sub anno censu dñe libez
Ranspōnē. Ad vitas eorū distraxit. hanc actōz t̄pi b̄b̄ez
gen pataviē & Ranspōnē suis sigillis assensuē Act 1233
Potiam nram sub istius abbatis p̄sidentia in debita collap̄a
muenio. Quippe n̄ dñs & theodericus institut̄ est dog
nra q̄dringentas & t̄b̄ debebat. Sed s̄sma q̄d etiā n̄r m̄
sacerdotū et regnū fuit. et p̄ncipū dispensat̄ hoc esse
asse arbitror. Erat n̄r In austria dux federicus n̄r
Imp̄ius et Imp̄io rebellis In quē p̄dictus p̄ncip̄s b̄uor.
vix Otto copiosū exercitū eduxit et p̄mā austriē n̄
parū laest. Cgnobū etiā Lambach sub ea t̄p̄estate f̄gin.

Obijt 17. Sept.
A. 1232.

S. Ab. Anselm.

Privil: telonij Passa
uig.

A. 1237.
Spectat ad c. vi sup.
c. 38.
De domo Passau.

Distractio 2 cu
riarū in Rindt
Storf et Camborn.

A. 1233.
In debita collap̄a
sū Monast.
Schisma int̄ Sacra
tū et Rognū
Bellū in Austria.

cta sunt neque calamo comendata. Ipse venerabilis pater, vbi abbatialem curam nostro monasterio similiter per decem et septem annos vigilarim sagacia impendisset in festo diui martyris Lamperti mortalem hanc auram deseruit Sub annis domini Millesimo ducentesimo ac trigesimo secundo. De 5 abbate Anselmo. Caput X.

Anselmo homini religioso et de congregatione nostra electo post Nicholai mortem pastoralis huius ecclesiæ cura imposita est, Cuius regimen an laudare debeam, an ne, penitus nescio. Nam parum de ipsius gestis investigare potui. Hoc tamen in ecclesiam nostram beneficium contulit. Rudigero episcopo patauensi concedente, vt quaslibet res fratribus pro victu et amictu necessarias in vrbe patauina absque omni exactione et theloneo traducere possimus Actum 1237

Nuper etiam Sifridus noster primus Abbas (. quod supra prætermisimus .) a Rudiberto episcopo, qui vnico sedit anno, et a canonicis pataviensibus duas circa hystrum areas pro domo vsibus nostris edificanda impetrauerat. Quam ædem idem antistes ab omni grauamine et exactione immunem censuit. Actum 1164. Albo etiam, memorati Rudberti successor, hanc donationem ratificauit. Anselmus noster cuidam vlrico et filiis eius duas curias in Reinoltstorf et vnum mansum in Camboren sub annuo censu decem librarum Ratisponensium, ad vitas eorum distraxit. Hanc actionem episcopi babenbergensis patauensis et Ratisponensis sub sigillis assecurarunt. Anno 1233.

Ecclesiam nostram sub istius abbatis præsentia in debita collapsam inuenio. Quippe, cum dominus Theodericus institutus est, domus nostra quadringentas libras debebat. Sed scisma, quod etiam tunc inter sacerdotium et regnum fuit et principum dissensiones, hoc effecisse arbitror. Erat tunc in austria dux fredericus, nomine improbus imperio rebellis, in quem prædictus princeps baioariae Otto copiosum exercitum eduxit et provinciam austriensem non parum læsit. Cēnobium etiam Lambacense sub ea tempestate igni

traditū est. Sequenti anno rexar phredericus valida manu in
 austrā se recipiet, intra regionis castra destruxit. Otto h
 iste dux baioariae a principio ut deuotus princeps, intra sa-
 reis locis beneficia p̄stitit. Accipiant se intra coenobium
 formipacem nōnti hoies prosp̄ti, qui erectis monachis
 latrocinia exercebat. Quos dux Otto in ipse iuuenis
 rōprehendit et quinquaginta ex illis occidi mandauit. Et
 tandē princeps ille datus est in regnū pensio et clerū lo-
 rap̄ sacra molestabat vehementer. Et nō se emendare ne-
 gligeret iudiciū graue a deo excepit. Supuenerat in
 oppidū Landshut homo qdā ruralis qui se ad t̄bual dei
 raytū assererat. Abi q̄ audisse ottone dūcē, retrosp̄t p̄ae
 t̄batores, ecclesiaz & paup̄m oppressores morti adiudicator
 Jurabatq̄ idem hō a p̄tō ipi imp̄atō qd̄ sententiā in
 dūcē datā sub pena mortis dūci intimaret. Ille ergo
 uisone late dimulgabat. Quā dux p̄uendēs nec ama-
 lis respiciens in nocte s̄cti Andree cū corā suis militibz
 solito hilarior esset in ipse coruēs exprauit. Act̄ 1248
 Abbas Anshelmus parū sup̄ sex annos huius coenobij
 rēuā tenuit, atque octo annos uiginti p̄tō nullēsm̄
 ducentēsm̄ trigēsīmōnū ab hoc p̄lo ingrauit. Ip̄s in
 obitus dies in mortologio n̄rō sicut nec dū Alberti sex-
 ti abb̄is ascriptus nō est. Futura id dixerū potius euenis-
 se q̄ recta ratio. Ideoq̄ apud modicos n̄ros platos nō p̄mus
 de ip̄oz n̄rō atq̄ ordiē suarēt error. Abbas etēn bitus
 p̄mus h̄y erroris dux, qui in marmoreo monumento
 decim⁹ nonus h̄y etēn abbas inscriptus est. Iuxta uera
 supputationē vigēsīm⁹ p̄mus est abbas. q̄ in regnū p̄e-
 durauit. Qui cū resserit aut deieci sit in cathalogo q̄
 abb̄m nō recensent. Si a Michēlao h̄y nōis p̄dō (qui q̄n
 insidēn abbas extitit. q̄admodū in eius sepulchro et in

Ottonis, Ducis n̄rī
 repentina mors.

Obijt Ab. Anselm.
 A. 1239.

Error d̄ Ordine Ab̄
 satū. Vid. c. si.

traditum est. Sequenti anno cęsar phredericus valida manu in austriam se recipiens, multa regionis castra destruxit. Otto iste dux baioarię a principio, vt deuotus princeps, multa sacris locis beneficia pręstitit. Receperant se intra cęnobium Formbacense nonnulli homines proscripti, qui eiectis monachis latrocinia exercebant. Super quos dux Otto improuise irruens comprehendit et quinquaginta ex illis occidi mandauit. Sed tandem princeps ille datus est in reprobum sensum et clerum locaque sacra molestabat vehementer. Et cum se emendare neglegeret indicium graue a deo excepit. Superuenerat in oppidum Landshut homo quidam ruralis, qui se ad tribunal dei raptum asserebat ibique audiisse ottonem ducem, cęterosque pacis turbatores, ecclesiarum et pauperum oppressores morti adiudicatos iurabatque idem homo a sanctis ipsi imperatum, quatenus sententiam in ducem datam sub pęna mortis duci intimaret. Ille ergo visionem late diuulgabat. Quam dux paruipendens nec a malis resipiscens in nocte Sancti Andreę cum coram suis militibus solito hilarior esset, improuise corruens expirauit. Actum 1248. Abbas Anshelmus parum supra sex annos huius cęnobii curam tenuit, atque circiter annos virginei partus millesimum ducentessimum trigesimum nonum ab hoc sęculo migravit. Ipsius tamen obitus dies in mortilogio nostro sicut nec domini Alberti sexti abbatis ascriptus non est, incuria id dixerim potius euenisse quam certa ratione. Ideoque apud modernos nostros pręlatos non paruus de ipsorum numero atque ordine succreuit error. Abbas etenim vitus primus huius erroris dux, qui in marmoreo monumento decimus nonus huius ecclesię abbas inscriptus est, iuxta veram supputationem vigesimus primus est abbas, qui in. regimine perdurauit. Qui enim cesserunt aut delecti sunt in cathalogo quoque abbatum non recensentur. Si a Nicholao huius nominis secundo (. qui quintus decimus abbas extitit, quem admodum in eius sepulchro et in

barto pastoralis maiori reme lueret. Religo nuaueris q̄ sent
q̄ sub regimine dies clausurud extremos plane offender
vitiū vigesimūmū abbeem extisse Post vitiū demq̄ rē
in suoz monumētū in scriptis facile exuerud
Sigfridus Aristotilis snāz dato vno mōuementū sent² plū
ad hūc etiā exore roborandū mortilogus nū in hac
pte p̄tū depreuatis muerit² ut qui p̄us deimus abbas
fuerat intulatus nūc octauus in scriptis p̄t et sic de
singulis duas vinitates videas abasas ut subactis de
abbeem ordine exore firmaret² De Abbe o abbeo **XXI.**

Synexam et religiosa fides cōuersatione ap̄ma
Cyrenen in hoc loco platanoe remisse arbor
nihil q̄ sinistru atq̄ Indecens ut vsp̄ hūc
apud ipos deplendi. Mesco aut an subregno
illa & geoderin et Alberti abbatū alteratio nōnihil le
uitatis aut scandali p̄seferat. Quis nō dicat in illis p̄atibz
pusillanimitate aut Inconstantiā fuisse q̄ suū abbatiale
culmen sicine posuerūt. Aut et q̄ magnā in feliis nō
extimet fuisse leuitate qui suos abbeos a digte se deiece
rūt. p̄ ipos nō adeo molestari ut eos rede oportuisset.
Sūt nūc duo in p̄laxp̄ roenobis hoz simillimi q̄ lūos p̄
cōpeteret facultas nūc quolibet solstio p̄tm aut abbeinu
taret. scandalū atq̄ cōtūz mueras p̄atū ponderā Sed
de hoc etiā satis & ad coepta reuertam² Anno igit salu²
nūc tragesionono sup̄ duodenes cōtūz dñs & geoderin
huic cōtūz p̄fectus est. remittit q̄ nūc p̄storate p̄ redē
annos et iterū resignauit Sed an ex hūc deiectus sit
an sponte resserit nō facile dixerē Sigdem hūc rem
explorare negū et p̄ nō sequit² hūc nūc diuerela
p̄laxp̄em Sub ipso p̄mo regimine vtilissimū illud bñ
fūm cōtūz nūc accessit. Nam Reuerendissig In chris to

6. Ab. Albertg.

Primū scandalū
a fūg inceptū.

A. 1239. 6. Ab.
theodorig. seu
Dietricg

baculo pastorali maiori cernere licet.) reliquos numeraueris, qui secuntur, qui sub regimine dies clausurunt extremos, plane offendes vitum vigesimum primum abbatem extitisse. Post vitum denique cæteri in suorum monumentorum inscriptionibus facile errauerunt. Siquidem iuxta Aristotelis sententiam dato vno inconuenienti secuntur plura. Ad hunc etiam errorem roborandum mortilogus noster in hac parte similiter deprauatus inuenitur, vt qui prius decimus Abbas fuerat intytulatus nunc octauus inscriptus sit et sic de singulis duas vnitates videas abrasas, vt subortus de abbatum ordine error firmaretur. De abbate 6 alberto Caput XI. Synceram et religiosam fratres conuersationem a prima Cisterciensi in hoc loco plantatione tenuisse arbitror nihilque sinistrum atque indecens vel vsque huc apud ipsos deprehendi. Nescio autem, an subsequens illa Theoderici et Alberti abbatum alteratio nonnihil lenitatis aut scandali præseferat. Quis non dicat in illis patribus pusillanimitatem aut inconstantiam fuisse, qui suum abbatiale culmen siccine posuerunt. Aut certe, quis magnam in fratribus non æstimet fuisse lenitatem, qui suos abbates a dignitate sic deiecerunt, si ipsos non adeo molestarunt, ut eos cedere oportuisset? Sunt nostro æuo in plerisque cœnobiis horum simillima, quibus, si competeret facultas, cum quolibet solstitio præpositum aut abbatum mutarent scandalum atque ecclesiarum iniurias parum ponderantes. Sed de hoc etiam satis et ad cœpta reuertamur. Anno igitur salutis nostræ trigesimo nono supra duodecies centesimum dominus Theodericus huic ecclesiæ præfectus est, tenuitque curam pastorem per tredecim annos et iterum resignauit. Sed an ex vicio deiectus sit an sponte cesserit, non facile dixerim. Siquidem hanc rem explorare nequiui et si non segniter litterarumstrarum diuerticula perlustrassem. Sub ipsius primo regimine vtillissimum illud beneficium ecclesiæ nostræ accessit. Nam Reuerendissimus in christo

Beneficiu Eberhardi
di Salisburg. Archiep.
de Sale.

pater et dñs Eberhardus Saltzburger Archiep̃ dignissimus
(cuius laus atq; preclara virtus apud historicos adhuc vivit)
nra domus penuria aduertens ipi dimidia mudi sal
libra in oppido hellen annuatim circa penthecostes festum
subministranda libere donavit, accedente ad tanta munificen
tia expresso omni canonicorum consensu Cuius gratia atq; dona
tiois p̃libator Archiep̃ et canonicos Illibata adhuc sup
sunt hancu manumeta. Acti Anno 1246. Theodericus

A. 1246.

A. 1252. Designavit

Albertus successit

Abbas nra annos dñi 1257 huius ecclesie regimini cessit
Huius dñs Albertus abbas p̃xtus antea prior in Vaten
haslach subrogatus est, qui & mon' nro no parum pro
fuisset in multis soror Atropos in amphores annos ipi
telam p̃tendisset Ipe in sub paucis sui abbatis amos
ista in domu nra beneficia cunctavit. Illustrissimus

Obstanta libertas
italonio apud Hen
rica Duce in Vithon

Bavariae dux Henricus mon' nrem apud oppidu Vitho
nen ab omi exactioe et theloneo de ipsiuslibet rebus nris
ibide tradendis absoluit et ap̃to diplomate libere resuit
Acti 1256. Alexander summus p̃ntifex q̃tus ecclia Nibern
oberwilgansin qua nuy Rudigerus patavus antistes mon'
nro donaverat ap̃to indulto confirmavit Acti 1257

A. 1256

Alexandri Pap. IV.

Confirmat nobis scilicet

Niberni Obwilgansin

A. 1257.

Pemutatio p̃tū in

Walden dñi in al

berto de Halls

Iste abbas Albertus p̃dū quod domus nra in Hayduberg
possidebat, et Albertus nobis de Hals impugnabat fr̃ibusq;
duobus sibi usurpabat, q; alio in eadē p̃dio qd dñs Alb
tus de Hals oppidano in Vithonen noie Hartlieb obligave
rat, dñs sexdecē & libris in eodem alito p̃mutavit Acti
octavo Idus Junij Anno 1258 sub ducib; Bavariae Henrico
et Ludovico sc̃ibus Isti p̃ncipes filij fuerunt dñs Ottonis
de quo parum sup̃ mentionē fecimus, qui p̃miam Inter
se dimiserunt Cessit q; Ludovico palatū rheni in sup̃ior ba
varia, Henrico vero Inferior bavaria et novici Acti 1258

A. 1258.

Divisio Bavariae

Ludovicus funda

tor Campi Principum.

Ludovicus Jam memoratus filius nrae in Campoprimipum

pater et dominus Eberhardus Saltzburgensis Archiepiscopus dignissimus
(. cuius laus atque præclara virtus apud historicos adhuc viuit.)
nostræ domus penuriam animaduertens, ipsi dimidiam nudi salis
libram in oppido hellensi annuatim circa penthecostes festum
subministrandam libere donauit, accedente ad tantam munificen-
tiam expresso omnium canonicorum consensu. Cuius gratiæ atque dona-
tionis prælibator Archiepiscopi et canonicorum illibata adhuc super-
sunt litterarum monimenta. Actum Anno 1246. Theodericus
Abbas circa annos domini 1253 huius ecclesiæ regimini cessit.
Huic dominus Albertus abbas sextus, antea prior in Raten-
haslach subrogatus est, qui et monasterio nostro non parum pro-
fuisset, si immitis soror Atropos in ampliores annos ipsi
telam protendisset. Ipse tamen sub paucis sui abbatatus annis
ista in domum nostram beneficia cumulauit. Illustrissimus
Baioariæ dux henricus monasterium nostrum apud oppidum vilsho-
uen ab omni exactione et theloneo, de quibus libet rebus nostris
ibidem traducendis absoluit et aperto diplomate liberum censuit.
Actum 1256. Alexander summus pontifex quartus ecclesiam Nidern-
obernhausn, quam nuper Rudigerus patauinus antistes monasterio
nostro donauerat apostolico induito confirmauit. Actum 1257.
Iste abbas albertus prædium quod domus nostra in haydenberg
possidebat, et albertus nobilis de hals impugnabat fratribusque
inuitis sibi vsurpabat, pro alio in cadling prædio, quod dictus Alber-
tus de hals oppidano in vilshouen nomine hartlieb obligauit,
datis sexdecem Rat. libris cum eodem alberto permutauit. Actum
octaua Idus Junii Anno 1258 sub ducibus Baioariæ henrico
et Ludouico fratribus. Isti principes filii fuerunt ducis Ottonis,
de quo parum supra mentionem fecimus, qui provinciam inter
se diuiserunt Cessitque Ludouico palacium Rheni cum superiori ba-
uaria, Henrico vero inferior baioaria et noricum Actum 1258
Ludouicus iam memoratus filiæ nostræ in campoprincipum

fundator extitit. Comites In mosspruit absq; herede neca. Comites de Mospruit
 illos annos defuncti, comitatu suu duci huncu reliquerunt
 Castellu Kessach p dcm ottone vastatu est atq; Dinglising Kessach.
Dinglising.
 edificatu. Ad albertu abbatem redeat. qui domus nostre
 nra parva sup quinq; annos fidelit exercitus neca annos
 dñi Millesim ducentisim ac quinggesim octauu hunc stlo Obijt. Alb. Ab.
A. 1258
 valeferit Dies tñ eius obitus moenoz kalendario assigna Error.
 no est quapp Juniores ipm de abbati cathalogo exarpa
 re conati sut. Quod psto Indignu arbitror. Nisi etem
 ille albertus atq; meoratus Anshelmus locu inter abba
 tes sibi vendicent Micholaus sequis Abbas quinquagesimus
 (ut expressis reposit vestigijs) erat nre De ab. 7 theoderico

Dost Alberti obitu In festo sttoru **A. XII.**
 Abdonis et Semis eodem ano vi 1258. dñs An. 1258. Jul. 30.
 Theodericus In abbatem domingus nre In Ab. Theodericus nre
constituitur: seu Dic.
 stitutus est. Denicpsq; p decem et noue trig.
 annos eadiaz hanc gubernauit. Inter necra autem
 segnta sub eius pto baclo patrata sut. Primogenita
 nra monasteriu Campipumpu nra annos dñi 1263 ca. 1263 Campipumpu
p eadiaz primogenita
 put exige rexit nomeq; Abbatie sumpsit. Fundator eq
 Illustris dux Ludouicus pma vxore noie Maria dux bra
 bantie filiam de adulterio hñs suspectam apud swabysen
 vert. furore actus de castro propitauit (et ut alij sentunt)
 decolari fecit Et quia pbam et honestam intere innocent
 occiderat. sine spe matrimonij dux canonu sanctos ma
 nere debuit Missis tñ ad sumu aplicu mñys. qui de
 stis nuptijs dispensatio impetraret inter cetera ipi pro
 satisfactoe mñutu est qto monasteriu p diuino honore
 institueret Mox q; ut filius obidies monasteriu de Cam
 popumpu construere cepit. In alio tñ loco et longe ab eo in
 quo nre exetm est. posuit. Insuper fies pdario etiam

Fürstenfeld fundator extitit. Comites in mospurck absque herede circa illos annos defuncti comitatum suum duci henrico reliquerunt. Castrum teispach per dictum ottonem vastatum est atque dingolfing edificatum. Ad albertum abbatem redeamus, qui domus nostræ curam parum supra quinque annos fideliter executus circa annos domini Millesimum ducentesium ac quinquagesimum octauum huic sæculo valefecit Dies tamen eius obitus mortuorum kalendario assignata non est Quapropter iuniores ipsum de abbatum cathalogo extirpare conati sunt, quod profecto indignum arbitror. Nisi etenim ille albertus atque memoratus Anshelmus locum inter abbates sibi vendicent Nicholaus sequens abbas quintus decimus (. ut expressis reperitur vestigiis.) erit minime. De abbate 7 theoderico Post Alberti obitum in festo sanctorum Caput XII. Abdonis et Senonis eodem anno, videlicet 1258, dominus Theodericus in abbatem domus nostrę rursum institutus est deincepsque per decem et nouem annos ecclesiam hanc gubemauit. Inter cætera autem sequentia sub eius secundo baculo patrata sunt. Primogenita nostra monasterium Campoprincipum circa annos domini 1263 caput erigere cepit nomenque Abbatiaë sumpsit. Fundator eius illustris- dux Ludouicus primam vxorem nomine Mariam, ducis brabantiaë filiam de adulterio habens suspectam apud swäbischenwert, furore actus de castro præcipitauit (. vel ut alii sentiunt.) decolari fecit. Et quia probam et honestam mulierem innocenter occiderat, sine spe matrimonii iuxta canonum sanctiones manere debuit. Missis tamen ad summum apostolicum nunciis, qui de secundis nuptiis dispensationem impetrarent, inter cætera ipsi pro satisfactione iniunctum est, quatenus monasterium pro diuino honore institueret. Mox que ut filius obediens monasterium de Campoprincipum construere cœpit. In alio tamen loco et longe ab eo, in quo nunc erectum est, posuit. Insuper fratres secundario etiam

locum mutauerunt, donec fundum cēnobio construendo apprime aptum inuenissent. Locus autem iste, quem modo ecclesia fiirstenfeld occupat, hortus eberhardi appellatus est. Missi sunt a foundationis principio de domo nostra quatuor monachi cum duobus conuersis, quibus non longe post Abbas anshelmus, qui nostræ domus cellerarius maior erat, præfectus est, qui in magna penuria dictam ecclesiam sub Cisterciana religione instituerunt, locaque conuentualia disposuerunt. Fama est eosdem de mendicitate et eleemosyna oratorium instaurasse. Aliquantisper abbas Anshelmus vigili cura pastorale officium inibi exercuit, quod tandem resignans ad nos rediit. Sub abbate theoderico facta est ecclesiæ Nidernobernhausen pro sancti Steffani ecclesia in Eccenheim commutatio per Episcopum patauiensem Ottonem, vbi etiam collationis ius, quod in ecclesia Hartkirchen antea habuimus, ad dicti Episcopi manus resignauimus. Reseruauit autem memoratus antistes de ecclesia Eccenheim choro patauiensi vnam Ratisponensis numismatis libram quotannis circa sancti Steffani inuentionem persoluendam Actum 1264. Insuper memoratus Abbas ab Henrico Baioariæ duce hoc priuilegium conquisitiit, vt in causis nostros ac prædiorum nostrorum nullibi quam in Landau apud præsidem comparere cogeremur. 1264. A magistro etiam vdalrico in hartkirchen plebano in vrbe patauia domum emit circa sancti pauli edes a via versus danubium se protendens, atque in eius solutionem quadraginta pata uinas libras distraxit Sub petro episcopo 1266. Sed neque hoc prætereundum, quod sub theoderico nostro volradus Abbas in walderbach et loci conuentus propter vrgentes monasterii

gotstorff

eorum necessitates prædium eorum ac reliquas possessiones in villa dei non longe ab Ibs in austria vna cum translatione ecclesiæ parochialis monasterio nostro pro octoginta Rat. libris inpignorauit Anno 1269. A petro denique patauiensi præsule ac canonicis priuilegium obtinuit de rebus nostris vino et victualibus

absq; thelonco et q̄libet exactioe apud patavium libera
 traducendis. Quēadmodū etiā ant̄bat Rudigerus ant̄p̄s
 nos in hac re libertavit. Act. 1273. Anno Insup post 1273 *de liberat̄e*
 christi incarnatio septuagesio q̄nto sup̄ mille ducentos *75. Cellae Prin-*
 Altera filia nra de cellap̄npi In die s̄ti Geruay nome *cip̄i Albarie se-*
 albanæ accepit fundata et Insup a m̄gr̄o hertuico *cunda filia*
 patavien̄ em̄e canoico. qui dū coep̄t opus p̄fic̄ nō *nostrae.*
 sufficere. Ab illustrissio p̄ncipe henrico adiutus est. Idem
 etiā m̄gr̄ hertuico nō roenobio q̄ aīe sue refrigerio *Henricus Palau. Co-*
 nōnihil lūferat ut in animalibus nris Invenit. fuit *non. n̄ benefactor.*
 aut p̄mus Cellap̄npi Abbas. Altherus appellatus ex *Ballherus ex Hila-*
 hiloria electus. ob quā causa id cōtigit nos p̄sus ignorat̄ *ria j̄r̄. Abbas.*
 A domo aut nra an̄ triemū ferme tres mōchos rere *Misi illuc 3 Monac-*
 perat qui ab exordio deuota & deo grata ibi bita ducebat *chi nri. 1270.*
 Siquē corū exō facile alios ex p̄to ad cōuersionē t̄hebat.
 Obijt aut Idem v̄nābul̄ p̄r Theodericus in reastio Sancti
 Prati. Anno salutis 1277. in loco caputlari. sub paruo *1277 Monach. n̄ The-*
 maximo aīu obitus eius et nomē habente sepultus. *oderic. seu Dietric.*
 plerq; tū s̄t de In Jam dicto sepulchro ductus nōat̄ est
 Abet parūp a p̄posito De bellis **XXIII**
 Idigredi et barantis tū Imp̄y fluctus breuī
 v̄banū contextu p̄stingit. Siquē post exclu-
 sione frederici s̄ti v̄p̄ ad Rudolfū q̄uor se de
 Imp̄io introinseunt. v̄. Henricus Landgr̄mus de Turing-
 gia. Wilhelmus holandus. Elect̄q; duo in discordia Alpho-
 sus rex castelle et Ricardus comes cornubie s̄t v̄go āglie.
 p̄ltus in ex his in r̄parū cathalo p̄m̄ meruit. egreḡ tūc
 sacū Imp̄erū ab Inimicis tuebatur. Anno d̄m̄ 1246 frederic̄
 dux austrie in die s̄ti v̄ni a r̄ge hungaroz in bello rep̄s
 sine v̄nili herede occubuit. Tūc Vladislans Marchio mo-
 ranæ eo q̄ p̄ de domo austriac̄ v̄xor esset s̄e ducatus in.

absque theloneo et qualibet exactione apud patauium libere
traducendis. Quemadmodum etiam antehac Rudigerus antistes
nos in hac re libertauit Actum 1273. Anno 1273 insuper post
christi incarnationem septuagesimo quinto supra mille ducentos
Altera filia nostra de cella principum in die sancti Seruacii nomen
abbatiæ accepit. Fundata et incepta a magistro hertuico
patauensis ecclesiæ canonico, qui dum cœptum opus perficere non
sufficeret Ab illustrissimo principe Henrico adiutus est. Idem
etiam magister Hertuicus nostro cœnobio pro animæ suæ refrigerio
non nihil benefecit, vt in annalibus nostris inuenitur. Fuit
autem primus Cellæprincipum Abbas Baltherus appellatus ex
hilaria electus, ob quam causam id contigerit nos prorsus ignoramus.
A domo autem nostra ante triennium ferme tres monachos rece-
perant, qui ab exordio deuotam et deo gratam ibi vitam ducebant.
Sicque eorum exemplo facile alios ex sæculo ad conuersionem trahebant.
Obiit autem idem venerabilis pater Theodericus in crastino Sancti
Briccii Anno salutis 1277, in loco capitulari sub paruo
marmore annum obitus eius et nomen habente, sepultus.
Plerumque tamen sicut et in iam dicto sepulchro dietricus nominatus est.
Libet parumper a proposito De bellis Caput XIII.
digredi et vacantis tunc imperii fluctus breui
verborum contextu perstringere. Siquidem post exclu-
sionem frederici secundi vsque ad Rudolfum quatuor se de
imperio intromiserunt videlicet Hernicus Landtgrauius de Turin-
gia Guilelmus Holandus Electique duo in discordia Alphon-
sus rex castellæ et Ricardis comes cornubiæ frater regis angliaë,
nullus tamen ex his in cęsarum cathalogo poni meruit ęgreque tunc
sacrum imperium ab iniuriis tuebatur. Anno domini 1246 fredericus
dux austriæ in die sancti viti a rege hungarorum in bello cesus
sine virili herede occubuit. Tunc vladislaus Marchio mo-
rauiæ eo quod sibi de domo austriensi vxor esset se ducatu in-

Rex Bohemiae.
Ottocarus Dux Austriae
factus 1253. Privilegio nos donans.

1255. Bavariam exercitu pergit.

Quinciana civitas.

1266 iterum bella in Bavaria et clamat.

Henricus Dux Bohemiae.

interfuit quobrem defuncto hermanno Marchio baden
ex consili causa Austria occupare cepit Sed et ipse impedi
tus fuit Et quia Ottocarus bohemiae rex a quibusda austri
libus in provincia vocatus fuit ut famulatus ipas conservare
posset usurpata in matrimonium duxit margareta mēora
in frederici sorore. hermanni quoda romāoz regis relicta. quā
et post hac repudiavit fecit qz patris auxilio et australium
factus est dux Austriae Anno 1253. quo etiam emā nostrae
privilegium dedit. Iste ottocarus Juvēni psumens audacia
post biennid p urbem patavien In bavaria rē copioso
exercitu traiecit. Factas se usq ad muros Landshutae
potens pgrēdi. ibiq milicia exercita se habituz pperges
igit fort manu p pagu Quintin (qui quoda viris fuit pa
tentissā quinciana dicta) ad vallem vlti declinat hostes
quēq dehastris et usq ad castrū fraunhofn pgrēdiēs. Hen
ricus dux regis advenit vix an quinq dies expertus. suos
relevis in armis esse iubet tū et fr Ludovicus auxilia
res copias pūas qdem adūxit. et regi in occurso pperat
Sed ottocarus duos atoptatem verens pāris inducias postu
lat. Iis acceptis noctu tū suis rex boemia vpus muldorff
fugam arripuit. Iūe dux henricus insensitū tū adūpā
pontem in muldorff ppeti cursu tūpre extat ipē nimio
pondere pssus contractus est pēq mlti de ipis familia
pripites stū In aeno peverit. Alii in suburbio latentes in
rendū passū sūt. Sic qz nō mō quadringente igne et aq
extincti sūt. Idem etia rex Anno 1266 arma denuo In
bavarios suscepit civitateq epales Saltzburga Ratisponam
et pataviā occupavit. In his qz mitiones statuo gran
dia in mām terrā dāna pficiebat. Regūstauff ac pleraqz ali
as arces igni tradidit. Ppter victualū tū penuriā ad sua
p egram reuersus est. Henricus dux Juvēni hāc vl.

tromissit. Quo breui defuncto Hermanns Marchio badensis ex consimili causa austriam occupare cepit. Sed ed ipse impeditus fuit. Et quia Ottocarus bohemiæ rex a quibusdam australibus in provinciam vocatus fuit, ut facilius ipsam conseruare posset vsurpatam, in matrimonium duxit margaretam memorati frederici sororem, henrici quondam romanorum regis relictam, quam et post hac repudiauit. Fretusque patris auxilio et australium factus est dux Austriæ Anno 1253, quo etiam ecclesiæ nostræ priuilegium dedit. Iste Ottocarus inuenili præsumens audacia post biennium per urbem patauiensem in baioariam cum copioso exercitu traiecit. lactans se vsque ad muros lanndshutæ potenter progredi, ibique miliciæ exercicia se habiturum. Pergens igitur forti manu per pagum Cuntzen (. qui quondam vrbs fuit potentissima quinciana dicta.) ad vallem vilsî declinauit hostiliter quæque deuastans et vsque ad castrum fraunhofen progrediens. Henricus dux regis aduentum vix ante quinque dies expertus, suos celeriter in armis esse iubet, cui et frater Ludouicus auxiliares copias paruas quidem adiunxit et regi in occursum properat. Sed Ottocafus ducis animositatem verens pacis inducias postulat. His acceptis noctu cum suis rex bœmiæ versus muldorff fugam arripuit. Quem dux Henricus insecutus cum aduersarii pontem in Muldorff properanti cursu transire certant, ipse nimio pondere pressus confractus est sicque multi de regis familia præcipites facti in œno perierunt. Alii in suburbio latentes incendium passi sunt. Sicque non minus quadringentis igne et aqua extincti sunt. Idem etiam rex Anno 1266 arma denuo in bauaros suscepit ciuitatesque episcopales Saltzburgam, Ratisponam et patauiam occupauit. In hisque munitiones statuens grandia in nostram terram damna perficiebat. Regenstauff ac plerasque alias arces igni tradidit, propter victualium tamen penuriam ad sua per egram reufersus est. Henricus dux iniuriam hanc vl-

visi cupit et istam in operatu suo perficit² oppidū feldū
et late circumdante regione igne et ferro p^olatu^o est

Deniq³ tercio t^o noctebris una porta ciuitate pat^o et clauis
adulterinas aperuit et quā cū suis ingressus nouū forū
et p^oim ciuitate in canonicorū cellario incendio dedit cuiusq^{ue}
nonnullis etiā desperatis facile etiā p^oreps urbe tūc in
suā redegress^o et p^olatim in^o nox et suoz dispo^o p^ohibuisset

Et cū sine rege et viginti tres annos imp^o sic tumultu
asset Gregorius deniq³ p^ontifex maximus electorib^{us} mada
uit ut de impatore conueniret et e^ortie aduocatu eligeret

3. Nouemb.
In Patavia incensa
multa

Imp^o 23 annos
fina impatore.
Greg: X mandat

f Anno f^og^o salutis 1273 in m^ose octab^o apud franchfor
diam Rudolfus comes de habspurg dux in aximis p^oemig
et prudens electus est Qui p^oq^{uam} annis celebrē apud Morū
berga p^oncipū celebrauit cōuentū ubi p^oli ottocarus rex

1273. Oct. Electi
Rudolfus comes de
Habsburg. Rex. Rom.
1274 Comitice.

Boemae et henricus dux bavariae de regis Rudolphi electioe
Indignabūdi absuerū. Hi mox ad augustā citati henricus
q^{uod}dem se regi submisit. Ottocarus v^o m^ost^o cōparuit tercio
q^{uod} resp^octus militum obia^o p^ostare voluit. Cū aut^o Ottocarus

Ottocarus Austriam
25 annis possed^o

rex Boemiae qui tūc p^oncipatus Austriae Sueriae Carin
thiae Carinolie et portuslaonis plus q^{uam} viginti annis
occupasset rebellis iudicatus esset Rudolfus rex cū iugenti
exercitu Patysponā venit dūcē henricū q^{uod} regi boemie adhe
serat potens deueniens ad austriā p^operauit. Et licet aust^o
les ottocaro iurassent a q^{uod} et plures obsides habuit in
rudolfus honorifice ab eis susceptus est. Interea ottocarus
colleto magno exercitu in austriā venit q^{uod} Rudolfus rex

Henricus potent^o de
uicig^o

viennā p^{er} quinq^{ue} septimas obsedit. Sed p^{er} arbitros inter
reges sine morte concordatū fuit q^{uod} vi^o Rex Ro. ottocaro
Boemia et Moravia Infodaret et reliq^{ue} septē p^oncipos
rex boemie resignaret. Quod ita factū est. Sed ottocarus
ad p^opria reuersus penitentia ductus sitz regna Boemie

Ottocarus Austria
7 p^ouincias resigna
nat

cisci cupiens per Iltsam cum exercitu suo proficiscitur, oppidum felden et late circum iacentem regionem igne et ferro populatus est.

Denique cum tercio kalendas nouembris vnam portam ciuitatis patauiensis per claues adulterinas aperuit, per quam cum suis ingressus nouum forum et partem duitatis cum canonicorum cellario incendio dedit, ciuibus nonnullis etiam desyderatis. Facile etiam princeps vrbem tunc in suam redegisset potestatem nisi nox et suorum dispersio prohibuissent.

Et cum sine rege per viginti tres annos imperium sic tumultuasset, Gregorius decimus pontifex maximus electoribus mandauit, vt de imperatore conuenirent et ecclesiæ aduocatum eligerent.

Anno igitur salutis 1273 in mense Octobri apud franchfordiam Rudolfus comes de habspurg, vir in armis strenuus et prudens electus est. Qui sequenti anno celebrem apud Norinbergam principum celebrauit conuentum, vbi soli ottocarus rex Bœmiæ et henricus dux baioariæ de regis Rudolphi electione indignabundi abfuerunt. Hi mox ad augustam citati henricus quidem se regi submitit, Ottocarus vero nusquam comparuit tercioque requisitus nullam obedientiam præstare voluit. Cum autem Ottocarus rex Bœmiæ, qui tunc principatus Austriæ, Stiria, Carinthia, Carniolæ et Portus Naonis plus quam viginti sex annis occupasset, rebellis Judicatus esset, Rudolfus rex cum ingenti exercitu Ratisponam venit ducem henricum, qui regi bœmiæ adheerat, potenter devincens ad austriam properauit. Et licet australes Ottocaro iurassent, a quibus et plures obsides habuit, tamen rudolfus honorifice ab eis susceptus est. Interim ottocarus collecto magno exercitu in austriam venit, quam Rudolfus rex Viennam per quinque septimanas obsedit. Sed per arbitros inter reges sine marte concordatum fuit, quod videlicet Rex Romanorum ottocarum Bœmia et Morauia infeodaret et reliquas septem provincias rex bœmiæ resignaret. Quod ita factum est. Sed othocarus ad propria reuersus penitentia ductus, similiter regina Bœmiæ

1278 Pugna acerrima
Hocar. occisus

Austria comendata
1282. Alberto.

Albertus Abbas
p. 3. annos tunc.

Cepit sponte
con inscriptis

Post Prior in Cellam
Princip.
Generalis d. illo Minio

Octo de nris habuit
Abbatas.

Concilium Lugdun.
1274

Gracorum subiectio

Parata expeditio
in terram Sanctam

graviter ferens et frequenter ipm inuicem qd eas pdictas respic-
nasset in molliore itum exercitu sine lictu diffidant
regem rudolfu Impugnare cepit Et Rudolfus stipatus austru-
libus strenuis & paucis suis Septimo et Septembrio Anno 1278
cu rege bohemorum congressus in Campo Alderspurgt dicto
acerrima pugna committit In qua othocarus gladio confossus
occubuit Post cuius obitu Rudolfus Imperator ducatu austrie
Alberto filio commendavit Anno 1282. De ab. abbo & tunc

Scepit post & Federicu Septimū nūm abbatem
praelaturae dignem Dns Albertus huius conventus
filius, qui sese sub memorato abbte cellerarum
maiorē agebat. Qui parū sup̄ rēuēnū quobū
Aldersparē gubernauit et sponte (necno^{qua} p̄motus ratione)
abbatiali oneri resit Ideoq; in abbatū Aldersparē catalogū
sicut nec ceteri qui resperūt aut reuēti sūt recepti nō est
Ipse aut Albertus post suā resignationē, poratū In cella
p̄ncipū subijt, ibiq; diem suū extremū conclusit. Quare
nō abs re qd praedicta nra filia Cella p̄ncipū, tam longe
ab ordib; ceremonijs et nra monasterij obseruatijs incantū
et nōnullis alijs discrepet tū tamen sepius p̄ ipius re-
formationē plures deuotos fecit, octo etiā abbatēs de nra cōm-
miserit Sed p̄feto durū est assuetā relinqre apud eos
p̄ceptū qui māndū nōlūt. Circa ānos dñi 1274.
Gregorius decimū summus pontifex Apud Lugdunū gñā-
le cōcilium celebrant Vbi plura pro cōm̄ reformationē lūz
nō diu duratura promulgauit decreta. Michael grecorū
Imperator tū patriarcha Constantinopolitano et inter e grecos
sapientibus illuc aduenerat et colla rōnē sedi submisit
Unitatem fidei a qua sepe defecerat greci tū latini p̄feten
Maximū aut pontifex ad terrae p̄tōe recuperatiōis am̄ inten-
dens zelo pietatis de consensu cardinalū et ep̄orū cō clero

grauiter ferens et frequenter ipsum increpans, quod terras prædictas resignasset, tum motus collecto iterum exercitu sine litteris diffidationis regem rudolfum impugnare cœpit. At Rudolfus stipatus austri- libus stirensibus et paucis sueuis Septimo Kalendas Septembris Anno 1278 cum rege bœmorum congressus in Campo Niderspurgk dicto acerrimam pugnam comittit, in qua othocarus gladio confossus occubuit. Post cuius obitum Rudolfus imperator ducatum Austriæ Alberto filio commendauit Anno 1282. De abbate alberto Caput XIII. Svscepit post Theodericum Septimum nostrum abbatem prælaturæ dignitatem Dominus Albertus huius conuentus filius, qui sese sub memorato abbate cellerarium maiorem agebat. Qui parum supra triennium cenobium

"qua"

Alderspacense gubernauit et sponte (. nescio " permotus ratione.) abbatiali oneri cessit. Ideoque in abbatum alderspacensium cathalogum sicut nec cæteri, qui cesserunt aut reiecti sunt, receptus non est. Ipse autem albertus post suam resignationem prioratum in cella principum subiit ibique diem suum extremum conclusit. Miror non abs re, quod prædilecta nostra filia Cellæprincipum tam longe ab ordinis ceremoniis et nostri monasterii obseruantis in cantu et nonnullis aliis discrepet, cum tamen sæpissime pro ipsius re- formatione plures deuotos fratres, octo etiam abbates de nostra ecclesia acceperit. Sed profecto durum est assueta relinquere apud eos præsertim, qui manuduci nolunt. Circa annos domini 1274 Gregorius decimus summus pontifex Apud Lugdunum genera- le concilium celebrauit. Vbi plura pro ecclesiæ reformatione licet non diu duratura, promulgauit decreta. Michæl gręcorum imperator cum patriarcha Constantinopolitano et multis e græcia sapientibus illuc aduenerat et colla romanæ sedi submisit, Vnitatem fidei, a qua sepe defecerant greci cum latinis profitentes. Maximus autem pontifex ad terræ sanctæ recuperationem animum inten- dens Zelo pietatis de consensu cardinalium et episcoporum omni clero

cuiusque status aut religionis decima per sex continuos annos quatuordecim annos contin-
 guis puentium soluenda imposita ut conflarentur penuria outio.
 pugnaturus pro terra ista fideliter distribuenda. Sed statim est
 laqueus perditionis et miserabilis amara fovea quod pietatis zelo
 predebat. ut in consequentibus facile intelliges. Meo quod ab huius
 exceptus est decimis nisi ordo Cisterciensis quae idem pro casto
 favore persequatur. In quibus autem ab universis ordinibus octoginta sed dedit 80000 mar-
 marcarum argenti puri nulla pro redemptione huius decimis charum argenti puri.
 data sunt. Vbi tamen ubi singulis huius sex annis quatuor Alacris. 4 March. sol-
 argenti marcas persolvere cogebatur factum est in ecclesia dei uit annuatim per 6 ann.
 afflictio non mediocrius positi sunt in omni dyocesi ex causa. Modus exactionis.
 ut collectores duo qui per censuram ecclesiasticam omnem clerum
 et conventum sub iuramentando suos puentus etiam obligatos
 compelleret decimare et per qui eiusmodi solutione non prestat
 a diuina suspendebantur aut excommunicationis gladio periebant.
 Multique potentis sub hac sarcina humilati sunt. Sed postquam
 Gregorius ista decima imposita, altero anno morte obiit.
 Reliquique post ipsum summum pontifices dicta penam diligenter
 collegerunt nihil tamen per eam utilitate de ipsa confectum est.
 Nam et antequam memorati sex anni transissent quique summum
 pontifices de medio sublatis sunt. Multo longe post per Honorium
 quibus non nihil temere attentavit. Nam anno domini 1287 1287 Honorius Pap.
 In alemaniam Joannem Tusulanum episcopum cardinalem legatum a alia ordi-
 latere misit qui in herbipoli prout rege Rudolfo conluc- exactionem
 vocavit, et magnam pro expensis suis episcopatibus et ecclesiis in Franconia.
 contributionem imposuit. Intendens etiam quantum omnium puentium
 partem quatuor annis duraturam, clero omnino de mandato domini pre-
 imponere et tunc in ecclesia maiori coram multis episcopis et prelatis sua
 preterea apermisset et eadem exactionem postlaret. nichil tamen
 minus penam visis quidam per honorarium archiepiscopi Coloniensem
 super vas lapideum stetit et alta voce per domino suo ad sedem

Exactionis anno mo-
 rit Greg. Pap.
 in istis 6 annis. 5.

1287 Honorius Pap.
 alia ordi-
 exactionem in Franconia.

cuiuscunque status aut religionis decimam per sex continuos annos quorumcunque prouentuum soluendam imposuit, vt conflarentur pecuniæ pugnaturis pro terra sancta fideliter distribuendæ. Sed factum est laqueus perditionis et miserabilis animarum fouea, quod pietatis zelo prætendebatur, vt in consequentibus facile intelliges. Nemoque ab huiusmodi exceptus est decimis nisi ordo Cisterciensis, quem idem papa casto fauore prosequabatur. In generali autem ab vniverso ordine octoginta marcarum argenti puri millia pro redimendis huiusmodi decimis data sunt, vbi cœnobium nostrum singulis his sex annis quatuor argenti marcas persolvere cogeatur. Factaque est in ecclesia dei afflictio non mediocris. Positi sunt in omni dyocesi ex canonicis collectores duo, qui per censuram ecclesiasticam omnem clerum et conuentum sub iure iurando suos prouentus etiam obligatos compellerent decimare. Et si qui eiusmodi solutionem non protestassent a diuinis suspendebantur aut excommunicationis gladio feriebantur. Nullique potentes sub hac sarcina humiliati sunt. Sed posteaquam Gregorius istam decimam imposuit, altero anno mortem obiit. Reliquique post ipsum summi pontifices dictam pecuniam diligenter collegerunt, nihil tamen pro ecclesiæ vtilitate de ipsa confectum est. Nam et antequam memorati sex anni transissent quinque summi pontifices de medio sublati sunt. Non longe post papa honorius quartus nonnihil consimile attentauit. Nam anno domini 1287 in alemaniam Joannem Tusculanum episcopum cardinalem, legatum a latere misit, qui in Herbipoli præsentem rege Rudolfo concilium vocauit, et magnam pro expensis suis, episcopatibus et ecclesiis contributionem imposuit. Intendens etiam quintam omnium prouentuum partem quatuor annis duraturam, clero omni de mandato domini papæ imponere. Et cum in ecclesia maiori coram multis episcopis et prælatis suam potestatem aperuisset et eiusmodi exactionem postulasset, mente consternatis pene versis quidam prothonotarius Archiepiscopi Coloniensis super vas lapideum stetit et alta voce pro domino suo ad sedem

Apellatio facta.

Laus Fratru
huius Monij.

Postulati Abbates
abundat.

Profectus monij huius.
Ambitionis effectus.

1280 postulatus
Henricus ex Eborach.
in Abbatem Octau.

Vini portio aucta.

Aucta omnia

Censura annui ad
100 libras et ultra

apellam appellavit. Cum exo et ceteri aiani appellare co-
perunt presertim in quida nullen eps p oibus tande sese in-
reponere ausus est. Sic qz legatus infecto negotio variis
ad ppria redyt. Sed et de concilio isto octavum hoc verifia-
tu est. Paxturiunt motes noster ridiculus noster.

Anta sinceritate De ab octavo henrico
ac pudentia hris fies tybus hanc domum
tenuerunt ut vspz hodie no Indigne comen-
dent. Non scyos et si forsan digni et vi-
les essent ad abbatialem dignem. Idoneos reputabat sed
pumpto animo dignioribus in hac pte cedebat. Non temere
ut mo plerumqz sit causantes de extraneoz pmonoe atqz
abbati nislatoe sed ut ecclesie de Donco pvideret pastore
de exterius coenobis sepius eligere postulabat qui ta cele-
bri loco cu decencia pesse possent. Factus est ut sub talibz
bonis & deuotis viris res Alderspacen breui ultra modum
pferissent. Posteaqz aut ambitio que mo discordiam est
et desolatio subintravit. maiori impetu res nra conde-
ruit qz creuerat. Actutusqz in magna domus nra status
ruina redactus est. de quo In consequentibus sermo fiet.

Post sessionem fuit dñs Alberti. Anno salutifero 1280 dñica
Inuocant fita est noui abbat electio ex qz conuentu Eboracen
dñs Henricus natione baientigen huius nra ecclesie octauus
Abbas constitutus est. Vir doctus maturus prudens atqz ad sin-
gula negocia accommodatus qui oio de nra republica meri-
tissimus habet. Exhibuit hac fribus consolatio ut dñ an-
tea dñtaxat. In festiuitatibz quibz duce cauebant missa
fies vniu liberent. Ipse singulis diebz no mo mocho sed co-
uersis etia integra vinu pœbenda subministraret. Auxit mo-
nasterij nri possessiones magniqz pecunie pondus in eand
emphione distraxit. annuqz nrm censu supra centu

apostolicam appellauit. Cuius exemplo et ceteri animati appellare cœperunt. Presertim tamen quidam tullensis episcopus pro omnibus tandem sese interponere ausus est. Sicque legatus infecto negotio vacuus ad propria rediit. Sed et de concilio isto oratianum hoc verificatum est: Parturiunt montes nascetur ridiculus mus. Capitulum XV
Tanta synceritate De abbate octauo Henrico.

ac providentia his fratres temporibus hanc domum tenuerunt, ut usque hodie non indigne commendentur. Non seipsos, etsi forsani digni et vtilles essent ad abbatialem dignitatem idoneos reputabant, sed prompto animo dignioribus in hac parte cedebant. Non temere ut modo plerumque fit causantes de extraneorum promotione atque abbatum translatione sed ut ecclesiæ de idoneo providerent pastore de externis cœnobiis sæpius eligentes postulabant, qui tam celebri loco cum decentia præesse possent. Factumque est, ut sub talibus bonis et deuotis viris res Alderspacenses breui vitra modum profecissent. Posteaquam autem ambitio, quæ mater discordiarum est, et desolationis subintrauit, maiori impetu res nostræ conciderunt quam creuerant, Actutumque in magnam domus nostræ status ruinam redactus est, de quo in consequentibus sermo fiet.

Post cessionem igitur domini Alberti Anno salutifero 1280 dominica inuocauit facta est noui abbatis electio exque conuentu Eberacensi dominus Henricus natione bauenbergensis huc nostræ ecclesiæ octauus Abbas constitutus est, vir doctus, maturus, prudens atque ad singula negocia accomodatus, qui omnino de nostra republica merittissimus habetur. Exhibuit hanc fratribus consolationem, ut dum antea dumtaxat in festiuitatibus, quibus duæ canebantur missæ fratres, vinum biberent, ipse singulis diebus non modo monachis sed conuersis etiam integram vini præbendam subministraret. Auxit monasterii nostri possessiones magnumque pecuniæ pondus in earum emptionem distraxit, annuumque nostrum censum supra centum

82 libras ampliamus. Merito ergo nostra veneranda ecclesia Laus Ebracen.
 Ebracen honorare debemus non vulgarem, quae toties
 nos vix donavit plurimis, sub quorum regimine domus nostra
 nunquam mutasse aut defuisse legitur, profuisse aut semper
 deinceps invariabilis prout dominus Henricus virtute atque prudentia quae
 plurimum illi, coenobio nostro largita et beneficia & privilegia
 contulerunt. Primum quondam comes de Hirsperg Gebhardus
 et gener ipsius dominus Leotoldus de Huring austriac princeps
 in Imperatoratus ecclesie in Teza monasterio nostro assignaverunt
 prout Abbas in quocumque iam dicti Leotoldi donatione consi-
 fecit, abbatem Henricum non parum molestavit. Patet super hoc
 negotio plenius disputando a generali nostro capitulo iudicibus
 abbatibus vis de Cesarea & Waldsassen, ipsi iam dictam causam
 domino hermano abbati in Eltera subdelegaverunt. Is convocato
 sapientium consilio una cum moderato Leotoldo domini nostri dictam
 causam arbitrarie adiudicavit. Gerhardus Antistes patre
 donationem hanc ratam habens ipsam roboravit. Nicholaus
 etiam quartus ac Bonifacius octavus summi pontifices largiti
 tam munificam confirmaverunt. Anno 1291. Illustrissimus
 Princeps princeps Henricus cum suum morem habita est. filius
 eius Ottone Ludovicus & Stephanus amantibus ecclesie
 nostre ac hominibus in predictis residentibus multas gratias et
 libertates largitus est, quas tandem summos duces iam
 moderati confirmaverunt. Ex multis autem hinc paucis perstringam
 prefatus dux Henricus nos a teloneis apud Birkhausen
 et Gersdingam suam una libra salis majoris ligaminis tradu-
 cenda annuatim libertavit. 1281. Indulget etiam nobis ut pau-
 perum nostrorum querelas iudicemus, ipsi quod aliorum iudicium tamen
 sua gratia non cogant. Anno 1283. Obijt autem Ille iudex
 dux Henricus octavo anno domini 1290. cum magna devotione
 in felicis valle Landshute apud mortales cum celebri populo
 in B. Valle sequebatur.

Collatio latissima
senef. privileg.

Hirsperg
Chunring
Ius Patronatus in
Teza acquiritum.

denuo adiudicatu
nobis.

Judices Ab.
Gualdysseu Cesa-
rea Ebrach.

Ep. Patavi roborat
Nicol.

Pap.
Bonif confirm.
1291.

Henricus dux Ba-
variae cum filiis
multas nobis gratias
fecit

Liberi a telonio
apud Birkhausen
Gersding. 1281

querelas nostrorum
dine potuit 1282.

Obijt dux 1290

in B. Valle sequebatur.

Rat. libras ampliavit. Merito ergo matri nostræ venerandæ ecclesiæ Eberacensi honorem deferre debemus non vulgarem, quæ totiens nos viris donavit probissimis, sub quorum regimine domus nostra nunquam mitasse aut defecisse legitur profecisse autem semper. Huius denique venerabilis patris domini Henrici virtute atque prudentia quam plurimi illecti cœnobio nostro latissima et beneficia et priuilegia contulerunt. Imprimis generosus comes de Hirsperg Gebehardus et gener ipsius dominus Leotoldus de Chunring austriæ pincerna iuspatronatus ecclesiæ in Teya monasterio nostro assignarunt verum Abbas in Zwetla iam dicti Leotoldi donatione consimili fretus abbatem Heinricum non parum molestavit Datisque super hoc negotio plenius discutiendo a generali nostro capitulo indicibus Abbatibus videlicet de Cæsarea et waldsagssen, ipsi iam dictam causam domino Hermannō Abbati in Ebera subdelegauerunt. Is concommuni sapientium consilio vna cum memorato Leotoldo domui nostræ dictam ecclesiam arbitrarie adiudicavit. Bernhardus Antistes patauensis donationem hanc ratam habens ipsam roboravit. Nicholaus etiam quartus ac Bonifacius octavus summi pontifices largitionem tam munificam confirmauerunt Actum 1291. Illustrissimus insuper princeps Henricus, cuius supra mentio habita est filiis eius Ottone, Ludowico et Stephano annuentibus, ecclesiæ nostræ ac hominibus in prædiis nostris residentibus multas gratias et libertates elargitus est, quas tandem iuniores duces iam memorati confirmarunt. Ex multis autem hic pauca perstringam. Prælati dux Henricus nos a theloneo apud Burckhausam et Scherdingam supra vna libra salis maioris ligaminis tradenda annuatim libertavit 1281. Indulsit etiam nobis, ut pauperum nostrorum querelas iudicemus ipsique aliorum iudicum tribuna- lia quærere non cogantur Anno 1283. Obiit autem ille inclytus dux Henricus circa annos domini 1290 cum magna deuotione in foelici valle Landshutæ apud moniales cum celebri pompa

Elisabet filia eig
monialis. B. Vallis.

Otto filius Henrici nos
a talones liberat
1290

Etiam cum sale

Apud comites de
Schauenberg etiam.
1284 fuit obtinere

Privilegiis confirm
obtentis.

Beneficiu dni de
Wölling. Villa de
Lag

Origo Calla dei
1285.

sepultus. Vbi et helyzabeth filia deo dicata virgo morabatur.
Dabunt ipse Henricus graue in fratre Lodouico p honore bava
rice dignis, descriptis, qua in partem sit venisse in iux
pennam in se diuissent, asserbat, fratre Ludouico conuictu
allegante, possessionis vbi duntaxat de terris diuisas, et non
pripatus dignem & nomine. Ita in ut uterque se palam co
mitem et bavarie ducem stheret Durant q eiusmodi conuicta
tio etia in filios Ludouicus in quia penam & potestate
henrico erat, pualuit. Ita ut electoris dignitas apud ipm
remaneret. Otto etia qui deinde rex ungarie effectus est
et iam dicti Henrici filius, de quibuslibet nris rebus per
totam bavarie pincia absq theloneo et exactioe tra
ducendis libertatem nati dedit. Anno 1290. Idem etiam
de feni consensu tra maioris ligam talenta salis, duo
den vero minoris in supnotatis lons anno libere et sine
vertigali ducendis nobis gram donauit. Insup etia ne
Henricus Abbas apud comites de Schauenberg Bernardu
et Henricu sup thelonei prestatioe in ista libertate obti
nuir Anno 1284 Duru etia austria privilegioru renoua
tione et confirmatione conseruitus est plura adhuc duru
privilegia pmeruit, que redigju foret p singla referre.
mqq; ppiu. quidamdem nra tempestate nullius ferme
momenti atq utilitatis reputant.

Nep hoc pteritum estimo q sub h9 vna bilis ab
latis pidentia. Mobilis h9 Henricus pföllinger
etia nra villam quada Droslich notatam
in molendino & piscaria pleno iure donauit
ut ibidem cella pro duob9 scibus pbris instituerat in ipa
deo maxio in pssioe Cisterciaria famulatur. Sign aut
deo fauente puentis surrexerit, nris etia religiosoz
amplaret. Sicq pma monasterii celle dei Incepto etia

sepultus. Vbi et Helyzabeth filia deo dicata virgo morabatur.

Habuit iste Henricus grauem cum fratre Ludouico pro honore baioaricæ dignitatis disceptationem, quam in sortem simul venisse cum nuper prouinciam inter se diuisissent asserebat, fratre Ludouico contrarium allegante, possessiones videlicet dumtaxat et terras diuisas et non principatus dignitatem et nomen. Ita tamen, ut vterque se palatii comitem et baioariæ ducem scriberet durauitque eiusmodi concertatio etiam in filios. Ludouicus tamen, quia senior et potentior Henrico erat, præualuit ita, ut electoris dignitas apud ipsum remaneret. Otto etiam, qui deinde rex vngariæ effectus est et iam dicti Henrici filius, de quibuslibet nostris rebus per totam baioariæ prouinciam absque theloneo et exactione traducendis libertatem nobis dedit Anno 1290. Idem etiam de fratrum consensu tria maioris ligaminis talenta salis, duodecim vero minoris in supra notatis locis annuo libere et sine vectigali ducendis nobis gratiam donauit. Insuper etiam noster Henricus Abbas apud comites de Schaunberg Bernardum et Henricum super thelonei prestationem in ascha libertatem obtinuit Anno 1284. Ducum etiam austriæ priuilegiorum renouationem et confirmationem consecutus est. Plura adhuc ducum priuilegia promeruit, quæ tediosum foret per singula referre, minusque proficuum quandoquidem nostra tempestate nullius ferme momenti atque vtilitatis reputantur. Capitulum XVI

Neque hoc prætereundum estimo, quod sub huius venerabilis abbatis præsidentia, Nobilis homo Henricus Pfollinger ecclesiæ nostræ villam quandam Droslach nominatam cum molendino et piscaria pleno iure donauit vt ibidem cella pro duobus fratribus presbyteris institueretur in ipsa deo maximo professione Cisterciana famulaturi. Siquin autem deo fauente prouentus succrescerent numerus etiam religiosorum ampliaretur. Sicque prima monasterii cellæ dei inceptio circa

annos dñi 1285 facta est Henricus Karstener ecclesie p̄sul
 eam cōfirmas donatq; dictæ villæ vocabulū in cella dei
 p̄mutavit. et ipam ab oī subiectioe p̄tiam in general
 exemit et dñi cōstancie statuta libera censuit. Atq; deniq; Decimas in Rudmanns
 in Rudmannsfeldn et in proclia general ipi novelle p̄
 dātoī donavit ut p̄p̄mū conventus inibi institueret.
 Illustis Insup dux Bavariæ post rex ungaroz p̄fatam Otto Dux Bavaria
 p̄follingerū fundatōne patibz ratificavit tabulis Insup ratificat.
 etiā possessiones p̄ fundatore eam in cella dei donatas
 reuocet. Non longe post ad Instantiā mēdrati dūro
 Ottom̄ castri n̄m in Rudmannsfeldn funditus depositū est
 eiusq; lapides in cellam dei t̄portati atq; in eius fabrica
 redacti sunt. Quid nūc referā de p̄lara dñi Reinhardi. P̄lata in nos dñi
 in nos pietate. Is enim vñabil vir patavine adu p̄m pauli Reinhardi plebani ad
 plebanus, deuota fr̄m n̄roz cōp̄derat cōuersatq; ch̄rita
 tis & synere familiaritatē glutino ipis adh̄est. et p̄mtra
 b̄nficia & eam n̄rā p̄stet. Nam de n̄ria Wolferstouen Curia Wolferstouen
 milibet mōcho mēdies tera pro cena oua cōstitut. Dona
 utq; mōn̄ n̄ro vñcā wartperg n̄ratam & dimidiā cu vinea cōant p̄mtra
 cū Inguenussindorf redemit. Tantūq; vñcā in dictas p̄f
 sessiones distaxit ut sūma centid & q̄draginta q̄q; & t̄o Impendit 140 lib. &
 attingere videret. Cartoria etiā domū sub p̄p̄o Impen Aedificat Sartoria dñ
 sis construxit. Hic deuotus & integer homo p̄to valedicē m̄.
 cupiens sese ex patavienē urbe ad nos v̄p̄z t̄stulit. atq; s̄mone. huc aduēctq;
 domū quā edificauit Inhabitare cepit. Et dū vitæ sue Eā inhabitat
 finem In foribz cōspicē, ordis habitū induit. et de featz habitu n̄m induit.
 orōibus confidens. honestissiq; vitam suā sub saluataz
 n̄rā clementia & b̄ndicta v̄p̄s Azariae protectioe deuote mōibz
 concludit. Sepultus In oratorio n̄ro an p̄tā reuoc altare
 sub marmore ipi inscripto. Egregius etiā vir Azariæ
 Engelsalmus decretaz doctor patavinus p̄ canonicus. rem
 sepultq;
 Mgri Engelsalmi.

annos domini 1285 facta est. Henricus Ratisponensis ecclesiae præsul eam confirmans donationem dictae villae vocabulum in cellam dei permutauit et ipsam ab omni sublectione plebani geirstal exemit et iuxta cisterciensia statuta liberam censuit. Atque decimam in Rudmarsfelden et in parochia geirstal ipsi nouellae fundationi donauit, ut quam primum conuentus inibi institueretur.

"Otto"

Illustris insuper dux baioariae " post rex vngarorum, praefatam pfollingerii fundationem patentibus ratificauit tabulis, in quibus etiam possessiones per fundatorem ecclesiae in cella dei donatas recenset. Non longe post ad instantiam memorati ducis Ottonis castrum nostrum in Rudmarsfelden funditus depositum est eiusque lapides in cellam dei transportati atque in eius fabricam redacti sunt. Quid nunc referam de praecleara domini Reinhardi in nos pietate. Is etenim venerabilis vir Patauiae aedium sancti Pauli plebanus, deuotam fratrum nostrorum consyderans conuersationem, charitatis et syncerae familiaritatis glutino ipsis adhæsit eisque multa beneficia et ecclesiae nostrae praestitit. Nam de curia Wolferchouen cuilibet monacho in dies tria pro cœna oua constituit. Donauitque monasterio nostro vineam wartperg nominatam et dimidiam curiam in gneussendorff redemit. Tantumque æris in dictas possessiones distraxit, ut summa centum et quadraginta quinque Rat. libras attingere videretur Sartoriae etiam domum sub propriis impensis construxit. Hic deuotus et integer homo sæculo valedicere cupiens sese ex patauensi vrbe ad nos vsque transtulit, atque sartoriae domum, quam ædificauit inhabitare cœpit. Et dum vitæ suæ finem in foribus conspiceret, ordinis habitum induit, et de fratrum orationibus confidens, honestissimam vitam suam sub saluatoris nostri clementia, et benedictæ virginis Mariæ protectione deuote conclusit. Sepultus in oratorio nostro ante sanctæ crucis altare sub marmore ipsi inscripto. Egregius etiam vir Magister Engelscalcus decretorum doctor patauinusque canonicus rem

Hospitale & m. paupibz

comitibus gravibz.

Sal 300 lib. Ratissp.
Sugadditi 100 d. n. cen.
Sug.

Epistia Rudmannell.
Soni.

p. cen. ad hospitale.

inflauraria

defecit

peena pbi

impensae in morbo Abba
tis Medicis Ratissp. Her
sip. tam se transferit.

apud nos compant meoria dignissima Hipse Juxta euageliu
 detm amicos pbi de manana inqtatis congru cupio qui et
 eu quidog in eterna recepturi essent tabernacula hospitale
 pro duodeci paupibus in victu & amictu pvidendis apud mo
 nasteriu nrm instituit Distractus tam pui opus in aias
 nras comittendo p ut a tremendo Iudice misericordia sine
 poena consequi cupio Assignavit aut pro tanta elemosyna
 ppetuo duranda ad manus dni Henrici abbas trecentas nimo
 ru ratssponen libras quibz de coenaliu nri facultatibus
 Dani dictus abbas centu puzaddidit libras & Juxta novella
 celle dei plantatioz ab Illustribz Bavarie duabz Ottone
 Ludouico & Stephano capellu & oppidu in Rudmannesfelden
 cu pdis & domino attinentibz compant eo sane pacto ut
 de censu qui meoratas trecentas contingeret libras hos
 pitali in edificio ac dictoru paupm necessitatibz pvideret
 Reliq vero pfecti censu portam nram respicit abbacia
 No seguit in hac re maiores nri sese exhibuerunt Nam h
 ptimus hospitale decend instauratu fuit atq p multos an
 nos eius cura deputatus fuisse tenuit Postea aut sub
 cotencioza liebhardi abbas regimine hoc ipm hospitale de
 fecit denique eius meoria regit vlla Videant ipsi
 quoru inopia aut occasioe tantu pietatis deperit Ante opus
 rea m m pcedito oppida mediocra sensimus fortuna Ma
 totiens impignoratu atq distractu fuit ut Iusto dei Iudicio
 pena peccati no immerito possit coputari ut videlicet post
 hospitalis defectione cu illis hntibz nunq pascere vine nec
 ipis ut ceasset quimus duam Abbas Henricus hunc
 nois pimus cu vltios abbatus pui aucto adida beletu
 dme laboravit et no pua monasterij subam In phisico
 abspsit Quos no p allemama tm in Ratsspona & Rebyo
 liny sentus est sed ena vsp paxhospus curandi gra se tuf

apud nos comparauit memoria dignissimam. Ipse iuxta euangelicum dictum amicos sibi de mamona iniquitatis congerere cupiens, qui et eum quandoque in externa recepturi essent tabernacula, hospitale pro duodecim pauperibus in victu et amictu providendis apud monasterium nostrum instituit Districtius tam pium opus in animas nostras committendo pro ut a tremendo iudice misericordiam siue pœnam consequi cupimus. Assignauit autem pro tanta elemosyna perpetuo duranda ad manus domini Henrici abbatis trecentas nummorum ratisponensium libras, quibus de cœnobii nostri facultatibus iam dictus abbas centum superaddidit libras et iuxta nouellam cellæ dei plantationem ab illustribus Baioariæ ducibus Ottone Ludouico et Stephano castellum et oppidum in Rudmarsfelden cum prædiis et dominio attinentibus comparauit, eo sane pacto, ut de censu, qui memoratas trecentas contingeret libras, hospitali in ædificiis ac dictorum pauperum necessitatibus provideretur, reliqua vero præfati census portio, nostram respiceret abbatiam. Non segniter in hac re maiores nostri sese exhibuerunt. Nam protinus hospitale decenter instauratum fuit atque per multos annos eius curam deputatus frater tenuit. Postea autem sub contencioso liebhardi abbatis regimine hoc ipsum hospitale defecit, deincepsque eius memoria reperitur nulla. Videant ipsi quorum incuria aut occasione tantum pietatis deperiit. Interea tamen cum prædicto oppido mediocrem sensimus fortunam. Nam totiens impignoratum atque distractum fuit, ut iusto dei iudicio pena peccati non immerito possit computari, vt videlicet post hospitalis defectionem cum illis hominibus nunquam pacifice viuere nec ipsis, vt decuisset, quiuimus dominari. Abbas Henricus huius nominis primus circa vltimos abbatatus sui annos aduersa valetudine laborauit et non paruam monasterii substantiam in phisicos absumpsit. Quos non per allemaniam tantum in Ratisponam et Herbipolim secutus est, sed etiam vsque parrhysius curandi gracia se trans-

tulit Vbi aut abbata nra parū sup quiden ānos honora pē 15. An.
 fice pcedisset sexto kalendas octobres caens debitu soluit
 Anno salutis Monagesimo quinto sup duodenes centum De obit 6. Octob.
 pulus enā in loco caputulari sub marmore etem in paph
 one habente Abbas henricus facit hic btutis amator O pio nate am loca gfor m
 requies

De monacho Abbate mō hugone Caput XVII

Hugo demde Monus Aldersparē Abbas post pre Hugo. ix. Ab
 dictū henricū in die qtuor coronatoz ann 1295 1295. Nov. 8.
 pidentia huius emā suscepit ex Straubmga de ex Straub.
 honesta familia oriūdos. Qui an hac p dēren.
 nū in cellapnūpū Abbas fuerat et tandē fēm nroz rōroz.
 rōdi electioe ad emām nram trislatus est ex pserūt nōnti
 hugonē anteqnā in cellapnūpū abbatatū suscepē p altz
 dēcēmū In hylaria abbatē pfrusse. Imbq ego fidem nō
 habeo. Laudo fēm nrozū nra hiet tempz pbitatē Hugo
 voluebant nū religioz vni pēgnē in aīpflud leomo hōz
 doctissi & sanctissimi dictū qd in canōe dīcamus dī. 61. exa
 ratū est H vīs Integritas pidentū salus et pūditōz
 Ideo plos deuotos et ex pptos p pfricbant viros sub qūd
 pūllita cura et Integritate saluare possēt aīd Qualis etiā
 hugo iste exōit. homo maturus prudēs et mē pūctidie qū
 lenitatis pditus nō nīhīl stūm mōsen In pietate imitatus
 Quapp a factus pēpissē (ut in hēru liquet monimētis)
 mīssis hōmū appellatus est Habuit magnā rerū em
 experientā ut enā in ardua pūpū negotia traheretur
 In eius locū ad cellā pūpū fē Quemo rōenobz nra filius
 substitutus est Qui ad sex ibidē ānos abbatatē dispēsā nra
 & resignauit ad nos reuersus Hūc nūc iste vñābilis p hugo
 nobis pstruit bñficia paucos subnectā. Ipse Jussatōz
 tūc enā Sctā Margareta In Geystal. ab Incolys bñs
 aruz dūcibus & Hōne & Stefano Impetrant atqz a

Ab: Cella Princ. 10 An.

Laus frūm eligatū
 bonos.

Laus Hugon.

Diemo in eig locum
 substitutq. Vbi Princip.
 post 6 ānos reuerf.

Acqūitū iū Patronatq
 in pēpūst.

ā Quibz Mon. Steph.

tulit. Vbi autem abbatiae nostrae parum supra quindecim annos honorifice praesedisset sexto kalendas octobres carnis debitum soluit Anno salutis Nonagesimo quinto supra duodecies centenum. Sepultus etiam in loco capitulari sub marmore talem inscriptionem habente. Abbas Henricus iacet hic virtutis amator.

De nono abbate nostro Hugone. Caput XVII.

Hugo deinde Nonus Alderspacensis Abbas post praedictum Henricum in die quatuor coronatorum anno 1295 praesidentiam huius ecclesiae suscepit, ex Straubinga de honesta familia oriundus, qui antehac per decenium, in cella principum, abbas fuerat, et tandem fratrum nostrorum concordiae electione ad ecclesiam nostram translatus est. Asserunt nonnulli Hugonem antequam in cella principum abbatatum suscipere per alterum decenium in hylariae abbatia praefuisse, quibus ego fidem non habeo. Laudo fratrum nostrorum circa haec tempora probitatem. Siquidem volebant tunc religiosi viri frequenter in animo illud Leonis hominis doctissimi et sanctissimi dictum, quod in canone. Miramur dis. 61 exaratum est, quod videlicet integritas praesidentium salus sit subditorum. Ideo probos, deuotos et exquisitos sibi praeficiebant viros sub quorum sollicita cura et integritate saluare possent animas. Qualis etiam Hugo iste extitit, Homo maturus prudens et mansuetudine quadam lenitatis praeditus, nonnihil sanctum mores in pietate imitatus. Quapropter a fratribus saepissime (. vt in litterarum liquet monumentis .) mittissimus hominum appellatus est. Habuit magnam rerum omnium experientiam. ut etiam in ardua principum negocia traheretur. In eius locum ad cellam principum frater Diemo coenobii nostri filius substitutus est, qui ad sex ibidem annos abbatialem dispensans curam resignauit ad nos reuersus. Quae autem iste venerabilis pater Hugo nobis praestiterit beneficia paucis subnectam. Ipse iuspatronatus Sanctae Margaretae in Geyrstal ab inclytis baiouariae ducibus Ottone et Steffano impetrauit, atque a

Katificat. ab Ep. Conrado
1299

Colenta Pasqua in Hart.
1295.

Dux Stephan aufert molesti-
as Anselmii Venator. 1307.

Engelschaleg delegat nobis
pda in Chelfing. Melendinu.

Impugnatio Prepositi Mon-
ti Richerij pda in possessione.

Redemptio 128 libris katip.
1302.

Otto rex Ungarie coronat.
1302. q. Dux Bavar. comit.

Laus eig.

Vnabili epo Conrado et canonicis emae Ratpouen dicta dona
nois ratificatio pmeruit Acti. 1299. Arnoldus Hupz epd
bbergen et eius successor Berencho nob apto indulget
tabulis ut armenta nra cibus pascuis in aialibz homi
emae bbergen pascamus In neore no longe a monasterio
hart dicto qui locus nunc ducibz attinet paucag aia
lia ibi tenemus. Acte 1295 Illustris etia dux Stephan
adstus hugois instantia a nra nro venatore et au
rupu molestia psculit. Inhibet ne nob ultra gnamia
psumant infree 1307. Engelschaleg demq sup mcoratq
hospitales nri fundataz pda In Chelfing una cu mo
lendino ibide emae nra delegauit Qui etia tangz mri
nri bnfactor pprimus post morte ad nos usq transportatus
est et ante sancte reus arce tumulatus. Non meliorie
aut de dictis possessionibz post ingu Engelschaleg morte dno
hugo Impugnatio psculit a pto montis Richerij cu
emae dicta pda quonda attinebat sed ab ipa p Inpug
natio alienata Dux Inpug Bavarie Otto & Stephan
prietate aduocatioq titulis dictas possessiones psculend
Ad redimenda ergo ista bepatoz psculato ducibz centum
consulibus aut de scribis viginti octo Ratpouen moneta libras
abbas psculit Acti 1302 & hos demq redditus dno hugo
emae nra compauit qd breuitatis gra hic omittimus
Iste Otto nuz totiens mentis inuit Curia duos dnu 1302 rep in
Ungarie coronat. Mortuo naq Andrea rege hungaroru
barones regni de futo rege dissentunt Ma aly carolu queda
ex regu psculit genitu aly vero ouenestlan epus boemae p
luu exoptat Sed iste posterior coronu adeptus est Pater vno
plu qntoruz cu coronu in boemiu reduxit Interea con
sentente ouenestlan psculit qda regni ottone Bavarie du
cem subintraduunt Ma psculit psculitissiq erat q facile

venerabili episcopo Conrado et canonicis ecclesiæ Ratisponensis dictæ donationis ratificationem promeruit Actum 1299. Arnoldus insuper episcopus babenbergensis et eius successor Berencho nobis apertis indulgent tabulis, ut armenta nostra communibus pascuis cum animalibus hominum ecclesiæ babenbergensis pascamus in nemore non longe a monasterio hart dicto, qui locus nunc ducibus attinet, paucaque animalia ibi tenemus. Actum 1295. Illustris etiam dux Stephanus ad istius hugonis instantiam a monasterio nostro venatorum aucupum molestiam sustulit, inhibens, ne nobis vitra grauamina præsumant inferre 1307. Engelcalcus denique supra memoratus hospitalis nostri fundator prædia in Eholting vna cum molendino ibidem ecclesiæ nostræ delegauit. Qui etiam tanquam monasterii nostri benefactor præcipuus post mortem ad nos vsque transportatus est et ante sanctæ crucis aram tumulatus. Non mediocrem autem de dictis possessionibus post magistri Engelscalci mortem domino Hugo impugnationem persensit a præposito montis Richeri, cui ecclesiæ dicta prædia quondam attinebant, sed ab ipsa per impignorationem alienata. Duces insuper bauariæ Otto et Stephanus proprietatis aduocatiæque tytulis dictas possessiones apprehenderunt. Ad redimendam ergo istam vexationem præfatis ducibus centum, consulibus autem scribis viginti octo Ratisponensis monetæ libras abbas persoluit. Actum 1302. Alios denique redditus domino Hugo ecclesiæ nostræ comparauit, quas breuitatis gracia hic omittimus. Iste Otto cuius totiens mentio incidit Circa annos domini 1302 rex Vngariæ coronatur. Mortuo namque Andrea, rege hungarorum barones regni de futuro rege dissentiunt. Nam alii carolum quendam ex regum prosapia genitum, alii vero vuenceslaum, regis boëmiae filium, exoptant, Sed iste posterior coronam adeptus est. Pater vero filium quantocius curri corona in boemiam reduxit. Interea consentiente vuenceslao procures quidam regni Ottonem, Baioariæ ducem, subintroducunt. Nam princeps præstantissimus erat, qui facile

cunctos magnanimitate sapia et decore duros superabat. In
veniens coronam regni a venceslao ablata secum ferebat. In
dicto epō vespriem et anthemo epō canadiensi vinctus
est & coronatus. Inde buda venit in die soltemi corona
tus inest. In paulopost & adislaus viciuoda missyl
uarius eū exivit et in castro suo vinctum tenuit. Unde
postea clappus sine regno ad patria remeant. Circa annos
1311 grande pecunia rex otto a prominalibz collegit qbus
et certa iura ducatus vendidit. Et nō longe post obiit
Reliquit filium henricum de Waterberg. Circa annos domini
1300 Bonifacius octauus subleu de rentestom rentesim
annū publicari fecit quo plena omī delictorū remissionem
his stabat q limia aptoz vixissent de aqueductu.

Non erat nimis hugonis abbas in nos beneficium
qd iam scripturus aggrediar. Ipse summo deo et sup
bndicta virgine maria fauente aqueductū suū
lauatorij refrigerij sua industria inuenit atq
nō paruis impensis instaurauit. Anno 1303 Ex illius de
fectu cōuentus nō mediocriter sustinebat molestia qdamod
& nūc. Deniqz antecessores dñi hugonis abbas vigilan
tia etiā hunc operi insudabat, sed frustra conati sūt, nec ad
votū ipis successerit. Cernūt adhuc vestigia aptissia nō
longe a villa wissling ubi cōuersi nri a fonte metelsum
dicto versus moni foderūt ut emē nre fontē illū in
funderet. Sed vixit tandē laborē, operis arduitas et in
fecto ope respuerūt fertqz nōntlos fecit lauros mercede
ibi laborantes terra obrutos extinctosqz. Dñs hugo abbas
aqueductū suū (ut ipē a canalibz mūens explorauit)
ex villagio gūprechtung introduxit. Profecto vult laborē
fuisse si nō durabilis. Subitox em ipm fontē vix ad
septuaginta annos durasse. Monasterij ambitū iste abbas

forte nō sane quā de aqueductu. Sit stapp et et in canalibz mēd
repperi, intelligi, & subitox nāqz p aqueductū potius flumini q
māy inest qz fontē intelligi debere.

Capit.

pecunia colligit
1311.

Obiit

Feligia Henr. d. Waterberg

Bonifacius subleu. 1300

Aqueductū inuenit
1303.

Antecessorū labor frustra

in fonte metelsum
vix Coiffing.

Quida fons laici obitus.

Introduxit ex gūprechtung
fing.

Durat tñ ad 70 a.

Sub. qd aqueductu.

cunctos magnanimitate, sapientia et decore duces superabat. Qui veniens coronam regni a vuenceslao ablatam secum ferens a Benedicto episcopo Vesprimensi et anthonio episcopo canadiensis vnctus est et coronatus. Inde budam veniens in die sollemni coronatus incessit. Tamen paulo post Ladislaus vuaiuada transsylvanus eum cepit et in castro suo vinculatum tenuit. Vnde postea elapsus sine regno ad propria remeavit. Circa annos 1311 grandem pecuniam rex Otto a provincialibus collegit, quibus et certa iura ducatus vendidit. Et non longe post obiit. Reliquit filium Henricum de Naternberg. Circa annos domini 1300 Bonifacius octauus Jubileum de centesimo in centesimum annum publicari fecit, quo plenam omnium delictorum remissionem his præstabat, qui limina apostolorum visitassent. De aquæductu Capitulum

XVIII

Non erat minimum hugonis Abbatis in nos beneficium quod iam scripturus aggredior. Ipse summo deo et super benedicta virgine Maria fauente aquæductum siue lauatorii refrigerium sua industria inuenit atque non paruis impensis instaurauit. Anno 1303. Ex illius defectu conuentus non mediocrem sustinebat molestiam, quemadmodum et nunc. Denique antecessores domini Hugonis abbates vigili cura etiam huic operi insudabant, sed frustra conati sunt, nec ad votum ipsis successit. Cernuntur adhuc vestigia aptissima non longe a villa wulfling, vbi conuersi nostri a fonte metelsprundicto, versus monasterium foderunt, vt ecclesiæ nostræ fontem illum infunderent. Sed vicit tandem laborem, operis arduitas et infecto opere cessauerunt Ferturque nonnullos fratres laicos incaute ibi laborantes terra obrutos extinctosque. Dominus Hugo Abbas aquæductum suum (. vt ipse a cannalibus inuentis explorauit.) ex villagio Gumbrechtigen introduxit. Profecto vtilis labor fuisset si modo durabilis. Arbitror enim ipsum fontem vix ad septuaginta annos durasse. Monasterii ambitum iste Abbas

Forte non sane, quæ de aquæductu, hic scripsi et et in annalibus nostris reperiri, intellexi, arbitror namque per aquæductum potius fluuium, qui monasterium influit, quam fontem intelligi debere.

Testamine. Murum.

Chori S. Petri.

Maig altare ibi.

1306
Inventae reliquiae ab Ep. Pat.
Engelmaro d. 434. annis
1664. sunt 792.

Stetit q. An. 872.

Bibliotheca ornatq. mul-
tis voluminibq. sup. 40.
codices in p. g. n. o. scribi
fecit.
Possessionu accipit.

Cruce p. stantier s. marcam
argentea cu gemmis

a iuvene Monacho Cerao.
1302 fabricata.

Verg in ea

Cruce p. iosa uendita ad
S. Emmeram Mon. Salisb.
1369.

p. gyrū te studiū textit & decoravit, et murū cynobii nrū
ingente a domo hospitū usq. ad infirmitorū edificavit
Capella etiā S. Petri extra portā clivus p. rima vetus, b
tate sub hugone coruit. Quē ipē una cū maiora altari de-
renter instauravit. In ipō quoq. altari reliquiae inuētae
sūt sigilla vñābulis quidam patavien. epi Engelmaro con-
signata. a cuius pontificatus tpe (sicut in cathalogo epōz
patavien. liquet) usq. in anū dñi 1306. quādo hae cor-
rūt quadringenti & triginta quatuor fluxerūt anni fuxta
fidelem ergo supputatōz Capella S. Petri, mō proclat fa-
miliarū nrōz etiā circa ānes dñi. 872. tpe Ludouici
p. di. qui tertiū a Carolo magno Impator fuit, cūta et
edificata est. De cuius tñ origine nihil p. ter mēorata iam
inuenimus. Hic etiā h. d. us p. z hugo ut nomē suū aet-
nis annalibus cōmendarer. mō alia bñficioz opa, biblio-
theca nrām mltis volūtibz adornavit, sup. q. draginta
qui adhuc supsūt in p. g. n. o. codices constibz p. m. r. a. d. o.
Mōntē etiā possessionē sub ipius regimē mōz nōs tēo
amesserūt. Prestantior etiā reux nrā, quāz ferme ar-
genti marcas ponderat, et gemis m. r. x. t. a. p. quēdam
iuvenē mōchi (cui conradus nomē erat) sub hugone
abbte fabricata est Anno 1302. habet in pede istos versūs
Ista cūis forma viuendi sit nō norma. Hanc hugo dona-
uit & conradus fabricavit. Est etiā Responsa apud
S. m. h. m. e. r. a. m. p. r. o. s. a. quēdā cūis fabrica. nobilibz gemis
vndiqz decorata. abbt illius loci sub ānis dñi 1307 ven-
dita. Quae domus Alderspach fuit fuisse, et forsā imp-
sub abbtē luehardo alienata est. **O**laput p. i. t.
p. p. n. u. est maiorū etiā nrōz vñtū exempla
p. t. e. i. n. g. e. q. t. s. ex hīs posterū normā sumant
ne ab integritate ipōz degnāsse videantur.

per gyrum testudine textit et decorauit, et murum cenobium nostrum cingentem a domo hospitum usque ad infirmitorium ædificauit. Capellæ etiam Sancti petri extra portam choris prænimia vetustate sub Hugone corruit. Quem ipse vna cum maiori altari decenter instaurauit. In ipso quoque altari reliquiæ inuentæ sunt sigillo venerabilis quondam patauiensis episcopi Engelmaris consignatæ, a cuius pontificatus tempore (. Sicuti in cathalogo episcoporum patauiensium liquet.) vsque in annum domini 1306, quando hæc contigerunt quadringenti et triginta quatuor fluxerunt anni. Juxta fidelem ergo supputationem Capella sancti petri, nostra parochialis familiarum nostrorum ecclesia circa annos domini . 872 . tempore Ludouici secundi, qui tercius a Carolo Magno imperator fuit, erecta et ædificata est. De cuius tamen origine nihil præter memorata iam inuenimus. Hic etiam Reuerendus pater Hugo, ut nomen suum æternis annalibus commendaret, inter alia beneficiorum opera, bibliothecam nostram multis voluminibus adornauit, supra quadraginta, qui adhuc supersunt in pergameno codices, conscribi procurando. Nonnullæ etiam possessiones sub ipsius regimine monasterio nostro accesserunt. Præstantior etiam crux nostra, quinque ferme argenti marcas ponderans, et gemmis intexta per quendam iuuenem monachum (. cui conradus nomen erat.) sub Hugone abbate fabricata est Anno 1302. Habet in pede istos versus
Ista crucis forma viuendi sit tibi norma. Hanc Hugo donauit et chunradus fabricauit. Est etiam Ratisponæ apud Sanctum Hemmerammum preciosa quedam crucis fabrica nobilibus gemmis vndique decorata, abbati illius loci sub annis domini 1367 vendita. Quæ domus Alderspacensis fertur fuisse, et forsan nuper Sub abbate liebhardo alienata est. Caput XIX
Opere precium est maiorum etiam nostorum virtutum exempla perstringere, quatenus ex his posterius normam sumant ne ab integritate ipsorum degenerasse videantur.

c. Meq[ue] em[en] fabula est q[uo]d refera[re] sed ita p[er]tratu[m] est ut narr[ati]o
 Anno quippe virginis partus 1300 in exaltat[i]o[n]e sancta
 curis Stephanus baioaria dux in conu[er]ge sua d[omi]ni pullo
 mo illustri[ssim]i polonie duci filia qua[m] de patria domo
 dampnem duxerat atq[ue] p[er] sui duratus fines solarandi
 gra[m] armenis venationib[us] intentis. Imposse ad roenolu[m]
 n[ost]ru[m] decenti co[n]stituisse sexus apparatu[m] & multitudi[n]e nobi-
 "ducent" lu[m] camitante. Et d[omi]ni conuentus publice missa p[er]tenua
 meliorasset. ip[s]e una cu[m] uxore et dicta familia latente clau-
 stre usq[ue] ad p[re]b[itu]m gradu[m] intravit. Insuper ex op[er]is
 raritate conuentus q[uo]d faceret penitus ignorabat. Sicut aut[em]
 adolescentiores zelo ordi[n]is magis feruidi oratoru[m] lampadem
 cu[m] reliq[ui]s lucubr[is] an[te] facie[m] illo[rum] extinxerunt. Illudat[is]
 sacris altari[bus] puluere suis discipulis exortant[ur] p[er] monaste-
 riu[m]. Sacerdos etia[m] qui iam angelicu[m] hymnu[m] inceperat
 de altari descendit. vestib[us]q[ue] depositis ip[s]o die missa pub-
 lica intermisit. H[ic] dux Incolytus aduersus ordinisq[ue]
 instituta nestiens p[er]hamachari cepit atq[ue] indignari. cu[m]
 uxore & nobilibus suis p[er] ambitu[m] exiens regrediensq[ue]
 ad suu[m] in vehemente p[er]cepit ira[m] & in p[re]s[entia] de p[re]s[entia]
 cu[m] nobiliu[m] campis usq[ue] ad d[omi]ni hugon[em] qui tunc aberat
 p[re]sentia mitigatus fuisset forsan ex vehementia maxime
 etia[m] n[ost]ra d[omi]ni & in modu[m] intulisset. Postea vero
 p[er] benigna hugon[is] informatio[n]e no[n] solu[m] ab ira co[n]quieuit
 sed et fr[atr]es qui zelo ordi[n]is h[ic] p[re]sumptu[m] admodu[m] t[em]e-
 rant. Sic etia[m] quonda[m] Theodosius imp[er]ator d[omi]ni Ambro-
 sio laudare co[n]suevit. ex cui[us] equitatis rigore didicerat
 que p[re]b[itu]s dei deferre deberet honore[m]. qui p[ro]p[ri]i debitis
 in etia[m] locus comp[ar]andus foret. Sed n[ost]ra tempestate
 h[ic]renu[m] feruor apud religiosos est. h[ic]a ausu[m] in rebusq[ue]
 p[er]tenua exquo Nam & intus no[n] adeo p[er]stant n[ost]ro

1300 Mirabilis zel[us] C[on]g[regati]o-
 nis ostendit. Stephano
 Duci. et coniugi sua

Theodosius Imp[er]ator
 ex p[ar]te Ambrosio

quid iam fiat.

Neque enim fabula est, quod referam, sed ita perpetratum est, vt narro. Anno quippe virginei partus 1300 in exsultatione sanctæ crucis Stephanus baioariæ dux cum coniuge sua, domini Pulkonis illustrissimi poloniæ ducis filia, quam de patria domo iampridem duxerat, atque per sui ducatus fines solaciandi gracia circuiens venationibus intentus, improvise ad cœnobium nostrum decenti eos vtriusque sexus apparitu et multitudine nobilium comitante diuertit. Et dum conuentus publicæ missæ sollemnia inchoasset, ipse vna cum vxore et dicta familia latenter claustrum vsque ad presbyterii gradus introiuit. Stupefactus ex operis raritate conuentus, quid faceret, penitus ignorabat. Fratres autem adolescentiores zelo ordinis magis feruidi, oratorii lampadem cum reliquis luminaribus ante faciem illorum extinxerunt nudatisque sacris altaribus puluerem suis discursibus excitarunt per monasterium. Sacerdos etiam, qui iam angelicum hymnum incœperat de altari descendit, vestibisque depositis ipso die missam publicam intermisit. Hæc dux inclytus aduertens ordinisque instituta nesciens sthomachari cœpit atque indignari, cumque vxore et nobilibus suis per ambitum exiens, regrediensque animo succensus in vehementem prorupit iram. Et nisi de pociorum nobilium consilio vsque ad domini hugonis (.qui tunc aberat.) præsentiam mitigatus fuisset, forsan ex vehementia maximum ecclesiæ nostræ damnum et incomodum intulisset. Postea vero per benignam hugonis informationem non solum ab ira conquieuit sed et fratres, qui zelo ordinis hæc præsumpserant admodum comendauit. Sic etiam quondam Theodosius imperator diuum Ambrosium laudare consuevit, ex cuius equitatis rigore didicerat quem presbyteris dei deferre deberet honorem. qui que sibi debitus in ecclesia locus occupandus foret Sed nostra tempestate huiuscemodi feruor apud religiosos est Rara auis in terris nigroque simillima cygno. Nam et mulieres non adeo præstantes non solum

1303 contributio ad
Capitulum novum generale.

1305. Electio Clement. v.

Pollitio fit Regi Francie
contra Ecclesie libertatem.

Sedes Pontificum in Gallia.
ab An. 1306.

Publicatio Clementinarum
Constitutionum.

Templarij durabant
an. 1304

Proditio ipsorum.

Delectio.

Cum iniuria & aliquos.

Administratio Hugonis nri
13 annorum.

Rediens Cisterciensis ex Cap.
Soli. In mōto Fontis salutis
obiit. 16. Octobr.
An. 1308.

a monasteriorum claustris in tali fervore non secludentur, sed sponte
etiam in plerisque locis admittuntur, aptoque ore ipsorum occurrentibus
Mesio gloriam tunc tribulatio ordinis asperitatem affligebat, quidam
una aure, pueri, marcam, duodecim & dimidia Ratpoucy nocte
libris compata ad capitulum veni, qualem contubernimus 1303
Anno domini 1305 Clemens quintus summus pontifex prius episcopus
Turdegalen ad Instantiam francorum regis electus est pollin-
tus est autem quidam regi francie, quae cum actus libertate
erant, puta quinquennialis per totam franciam decem atque plures
alia, quae in magna iniuria ab eo servata per Anno regni.
in omni iniuria sua Turdegala perfectus est et vita in Insti-
tuit Sicque inter post pontificis maximus posthabita urbe
Romana, apud gallos sedes suas habuerunt Ipse non longe post
In canonicis vicinis Clementinas constitutiones publicari fecit
Sub isto maximo pontifice templariorum religio, quae a sui
origine 184 duraverat annis, impietate accusata repente
delecta est, et facultates eius quae spectandis erant duxer-
at Sicut qui simulacrum eius fuisse dicat suam pelle indu-
it, cum ordine ingressi spectabantur. Multa quae alia nimis sceler-
tia de ipso dicta sunt erat in eorum ordinem potius in alias
causa, quae hierosolymitana dicta eorum fraude turris cessat
Ipsorum eorum paribusque tunc traditus est Sicut in qui ipso
Inimice oppressor asperant francorum regem perurante de eorum diu-
nas presentem Qui in una cum filijs demerpsit in tra Incomoda
pulsit. Dominus hugo Abbas nri postquam ecclesiam nram per tredecim
ferme annos diligenter exhibuisset administrationem, ipsam non
tam conservandam quam in suis iuribus ac possessionibus plurimum
dilataus, de qualis capite ex Cisterciensis rediens apud monaste-
rium fontissalutis in proximitate moritur, ex qua in dicto loco
mortem obijt, de quo septuaginta kalendas novembres Anno post
restitutam salutem millestotrecentesimo octavo. Ibidem in clau-

a monasteriorum claustris cum tali feruore non secluduntur, sed sponte etiam in plerisque locis admittuntur, apertoque ore ipsis occurritur. Nescio qualis tunc tribulatio ordinem cisterciensem affligebat, quandoquidem vnam auri puri marcam, duodecim et dimidia Ratisponensis monetæ libris comparatam ad capitulum nostrum generale contribuimus 1303. Anno domini 1305 Clemens quintus summus pontifex prius episcopus Burdegalensis ad instantiam francorum regis electus est. Pollicitus est autem quædam regi franciæ, quæ contra ecclesiæ libertatem erant, puta quinquepales per totam franciam decimas atque pleraque alia, quæ cum magna iniuria ab eo seruata sunt. Anno sequenti cum omni curia sua Burdegalam profectus et vitam ibi instituit Sicque multi post pontifices maximi posthabita vrbe Romana apud gallos sedes suas habuerunt. Ipse non longe post in concilio vienensis Clementinas constitutiones publicari fecit. Sub isto maximo pontifice templariorum religio, quæ a sui origine 184 durauerat annis, impietatis accusata repente deleta est, et facultates eius, quæ splendidissimæ erant direptæ. Sunt qui simulacrum eis fuisse dicant humana pelle indutum, cui ordinem ingressi profitebantur. Multaque alia nimis scelerata de ipsis prodita sunt. Erat tamen eorum perditionis potior inter alias causa, quia hierosolymitana ditio eorum fraude tureis cesserat. Magister eorum parrhysius igni traditus est. Sunt tamen, qui ipsos iniuste oppressos asserant francorum rege procurante et eorum diuitias sitiente. Qui tamen vna cum filiis deinceps multa incomoda pertulit. Dominus hugo Abbas noster, postquam ecclesiæ nostræ per tredecim ferme annos diligentem exhibuisset administrationem, ipsam non tam conseruan; quam in suis iuribus ac possessionibus plurimum dilatans, de generali capitulo ex Cistercio rediens apud monasterium fontissalutisa infirmitatem incidit, ex qua in dicto loco mortem obiit decimo septimo kalendas nouembres Anno post restitutam salutem millesimo trecentesimo octauo. Ibidem in clau-

pro peregina sepultura cōmunitatis dignissimus pfecto ut
qui ppter multa in domū nrām bñficia nobiscū sepultura
bene merita accepisset De Ab. 10. conrado A **XX**

Sepultus ibi.

Odem anno in Sancti Martini festo de nrā con-
gregatiōe Dñs conradus ex Budweis oriundus
decimus Alderspari Abbas electus et cōfirmatus est

An 1308. Fest. S. Mar-
tini fit Ab. x. Conradus
ex Budweis.

Vix pfecto nō moris sed admodum et sagax doctus Quis?
qui ppter huius experientia etā superioribus pferendus sit
Nūq. mōi statu nō mediocriter auxit. census possessiones
divasq. ipi compando. tantūq. rerū pro redimendis pdis
collocavit ut pma quingentas & qdragintaq. latissimas
libras ppararet. Patria tñ bella variaq. tñm distmā et
laudabile regimē intm impedierūt. nec ad vni industria
fieri singula pmissum fuit. hysq. tñbus ut sta dixerim
etā Alderspari quasi in pmo. deuoto et pmo gaudeo vici
longeq. ampliores redditus & annales census quā antea p-
uebat. Puentus deniq. australes nrām tñm inopia ditare
quadamō videbant. Adducebant quātumō etogita vasa
(que ternarios ventat.) vno plena que nob de possessor
hys vici pueniebat. fregit vna supflua catpanda ac land
huta versus vendendi grā tradidit cogebat. Sed & fūtoz
copia illic nob pueniebat et quidāq. vno āno due aut tres
manes de fuge graues adducerent. Sed postq. vinee
nrā ac possessor ibi distracte pte. entia etā tñm rā
mutata. altera etā in villa dei tñ possessoribz pinguibus
vendita. parū est qd mō sub magno labore impensis et
exactionibz ex austrā ad nos tñportamus. Vmāq. etā nrā
necessaria mōi pmo emendo qd excolendo pceptū habere
possemus. Mōnltā etā cōuolū nrā redpca ista abbas in
staurauit. que neq. ptermittenda pte. fūpimus sacellū dūce
Vgō fūuēns inuouauit et sub decentior forma cōstituit

Acē. Collectio.
545 libras. Ratiss.

Impedimenta etq.
cella patrie.

Sūmā iam deuoti et
prebi hic vici.

Redditū quā ampli.

Præsertim ex Austria

Vini Vasa quet adducta
annuatim.

Frumenti copia

Vide defecerint ista

Acēficio in instaurō.

Sacellū in Coriug.

stro peregrina sepultura contumulatus Dignissimus profecto, vt,
qui propter multa in domum nostram beneficia, nobiscum sepulturam
bene meritam accepisset De abbate 10. conrado Capitulum XX.
Eodem anno in Sancti Martini festo de nostra con-
gregatione dominus conradus, ex Budweis oriundus
decimus Alderspacensis Abbas electus et confirmatus est.
Vir profecto non inuilis, sed admodum " et sagax "doctus"
qui propter temporalium experientiam etiam superioribus præferendus sit
nostrique monasterii statum non mediocriter auxit, census, possessiones
iuraque ipsi comparando tantumque æris pro redimendis prædiis
collocavit ut summa quingentas et quadraginta quinque Ratisponenses
libras superaret. Patriæ tamen bella, variaque temporum discrimina eius
laudabile regimen multum impedierunt nec ad viri industriam
fieri singula permiserunt. Fuit hisce temporibus, ut ita dixerim
ecclesia Alderspacensis quasi in summo, deuotis et probis gaudens viris
longeque ampliores redditus et anuales census, quam antehac perci-
piebat. Prouentus denique australes nostram tunc inopiam ditare
quodammodo videbantur. Adducebantur quotannis octoginta vasa
(.quæ tenarios vocitant.) vino plena, quæ nobis de possessioni-
bus nostris proueniebant Fratresque vina superflua ratisponam ac lands-
hutam versus vendendi gracia traducere cogeabantur. Sed et frumentorum
copia illic nobis proueniebat, ut quandoque vno anno due aut tres
naues de fruge graues adducerentur. Sed posteaquam vineæ
nostræ ac possessiones ibidem distractæ sunt, ecclesia etiam Teya com-
mutata, altera etiam in villa dei cum possessionibus pinquibus
vendita, parum est quod modo sub magnis laborum impensis et
exactionibus ex austria ad nos transportamus, vinaque ecclesiæ nostræ
necessaria minori precio emendo quam excolendo frequenter habere
possemus. Nonnulla etiam cœnobii nostri ædificia iste abbas in-
stauravit, quæ neque prætermittenda sunt. Imprimis sacellum diuæ
virginis in weng innouauit et sub decentiori forma constituit

Sacellu S. Jois
Benefactor

1324
Lauatoriu aqueductu
Dormitorium.

ligna succisa 275.

Coquina
calosofm.

calp unde.

prima edificia ubi locu

Altare S. Benedicti.
Benefactor 1331.
missa ibi quotidiana

plura dona

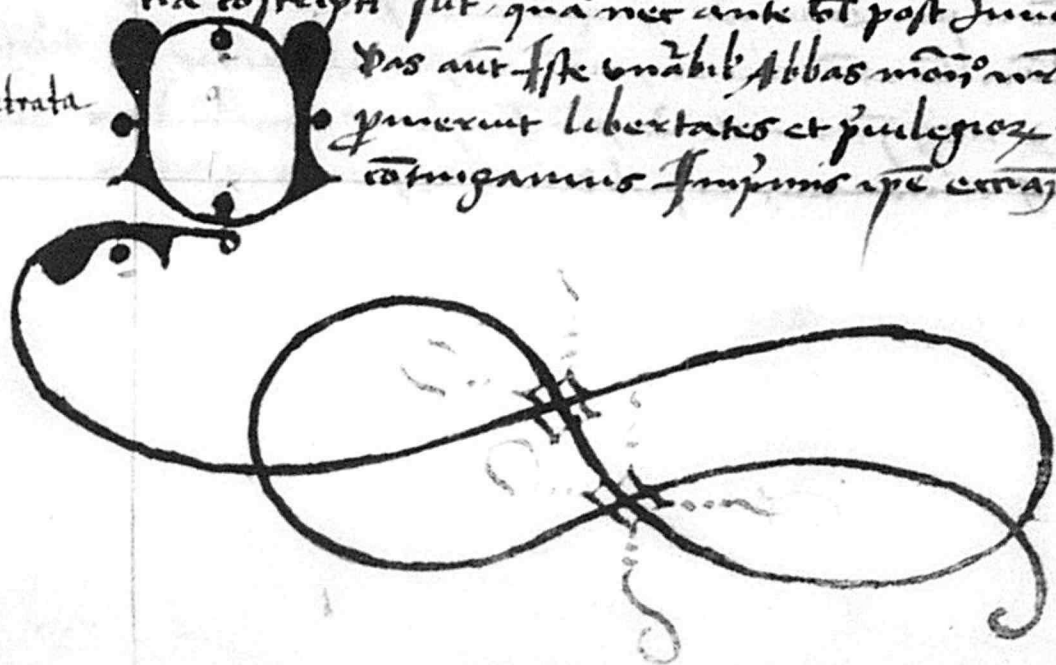
curriculum argenteu

magni graduale
Vincentij Speculu et ali
lion.
Horologiu oratorij re,
descriptu 39. Ducat.

Annales diligenter qndo
conscripti.

Privilegia impetrata

Anno 1312 Sancti Joannis capellam in dextro latere orato-
ry nri sub expensis nobil' viri Conradus et Karthmger
erexit Anno 1324 Crakerā etā magnā viginti novē & 16
compata p lauatorio & hugois aqueductu una cū capella
ibidem collocavit. Erat tūc etā dormitorium nrm cadum et
ruina mabat p cuius Instauratōe reber durent et sep-
tuaginta quinq' fuisse pū et pparare Act 1329. Coquam
Insup nram a fundamēto erexit habebat tūc monasteriu
nrm pūm p calce fundāda fuerit sed nlla eius vestigia
hucusq' explorare potuig. Sōmānus tūc hōmō labore
nō longe a mōn' confectū petrasq' a mōte recto infirmorum
cōtingest fectas quibus etā pma nri coenobij edificia pro-
maior pte constructa cernūt? Sancti etā Benedicti alta-
re et Capellam Mobilis viri Aleamus & Rotari nobiscum
constituit Anno 1331 Missam tūbi quotidie p pūm con-
ventuale celebranda tū ppetua lampade dato nob aliqbz
possessoribz compavit Dictam q' fundatōz tū calce alijs q'
ornamēto decore decoravit dotavitq' Curculū argen-
tū dno Conradus septem & libris absoluit Quidā ex basi-
la notarius Perchtoldus nōie magnū graduale sub isty
abbte pudentia construxit fēis virentij speculū et plerosp
alios codices paravit Horologiu etā sub eo In oratorio
locatū est atq' viginti novē aureis mūnis redemptum
Plurima emste gms bnficia dno Conradus de nrm Abbas
pateant quae longū rediōdū foret p singla recensere
Quae si lector sine desyderet annales nros pquirat hīs
sub istius abbatis et duoz pcedentū regimine maior dilige-
tia cōscripti sūt quā nec ante tū post Invenias **Act 1**
Das aut fste vñabil' Abbas mōn' nro De eodem
pmerunt libertates et privilegioz tabulas calamo
cōtingamus Inpūm ipē etā nram In Sec. 7

Anno 1312. Sancti Joannis capellam in dextro latere oratorii nostri sub expensis nobilis viri Chunradi Ekkartinger erexit Anno 1324 Crateram etiam magnam viginti nouem Rat. libris comparatam pro lauatorio et hugonis aquæductu vna cum capella ibidem collocavit. Erat tunc etiam dormitorium nostrum caducum et ruinam minabatur, pro cuius instauratione trabes ducente et septuaginta quinque succisæ sunt et præparatæ Actum 1329. Coquinam insuper nostram a fundamento erexit. Habebat tunc monasterium nostrum proprium pro calce facienda furnum , sed nulla eius vestigia hucusque explorare potuimus. Somniamus tamen huiusmodi laborem non longe a monasterio confectum, petrasque e monte retro infirmitorium concauus est sectas, quibus etiam prima cœnobii nostri ædificia pro maiori parte constructa cernuntur. Sancti etiam Benedicti altare et Capellam Nobilis vir Alramus de. Rotaw nobiscum constituit Anno 1331 Missam inibi quotidie per fratrem conuentualem celebrandam cum perpetua lampade datis nobis aliquibus possessionibus comparauit Dictamque foundationem cum calice aliisque ornamentis decenter decorauit dotauique. Turibulum argenteum dominus Conradus septem Rat. libris absoluit. Quidam ex basilea notarius Perchtoldus nomine, magnum graduale sub istius abbatis præsentia conscripsit. Fratris vincentii speculum et plerosque alios codices procurauit. Horalogium etiam sub eo in oratorio locatum est atque triginta nouem aureis nummis redemptum. Plurima eiusce generis beneficia dominus Conradus decimus Abbas patrauitque longum tediosamque foret per singula recensere. Quæ si lector scire desyderet, annales nostros perquirat. Hii sub istius abbatis et duorum præcedentium rigimine maiori diligentia conscripti sunt, quam nec ante vel post inuenias. Capitulum XXI Quas autem iste venerabilis Abbas monasterio nostro De eodem. promeruit, libertates et priuilegiarum tabulas calamo contingamus. Imprimis ipse ecclesiam nostram in Geyr-

statimq. antehac susceptionatus monobio consuetu erat
 pleno iure ad nos diuerit, suaq. vigilantia licet no me-
 diocribz impensis moni incorporauit. Ex quo In hoc negocio
 dnm Micholau epm Ratporen eme & canonicos accessit
 antiqua consuetudo sup hac donatio impetraret Mouissig
 etia accessus qm canonicos in vota sua traxit atq. a dno
 epo Micholao privilegium obtinuit, septuaginta & libras in
 pfato negocio abspit, pte alios sumptus ante postq.
 factos. Act 1325 Idem etia antistes etia mcorata ad
 sexdecim libras Ratporen ab eodem rectore sub duobz
 temporibus moni soluedas taxauit. Phedericus deniq. p9
 aliquot annos cu Micholao summisset. Jam dicta donatio
 confirmata facultate insup adyuenit ut p ordidynas
 et frid. epum etia gubernare valeat. Act 1354 Hm
 et pili Cardiat summi pontificis vices in hac pte gerens
 robur pcepit, atq. Joannis v. g. summi pontificis
 confirmato sub Conrado abbe qstodeno accessit. Anno 13
 De duobz etia baronibus Henrico Ottone & Henrico Gnd
 Conradus multa privilegia obtinuit. Nam omes & singlas
 pcedentiu duoru libertates. Jam dicti pntes in duobz instru-
 mentis latino uno & altero vulgari sermone constat
 roborauerunt. Et ne hores in pdis nris residentes ad du-
 dno placiu & humalia traherent, aut a quop. fuarent
 phibuerunt. Insup istud nrm privilegium ut pcedm causis
 nris ferre testimoniu queat, roborauerunt. Henricus etia
 pntes quotannis tres venos p venatore suu nob dari
 et administrari indulget. Act 1327. Venas deniq. nras
 in Landau & Teutendorf. qd recto retroacte amo fced
 no pperat p Industriam laboru illius abbe p dicti
 duas una cu signete vngarie regna moni restituit
 et manifestis cor. tabulis confirmauerunt. Ut aut dictaz

Gringfall plenu ius
 incorporati nobis.
 quo labore.
 Nicol. Ep. Ratporen.

impens. 70 lib. Ratp.
 ph. alia. 1325.

Taxa eig 16 libras.

epus.
 Confirmat. successores
 Phederic. Ep.
 Per Ord. frid. gubernan-
 da. 1354.
 Nota hoc.

Confirmo Joann. P. 22

A duobz multa obli-
 ta Privilegia.
 Cui pcedentiu liberta-
 tes roboratur nobis in
 2. instrumentis.

Libertas a tribunali
 graumini.

Pntes frid. in casu nris fer-
 re testimoniu.

Annuatim tres venos
 1327. ab Henr. dnce.

Restitutio decimarum in
 Landau et Teutendorf.

confirmatio.

stal, cuius antehac iuspatronatus cœnobio conquisitum erat pleno iure ad nos diuertit, suaque vigilantia, licet non mediocribus im pensis monasterio nostro incorporauit. Sæpius in hoc negocio dominum Nicholaum episcopum Ratisponensis ecclesiæ et canonicos accessit antequam consensum super hac donatione impetraret. Nouissimus etiam accessus, quam canonicos in vota sua traxit, atque a dicto episcopo Nicholao priuilegium obtinuit, septuaginta Rat. libras in præfato negocio absumpsit, præter alios sumptus ante posteaque factos. Actum 1325. Idem etiam antistes ecclesiam memoratam ad sexdecem libras Ratisponenses ab eiusdem rectore sub duobus temporibus monasterio soluendas taxauit. Phedericus denique " post "Episcopus" aliquot annos, cum Nicholao successisset, iam dictam donationem confirmauit, facultatem insuper adiiciens, vt per ordinis personas et fratres ipsam ecclesiam gubernare valeamus. Actum 1354. Huius et Pilei Cardinalis summi pontificis vices in hac parte gerentis robur superest, atque Joannis vigesimi secundi pontificis confirmatio sub Conrado abbate quarto decimo accessit. Anno 13. A ducibus etiam baioariæ Henrico Ottone et Henrico dominus Conradus multa priuilegia obtinuit. Nam omnes et singulas præcedentium ducum libertates, iam dicti principes in duobus instrumentis latino vno et altero vulgari sermone conscriptis roborauerunt. Et ne homines in prædiis nostris residentes ad iudicum sæcularium tribunalia traherentur, aut a quoquam grauarentur prohibuerunt. Insuper istud nostrum priuilegium, vt fratres in causis nostris ferre testimonium queant, roborauerunt. Henricus etiam princeps quotannis tres ceruos per venatorem suum nobis dari et administrari indulsit. Actum 1327. Decimas denique nostras in Landau et Techendorff, quas certis retroactum annis fratres non perceperant per industriam et laborem illius abbatis prædicti duces, vna cum Agnete vngariæ regina monasterio restituerunt et manifestis eorum tabulis confirmauerunt. Vt autem dictarum

decimarum valorem agnoscas paucis accipe. Nam anno domini 1329 ecclesia nostra triginta choros siue scaphas landauensis mensuræ in frumentis percepit. Deinceps etiam plus et minus iuxta annorum fertilitatem. Sed neque multos annos ista secundaria decimarum duravit donatio. Adeo enim instabilis est humana conditio apud potentes præsertim, vt, quæ hodie dedisse videntur, cras iterum surripiant. Cernis profecto, candide lector, quibus cœnobium Alderspacense gaudere debuit priuilegiis, quæ hodie propter temporum maliciam irrita sunt prorsusque nullius momenti. Et ut huius abbatis magnanimitatem satius agnoscas, quæ in ducem Henricum circiter annos domini 1323 præsumpsit refferre libet. Sane idem princeps propter exactionem quandam (. quam vulgo Steuram appellant.) colonis nostris contra phas et eorum libertatem minus iuste impositam excommunicatus est. Dominus etenim Abbas Conradus cum principem propter huiusmodi aggrauationem sæpius cum beneuolentia requisisset, ut ipsam sustolleret et nihil in hac parte obtinere potuisset, excommunicationis fulmen in ipsum impetrauit. Licet post hac absolutionem ipsi (. an sponte vel coactus non facile dixerim .) ab episcopo patauiensi obtinuerit. Vide hominis constantiam Vexantur iamiam cuncti in dies maioribus grauaminibus prælati et nec possunt nec audent omnes, quod tunc vnus in principem præsumpsit. Cella etiam dei sub isto Abbate Conrado Abbatiae nomen accepit. Cum enim a prima sua foundatione per triginta quinque annos paulatim succreuisset tandem Anno domini 1320 in Sancti Georgii martyris festo nomen laudabile, multisque iam diu desiderabile abbatiae videlicet, ex domini Cisterciensis atque generalis congregationis consensu, accepit. Estque primi abbatis electio in monasterio celebrata sub domino Conrado assistentibus etiam Reuerendis patribus domino Frederico Abbate in Ebera, atque abbatibus in Hylaria et Raytenhaslach Electusque est dominus perchtoldus qui per multos annos ibidem præpositus fuerat. Caput XXII

Uterum virtutes et optima insignia recipere dum,
 oculis condere videmus, dum meliora charis-
 mata maiorum emulant? eorumque vestigia in-
 herentes, sanctitatis vias sub loris sacris ac-
 rite satagunt. Deret enim filios opera exercere istorum patrum alias
 loca eorum vivam occuparent facto proleptice Hieronymo
 dis 40 c. non est facile. Non istorum inquit sui filii qui tenent
 loca istorum sed qui exerceant opera eorum. Quapropter postremo adhuc
 unum maiorum nostrorum virtutis exemplar narrare sumptum
 Anno incarnationis dominice 1323 domina Agnes ungarica regina
 Ottomani regis relicta, ad monasterium nostrum in ducem ottonem
 magnaque et uxorem et nuntiorum ceterum amittente duxit
 moramque inibi in familia sua per edum peraxit, singulos
 abbates dormitorum, infirmorumque ac aliorum conventuum lo-
 corum angulos illustrando fides autem devoti instituta patrum
 zelantes, de quibus feminam spiritus impetentes, sese ad divinis
 officiis subdixerunt, pulvis campanarum, publicarumque missarum in-
 termiscent, altariaque ob facti indecentiam deservierunt
 Quod ubi regina percipisset, non mediocriter sibi iniuria quod
 se Irrogatam, causabat? Dominus autem Conradus Abbas ut videtur
 erat fortis et magnanimitate audacter regine respondisse fertur
 Regina Inquit ne te fratrem devoto hominisque zelus in suas
 observandas commoveant, Illucius est ad nos fratrum amor,
 sus, aptiusque mercedis mandatis, quod si ob hoc Irasce
 pergis, tutius putamus, tua ad hoc incedere indigna,
 nonne quam aptius reverentis laqueis atque ordibus ceremoni-
 as provocasse Regina hoc audire. In die sancti Georgii nostris
 indignabunda irarumque plenissima abijt, taleque sese fuit
 pulmentum coctura pollicebatur, quod pro amaritudine temperare
 non possent. Sed deus optimus suos sanctos et ordines zelato-
 res protegens, nihil ob hanc causam mali quod amde perijt

1323. D. Agnetis Ungar.
 Reg. confusio

ex celo Fratru

Conradi Ab: ad ea dicta

Festo S. Georgij.
 abijt militans

Sine damno infecto.

Ceterum virtutes et operum insignia repetere iunioribus conducere videmus, dum meliora charismata maiorum emulantur eorumque vestigiis inherentes, sanctitatis vias sub locis sacris arripere satagunt. Decet enim filios opera exercere sanctorum patrum, alias loca eorum in vanum occuparent sancto proloquente hieronymo dis. 40 C. non est facile. Non sanctorum, inquit, sunt filii, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum. Quapropter posteris adhuc vnum maiorum nostrorum virtutis exemplar narrare incipiam.

Anno incarnationis dominicæ 1323 domina Agnes vngariæ regina Ottonis regis relictæ, ad monasterium nostrum cum duce Ottone magnaue et virorum et mulierum caterua comitante diuertit moramque inibi cum familia sua per triduum protraxit, singulos abbatia dormitorii infirmitoriiue ac aliorum conuentualium locorum angulos perlustrando. Fratres autem deuoti instituta patrum Zelantes deque feminarum præsentia impatientes, sese a diuinis officiis subduxerunt, pulsas Campanarum, publicasque missas intermiserunt; altariaque ob facti indecentiam discooperuerunt.

Quod vbi regina perpendisset, non mediocrem sibi iniuriam esse irrogatam causabatur. Dominus autem Conradus Abbas, vt vir erat fortis et magnanimus, audacter reginæ respondisse fertur.

Regina, inquit, ne te fratrum deuotio bonusque zelus in suas obseruantias commoueat. Illicitus est ad nos feminarum accessus apostolicisque interdictus mandatis. Quod, si ob hoc irasci pergis, tutius putamus, tuam ad horam incidisse indignationem, quam apostolicis irretiri, laqueis atque ordinis ceremonias perviolasse. Regina his auditis in die Sancti Georgii martyris indignabunda minarumque plenissima abiit, taleque sese fratribus pulmentum coacturam pollicebatur, quod præ amaritudine traicere non possent. Sed deus optimus suos famulos et ordinis zelatores protegens, nihil ob hanc causam mali ipsis accidere permisit.

1312^a Clement. Pap. V
clero imposita Decima
p. 6. annos.

Comissarius

molestiae nostrorum

Conradus. n.
Otto. Cella Princ. Ab.
Procuratores electi appellati
ad Sed. Apost.

ne scilicet exitu rei
multi hic conuersi.

Dux Henricus nos
defendit.

Conuersorum et furti.

multa ab alijs conuersis
in eos clam.

Fr. suspensi et irregu.
lares.

Fr. Bipito bis Roma missus
4. solutio oblenta

1321.

Sub istius Abbatis Conradi pudentia Summus pontifex cle
meno quintus in italiam uenien circa annos dñi 1312 itez
p sex annos qualem decimam omni clero et ordini religiosorum
p soluenda imposita Constitutus est In eam patamens
dñs memoratus ibi decimus q dictos factus p dyoc pate
tolleret. Cuius mōm. nrm et reliq. ceterorum ordi do.
mos sup hac re plūm molestaret subq. cōm. p. rēp. nris
dicta decima ab eis exiger. p. ordi p tota salubritate
dyoc p. p. nrm cōuenere. dñm Conradum Abbatem
nrm atq. Ottonem ep. cellapinym dicti negotij procuratores
constituerat qui rem max solliciti exequen. se se atq. alias
ordi nrm ceteros in mltis sagacit. expien. a tanto gra
uante tandem ad aplica sedem appellauerat In quē tamē
finē negotij hoc p. ductū sit p. p. nrm ignoramus Interca
enā cōm. Alderigum p. d. laicos q. cōuersos nō uant q.
plūm fovebat Contigit aut. ut l. t. tēp. de qua post
hoc mentio fiet res suas ceteri tutandi gra nra mo
nasterij claustra t. p. p. nrm Dux etiam lauonia Henricus
Inter e. di. guerras bonā mōm. atq. ei. colō. securitate
assu. p. nrm nec nos nec nra molestare p. p. p.
Et fecit nō m. l. p. nrm p. p. nrm quā ceteris ex. be.
bant collegiū Duo ergo ex cōuersis nrm furti ex illis
ex. t. nrm rebus cōm. p. nrm Quod rū alij fecit cōuersi
explorassent. ne & ipi cōm. rei putarent? clam nrm.
enā abbe atq. cōuentu dictos malef. nrm carcere m.
seru. atq. octos ei. dñm ex. nrm Qui sic ex. t. nrm
p. p. dñm sese nrm rebus ingesserat fecit aut. de
cōuentu sic ex. t. nrm a dñm nō cōu. nrm suspensi p.
p. t. & Irregulares denūciati ad quoz solutio. f. quiddā
cui Bipito nrm uersus orbe altera v. c. missus est
hui. tandem a Berengario Tusculano ep. atq. summi pontif.

Sub istius Abbatis Conradi præsidentia Summus pontifex Clemens quintus in concilio vienensi circa annos domini 1312 iterum per sex annos generalem decimam omni clero et ordini religiosorum persoluendam imposuit. Constitutus est in ecclesia patauiensi dominus meingotus, ibi decanus, qui dictos fructus per dyocesim patauiensem tolleret. Cumque monasterium nostrum et reliquas Cisterciensis ordinis domos super hac re plurimum molestaret subque ecclesiasticis censuris dictam decimam ab eis exigeret, patres ordinis per totam salzburgensis dyoceseos parochiam in vnum convenire dominum Conradum Abbatem nostrum atque Ottonem e cella principum dicti negotii procuratores constituerunt. Qui rem mox sollicite exequentes, sese atque alias ordinis nostri ecclesias in multis sagaciter excipientes, a tanto gravamine tandem ad apostolicam sedem appellauerunt. In quem tamen finem negocium hoc perductum sit prorsus ignoramus. Interea etiam ecclesia Alderspacensis fratres laicos quos conuersos nominant quam plurimos fouebat. Contigit autem, vt litis tempore (. de qua post hæc mentio fiet.) res suas exteri tutandi gracia intra monasterii claustra transportarent. Dux etenim baioariæ Hernicus inter eiusmodi guerras bonam monasterio atque eius colonis securitatem asscriperat, nemoque nec nos nec nostra molestare præsumpsit. Et fratres nonnihil pecuniæ propter tutelam, quam exteris exhibebant, collegerunt. Duo ergo ex conuersis nostris furtum de illis extraneorum rebus commiserunt. Quod cum alii fratres conuersi explorassent, ne et ipsi criminis rei putarentur, clam nesciente abbate et conuentu dictos malefactores in carcerem miserunt atque oculos eisdem eruerunt. Qui sic excommunicationis sententia perculsi, diuinis sese nihilominus rebus ingesserunt. Fratres autem de conuentu sic excommunicatos a diuinis non cœrcentes suspensi sunt similiter et irregulares denunciati. Ad quorum solutionem frater quidam, cui Bipito nomen versus vrbem altera vice missus est. Qui tandem a Berengario Tusculano episcopo atque summi pontificis

Joannis 22 p[ri]maris febris dispensat[ur] absolut[ur]q[ue] obtinu-
it Acti Anno 1321 de domo mea inclinata **XXII**

Ruisse aut aliquantulum monasterii mei status
sub abbate Conrado videt[ur] de hinc ratione esse
dere no[n] dedignabim[ur] quos em[er]it nesciat q[ua]nta
se p[er]isse incommoda lono sacro bella m[er]uit
No[n] parat[ur] lonses v[er]us sacris sed & sup[er] vires armis tribus
atq[ue] equitib[us] in bella trahit[ur] hanc ob causa[m] entiam n[ost]ra Bella Ducum r[ati]one
vibitor tunc h[ui]usmodi fuerit p[ro]p[ter] n[ost]ra h[ab]et ip[s]a diutina u[er]oq[ue] Austria
& p[ro]p[ter] bella pugnataq[ue] est multo t[em]p[or]e a baioaria du-
abus austria versis atq[ue] boemia maris p[ro]p[ter] causa[m] pauos at-
tingamus. Exat sup[er]ius no[n]nihil simultans baioaria du- p[ro]p[ter] dotem
abus atq[ue] austrie p[ro]p[ter] dotem quada[m] p[er] Rudolphi Imperator[em] in Rudolphi Imperator[em]
duri baioario adempta qua[m] gladio repare p[ro]p[ter] molitus est
Insup[er] Otto hungaria rex in mori p[ro]p[ter]mus esset n[ost]ra ex
Landshuta atq[ue] Straubinga amersunt co[m]p[er]it sub sacramento
aduocant ut post morte[m] eius h[er]editate[m] filiu[m] adhuc pueru[m]
Ludouico d[omi]ni ex Munichio sub tutela co[m]mendaret h[ui]usmodi et
fide data p[ro]p[ter]p[er]erunt Mobiles vero post regis obitu[m] h[er]editate[m]
filio puero duca[m] austrie in tutare co[n]stituere parat[ur]. Cuius
vero sacramento no[n] amicos veniebant[ur] omulq[ue] h[er]editate[m]
Ludouico versis Munichiu[m] insinuerunt Mobiles ergo du-
p[ro]p[ter]us baioaria de hoc indignabim[ur] aduocant[ur] duri q[ue]
austrie r[ati]o aduocant[ur] in Ludouicu[m] duriq[ue] Imperator[em]
et n[ost]ra sup[er]dictos sumit atq[ue] p[ro]p[ter] bellam Camelstorf
in Ludouico r[ati]o p[ro]p[ter] pugna co[m]mittit[ur] de ex utraq[ue] parte
plures desiderat[ur] p[ro]p[ter] p[re]ualuit in Ludouico et n[ost]ra
e nobilibus r[ati]o in v[er]mula co[n]sentit Act die Theodori
martyris Anno 1313 Ip[s]o etia[m] anno rex Otto carnis debi-
tu[m] soluerat scilicet fecit Stephanu[m] qui etia[m] an[te] pauos
anos obierat et duos filios Ottone[m] et h[er]editate[m] p[ro]p[ter] se eligit

Bella Ducum r[ati]one
u[er]oq[ue] Austria

p[ro]p[ter] dotem
in Rudolphi Imperator[em]

Othonis Hungarie Re-
gis mortuarii de filio
Henrici tutela ordin[ur].

Bella inter eiu[m] No-
biles. Ludouicu[m] d[omi]ni Bau-
Duce[m] Austrie

Pugna 1313. S. Theodo-
ri Mart. die.

Ludouic[us] Victor.

Stephani
Othonis obitu[m]

Joannis 22 primario fratribus dispensationem absolutionemque obtinuit Actum Anno 1321. De domus nostrae inclinatione Caput XXIII

Rvisse autem aliquantulum monasterii nostri status sub abbate Conrado videtur, et huius rationem ostendere non dedignabimur. Quis enim nesciat, quanta

sepissime incommoda, locis sacris bella inferant?

Non parcitur locis et viris sacris, sed et supra vires armis, curribus atque equitibus in bella trahuntur. Hanc ob causam ecclesiam nostram arbitror tunc humiliatam. Fuerunt profecto circa hæc tempora, diutina et perplexa bella, pugnatum que est multis annis a baioariæ ducibus austriam versus atque bœmiam, martisque causam paucis attingamus. Erat imprimis nonnihil simultatis baioariæ ducibus atque austriæ propter dotem quandam per Rudolfum imperatorem duci baioariæ ademptam, quam gladio reparare princeps molitus est. Insuper Otto Hungariæ rex, cum morti proximus esset, eum ex Landshuta atque Straubinga accersivit eosque sub sacramento adiuravit, ut post mortem eius, Henricum filium adhuc puerum Ludouico duci Ex Munichio sub tutela commendarent. Quod et fide data sponderunt. Nobiles vero post regis obitum, Henrico filio puero ducem austriæ in tutorem constituere parant. Ciues vero sacramenti non immemores renitebantur, occulteque Henricum Ludouico versus Munichium transmiserunt. Nobiles ergo inferioris bauariæ de hoc indignabundi adunantur, ducisque austriæ copiis adiuti, arma in ludouicum ducem, post imperatorem et ciues supradictos sumunt atque prope villam Gâmelstorff cum Ludouico congressi pugnam committunt et ex vtraque parte plures desyderati sunt. Præualuit tamen Ludouicus et nonnullos e nobilibus captos in vincula coniecit Actum die Theodori martyris anno 1313. Ipso etiam anno rex Otto carnis debitum soluerat secutus fratrem Stephanum, qui etiam ante paucos annos obierat, et duos filios Ottonem et Henricum post se reliquit.

Henrici Rom. Reg. obitu
in Comunione ueneno.

1314 noua electio
discordia

pugna circa Efflingon.

1323 pugna ppe ampfing
ad 4000 occisi.

Ludouicus victor.
Bavarius

Friedericus captus

Vide Naucleum.
Ludouicus qd fecit.

Tam memorato anno 1313 Henricus septim rex mortu obijt
qui ex deuotione in festo assumptionis marie iurans a fratre
Jacobino ordo p'dicatorum sub sacramento veneni ut fere
accepit. Sequenti anno In festo s'ti Lucie electores conueni-
ut electione q' regio ro. in discordia celebraretur. Quidam
enim Ludouicum Bavarium alij Fredericum Austrum elegerunt. Itaqz
utroqz dux dno p'p'q' apud regni ciuitates omnes et nuncios
in sua vota trahere intulit. Erat auxilio rex boemie et
archiepiscopus treueren Ludouico. Rudolphus vero Ludouicum fratrem palatinum
auxilium Frederico prebat. Congregatisqz copiis ad flumen
necharii circa efflingon congressi sunt et utroqz exercitus
magna incommoda passus. Durabat q' illa de regno in orta
inter amicum dissensio, tunc iterum nouus hic inde comparere co-
p'is in p'festo s. Michaelis anni 1323 In prelio circa ampfing
bellum committunt. Pugnatuqz est ab ortu solis usqz ad occasum
et ita apertum certamine fuit ut p'p' q' uox millia essent hic
inde desiderata p'd. Quasi t'n victor Ludouicus et phedericus
rex atqz ipi fratres boemias cum multis p'cebus capti. Sic qz
phedericus tribus annis in quadam castro carcere mancipatus
fuit. Henricus vero regi boemorum traditus. Rudolphus t'n fratrem
p'p'edicti phederici Ludouicum molestare non desistit. Tractatus
interim de phederici liberatione. qui et libertati datus ut dicitur
non renouaret. data in p'p' l'entia cautio ne anno se cum
Bavaria ducem opponeret. Ea t'n concordia male custodita est
et Rudolpho qui et circa dnm ap'lium Imperii coronam Ludouico
et utroqz potuit intercepere. Insuper est longa est historia. q'
eam plenius cognoscere cupit. Naucleum reuoluat. Ludouicus
iste bavarus appellatus princeps admodum uir bonus et elegans fuit
et Imperio non indignus. Et quia lingua latina parum calluit
multa ex ipius ignorantia peracta meruit. Habebat cancellum
cum Argenti vdaleum ep' angustia cum multum p'debat qui ut

Jam memorato anno 1313 Hernicus septimus romanorum rex mortem obiit, qui ex deuotione in festo assumptionis mariæ comunicans a fratre Jacobino ordinis prædicatorum sub sacramento venenum, vt fertur accepit. Sequenti anno in festo sancti Lucae electores conueniunt electionemque regis romani in discordia celebrarunt. Quidam enim Ludouicum bauarum, alii fredericum Austrium elegerunt, Itaque vterque dux ius prosequi cupiens, regni ciuitates occupant et ciues in sua vota trahere nituntur. Erat auxilio rex boemiæ et archiepiscopus treuirensis Ludouico. Rudolfus vero " Ludouici frater "palatinus" auxilium frederico ferebat. Congregatisque copiis ad flumen nechari circa esslingen congressi sunt et vterque exercitus magna incomoda passus. Durabatque illa de regno in octauum annum dissensio, tunc iterum nouis hinc inde comparatis copiis in profesto S. Michælis anni 1323 in prato circa ämpfing bellum committunt. Pugnatumque est ab ortu solis vsque ad occasum et ita asperum certamen fuit, ut supra quatuor millia equitum hinc inde desyderati sint. Euasit victor Ludouicus, Et phredericus rex atque ipsius frater Henricus cum multis proceribus capti. Sicque phredericus tribus annis in quodam castro carcere mancipatus fuit, Henricus vero regi boemorum traditus. Luipoldus tamen frater sēpedicti phederici, ludouicum molestare non desiit. Tractatur interim de phederici liberatione, qui et libertati datus, vt regno renunciaret, data insuper litteraria cautione, ne animo se contra baioariæ ducem opponeret. Ea tam concordia male custodita est a Luipoldo qui et circa dominum apostolicum imperii coronam ludouico vtcumque potuit intercipere uisus est. Longa est historia qui eam plenius cognoscere cupit, nauclerum reuoluat. Ludouicus iste bauarus appellatus princeps admodum humanus et elegans fuit et imperio nostro non indignus. Et quia linguam latinam parum calluit multa ex ipsius ignorantia pericula incurrit. Habebat cancellarium magistrum Vdalricum ex augusta, cui multum fidebat, qui ut

potens erat, ita q̄ intra cōtra Imperatoris meliora. Hic finis
scriptis Ludouico apud sum̄m pontificē Joanne Indigna
tione (de qua postea sermo erit) p̄uenerisse putat.

Merita etiā humores Inferiores baronum duces **Aprim**

puta Henricus senior, Otto & Henricus Junior multa

suſceperunt bella, et p̄uenerunt ut sub manu mos est non

parū igne & rapinis vastabat. Ludouico ergo Imperator

ip̄os in Normbergam citauit et eos in p̄ntia regis

Boemae et Barchinam Normbergam composuit ita ut

Henricus p̄more Landsbuti Straubinga Beyerdinga et

p̄p̄arburgū cōtingeret. Ottone Barchinam Ottingū p̄m

nam h̄al. Henricus Juniore Dingtung Landuū ter

h̄ndorff Wilshouen & Jam B̄gam in termino adiacentibz

facta est ista diuisio Anno dñi 1327. Non longe post

omnes Jam m̄corati p̄uenerunt morte obierunt. Henricus

Junior 1333. Otto 1335 Henricus senior vixit habuit fa-

am̄s boemae regis, ex qua Joanne p̄p̄mit illisq̄

duobz de medio factis baronia Inferior Ludouico concessit

nam dūm uita h̄storias et bella dūm agat suū, ut causa q̄re

sub comado Abbe cōtra n̄ra attenuata sit, redderet Nam et

in hospitalitatibz atq̄ alijs dūm uis quē p̄lezip s̄arū Infe-

rit² longē tempore bellaz, intra m̄moda p̄uilit, Imp̄ius

in obsidio castelli Neuburg p̄p̄e Barchinam, dux Henricus

in h̄ldomate p̄entheros in mille & q̄ingentis eq̄ibz

nobiscū p̄uocauit Eulharus in sup̄ vicedñs p̄t̄z n̄. Sep̄t

gentis eq̄ibz, & festo h̄elyzabet̄ usq̄ Catacra sub m̄ost̄az

sup̄tibz nobiscū p̄uenerunt Maḡm̄q̄ dānū domui n̄ra

intulit q̄d fuit sup̄ centū et q̄draginta & libras & statū

In cuius aliq̄lem r̄fustq̄ dux Henricus sexaginta eiusde

monete libras restituit. P̄archa tūc ip̄o nō medioc̄e

cōtra n̄ra molestia ob m̄m̄ in Wilshouen edificatone

Bauaria bella uasta,
ditiones.

Partitio Bauariae int̄
1327.

Henrici Seniore.

Ottone.

Henr. iuniorē.

1333. obiit Henr. iun.
35. Otto.

Bauaria inferior
cedit Ludouico.

Et n̄ra Eccle. attenua-
tio.

Neuburg p̄p̄e Barchinam
dux obsēdū.
Per noctatū h̄ic Henricus
1500 eq̄t̄ 100, 6. dieb̄,
Eulharus cū 700 eq̄t̄.

140 lib. kat̄if. dānū

60 lib. restitūo.

Molestia ob m̄m̄
in Wilshouen.

potens erat, ita quoque multa contraria imperatori moliebatur. Hic suis scriptis ludouico apud summum pontificem Joannem indignationem (. de qua postea sermo erit.) promeruisse putatur.

Interea etiam iuniores inferioris baioariæ duces Caput XXIII
puta Henricus senior, Otto et Henricus iunior mutua
susceperunt bella, et provinciam, vt sub marte mos est, non
parum igne et rapinis vastabant. Ludouicus ergo imperator
ipsos in Norinbergam citauit et eos in præsentia regis
Bœmiæ et Burckgrauii Norinbergensis composuit, ita, ut
Henricum seniore Landshuta, Straubinga, Scherdinga et
pfarrkirchen contingeret, Ottonem Burckhausa, Ottingen Traun-
stain, Hal, Henricum iuniorem Dinglfing, Landau, Tec-
kendorff, Vilshouen, Cham, Kelham cum terminis adiacentibus.
Facta est ista diuisio Anno domini 1327. Non longe post
omnes iam memorati principes mortem obierunt. Henricus
iunior 1333, Otto 1335. Henricus senior vxorem habuit Jo-

"filiam"

annis bœmiæ regis " ex qua Joannem progenuit, Illisque
duobus de medio factis bauaria inferior Ludouico concessit.
Iam diu circa historias et bella diuagati sumus, ut causam, quare
sub conrado Abbate ecclesia nostra attenuata sit, redderemus. Nam et
in hospitalitatibus atque aliis iniuriis, quę plerique sacris infe-
runtur locis tempore bellorum, multa incomoda pertulit. Imprimis
in obsidione castelli Neunburgi prope Scherdingam dux Henricus
in hebdomate penthecostes cum mille et quingentis equitibus
nobiscum pemoctauit, Eucharius insuper vicedominus similiter cum Septin-
gentis equitibus a festo helyzabeth vsque Catarinæ sub monasterii
sumptibus nobiscum perseuerauit magnumque damnum domni nostræ
intulit, quod fuit supra centum et quadraginta Rat. libras æstimatum.
In cuius aliqualem refusionem dux henricus sexaginta eiusdem
monetæ libras restituit. Paciebatur tunc temporis non mediocrem
ecclesia nostra molestiam ob muri in vilshouen ædificationem

restis in an. annuo ex.
pense sup 100 Ducat.

1320 liberati sumus.
1314 domus a Mo.
30 uasa vini.
320 flos horti faber.

Contracta debita.
Supra 400 lb. rat.
Prima expensa scholaris.
Profess. hic laet graphig

Nideraltarj a nobis re-
formatz.

ignorant aut dissimulant.

3. Abbates in infirmis.

Conradus Ab. nri morbo.
anni regimini 21.
post viderias

ubi partem post alia annua sub proprijs expensis extenuere
cogebant et quidam vno anno p[ro]p[ri]o centu aureos minores
in e[ss]e molestia distinxit. Aduertens igitur dux Henricus
difficile esse afflictis p[ro]p[ri]e afflictione ad instauranda d[omi]ni
Conradi & ut d[omi]na illata aliquantu[m] co[m]pensaret nos a dicti
muri instauratio[n]e supportant & liberos de p[ro]p[ri]o censu.
et Anno 1320. Venitq[ue] sub anno d[omi]ni 1314 et ab hostiu[m]
domus n[ost]ra pueret n[ost]ris, d[omi]nibus atq[ue] nobilibus ab-
bas Conradus m[un]da duo vni vasa et trecentos viginti
pligis & aureis m[un]suras (quas p[ro]p[ri]as vulgo appellat)
donodedit. Unde p[ro]p[ri]e h[uius]m[od]i molestias p[ro]p[ri]as calami-
tate et diuturnas guerras etia[m] n[ost]ra debitoru[m] p[ro]p[ri]a con-
traxit. Invenit p[ri]ma f[un]g[us] sese ad ducentas & libras et
sup[er] expendit. Sub istis abbas p[re]sidentia p[ri]mas scholaris
expensas iunxit. fuit etia[m] n[ost]re frater fredericus Langra-
mus n[ost]re domus p[ro]fessus f[un]g[us] etia[m] q[uod] n[ost]re curia Alise
inferioris n[ost]re f[un]g[us] domus p[ro]p[ri]a & exaltatio[n]is con-
tra. & ip[s]a sub abbate suo Bernardo, quid[em] oratorij. Idem
Instaurator extitit ad obsecratio[n]em r[ati]onanda[m] co[n]solauerit
atq[ue] a n[ost]ra domo reformatio[n]e etia[m] lib[er]o suscepit. Et p[ro]
iuniores alig[un]d[em] etia[m] f[un]g[us] ignorent ut ne ip[s]oru[m]
maiores lenitas arguant p[ro]p[ri]a dissimulata. Sed satis de hoc
p[ro]f[un]do. It[em] n[ost]re Conradus et duo eius immediati antecessores et
etiam n[ost]ram no[n] mediocriter exaltasse vident[ur]. In ip[s]e f[un]g[us]
ut h[uius]m[od]i f[un]g[us] docti diligentes prudentesq[ue] n[ost]ram
que aliter p[ro]f[un]do debet. Et q[uod] f[un]g[us] ip[s]oru[m] in nos b[en]eficia q[uod]
adhuc m[un]dum p[ro]p[ri]a ut ip[s]a admissi p[ro]p[ri]a neq[ue]
p[ro]f[un]da. Abbas ip[s]e Conradus etia[m] n[ost]ram p[ro]p[ri]a supra
viginti annos gubernavit. Monissio aut[em] sua dispen-
satio[n]e anno n[ost]re post viderias ab austria redisset ad ipsa
Valentia[m] auxilia[m] co[m]p[er]it. Et quid[em] p[ro]p[ri]as antecessit p[ro]p[ri]a.

vbi partem post aliam annuatim sub propriis expensis extruere coge-
bamur, et quandoque vno anno supra centum aureos nummos in eiusmodi molestiam distraximus. Animadvertens igitur dux henricus difficile esse afflictis superaddere afflictionem ad instantiam domini Conradi et, vt damna illata aliquantulum compensaret, nos a dicti muri instauratione supportauit et liberos deinceps censuit Anno 1320. Denique sub annis domini 1314, vt ab hostium domus nostra tueretur insydiis, ducibus atque nobilibus Abbas Conradus triginta duo vini vasa et trecentas viginti siliginis et auene mensuras (. quas schaffas vulgo appellant.) dono dedit Vnde propter huiusmodi molestias temporumque calamitatem et diutinas guerras ecclesia nostra debitorum sarcinam contraxit. Quorum summa quinque sese ad ducentas Rat. libras et supra extendit. Sub istius abbatis præsidentia primas scholaris expensas inuenio. Fuit etiam tunc Frater fredericus Lantgrauius nostræ domus professor, Fertur etiam, quod tunc ecclesiæ Altahæ inferioris nostræ forsā domus profectum et exaltationem considerans, et ipsa sub abbate suo Bemardo, qui et oratorii ibidem instaurator extitit, ad obseruantiam cistercianam conuolauerit atque a nostra domo reformationem etiam libens suscepit. Et si iuniores altahenses ecclesiæ id ipsum ignorent vel ne ipsorum maiores lenitatis arguantur scire dissimulent. Sed satis de hoc Profecto iste noster Conradus et duo eius immediati antecessores ecclesiam nostram non mediocriter exaltasse videntur. Quippe fuerunt homines integri, docti, diligentes prudentesque, vt nesciam, quem alteri præferre debeam. Totque sunt ipsorum in nos beneficia quorum adhuc memoria superest, vt ipsa ad amussim perstringere neque sufficiam. Abbas ipse Conradus ecclesiam nostram parum supra viginti vnum annos gubernauit. Nonissimo autem suæ dispensationis anno cum post vindemias ab austria rediisset aduersa valetudine anxari cœpit. Et quamquam phisicos accersisset, ta-

mitatis in opem conseq. ipi negati est & laborantq. se valide
 usq. in feriā quāta ante passā ubi sequenti nocte
 pusillo calore solutus est. morteq. obiit. Conventus vero
 usq. in diē tridū nra funis vigilabat psalmis & orōne
 vacans. Vocatq. abbatē Celleryndū & ceteros in loco
 capitei cor. officio sub marmore ipi instructo sepultus ē
 Rūda diu. dūm dies vertebat. Anno burgūci xpus
 regisimo sup. tredecies cēxviii. De abbte ii hen. xxi

fer. s. ante Pascha
 obiit.
 Psalmodia
 Ab. assistentes
 Sepultura
 die S. Tiburtij
 1330.

Legabat p. sex septimanas emā nra sua viduitate
 incomoda et tande. In die sancti vrbani p. re
 ad noui pastoris electione fec. p. redibat. p. p. de
 te dno. Alberto Abbtē in ebera. electusq. est
 et inflatus dno. Henricus Abbas in filia nra Cellayndū
 qm & tūm p. tres ānos abbatia tenuerat ex oppido vlt
 bouen orūdus. Ipse a ducibz. Austria. Alberto & Ottone hāc
 gram obtinuit ut vna librā salis de maiore ligamine
 singlis ānis in eno apud Neuburgū castad et Judanu.
 bo vndiq. usq. ad viēda alipz. thelonci solutio ducereq.
 & d. 1333. ab Henrico et d. baronia dux hoc meruit p. uile
 qm ut curiam nram in Cūmprechthg. Atzūyerg. wif.
 Lūg et venge colam & mōst. y. familiares nūtz. opac.
 hōne. vulgo skura dicta. p. stare debeant. Mō. nūtra mōst.
 de hūg abbtis adimpratioe p. benda corūd. Status tamē
 rōnchū nri sub eo et d. mōratū est. nō forsan ob vici
 defectū. sed magis ob distmā ipm. Bellarū quippe modū
 fūns erat. sed magis magisq. p. lia. fugauit. sabat. Anno
 dñi 1331. Inter ducem nostrū et comitem de halo nō me
 diorus dissensio fuit. Comes tū. imparibz. duci tūgressus
 vrbibus. facile victus est. Ipseq. dux baronia eidem re.
 ut vīginti castella dērent atq. vastauit. Ludouicus et d.
 r. far. bella. In regem boemiae formē p. p. duratū caritūre

Inhregū. 6. septim.
 die S. Vrbani
 Noua Electio
 Prefectus
 Henrici nri. Ab. 3. an.
 Cellae Poin. Villhou.
 obtento Priuil. salis
 vecturae annual.
 1333.
 Priuil. libertat. ab exac.
 tione & curia nra
 Minoratus Ecclia nra
 ob bella.
 1331. Ducis nri et
 Comitis de Hall.
 hic uictq.
 eig 20 castella directā

men opem consequi ipsi negatum est laborauitque sic valide
vsque in feriam quintam ante pascha, vbi superuenientis noctis cre-
busculo carne solutus est, mortemque obiit. Conuentus vero
vsque in diem tercium circa funus vigilabat psalmis et oratione
vacans, vocatisque abbatibus Cellæprincipum et cellæ dei, in loco
capitulari eorum officio sub marmore ipsi inscripto sepultus est
Quando diui Tiburcii dies vertebatur Anno virginei partus
trigesimo supra tredecies centenum. De abbate 11 Henricus Capitulum XXV
Lugebat per sex septimanas ecclesia nostra suæ viduitatis
incomoda tandem in die sancti vrbani papæ
ad noui pastoris electionem fratres procedebant, præsiden-
te domino Alberto Abbate in Ebera, electusque est
et translatus dominus henricus Abbas in filia nostra cella principum
qui et ibidem per tres annos abbatiam tenuerat ex oppido vils-
houen oriundus. Ipse a ducibus Austriæ Alberto et Ottone hanc
gratiam obtinuit, vt vnam libram salis de maiore ligamine
singulis annis in eno apud Neunburgum castrum et in danu-
bio vndique vsque ad viennam absque thelonei solutione duceremus
Actum 1333. Ab henrico etiam baioariæ duce hoc meruit priuile-
gium, vt curiarum nostrarum in Gumprechtling, Ätzenperg, wuf-
ling, et wenge coloni et monasterii familiares, nullam exac-
tionem, vulgo Steuram dictam præstare debeant. Non multa mihi
de huius abbatis administratione scribenda occurrunt. Status tamen
cœnobii nostri sub eo etiam minoratus est, non forsitan ob viri
defectum, sed magis ob discrimina temporum. Bellorum quippe nondum
finis erat, sed magis magisque prælia ingravescebant. Anno
domini 1331 inter ducem nostrum et comitem de hals non me-
diocris dissensio fuit, Comes tamen imparibus duci congressus
viribus, facile victus est. Ipseque dux baioariæ eidem cir-
citer viginti castella deiecit atque vastauit. Ludouicus etiam
cæsar bella in regem bœmiæ Ioannem propter ducatum carinthiæ

Bellū Suis rēi cum
Bohemis.

Samnū Mōrij.

Oppressio Religioſorum.

1333.

Debuit solvere Provin-
cia Primoriū. 200 lb. Rat.
Cisterciensis contribuit.
Romā deim. 6. Sicut.
annuatim.

Sterilitas fructuum.

Grandis pecuniar. expens
in annona.

Autumni infertilitas

Octonafarii intercepta
praedata.

Quae 400 confuſi. Epidemia
et alia aſalia.

Debita aucta ad 400 lb.

Impignoratō Rudmanſ-
felden.

Vide. Annales.

Jam dicto anno suscepit Mortuo regem, Henrico carmitis
duce. caſſe Imperiali aucte p̄m̄ia ducibus austriā con-
ceſſit. Hic rex boemae philoſoſophum uſurpare conatus est
factaq; ob eam cauſa nō modica mēd. hancos & boemos
diſſenſio. Cogebat q; monasterium n̄m tunc ducē In epye
ditūz cōm boemos n̄m̄us, qui una n̄m epye ab aduerſa-
rijs rayti & p̄dicti ſuū grande q; damnu n̄m damnu
illatu est. Nulla aut certe parua oīd. plarū erat etiā
tūc in religioſo obſeruātia, quos vi atq; potū quada op-
p̄me conabant. Abbas em̄ nō ſeruius in aliq; p̄m̄ia
n̄m p̄m̄ibus atq; etiā n̄m p̄m̄ibus componē debuit
arment ducentas & libras ip̄s p̄ſaluē coactus est Inſup
ad Cisterciū plus solito contibere oportebat Cūmo etiā
aylico p̄ deno quotāms p̄x aurei n̄m p̄m̄is ſuū
ex om̄i parte aduerſa fortūa domū n̄m moleſtabat
erat Inſup magna fructū ſterilitas. ut de annona
et vno parū domū n̄m p̄m̄is p̄m̄is p̄m̄is
neceſſitate annona & vna. fructus neceſſaria grandi re-
demerit p̄m̄ia. Et licet multas tūc teneremus In austriā
poſſeſſor. tanta tūc erat infertilitas ut quada autūno de-
rem dūtaxat vasa torcularia n̄m rāplere & q; m̄m
adducendū octo ab austriā ducē recepta ſuū et litro tempe
praedata. Epidemia etiā vno āno epye q; d̄m̄gentas abſtulit
oues. cetera q; aſalia morbo rēderent. Hic & alia m̄m
moda damnu Alderſp̄m̄ tūc nō mediocriter afflixerunt. tan-
tūq; ei neceſſitate impoſuerunt. ut p̄ora debita nō modo abbas
nō pluerit ſed etiā ad n̄m q; d̄m̄gentarū & librarū
augmētaret. Sed & quada Inſup Rudmanſfelden poſſeſſor
rudā de cella dei impignorauit. Si plū de iſtq; abbas
regimē ſore deſiderio aſales reſpice & ſp̄ta p̄m̄e
m̄m & vera me n̄m rēplere. D̄m̄ and ſeruius

iam dicto anno suscepit. Mortuo siquidem henrico carinthiæ
duce, cæsar imperiali auctoritate provinciam ducibus austriæ con-
cessit, quam rex bœmiæ filio Ioanni vsurpare conatus est.
Factaque ob eam causam non modica inter bauaros et bœmos
dissensio Cogebaturque monasterium nostrum tres ducere in expe-
ditionem contra bœmos currus, qui vna cum equis ab aduersa-
riis capti, prædati sunt grandeque domui nostræ damnum
illatum est. Nulla aut certe parua omnino sæcularium erat etiam
tunc in religiosos obseruantia, quos vi atque potentia quadam op-
primere conabantur. Abbas enim noster henricus cum aliquibus provinciæ
nostrę primoribus, atque etiam cum ipsis ducibus componere debuit
ac circiter ducentas Rat. libras ipsis persolvere coactus est 1333. Insuper
ad Cistercium plus solito contribuere oportebat Summo etiam
apostolico pro decimis quotannis sex aurei nummi porrecti sunt, Sicque
ex omni parte aduersa fortuna domum nostram molestabat.
Erat insuper magna fructuum sterilitas, vt de annona
et vino parum domui nostræ prouenisset. Abbasque pro monasterii
necessitate annonam et vina fratribus necessaria grandi re-
demerit pecunia. Et licet multas tunc teneremus in austria
possessiones, tanta tamen erat infertilitas, ut quodam autumnio de-
cem dumtaxat vasa torcularia nostra complerent, Ex quibus inter
adducendum octo ab austriæ duce recepta sunt et dicto tempore
prædata Epidimia etiam vno anno circiter quadringentas abstulit
oues, cæteraque animalia morbo ceciderunt. Hæc et alia inco-
moda domum Alderspacensem tunc non mediocriter afflixerunt tan-
tamque ei necessitatem imposuerunt, ut priora debita non modo abbas
non soluerit, sed etiam ad numerum quadringentarum Rat. librarum
augmentarit Sed et quasdam iuxta Rudmarsfelden possessiones,
cuidam de cella dei impignorauit. Si plura de istius abbatis
regimine scire desyderas annales respice et scripta inue-
nies et vera me narrasse comprobabis, Dominus autem henricus

pariter suus sex annos hanc abbatiam administravit, et de me, ^{Henr. Ab. post 6. an}
 die morte interveniente sublatu est in Crasmo ^{obijt 1336. Aug. 23.}
 lomei apud dñi annu. Mille sim. ter centesim et regesim
 septu. indus a salvatore nato rotaret. **De ab. 12. CXXVI**

Amedimus nunc ad duodecimum nri Abbatu regi. ^{Electio}
 men declaradu is aut fuit dñs ^{Christiani XII Ab.}
 eadue nre flus. in beati Lucie euangeliste ^{18. Oct.}
 festo concordie fcm electoe. q dñm Albertu ab.
 batē ex libera institutio & confirmatio. Iste cristianus etia
 vir matrus fuit et multaz reru exptis. qui aliquandu ^{fuit Cellerariq.}
 maioris cellerarij officiu tenuit atqz monasterij nri ardua
 quaqz negona attentavit. Anie p parid eadue nostre
 pfuit. pfuit in no parid. pfuissetq longe apius. dñm
 omi conservator reru deus. dies ipi plangasset. fuissetq
 pper de ipo opta. Quis etenim de brevis homo no opta quaz
 pperaret. Mo em pt lux euangelica veritate arbor bona
 fructus malos facit aut oio sterilis permanere. Itaqz iste
 unabilis p. quaz no mltio in abbatatu suo (et plibani)
 sederat amio. debita in anhas contracta p maioru eoru ^{Debita redempta}
 pte redemit & absoluit. Abbatu etia nre sacellu ipse ^{Justituit Sacellu SS}
 instituit subqz aptoz philippi & saceli Alphi memoria co. ^{Philip. Jacob.}
 serrari fecit. Insup sedilia in choro ubi fies horas canonicas ^{Sedilia Chori noua.}
 & diuina officia psallendo pficiunt de nouo iustauravit. Iste ^{Privil. obtenta 1338}
 flatus adua bonorum hencore hencore privilegia impetuit. ^{Indicioru caa.}
 Lot in iudicio placubq. eisdem legibz utam qadmodu
 ipi placet. Idemqz pressus in iudicio nobiscu peruet. q
 & ipis reus est. Et q malefcores aut nos molestantes
 accipe nob fas sit. Si qz representibz ipis iniuria aut lesio
 p nos inferat. puz hoc rei aut obnoxy erig nemu. Iste
 Anno 1338 Et p qua alia puz hq unabilis patas in nos
 atqz hanc eadue bnficia. in no puz meoria prodita

parumper supra sex annos hanc abbatiam administrauit, et de medio, morte interueniente sublatuſ est In crastino ſancti Bartholomei apoſtoli, dum annuſ milleſimuſ tercenteſimuſ et trigeſimuſ ſextuſ, munduſ a ſaluatore nato rotaret. De abbate 12 Capituluſ XXVI

Accedimuſ nunc ad duodecimuſ noſtri Abbatiſ regimen declaranduſ. Iſ autem fuit dominuſ Criſtianuſ eccleſiæ noſtræ filiſ, in beati Luçæ Euaſgeliſtæ feſto concordii fratriim electione per dominuſ Albertuſ abbatem ex Ebera inſtitutuſ et confirmatuſ. Iſte criſtianuſ etiam vir maturuſ fuit et multaruſ reruſ expertuſ, qui aliquamdiu maioris cellerarii officiuſ tenuit atque monaſterii noſtri ardua quæ que negocia attentauit. Qui et ſi parum eccleſiæ noſtræ præfuit, profuit tamen non parum, profuiſſetque longe ampliſ, dummodo omnium conſeruator reruſ deuſ, dieſ ipſi prolongaſſet fuiſſetque ſpeſ de ipſo optima. Quiſ etenim de viriſ boniſ non optima quæque ſperaret? Non enim poteſt iuxta Euaſgelicam veritateſ arbor bona fructuſ maluſ facere aut omnino ſteriliſ permanere. Itaque iſte venerabiliſ pater, quamquam non multiſ in abbataſu ſuo (vt prælibauim) ſederit anniſ, debita tamen antehac contracta pro maiori eoruſ parte, redemit et abſoluit, Abbatiae etiam noſtræ ſacelluſ ipſe inſtituit ſubque apoſtoloruſ philippi et Iacobi Alphei memoria conſecrari fecit. Inſuper ſedilia in choro, ubi fratreſ horaſ canonicas et diuina officia pſallendo perficiunt de nouo inſtaurauiſ. Iſte prælatuſ a duce baioariæ henrico heccine priuilegia impetrauiſ vt in indiſciſ ſæcularibuſ, eiſdem legibuſ vtamur quemadmoduſ ipſi ſæculares. Idemque proceſſuſ in indiſciſ nobiſcuſ ſeruetur qui et ipſiſ trituſ eſt. Et quod malefactoruſ aut noſ moleſtanteſ arripere nobiſ faſ ſit. Sicque reſiſtentibuſ ipſiſ iniuria aut leſio per noſ inferatur ſuper hoc rei aut obnoxii erimuſ nemini Actuſ Anno 1338. Et ſi qua alia ſunt huiuſ venerabiliſ patriſ in noſ "in" hanc eccleſiam beneficia, tamen non ſunt memoriæ prodita.

1338. Aug. 6. obiit.

Sepultus

Judeorum facinus in
germania 1337.

Judei in germania
veneno inficiunt pueros

Ipse dñs christianus reuelatū hoc ferme duobus rexit annis
& sexto kalendas Augusti Sub anno ab orbe redempto
millesio trecentisio trigesimo octavo. aiam efflando ex hoc
plō migravit Sepultus etiā in loco caputali sed intra
marmoris marmorei honore quo p̄t eius p̄p̄tē
breuitatē p̄uatus est. qd̄ in apud p̄t nō mō in abbata
tu verū etiā ante in varijs eūm nra negotijs expedi
endis mō iudicio p̄uenerisset In hęc etiā tempora me
morabile illud facinus meruit qd̄ Sabattaria illa iudeoz
gen̄ in oppido Zectūdoz in diuissimū sacramētū p̄p̄t
p̄t. In cōmuniā quippe dñi nri ih̄u x̄i sacrosctm
eucharistie sacramētū ip̄s a q̄dam ancilla christiana
venditū verū iudei p̄māto auleis p̄uixerūt deū
sub iuride malleis ruderūt sac̄ in suscipiō furnū po
suerūt Sacramētū de fornans incendio in sua p̄blatū
euolans p̄ aera fēit. tandē q̄ in mūsdā deuot̄ fabri
pellēm (qua erat p̄uictus) se p̄ inclinauit. Hartma
nus de Desenberg in Makenberg tūc p̄fētus re cognita
vna in ceteris christianis ciuibz iudeoz domus bal
launt & mltos vtrūq̄ sexus ex dicta gēte trucidauit p̄t
Anno 1337. Germani adhuc apud dñm oppidū in ecclesia
dñi sepulchri aliquā dñi sacramētū p̄tē tūc apud
iudeos repta quā & p̄ in loco sac̄ odo reposita p̄t ex diu
no in mūcto vtrūq̄ In hūc diē p̄ tot annoz orbes ab ip̄
o corrupta p̄mansere Insuper p̄ma. qua corpus dñi vna
le p̄uictū est ita vixore suo suffusa est ac si p̄mā a p̄
p̄t esset absisa. Quā oīa christianis p̄t illud tūmētū ad fēte
dñi hieronymi cōfluenti palā inter ceteras st̄orū reliq̄as
exhibent. Non longe post mēorata gens venēta maxi
mū cūm p̄ germania molita est tūc p̄tē p̄t In oīs
tūmōz Interim tūc veneno inficere pararet tam ingens

Ipse dominus Cristannus cœnobium hoc ferme duobus rexit annis
et sexto halendas Augusti Sub anno ab orbe redempto
millesimi trecentesimo octauo, animam efflando ex hoc
sæculo migravit. Sepultus etiam in loco capitulari, sed citra
marmorei monumenti honorem, quo propter eius præsidendæ
breuitatem priuatus est, quod tamen apud fratres non modo in abbata-
tu, verum etiam ante in variis ecclesiæ nostræ negociis expedi-
endis nostro iudicio promeruisset. In hæc etiam tempora me-
morabile illud facinus incidit, quod Sabattaria illa iudeorum
gens in oppido Teckendorff in diuinissimum sacramentum præsump-
sit. In contumeliam quippe domini nostri Iesu Christi sacrosanctum
eucharistiæ sacramentum ipsis a quadam ancilla christiana
venditum, verpi hebræi spinarum aculeis pupugerunt, deinde
sub incude molleis cuderunt sicque in succensum furnum po-
suerunt Sacramentum de fornacis incendio vi sua sublatum
euolans per æra fertur, tandemque in cuiusdam deuoti fabri
pellem (. qua erat præcinctus.) sese inclinavit. Hartman-
nus de Degenberg in Naternberg tunc præfectus re cognita
vna cum cæteris Christianis ciuibus Iudæorum domus val-
lavit, et multos vtriusque sexus ex dicta gente trucidavit. Actum
Anno 1337. Seruantur adhuc apud dictum oppidum in ecclesia
domini sepulchri, aliquæ diuini sacramenti particulæ tunc apud
Iudæos repertæ, quæ et si in loco satis vdo repositæ sint ex diui-
no tamen miraculo vsque in hunc diem per tot annorum orbes absque
omni corruptione permansere. Insuper spina, qua corpus domini venerabi-
le punctum est ita virore suo suffusa est ac si primum a sti-
pite esset abscisa. Quæ omnia christiano populo illuc turmatim ad festum
diui hieronymi confluenti palam inter ceteras sanctorum reliquias
exhibentur. Non longe post memorata gens recutita maxi-
mum crimen per germaniam molita est cum puteos passim in Chris-
tianorum interemtionem veneno inficere pararent, tam ingens

pestilentia vis in orbi europa despinxit ut nec talem in hysto. Ingens pestilentia
xpo p'dita ante reperiamus. In plerisq; ergo loco Judai 1348
tantae epidimiae auctores p' furtiuu intoxicatione corrupti
passim p' totam alamaniam plebe furiente ad supplicia tra-
sunt. sic q' iporu maxima mltitudo flama absorpta dicitur
exterius ex p'vicijs vndiq; exterminans. Actus 1348.

Judai combusti & exterminati.

Dicitur nos pleriq; De ab. vdalrico **XXVIII**
anilem t'xe fabula. quido & illa quae alyo de al-
derpacen fortuna incognita p'd in luce p'ducim;
mauicidij m'oru negligentias supplere curamus

Sed veru est qd vergilius poetaz fanle terpsit in bucolico
p'loquit. Tralut sua queng voluptas. Iste onio Indulget
alter p'ono vacat. Inguirgitat se iste vmo. hic frequit cibo
gula veritat. et sic de q'buslibet alyo q'so langu' esset et
abs re hic emicare. Singuli suis desyderijs Inhiant et
in p'ment' vires exage satagat. s' imata p'uitate inbi-
na emsmoi fanle labut. ne d'ia p'ralut. Alios vero ge-
niu' exerceat magis castu. q'bus cu' m'usis p'la p'p' auctori-
bus frequit cōp'etudo est. amq; toto in p'u bono disciplinis
applicat. Ihs p'feto scire licuit quae p'p'dicti Ignorat. Ultra
qdem assidua prodit lectio. & iux' diuinu locuū obustas
m'uslibet rei diligentia p'molit. De hoc hactenq; et ut
cocepta mea p'p'gim. quis cristiano nro in abbatiatu sumes.

Variae homin. occupationes

Lectionis bona

seruit reuerendū v'it. Sigdem ipso defuncto hac vita
Dns vdalricus Stetinger dictus de nra cōgregatione
etitur in h'g cōmē moderatore p' p'p'fatu Alibem abb-
m de t'beraco. confirmatq; est. Tenuitq; abbatia nost'q;
nilmen supra biennid & dign' resst. aut d'ic p'p' ei;
Inutilitate deiectq; est. Neutrū in horū affirmare au-
sum & recto ant'p'ducturus fanle p'pendo. ipm nō adeo
vilem mōn' fuisse vixu erat ante r'ligiois ingres

Electio. ~~XXX~~. Ab.
Vdalrici Stetinger Ab.

post an. 2. cedit aut deiecit.

pestilentiae vis in omni Europa deseuiit, vt nec talem in historiis proditam ante reperiamus. In plerisque ergo locis Iudaei tantae epidimiae autores per fontium intoxicationes comperti passim per totam Alamaniam plebe furente ad supplicia trahuntur, sicque ipsorum maxima multitudo flamma absumpta dicitur caeteris ex provinciis vndique exterminatis Actum 1348.

Pvtabunt nos plerique De abbate vdalrico Caput XXVII.

anilem texere fabulam, quando et illa, quae aliis de Alderspacensi fortuna incognita sunt, in lucem producimus maiorumque nostrorum negligentias supplere curamus. Sed verum est, quod vergilius poetarum facile tersissimus in bucolicis proloquitur. Trahit sua quenque voluptas. Iste ocio indulget alter somno vacat, Ingurgitat se iste vino, hic frequenti cibo gulam irritat, et sic de quibuslibet aliis, quos longum esset et abs re hic enumerare, singuli suis desyderiis inhiant et nisi mentis vires erigere satagant ex innata pronitate in vicia eiusmodi facile labuntur, ne dicam pertrahuntur. Alios vero genium exercet magis castum, quibus cum musis probisque autoribus frequens consuetudo est, animumque toto uisu bonis disciplinis applicant. His profecto scire licuit, quae supradicti ignorant. Multam quidem assidua prodit lectio, et iuxta diuinum boecium obtusitas cuiuslibet rei diligentia permolitur? De hoc hactenus. Et vt coepta nostra prosequamur, quis cristanno nostro in abbatatu successerit recensendum venit. Siquidem ipso defuncto hac vita Dominus vdalricus Stetinger dictus de nostra congregatione electus in huius ecclesiae moderatorem per profatum Abbatem albertum de Eberaco confirmatus est. Tenuitque abbatiae nostrae culmen supra biennium et dignitati cessit, aut certe propter eius inuitilitatem, deiectus est. Neutrum tamen horum affirmare auisim. Ex certis autem coniecturis facile perpendo, ipsum non adeo vtilem monasterio fuisse virum. Erat ante religionis ingres-

Erat antea Sacerdos
Nobilis.

sum, sacerdotum adeptus, de lompente ac nobili p̄sapia ex,
ortus, qui & sup̄ patrimonio suo, sacros clericorum ordines
nactus erat. Raro aut̄ nro auro vidiḡ eos qui ad reli-
giōē nō cōpemerunt, intm̄ in ea p̄ferre quēadmodū
apud eos v̄p̄ v̄t, qui nō ab iunioribus, sed serius ad
lras p̄disendas se cōtulerunt. In hō quippe & p̄ doct̄ ena-
serunt, sem̄ aliqd̄ duriusculū & subacribū sentit̄. Nō
negauerū tū optios viros serio etiā cōfectos atq̄ in p̄lar-
mā nūq̄ cōperitatos, ad religionē cōuersos, v̄tā p̄lis-
simā duxisse & familias religiosarū nō tam adornasse
quā instituisse. Sic etiā nūc frequē accidit ut iuniores
cōuocatis cōmendari nūq̄ mōrū p̄positū ad plenū didi-
cerūt, rep̄sūt & quas sub p̄mo flore depererūt. Sic p̄ro
oīa rotat, ut eorū eodem tramite singula gradient̄. V̄t
de hoc satis. Et quia iam dūc v̄lūi abbat̄ apud poste-
ros quas oīd̄ sublata est mēoria, ne nos falsū strappisse
cōtendant & ut in ceteris eo libentius nob̄ fidē adhibe-
ant, ipm̄ abbat̄ nram, om̄passe clare p̄batiḡ stat
l̄rū autenticarū munita quādo sub anno dñi 1338
circa dñm v̄gō Catarmā festū n̄ dñs v̄dalrico cōtūe
m̄s In t̄tūhēm vicario, cōcordiā p̄tulerūt. Qui de
doto mēdio nō modicū dānū p̄assuitorā arbitris & qd̄
canonico p̄tulerūt sepe n̄ dñs v̄dalrico Abbt̄ nro cōp̄o,
sunt. Hic p̄t̄ dñs abbt̄ nros in loco capitulā sepulch-
rā cōmēnit. Post resignatiḡ n̄ Abbat̄ v̄dalricū admittit
āno sup̄sc̄o fuit. Nam & In electōe dñi Liebhards
in discordia celebrata: de qua infra: eius mēoria m̄t̄,
uēt̄. Habuitq̄ in cōuentu nro p̄mōr locū, licet n̄llam
ip̄ assignatā reppererēt p̄p̄os. A germinā tū quodā ex
p̄na hereditate quōtāms ip̄ nōm̄l̄ subm̄ p̄t̄is est
Cuthalogo n̄ abbt̄ (sic nec r̄et̄ q̄ repperēt) assignatū nō est

De ip̄o etiā mēto sit
p̄m̄leg. 315.

De v̄dalrico vicario Eccl̄e
nre in Ekenheim.

sepult̄ in h̄ Abbat̄.
v̄dalricū ex Abbat̄ dñi
sup̄sc̄o.

sum, sacerdotum adeptus, de locuplete ac nobili prosapia ex-
ortus, qui et super patrimonio suo, sacros clericorum ordines
nactus erat. Raro autem nostro æuo vidimus eos, qui cum reli-
gione non consenuerunt, multum in ea profecisse. Quemadmodum
apud eos vsu venit, qui non ab incunabulis, sed serius ad
litteras perdiscendas se contulerunt. In his quippe et si docti eua-
serint, semper aliquid duriusculum et subacerbum sentitur. Non
negauerim tamen optimos viros senio etiam confectos atque in sæcu-
lari cura nuper exercitatos, ad religionem conuersos, vitam probis-
simam duxisse et familias religiosorum non tam adornasse
quam instituisse. Sic etiam nunc frequenter accidit, ut iuniores
cœnobiis commendati antequam monachi propositum ad plenum didi-
cerint, tepescunt et quasi sub primo flore depereunt. Sic sors
omnia rotat, vt raro eodem tramite singula gradientur. Verum
de hoc satis. Et quia iam dicti vlrici abbatis apud poste-
ros quasi omnis sublata est memoria, ne nos falsum scripsisse
contendant et, vt in cæteris eo libentius nobis fidem adhibe-
ant, ipsum abbatiam nostram occupasse clare probabimus. Extant
litterarum autenticarum munimenta, quando sub annis domini 1338
circa diuæ virginis Catarinæ festum cum domino Vdalrico ecclesiæ
nostræ in Eckenheim vicario, concordiam patrauit. Qui de
dotis incendio non modicum damnum passus, coram arbitris et quidem
canonicis patauinis sese cum domino Vdalrico Abbate nostro compo-
suit. Hic presbyter inter abbates nostros in loco capitulari sepultu-
ram commeruit. Post resignationem tamen Abbas vdalricus ad multos
annos superstes fuit. Nam et in electione domini Liebhardi
in discordia celebrata: de qua infra, eius memoria inter-
uenit, habuitque in conuentu nostro senioris locum, licet nullam
ipsi assignatam repperim provisionem. A germano tamen quodam ex
paterna hereditate quotannis ipsi nonnihil subministratum est.
Cathalogo vero abbatum (.sicut nec cæteri, qui cesserunt.) assignatus non est

In Ecolus huius monachii De ab. 1301 xxviii
 tertius denique abbas post dñm Odalan designatus
 in bñ Laurentii festo Sub anno dñi 1341
 vivente dñe Alberto sepius memorato. p̄p̄de
 nā Aldersbachē ecclā consecutus est. Qui p̄te vir fuit sapi
 maturus. sermo bñ confectus. quippe qui antea sup̄ regi
 raquq; ānos. maiora domus vix officia tenuerat. f̄ns
 setq; mōn̄o nro nō dñi h̄is dispensator. p̄ eius regimē
 in ampliores dies p̄tendi cōtigisset. Sed diuitas p̄s quq;
 moderat⁹ habens & singula sub celo statuta sunt periodo
 Sub ip̄us regimē Anno Virginis partus. q̄dragesimo tercio
 sup̄ millesimū trecentum. Ludouicus quartus. a latinis
 historiographis barbarus cognominatus p̄maximū ecclā nra cōu.
 lit bñficiū ex caesara benigne ac munificētia dissipato
 natus prochnat ecclā In Munster p̄p̄e Aspach notō donato
 Kanig; donatig; deinde octauo āno post mortē imp̄atoris Ro
 dericus patamē antistes ad Instantiā Ludouici Marci
 onis de Brandenburg & Gregham dñs baronum p̄dicti
 Ludouici caesaris filiorū confirmant. et mēorata ecclā
 nro mōn̄o vniuit. eius valore annuū. ad viginti quatuor
 Ratisponē libras taxando p̄d Anno 1351 Tenebat eo tpe
 ap̄licam sedem Eudocius duodenis. q̄ndā Cisterciensis p̄f̄s
 p̄mo mōchus vir integer & doctissim⁹. a deo in hāc digni
 tate destinatus. qui & p̄p̄ p̄lara eius fauora inter duos
 recenseri p̄let. Hecum nōnti Germani & septē Romanos
 pontifices ab ordie Cisterciē ad hāc dignitatem assumptos Et dñ
 ego platina aliosq; qui vitas pontificū p̄p̄sere reuoluo
 historiis. p̄ter eugenū tertium In Bernardi dñptm et bene
 dictū duodenis. n̄llos Inuicio aut admodū paucos Nam
 aliq; qui ab ordie nro in ap̄lica sede subuecti mentuit⁹. lon
 ge ante Cisterciensiu Institutionē fuisse. ut bonifacius q̄rtus

Elect: Heroldy
 Ab. xiii 1341. Aug. 10.

ss an. habuit maiora
 officia mōn̄i.

1343.

Obtentū fuit Patrona
 tē in Münster

Confirmatū 1351

Vitum mōn̄o.
 Anni reddit⁹ 24 lb. Rat.
 Bened. XII. Pap. Cisterci.

Heroldus huius cœnobii De abbate 13. Capitulum XXVIII.
tercius decimus abbas post domini vdalrici resignationem
in beati Laurentii festo Sub anno domini 1341
visitante domino sæpius memorato præsiden-
tiam Alderspacensis ecclesiæ consecutus est. Qui similiter vir fuit satis
maturus, senio tamen confectus, quippe, qui antehac supra trigin-
ta quinque annos maiora domus nostræ officia tenuerat. Fuis-
setque monasterio nostro non inuutilis dispensator, si eius regimen
in ampliores dies protendi contigisset. Sed diuinitas suis quęque
moderatur habenis et singula sub cœlo statuta finit periodo
Sub ipsius regimine Anno virginei partus, quadragesimo tercio
supra millesimum trecentesium Ludouicus quartus . a latinis
historiographis bauarus cognominatus, permaximum ecclesiæ nostræ contu-
lit beneficium, ex cæsarea benignitate ac munificentia ius patro-
natus parochialis ecclesiæ in Munster prope Aspach nobis donando.
Eamque donationem deinde octauo anno post mortem imperatoris Go-
defridus patauiensis antistes ad instantiam Ludouici Marchi-
onis de brandenburg, et Stephani ducis baioariæ, prædicti
Ludouici cæsaris filiorum, confirmauit, et memoratam ecclesiam
nostro monasterio vniuit, eius valorem annum, ad viginti quatuor
Ratisponenses libras taxando Actum Anno 1351. Tenebat eo tempore
apostolicam sedem Benedictus duodecimus, quondam Cistercianæ profes-
sionis monachus, vir integer et doctissimus, a deo in hanc dignitatem
destinatus, qui et propter præclara eius facinora, inter diuos
recenseri solet. Garriunt nonnulli decem et septem Romanos
pontifices ab ordine Cisterciensi ad hanc dignitatem assumptos. Et dum
ego platinam aliosque, qui vitas pontificum scripsere reuoluo
historicos, præter eugenium tercium Beati Bernardi discipulum et bene-
dictum duodecimum, nonnullos iuenio aut admodum paucos. Nam
aliqui, qui ab ordine nostro in apostolicam sedem subuecti mentiuntur, lon-
ge ante Cisterciensium institutionem fuere, vt bonifacius quartus

Leo quintus Joannes vigesimus et plerique alij. Quidam vero non
 dum in pontificum cathalogo locum sortiti sunt ut fabianus quintus
 et pelagus quintus. Unde quidem unus duntaxat fabianus
 fuit et hic maritus et duo pelagus quorum alter non longe
 post Gregorium magnum sedet. Ceteri vero qui ex familia
 Cisterciensis in sede apostolica exaltati fabulantur aut puri
 pontifices aut aliaque religionum professi extiterunt. Hoc autem tam
 apostolicum mendacium fuisse induisse arbitror a pontifice nostro
 qui prima ordi nostro privilegia concessere quos aliquid mira-
 re can fraude simplicitate deceptis non facile dixerim.
 Unde de sexedicta familia fuisse confingit Benedictus
 ergo super memoratus Ludovicum Imperatorem a sententia ex-
 ceptionis qua nuper a Joanne vigesimo ligatus fuerat absol-
 vere conabatur remittentibus tamen regibus francie et apulie orato-
 res resarcere qui ob id Romam venerant et absolutio petebat
 vane dimisit. Et ut historia plenius exprimat Joannes ipse
 Jam dictus Anno domini 1323 In publico consistorio diuisione
 habito Ludovicum excecavit eo quod copias auxiliares galeasque
 Mediolanum tyrannice occupanti miserat et quod se ante consue-
 tum de Imperii administratione intrinsece. Imperator prope-
 rius consilio appellare ad ipsam melius inferendam et ad ge-
 nerale consilium cepit. Tandem rebus per aliquam diuisionem
 1327. Inter verus stulticia assumpsit. Perinseque Mediolanum In-
 festo peremptoris corona ferrea ut mos est ab archiepiscopo civitatis
 est coronatus. In urbem tunc contendit a senatu et populo roma-
 no in magno gaudio et apparatu est receptus et apud Lateranensem
 ecclesiam cum Margareta coniuge a Stephano colonna Ludovi-
 cum Imperialem coronam adeptus est. Sed quod statim Joanne ipse
 de senatu et populo a sede sua deinde coronatus est. quendam
 Petrum de Corbura In antipapa exigendo. qui Micholag quintus est
 salutatus. Ludovicus In urbe super biennium remoratus vixit et

1327. Ludovicus Imperator
 venit Mediolanum coronatus
 ferrea Corona.

Roma Imperiali.

mansit ibi. 2. an.

Leo quintus, Ioannes vigesimus et plerique alii. Quidam vero nondum in pontificum cathalogo locum sortiti sunt vt fabianus et pelagius quartus. Quando quidem vnus dumtaxat fabianus fuit et hic martyr et duo pelagii quorum alter non longe post Gregorium magnum sedit, Cæteri vero, qui ex familia Cisterciana in sedem apostolicam exaltati fabulantur, aut puri sæculares aut aliarum religionum professi extitere. Hoc autem tam apertum mendacium fucum induisse arbitror a pontificum numero qui prima ordini nostro priuilegia concessere, quos aliquis nugator (.an fraude simplicitate ne deceptus non facile dixerim.) abinde de sæpedicta familia fuisse confinxit. Benedictus ergo supra memoratus Ludouicum imperatorem a sententia excommunicationis, qua nuper a Ioanne vigesimo secundo ligatus fuerat, absoluerere conabatur renitentibus tamen regibus francie et apuliæ, oratores cæsareos, qui ob id Romam venerant et absolutionem petebant vacuos dimisit. Et ut historiam plenius prosequamur, Ioannes papa iam dictus Anno domini 1323 in publico consistorio Auinione habito Ludouicum exsecrauit, eo quod copias auxiliares galeacio Mediolanum tyrannice occupanti miserat, et quia se ante confirmationem de imperii administratione intromiserat. Imperator suorum vsus consilio appellare ad papam melius informandum et ad generale concilium cœpit. Tandem rebus per alemaniam dispositis Anno 1327 Iter versus Italiam assumpsit. Veniensque mediolanum in festo penthecostes corona ferrea, vt mos erat ab archipræsule ciuitatis est coronatus. In urbem tunc contendens a senatu et populo romano cum magno gaudio et apparatu est receptus, et apud " lateranenses vna cum Margareta coniuge a Stephano columna Ludouicus imperialem coronam adeptus est. Sicque statim Ioannem papam de senatorum romanorum consilio a sede sua deiicere conatus est, quendam Petrum de Corbaria in antipapam erigendo, qui Nicholaus quintus est salutatus. Ludouico in vrbe supra biennium remorante vxor eius

filiū Ludouicum peperit, qui et romanus est appellatus. Cæsar vbi ad propria rediit, Ioannes papa mox petrum deposuit et Ludouicum exsecrauit atque de heresi condemnauit, in fautores et adhærentes durissimos processus fulminando, a quibus omnibus Ludouicus appellauit. Isti processus a quibusdam stricte seruabantur, a multis vero inualidi iudicabantur. De quibus Nauclerum reuolue. fol. 248.

Quantam autem Christianæ reipublicæ Caput XXVIII

iacturam afferat, dum illa duo summa catholicæ ecclesiæ capita dissentiunt, aut sese mutuo persequuntur, quis et qui nesciat? Historicos consule et actutum disces, quam plurima ex illa radice scandala et pericula pullulasse. Quos iuxta sacrorum canonum auctoritatem, summus pontifex gladios excercet, alterum tamen ad ecclesiæ defensionem imperatori romano communicat. Quo si abutatur, quis neget apostolicum cæsari ingrato auferre posse, quod dederat? Non autem imperator apostolico gladium surripere debet, quod ab ipso non accepit sed aliunde.

Sicut ille Ludouicus et fredericus primus et plerique alii cum iniuria attentarunt. Et quamquam Otto primus, imperator gloriosus et probissimus, Joannem duodecimum deiecerit, alia tamen ratio erat, cur ille deuotus princeps id fecerit. Quapropter etiam ad maliciam romanorum supprimendam, qui tunc temporis suos frequenter intruserunt, Leo octauus sanxiit, ut nemo apostolicum culmen ascendere absque expresso imperatoris consensu eatenus attentaret. Sed hocque statutum iuxta temporum varietates deperiit, nihilque cæsar modo iuris in electione pontificis maximi habere dinoscitur.

Asserunt tamen Ludouicum bauarum ex praua quorundam suggestionem tam egregium facinus præsumpsisse, quibusdam doctissimis viris minoritanæ professionis puta Bilhelmo okkam et aliis lateri ipsius adherentibus, et imperatoris negocia defendentibus, quorum consilia forsitan etiam cæsar in hoc scismate secutus sese cum tota germania in multa discrimina dimersit.

In sollicitudine montis eppe
Campi Principis 1347.

Verum cum Ludovicus a successore Joanne. Inducto duodecim
absolutionis beneficium non impetrasset in sua p[er]sona usque in
vita fuit p[er]duravit qui dum in sylva quadam non longe a
campoprius venatoriam opam daret, accepto a duessa aus-
trea vasculo in quo duplex potus fruisse dicitur. haustoque
sup[er]to p[er]tinens de equo cui insidebat corruit et in sinu
cuiusdam rurecola vitam finivit. sed ante dicti monasterii
fuerit surripuerit finis et sup[er] ecclesie testudine oculi
tarus. Tangit fundatore quippe ipsum habebat. Sed clientis
dum diligenter singula cernobis diceret scintilla, ipsum of-
fendit. Verus munusculum tradidit et sub adibus duce
parthenice glorie contumeliam. Ad Anno 1347. Me autem dum
tunc circa extranea diuagantem ad monasterium negotia red-
tam. Sub iam p[re]lato sismak. Abbas et fratres nostri Ludovico
p[er]inde ac ipso beneficium contulerunt et ipsi ut patet
dum adhaerent. Ipse demum una cum coniuge nostra domus
nostra claustra p[ro]curasse legitur cum etiam fratres quidam p[ro]p[ri]e
vixit humanitatis studia impenderent. Ob hoc ergo p[ro]p[ri]a
nostra. Ecclesiasticos fratres censuras involuit sed sed ipsos for-
san p[er]pendent. p[ro]p[ri]e in tarde in grave animarum suarum
dependit respiciant periculum quod cognoverunt. Nam et sup[er]
viginti annos diuinus rebus imp[er]averunt. Interdum laqueis
aptius verentur. Sed tandem circa annos dum 1361. post Lublinski
abbatis electio versus curiam Romanam sub Innocentio sexto
missus est missus qui a Francisco Sancti Marci Cardinale
atque summo Romani pontificis penitentiario a dictis censuris
absolutionem fecit impetravit. et sup[er] p[er]negitavit dispe-
sationem. Vnde quanta pericula abbatum negligentia in subditum
habet dum plus quam decet terrenis indulgent et spiritualia animarum
etiam salute florentem. De quibus apud destructi iudicis
examen, durissima redditur sed ratio. Hieroldus tamen

hic p[ro]clauit.

Marin Caspore cum
ipso inuoluit.

ultra 20 annos innotuit
non curans.

Abfoluit 1361.

Verum cum Ludouicus a successore Joannis, Benedicto duodecimo absolutionis beneficium non impetrasset in sua pertinacia vsque in vitæ finem perduravit. Qui dum in sylua quadam non longe a campoprincipum venationi operam daret, accepto a ducissa austriæ vasculo in quo duplex potus fuisse dicitur, haustoque sumpto protinus de equo, cui insidebat, corruit et in sinu cuiusdam agricolæ vitam finiuit. Fratres autem dicti monasterii furtim surripuerunt funus et supra ecclesiæ testudine occultarunt. Tanquam fundatorem quippe ipsum habebant. Sed clientes dum diligenter singula cœnobii diuerticula scrutantur, ipsum offendunt, versus Munichium traducunt fet sub ædibus diuæ parthenices, gloriose contumulant Actum Anno 1347. Ne autem diutius circa extranea diuagemur, ad monasterii nostri negocia reuertamur. Sub iam prælibato scismate Abbas et fratres nostri Ludouico perinde ac ipsorum benefico communicauerunt et ipsi, vt patriæ duci adhæserunt. Ipse denique vna cum coniuge intra domus nostræ claustra pernoctasse legitur cui etiam fratres quantum poterant humanitatis studia impenderunt. Ob has ergo participationes ecclesiasticis fratres censuris inuoluti sunt. Sed ipsas forsani parui pendentes, profecto nimis tarde, in graue animarum suarum dispendium respirarunt periculumque cognouerunt. Nam et supra viginti annos diuinis rebus inseruierunt interdicti laqueisque apostolicis irretiti. Sed tandem circa annos domini 1361 post Liebhardi abbatis electionem versus curiam Romanam sub Innocentio sexto punctius est missus, qui Francisco Sancti Marci Cardinali atque summo Romani pontificis penitentiario a dictis censuris absolutionem fratribus impetrauit et super irregularitate dispensationem. Vide quanta pericula abbatum negligentia in subditis nutrit, dum pius quam decet terrenis inhyant et spiritualia animarumque salutem floccipendunt. De quibus apud districti iudicis examen durissimam reddituri sunt rationem. Heroldus tamen

in ferre per tres annos ecclesie nre pfect. dñi q̄ p̄tūm
 nrandi grā inter p̄p̄os constitutus esset vita tēp̄ In
 crastino s̄ti Lucæ fūmūt. Quis fūmūt ad cōnobium nrm
 traductū est. In loco capitulari sub marmore ip̄i In ty
 tulato sepultū. An̄ annis In orbe volaret. ter decies
 centesimus & quadragesimus tringens de ab. 1204

post 3 fere annos Passau
 Obijt Ab. Herold.
 1343. Oct. 17.

Bonifacius dem pastoralis ecclesie Alderspachensis dñs
 Conradus q̄tūsp̄ens h̄s domus Abbas nastro
 conventus filius ex oppido Landau oriundus
 suscepit In die s̄ti Damasi p̄p̄e sup̄ mēoria.
 In aīi concorditer electus atq̄ p̄ sepe detm̄ Altham Altham
 confirmatus Homo verhamus fuit & quo ad plācia
 satis expeditur atq̄ In hoc p̄ nō fallor aliquitū sup̄flus
 Sub eā regimē domus nra in possessionibz nōiūmū au.
 ita est. Ip̄e certis creditoribz satisfecit. Impignorata ex
 nōiūmū redemit Altham sicut debita ante se inuenit
 ita & post se reliquit. Scleribus h̄oibz q̄tū fuit atq̄
 patua dñi nōiūmū familiaris p̄ncipi nāq̄ stephano
 ex sacro fonte plūi sup̄p̄it. atq̄ Infantiulo regimē aduoc.
 aureos mūnos In sinu reliquit. Mō tū h̄oc factū In
 p̄p̄us b̄nficia cōmēora sed magis ut eis vrb̄itate esen.
 dam. Ip̄e dñi curioptat forte plusq̄ decuit. Indulget. m.
 riosos (ut requira p̄stant) etā mōchos educavit. Me
 aut longo ambagibus lectori sinu redieris. p̄nce huius
 In nos b̄nficia enarrabo. Inp̄m̄ ip̄e cōmutatū p̄
 de ecclesia nra In Tays impetravit. Cum enī In dicta
 ecclesia longe a mōn̄o distaret essetq̄ p̄p̄er not nō adeo
 vobis a godefrido patavien̄ ep̄o a p̄dūis p̄obis obtinui.
 it ut pro eā s̄ti p̄am̄is In cōfessionibz que cōnobio
 nro vicia est. cōmutaret. plenoḡ iure vinceret. 1349
 Ip̄e deniq̄ ut sup̄ leuē attingimus Ludouicū Imperat̄

Elect: Conradi XIV. Ab
 ex Landau. Dec. 6. 11.

Patring filij
 Ducis stepha
 ni.

Ecclesia nra in Tays
 cōmutatū p̄paroch. b̄fessionau
 1349

noster ferme per tres annos ecclesiæ nostræ præfuit dumque patauia
curandi gratia inter physicos constitutus esset, vitam ibidem in
crastino sancti Lucae finiuit. Eius funus ad cœnobium nostrum
traductum est, in loco capitulari sub marmore ipsi inty-
tulato sepultum, Dum annus in orbe volaret, ter decies
centesimus et quadragesimus tercius. De abbate 14 Capitulum XXX
Baculum deinde pastorem ecclesiæ Alderspacensis Dominus
Conradus quartus decimus huius domus Abbas, nostri
conuentus filius, ex oppido Landaw oriundus
suscepit in die Sancti Damasci papæ supramemora-
ti anni concorditer electus atque per sæpe dictum Abbatem Albertum
confirmatus. Homo vrbanus fuit et quoad sæcularia
satis expeditus atque in his, si non fallor aliquantulum superfluus.
Sub cuius regimine domus nostra in possessionibus nonnihil au-
cta est, Ipse certis creditoribus satisfecit. Impignorata etiam
nonnulla redemit. Attamen sicut debita ante se inuenit
ita et post se reliquit. Sæcularibus hominibus gratus fuit atque
patriæ duci nonnihil familiaris Principi namque Stephano
ex sacro fonte filium sustulit, atque infantulo triginta duos
aureos nummos in sinu relegauit. Non tamen hoc factum inter
ipsius beneficia commemoro, sed magis, vt eius vrbanitatem osten-
dam. Ipse dum curiositati forti plusquam decuit, indulgit, cu-
riosos (. vt sequentia protestantur.) etiam monachos educauit. Ne
autem longis ambagibus lectori sim tediosus, paucis huius
viri in nos beneficia enarrabo. Imprimis ipse commutationem
de ecclesia nostra in Teya impetrauit Cum enim iam dicta
ecclesia longe a monasterio distaret essetque propterea nobis non adeo
vtilis a godefrido patauieusi episcopo assiduis precibus obtinuit,
vt pro ecclesia Sancti Joannis in Schonaw, quæ cœnobio
nostro vicina est, commutaretur plenoque iure vniretur. Actum 1349.
Ipse denique, vt supra leuiter attigimus, Ludouico imperatoris

Münster confirmatur

Hoc 1351 Anno
allatu a brachii
S. Vofide de q
Sup C.V.
Privil. liberationis
a venatorib9 in 1359

6 lb. Rat. annuis

Ludouici filioni partitio.

Brandenburg

Superior

Inferior Bavaria.
Holand Holland. Fris.

1353.

Laudisfuit Straubing
Soland.

Altare in ambitu
Dni. a Clofen.

Dormitorium instauratur.

Expensa 45 lb. Rat.
Aqueductus reformo.

Piscina effusa.

Inussationis ecclesie munster confirmat9 a supra
medrata pfulle Godofredo promeruit & dno Anno 1351
Insup etia apd Stephanum Baroaria dno privilegud istud
Impetrant ut demore ab oi aucupio & venator9 mo-
lestatioe quancumq; liberi sumus fyp q; nullaz ad canibus
aut amibus monasteriu adent9 habent demore facul-
tatem Sed no est hoc gra gratis data & p ecclesie nostre
Iuvilio no sit Sugden pstant pncipi Anno de domo
nra sex Responsen9 libere ut ab h9 molestia supportem9
dno Anno 1359. Ut aut ulteriore dno baroaria suc-
cessionem no ignores. paucis aduertendum erit Postqua
Inferior Bavaria post morte dno Henrici Ludouici Imp-
torum contigerat. filij eius vbi ex h9anis migraverat
pencas sibi dimiserat Ludouicus in remoz que pater
adhuc vinctus Marchionati Brandeburgem donauerat
in ista partib9 int prept Ludouico Juniori romano
et Ottoni superior Bavaria concessit Wilhelmus vero Steph9
et Alberto inferior in pncipio Holandia Gelandia fupar
facto9 pncipio amoz Intervallo In die scti Osualdi martyris
Anno 1353 nec fr9 etia Inferior Bavaria subdixit
Contigit q; Stephanum Landgrava Albertu Straubinga
et Wilhelmu Holandia dno Albertus de Clofen In
Vallerote vixit Altare In ambitu cu eius sacello ad-
ficari fecit. hic sepultus cu germano vdaleno habuit att-
tus uxorem. quae etiam de moze soror fuit Sub illius
abbis pudentia dormitorium nrm instaurand est et In tri-
ennio completu Preter ea quae pre mab9 erat In eius
edificatione quadraginta qing lb exogata pnt Aquae
ductu deniq; hugois forte tunc defectu9 itez reformavit
Insup psona inter monasterij claustra quae In illa pla-
mine erat vbi versus porta dependi cu altera quada

iurispatronatus ecclesiæ munster confirmationem a supra memorato præsule Godefrido promeruit Actum Anno 1351. Insuper etiam apud Stephanum Baioariæ ducem priuilegium istud impetrauit, vt deinceps ab omni aucupum et venatorum molestatione grauamineque liberi simus Ipsique nullam cum canibus aut auibus monasterium adeundi habeant deinceps facultatem. Sed non est hæc gracia gratis data, et si ecclesiæ nostræ inuutilis non sit. Siquidem præstantur principi annuo de domo nostra sex Ratisponenses libræ, vt ab huiusmodi molestia supportemur. Actum anno 1359. Vt autem vltiorem ducum baioariæ successionem non ignores, paucis aduertendum erit. Postquam inferior bauaria post mortem ducis Henrici Ludouicum imperatorem contigerat; filii eius, vbi ex humanis migrauerat provincias sibi diuiserunt Ludouicus tamen senior, quem pater adhuc viuens Marchionatu Brandeburgensi donauerat in ista partitione nihil percepit. Ludouico Juniori Romano et Ottoni superior baioaria concessit. Bilhelmo vero Stephano et Alberto inferior cum provinciis Hollandia, Selandia, frisia etc. Factoque paruo annorum intervallo in die sancti Osualdi martyris Anno 1353 tres fratres etiam inferiorem bauariam subdiuiserunt Contigitque Stephanum Landshuta, Albertum Straubinga et Bilhelmum Holanndia etc. Dominus Albertus de Closen in valle rote vicedominus Altare in ambitu cum eius sacello ædificari fecit. Hic sepultus cum germano vdalrico. Habuit albertus vxorem, quæ Ebonis de mose soror fuit. Sub illius abbatis præsidentia dormitorium nostrum instauratum est et in triennio completum. Præterea, quæ præ manibus erant in eius ædificatione quadraginta quinque Rat. libræ erogatæ sunt. Aquæductum denique Hugonis forte tunc defectuosum iterum reformauit. Insuper piscinam intra monasterii claustra, quæ in illa planicie erat, vbi versus portam descenditur cum altera quadam

extra monasterij septa recto area magna effodere fecit
 plura eiusque generis opuscula dñs Conradus hñ nois
 pñdus in quada liberalitate pēgit pñfuitq; domui nre
 in magna p decem ^{septē} annos honorificata, & tandem in
 octava Octā agnere ex hoc scito ingreant Anno ab orbe
 redempto Sexagesimo primo sup̄ millesimo trecentesimo
 Intuitus in loco capulari sub marmore ipi mñsta

post 17 annos.
 Obijt Conrad. Ab.
 1301. Jan. 28.

Operabimur nūc apice de abbe liebhardo **xxxv.**
 naufragū qđ Alderspacem emā sub Abbate
 liebhardo atq; eius adidiano fca henricus lieb
 imck passa est. Ibi duo p quinq; totumq; annos
 p abbata nra mutuo digladiantur in grauissimā eortie nra
 dispendiū maximū aīarū distimen & pessimū pñmox san
 datū. Et dñ alter alteri nesciunt rede de republica nra pene
 fctm fuisset qđ pessia ista nre apud Satomū tñuat suola
 manet. Nec in nec nbi sed diuidat^r hñt sup̄ modū sub
 ea contentat domus nra quā etā in centū annis ad pñe
 digtē ^{vix} repata est & quā graue pondus isti viri pñpñs
 imponere qui dñ ambrosio de transitoria causant digtē
 æternæ illius etqdem felicissie forstan extorres fcti pñt
 aut pñt nora had apud verbera regna qñ verbera dilu
 erūt. Agrox aut belement in pñstura nra tempestate
 tam grauis nra st, mñstq; pericltō plenissia, nñ pñerq;
 tantop ad apam anhelent^r verū quia soli pñsant^r ho
 mores, vitag; pomposa & omī voluptate referta, quā apd
 mñtos pñatos nra reus est onere pñsus pñstergato qñ
 Jam plurimū pñluras dignitatū pñstigia ambrosio am
 pñotut^r Quod bñssimus pñdñ Bernardus Ad Senonense
 archiep̄ulem pulchre pñstumpit. Honores inqt blandi
 unt^r, sed onera pñsantib; tedio sūt atq; formidini Multi

Certamen duorum
 p. 5. annos p Abbatiā.

Ruina domg ad 100 annos
 vix recuperanda.

Abbatia graue pondus.

extra monasterii septa retro aream magnam effodere fecit.
Plura eiusce generis opuscula dominus Conradus huius nominis
secundus cum quadam liberalitate peregit. Præfuitque domui nostræ

"septem"

cum magna per decem et " annos honorificentia et tandem in
octaua Sanctæ Agnetis ex hoc sæculo migravit Anno ab orbe
redempto sexagesimo primo supra millesimum trecentessimum.
Intumulatus in loco capitulari sub marmore ipsi inscripto.
Curabimus nunc aperire De abbate liebhardo Capitulum XXXI.
naufragium quod Alderspacensis ecclesia sub Abbate
Liebhardo atque eius aduersario fratre Henrico Lieb-
unck passa est. Hi duo per quinque continuos annos
pro abbazia nostra mutuo digladiati sunt in gravissimum ecclesiæ nostræ
dispendium, maximum animarum discrimen et pessimum plurimorum scan-
dalum. Et dum alter alteri nesciuit cedere de republica nostra pene
factum fuisset, quod pessima ista mulier apud Salomonis tribunal succla-
mauit: Nec mihi nec tibi, sed diuidatur. Ruit supra modum sub
ea contentione domus nostra, quæ etiam in centum annis ad priorem
"vix"

dignitatem " reparata est. O quam graue pondus isti viri sibi ipsis
imposuere, qui dum ambitiosi de transitoria causantur dignitate
æternæ illius et quidem foelicissimæ forsitan extorres facti sunt
aut profecto noxam hanc apud cerberea regna graui verbere dilu-
erunt. Miror autem vehementer, cum præpositura nostra tempestate
tam grauis cura sit, multisque periculis plenissima, cur plerique
tantopere ad ipsam anhelentes. Verum quia soli pensantur ho-
nores vitæque pomposa et omni voluptate referta, quæ apud
multos prælatos nostro æuo est, onere prorsus postergato quapropter
iam plurimi prælaturas dignitatumque fastigia ambitiose am-

"hen"

plectuntur. Quod beatissimus pater noster Bernardus ad " Senonensem
archipræsulem pulchre perstrinxit: Honores inquit blandi-
untur, sed onera pensantibus tedio sunt atque formidini. Multi

etiam non tanta fiducia et alacritate ad honores crederet si
esse sentiret & onera. Gravari metueret nec cum tanto labo-
re & periculo quilibet affectaret infulas dignitatis. fuit
etiam quando regi dum ipse a pto dyadema offerret antea
suppisset diu considerasse dixisset. O nobite magis quam for-
tunam parum, quae siquid agnoscat quam multo angustiaz et cu-
rarum et laborum refectus sit nec huius quidem iacente ultro tollet
et ita pto est. Qui etiam in sollicitudine posse desiderat
et iuxta apostoli formam fieri gregis videbit quod pto hoc dictum
verissimum. Si vero neglecta cura, pto quis scilicet divina
per quam spatio elationis et indolentiae curiositate campum lasci-
mare velit, facilius interit hoc onus portabit. Ipsi tamen
finit attendere debent. Nam in istis indolis & gloria eius. Unde
autem apud Lucam pto non elationis sed ita ostendit humilitatem
Qui maior est ministrat facit se Junior et qui professor est
sit ministrator. Insuper dicitur Sancti Patris traditio, oportet
abstinere interius in perire moribus et quibuslibet sese per
condicionem accommodare. Suscepit siquid animas regendas de
gloriis & divitiis reddendum est ratio, et dicitur per prophetam
tam etiam committat. Quia enim eius de manu tua requiram
O utinam hoc ubi pastores diligenter adhiberent, pto
non se honores affectarent, de quibus ipse certaret in hoc
in ambulatione, et cetera mala amittat: frequenter confu-
sionem ignominiam involuit, neque etiam in animo periculi
dei compendi perit. Audi et aurem dei. Hoc autem sacerdos
quoniam magis desiderandum primatum in deo. Inveniet con-
fessionem in glo. Nec non periculis christi computabitur, qui de pri-
matu tractandum quia multa sunt scandala periculaque apud se,
de apostolicam, et alias episcoporum & presbyterorum ecclesiarum, hoc post
mutaret, neque pto. Sed ista ad praesens pergamus
et ad propositum nostrum revertamur. De eodem A. 1111

etenim non tanta fiducia et alacritate ad honores currerent, si esse sentirent et onera. Grauari metuerent nec cum tanto labore et periculo quarumlibet affectarent infulas dignitatum. Aiunt etiam quendam regem, dum ipsi a populo dyadema offerretur, antequam sumpsisset, diu consyderasse dixisseque: O nobilem magis quam fœlicem pannum, quem si quis agnoscat, quam multis angustiarum et curarum turbis refertus sit, nec humi quidem iacentem vitro tolleret. Et ita profecto est. Qui etenim in sollicitudine præesse desyderat et iuxta apostolum forma fieri gregis videbit, quam primum hoc dictum verissimum. Si vero neglecta cura potius, quis fratribus dominari per quem spaciosum elationis et mundanæ curiositatis campum lasciuire velit, facilius interim hoc onus portabit. Ipsum tamen finem attendere debemus. Nam transit mundus et gloria eius, Dominus autem apud Lucam prælatis non elationem sed iter ostendit humilitatis Qui maior sit in nobis ait fiat secut iunior et qui præcessor est sicut ministrator. Insuper iuxta Sancti Benedicti traditionem oportet abbatem multorum inseruire moribus et quibuslibet sese fratrum conditionibus accomodare. Suscipit siquidem animas regendas de quibus et durissimam rediturus est rationem, vt dominus per prophetam etiam comminatur: Animam eius de manu tua requiram. O vtinam hoc verbum pastores diligenter aduerterent, profecto non sic honores affectarent de que ipsis certarent minime Hos tamen ambitiosos: vt cætera mala omittamus: frequenter confusionis ignominia inuoluit, neque etiam in numero seruorum dei censendi sunt. Audi os aureum dis. 40. c. Multi sacerdotes Quicunque inquit desyderauerit primatum in terris, inueniet confusionem in cælo. Nec inter seruos Christi computabimus, qui de primatu tractauerit. Quam multa autem scandala periculaque apud sedem apostolicam atque alias episcoporum et prælatorum ecclesias, hæc pestis nutriuerit neminemque præterit. Sed ista ad præsens postergamus et ad propositum nostrum repertamur. De eodem Capitulum XXXII

m

Omnino ergo annus In orbe transisset post christi
 incarnationis sexagesimo primus super millestem
 turrentem In diuini Gregorii ipse festo, presidente
 Abbe Ottone de Eberaco et assidentibus cella-
 pndipii & celladei abbatibus electio celebrata est Sed sinistro
 presus auspicio sub maxima discordia terminata. Datis etiam
 iuxta ordinis Cisterciensis consuetudinem electoribus, ipsi Inter
 eligendum via scrutinijs assupserunt. Breuitatis quod vnderim
 electorum votis, sic erat in plures personas (ut visitator
 assererat) dispersa, ut canonica electio sequi non potuisset
 Ad remanefactum ergo dominum Eberacensem, qui electionis ius In
 manus suas deuolutum dicebat, ante scrutinijs publicatio-
 a dicta electionis via recessurum, & ut discordias pueniret
 etiamque iram a libris pseruaret. Nam repmisi de
 nouo aggressi, omnes unanimiter nullo tunc peritus
 contradicte in dictum dominum visitatorem repmiserunt. Datis
 illis, ut moris est in tali electione plena liberaque potatem
 ut quicunque ipse de gremio ecclesie irae nominaret, ipsum in-
 nuntiant, per eorum abbe & superiores & obiam, prestaret
 Memoratus autem dominus Otto, conuocato assidentium abbati cons-
 lio, fratrem Siebhardum, dictum Abbatem, monasterij nostri tunc cur-
 sacrum nominavit et elegit. Cui mox omnes de conuentu fecer-
 obiam de bono vestis morte psterunt. Confirmatioque tame-
 ipsius dispulit, asserens quod ipse Andanind bauazum. (qui
 dum vixit se pro conuocati Impatore gessit, cui mox per papam
 exequato, fecit adhaerere & contrarietatem & roenobudum
 ecclesiasticis rebus subiaceret, ea ipse sibi periculosum estimaret
 confirmationis robur electionis sic celebratae adire. Consiliumque
 ut potius a sede apostolica hac vice peteret. Quod & postea
 ita confectum est. Perit autem frater Henricus Liebving
 cognominatus maior domus nostre cellerarius, electus dicti

1301. Mart. 12.

Praesente Assistent.

Votum diffinitio Votorum

Via compmisi in manu
Praesentis Eberacensis.Electio Liebhardi
milt. Burgarij.

Confirmatio dilata

ob exequium Monij.

Reclamatio Henrici
Liebving Majoris
Cellerarij.

n

Dum ergo annus in eodem transisset post christi
incarnationem sexagesimum primus supra millesimum
trecentessimus in diui Gregorii papæ festo præsidente
Abbate Ottone de Eberaco et assistentibus cellæ
principum et cellæ dei abbatibus electio celebrata est. Sed sinistro
prorsus auspicio sub maxima discordia terminata. Datis enim
iuxta ordinis Cisterciensis consuetudinem electoribus, ipsi inter
eligendum viam scrutinii assumpserunt. Scrutatisque vndecim
electorum votis sic erant in plures personas (vt visitator
asserbat) dispersa, vt canonica electio sequi non potuisset
Ad commonefactionem ergo domini Eberacensis, qui electionis ius in
manus suas deuolutum dicebat, ante scrutinii publicationem
a dicta electionis via recesserunt, et, vt discordias præuenirent
ecclesiamque nostram a litibus præseruarent, viam compromissi de
novo aggressi, omnes vnanimiter nullo tunc penitus
contradicente in dictum dominum visitatorem compromiserunt dantes
illi (. vt moris est in tali electione .) plenam liberamque potestatem
vt quemcunque ipse de gremio ecclesiæ nostræ nominaret, ipsum in-
cunctanter pro eorum abbate et susciperent et obedientiam ipsi præstarent.
Memoratus autem dominus Otto, communicato assidentium abbatum con-
silio, fratrem Liebhardum dictum Milt, monasterii nostri tunc bur-
sarium nominauit et elegit Cui mox omnes de conuentu fratres
obedientiam de bono vsque in mortem præstiterunt. Confirmationem tamen
ipsius distulit asserens quod propter Ludouicum bauarum (. qui
dum viveret, se pro romanorum imperatore gessit, cui nuper per papam
execrato fratres adhæserant et communicauerant.) cœnobium nostrum
ecclesiasticis censuris subiaceret, ea propter sibi periculosum æstimaret
confirmationis robur electioni sic celebratæ adiicere consuluitque
vt potius a sede apostolica hac vice peteretur quod et postea
ita confectum est. Verum alter frater Henricus Liebünch
cognominatus maior domus nostræ cellerarius electionem dicti

Indictū silentiū
Mandati Priori.

Fuga Henrici

Aviationi ad S. Pont
incuriam

Moniti Pontificem.

Rediit Henricus vacuus

Captus in Hilkerberg.
p. 10 hagd.

Emissus facto iuramen-
to cessationis.

Quid psumptio.

Liebhardi reclamavit, asserens sese ex dictis undecim electoribus
septem vota preposse, et nisi electio canonica de ipso sic facta
admitteretur, iuriam sibi fieri non mediocriter pretestabatur.
Instantiusque confirmatio de sua persona a visitatore postu-
lavit. Cui dum liberacionem plenam indixit atque ottom-
ni per domum in mandato dedit, ut si quando dictus Hen-
ricus electio suae ius presequi intenderet, ipsum archiepiscopum, eum
vere manciparet. Rebus vero sic infectis valedicens
visitator abscessit. Henricus autem Liebhing maioris ma-
danti perfractus, clam aufugit subductis non pro vere
atque duobus equis. Cui quibus sese opprimere sub iuramento
Sexto summo pontifice ad curiam Avianen insulit et grata
de iuriam sibi derogata deposuit, electio suae ius atten-
tando. Anteaque autem propositi sui tabulas obtinisset.
In dicta curia valida pestis ingruenscebat, quae & dictum
pontificem de medio sustulit. Henricus ergo ab hac causa
tunc quidem vacuus rediit. Dumque iurantibus rem mōste-
rii limites diuagaret, per nobilitatem suam Albertum de Nuss-
perg in Straubunga acceptus atque in castrum Hilkerberg
reductus est. Vbi per decem hebdomadas spatium compedi-
tus sub duro carcere mancipatus fuit. Demum autem
per dominum Liebhardi interuentum (qui et apud dictum nobi-
lem captivum Henricum disposuerat) a vinculis absolutus
ipse emissus est, facto prius iuramento quod amodo ius
electio omni presequi cessaret, & neque abbatem neque mōste-
rium ipsum super hac re amplius inquietaret. Datisque per centum
libras sterlingarum munusculis obsequiis, a cenobio vero
emissus est. Quid tamen in eo negotio factum sit
sequenti capite declarabitur. Caput XXXIII
Erant vehementer furiis sensu suo plus equo
inimicis, dum vires suas non metuitur.

Liebhardi reclamauit, asserens sese ex dictis vndecim electoribus septem vota percepisse et nisi electio canonica de ipso sic facta admitteretur, iniuriam sibi fieri non mediocrem protestabatur instantiusque confirmationem de sua persona a visitatore postulauit. Cui dominus Eberacensis silentium indixit atque Ottoni tunc priori domus in mandatis dedit, vt si quin dictus Henricus, electionis suæ ius prosequi niteretur, ipsum arctiori carcere manciparet. Rebus nostris sic infectis valedicens visitator abcessit, Henricus autem Liebunch maioris mandatum parumfaciens, clam aufugit subductis non paruo ære atque duobus equis, Cum quibus sese quamprimum Sub Innocentio Sexto summo pontifice ad curiam Auionensem transtulit et querelam de iniuria sibi irrogata deposuit, electionis suæ ius attendendo. Antequam autem propositi sui tabulas obtinuisset in dicta curia valida pestis ingrauescebat, quæ et dictum pontificem de medio sustulit. Henricus ergo ob hanc causam tunc quidem vacuus rediit, Dumque incautus circum monasterii limites diuagaretur per nobilem virum Albertum de Nusperg in Straubinga arreptus atque in castrum Hilkersberg traductus est, vbi per decem Hebdomadarum spacium compeditus sub duro carcere mancipatus fuit. Demum autem per domini Liebhardi interventum (.qui et apud dictum nobilem capturam Henrici disposuerat.) a vinculis absolutus ipse emissus est, facto prius iuramento quod ammodo ius electionis omnino prosequi cessaret, et neque abbatem neque monasterium ipsum super hac re amplius inquietaret. Datisque pro centum libris Ratisponensis numismatis obsidibus a cœnobio nostro emissus est. Quid tamen in eo negotio factum sit sequenti capite declarabimus. Caput XXXIII

Errant vehementer homines sensui suo plus æquo innitentes, dum vires suas non metiuntur

adua quaq; sup vices psumit & sese in distina regit
presumptio ista angelu pum de celi sedibus, pmo pa-
rentes nros de paradysi expulit delirio. Sic & Henricu
nem de Monasterij tranquillitate in exilium profugavit
Siquidem sponsione & Jurisjurandi: ipse liberatus ut
sup inveni. immo deo, demo sese ad curia romana
recepit et cora Urbano qnto pontifice maxio, dictu
negoru resupst, captivitatem sua, emissos, ractasq;
immo ipi rogatas altius accusando, contraq; pdetm
Liebhardu fornt actitudo, facileq; sui voti campos effcty
mandatu apliu impetrauit. dato in eo p cause dis-
rissioe Judicibus dno vii federico Bti Michaeli pto
& Gundacaro patamcu decano eme Qui & aptiaz
comissione diligend exequentes, pbtm, Liebhardu et
electores plusq; Ingreo anno grauid vexabat ac barys
censuris monasteriu nrm molestabat. Henricus p qd
nonnihil audator factus, nri ex aptico restupto cha-
pendente lre sumptus necessary a domo nra dandi,
ad iudicatu erant, rem suam, vixit psequenda. Inreca
Albas Liebhardus ad su Juras defensioz fecm quenda
vnoe Christand nri bursarud pcuratore rostituit
que site altera vice versus nra amonen, destravit
ut erat cause rei no Imperitus negoru Liebhardi
strenue defensavit. et coram aptia audicta fecm sen-
ru Liebhardi, graui rime notavit quo saliret ipse
salutis sue imcor luentia supioz nec petita nec obten-
ta, clam monasteriu exierit, domuq; nray plusq; tre
centis aureis numis defraudasset qua pecunia furto
abstulisset, & nonnullas epa possessiones a mon alienasset
et distraxisset. Sicq; Christand pmo eay aggressu, ab
solutoz a exeatore & censuris qbus cenobiu nrm

Refinit negotium
sue in sede Romana.

Impetrat Mandatu
Apliu.
Judices deputati.

graves mriy vera-
tiones et censuras.

Henrico sumptus neces-
sarij lite pendite adiuv-
dicati.

F. Christianus quosar.
Liebhard. Amione
mittit.

Accusat Henricu

defraudato mriy
plgq 300 Ducat.

Impetrat aliqua
F. Christian.

ardua quæque supra vires præsumunt et sese in discrimina cogunt
Præsumptio ista angelum primum de cœli sedibus, primos parentes nostros de paradysi expulit deliciis. Sic et Henricum nostrum de Monasterii tranquillitate in exilium profligauit
Siquidem sponsionis et iurisiurandi ipse liberatus (ut supra memini) immemor denuo sese ad curiam romanam recepit et coram Urbano quinto pontifice maximo, dictum negocium resumpsit captiuitatem suam, emissionem, cæterasque iniurias ipsi irrogatas altius accusando contraque prædictum Liebhardum fortiter actitando facileque sui voti compos effectus mandatum apostolicum impetrauit, datis in eo pro causæ discussionem iudicibus domino videlicet frederico Sancti Nicholai præposito et Gundaccaro patauensis decano ecclesię. Qui et apostolicam commissionem diligenter exequentes Abbatem Liebhardum et electores plusquam integro anno grauiter vexabant ac variis censuris monasterium nostrum molestabant. Henricus siquidem nonnihil audacior factus, cui se apostolico rescripto etiam pendente lite sumptus necessarii a domo nostra dandi adiudicati erant, rem suam viriliter prosequabatur. Interea Abbas Liebhardus ad sui iuris defensionem fratrem quendam nomine Christannum tunc bursarium procuratorem constituit quem similiter altera vice versus curiam Auionensem destinauit
Is ut erat eiusce rei non imperitus negocium Liebhardi strenue defensauit, et coram apostolica audientia fratrem Henricum Liebunch graui crimine notauit quomodo scilicet ipse salutis suę immemor licentia superiorum nec petita nec obtenta clam monasterium exierit domumque nostram plus quam trecentis aureis nummis defraudasset quam pecuniam furto abstulisset et nonnullas etiam possessiones a monasterio alienasset et distraxisset. Sicque Christannus primo eius aggressu absolutionem a execratione et censuris quibus cœnobium nostrum

Per Judices Patavien
sumptibus augentur

1365. fualit Henricus

Christiang de re agit
cora. Verban. V. Pont.

Perualit

Henricus 20. Noueb. iuri
suo cedit.

Vid. p. 10. f. 10. p. 10.

Henricus p. 10. f. 10. p. 10.
1372 fuit coput.

Liebhards quatin. Abbas

1367 Julij 10. cedit.

subiacuerat, nactus est. Et ut Liebhards pendente lite ab-
batia nrā adimstraret, obtinuit. Neq; sic rebus finis
imponit, sed negotio apud patavios Judices p̄durante
ex utraq; pte sumptus nrū in modū augmentant. Sed
tandem sub āns dñi 1365, saepe mēoratus fē Henricus
contra Liebhards in patavien consistorio p̄ualuit diffi-
nitūq; sūq; p̄ electōe de se fēta, et ratificāda & cōfir-
māda, cōmissiōis vigore p̄mexuit. Procurator vero domi
Liebhards a gravamine q̄ritatus apterā sedē appellavit
Interduq; negotiū corā verbanō q̄ito sūmo pontifice p̄se-
q̄nt. tandē contra Henricū qm̄ in p̄p̄ cōp̄aruit etiā p̄re-
ualuit et Liebhards abbatia atq; ei confirmatiōem im-
petrauit. Henricus vō tanq; mōstus p̄rax ebrius et rex
nrāz dilapidator digno iudicio adiudicatq; est. Cūq;
Jam Henricus obitū amplius nō posset, annexo nota-
rio. Vigētia die Nouēbris anni p̄dicti iuri suo cōcessit.
Totus istius negotij pressus adhuc in scriptis superest
ad quē lectore rapidū remittit. Nos reā sūmā leuē
sumptus. Henricus deinde a domo nrā domo emissus
est. Inorsū aut nō plane Inuestigariq; Non longe
tamen post hac curia nrā in Gueussdorf p̄fuit
Quidquidē & sub āns 1372 de officio dictae curiae co-
putū en fēsse Inueni. Sed forstan post Liebhards res-
ponē curiae nrā iterū admissus est. Caput p̄p̄ III

Edictus est abbatiali digte dñs Liebhards
parū sup sex annos quoz sub litigio potior
pars fluxerat et In octava n̄ro p̄ti Joannis
p̄curatoris chr̄i Anno nrā salutis 1367. regi-
nū resst. Sed ante ipē p̄p̄ viciū deiectus sit an sponte
reignauit nō plane dixero p̄feto vix bono paguntur
exu. quae malo inchoata sūt p̄ncipio dñi. 61. c. 1. p̄curator.

subiacuerat, nactus est. Et ut Liebhardus pendente lite abbatiam nostram administraret, obtinuit. Neque sic rebus finis imponitur, sed negotio apud patauinos iudices perdurante ex vtraque parte sumptus mirum in modum augmentantur. Sed tandem sub annis domini 1365 sæpe memoratus frater Henricus contra Liebhardum in patauensi consistorio præualuit diffinitiuamque sententiam pro electione de se facta et ratificanda et confirmanda commissionis vigore promeruit. Procurator vero domini Liebhardi a grauamine quantocius apostolicam sedem appellauit. Interdumque negotium coram vrbano quinto summo pontifice prosequens tandem contra Henricum qui nusquam comparuit etiam præualuit et Liebhardo abbatiam atque eius confirmationem impetrauit. Henricus vero tanquam monachus procax ebriosus et rerumstrarum dilapidator dignis vindictis adiudicatus est. Cumque iam Henricus obniti amplius non posset, accersito notario vigesima die Nouembris anni prædicti iuri suo concessit. Totus istius negotii processus adhuc in scriptis superest ad quem lectorem cupidum remittimus. Nos rerum summam leniter succinximus. Henricus deinde a domo nostra denuo emissus est. Quorsum autem non plane inuestigauimus. Non longe tamen post hæc curiæ nostræ in Gneussendorff præfuit. Quandoquidem et sub annis 1372 de officio dictæ curiæ computum eum fecisse inueni. Sed forsitan post Liebhardi cessionem ecclesiæ nostræ iterum admissus est. Caput XXXIII

Functus est abbatali dignitate dominus Liebhardus parumper super sex annos quorum sub ligatio, potior pars fluxerat et in cetaua natalis sancti Joannis præcursoris christi Anno nostræ salutis 1367, regi-
mini cessit, Sed an et ipse propter viciū deiectus sit an sponte resignauerit non plane dixero. Profecto vix bono peraguntur exitu, quæ malo inchoata sunt principio dis. 61. c. Miramur.

Sic et iste vir quia forsitan non adeo pbe intraverat. Ideo
 nec usq; in fine in regimine abbacie meruit perseverare
 Exilem in nonnullam a domo sua provisionem precepit. Nam
 habitaculum p se habuit copetens et proximum post altarem, locum
 atq; p vitre sue solatio quatuor una de libra a bursa
 no domus precepit. Sed dum Liebhards pesseret a phrederico
 Patagonem p se ovis monasterii sui subditos et sua
 les & setares. In monasteriis etiam nostris filiarum ab expro-
 ratione, coactione, prensione, quas ppe Ludovicum bavarium et
 eius filium Albertum maderat, absoluedi et plene dispesadi
 accepit facultate. Iste Liebhards ab urbane quinto su-
 mo potius de possessionibus distractis etiam nostris iterum repr-
 vando privilegium obtinuit. Ipse demum ad ducem Albertum
 ex Straubinga privilegium impetrauit. In quo nostris priorum
 Baicariae ducum venerunt et innovant et confirmant
 libertates. Act. 1305. A Stephano etiam Juniore et phrede-
 rico fratribus pte bavariae ducibus de sale vero (qd rognat
 nostra vobis nup p Archiepiscopum saltzburgen Liebharden
 Incolite memorie donatu fuerat) libertatem a teloneo
 In Bureghausen vendicant. Anno 1307. Sa p9 purificatq;
 Si qua alia pte huius Liebhardi in domum nostram beneficia
 calaminum nostrum tanq; ignota fuerint. Quamvis aut sub eo
 pudentia peractis de damno involuta sit paucis enarratis. Ecce nostra
 Nam q plus ponderis habet, religio quae hactenus in domo
 Alderspachen viguerat ferme extirpata erat. Scilicet
 hinc inde dispersis conventibus in pauciores personas re-
 ductus est, qui dum in temporalibus penuria pateret. In
 spiritualibus etiam observantis remissius agere coepit. Sed
 et Inter huius Intestina lingua, renobium nostrum quasi ad
 summa egestatem devenit. Sigdem pmissis in eorum pdes
 fine paret. ex utraque pte Liebhards vi et henrici

Exigua obtinet pui-
fieri.

Fridericus katipori:
pfil obtinet facultate
nos absoluedi.

Obtentu Privil. poss-
sessiones distractas
recupandi.

1305. innovant et
confirmant ducum
privil.
Etia de Sale libertas
a telonio in Bureghausen
1307.

Disciplina ferme ex-
terminata.

Summa qsi egestas

Sic et iste vir, quia forsā non adeo probe intrauerat, Ideo
nec vsque in finem in regimine abbatiae meruit perseuerare
Exilem tam nonnullam a domo nostra provisionem percepit. Nam
habitaculum pro se habuit competens et proximum post abbatialem locum
atque pro vitae suae solacio quotannis vnam Rat. libram a bursa-
rio domus percepit. Sed dum Liebhardus praesesset a phrederico
Ratisponensi praesule omnis monasterii nostri subditos, et spiritua-
les et saeculares in monasteriis etiam nostrarum filiarum ab excommuni-
catione, caeterisque censuris, quas propter Ludouicum bauarum et
eius filium Albertum inciderant, absoluendi et plene dispensandi
accepit facultatem. Iste Liebhardus ab vrbano quinto sum-
mo pontifice de possessionibus distractis ecclesiae nostrae iterum repa-
randis priuilegium obtinuit. Ipse denique a duce Alberto
ex Straubinga priuilegium impetrauit, in quo multae priorum
Baioariae ducum recensentur et innouantur et confirmantur
libertates Actum 1365. A Stephano etiam iuniore et phrede-
rico fratribus similiter bauariae ducibus de sale nostro (. quod coquinae
nostrae vsibus nuper per Archiepiscopum saltzburgensem Eberhardum
inclytae memoriae donatum fuerat.) libertatem a theloneo
in Burckhausen vendicauit Anno 1367. Sabbatho post purificationem
Siqua alia sunt huius Liebhardi in domum nostram beneficia
calamum nostrum tanquam ignota fugiunt. Quantis autem sub eius
praesidentia periculis et damnis inuoluta sit " nostra, paucis enarrabimus "ecclesia
Nam, quod plus ponderis habet, religio, quae hactenus in domo
Alderspacensi viguerat ferme exterminata erat. Fratribusque
hinc inde dispersis, conuentus in pauciores personas re-
dactus est, qui dum in temporalibus penuriam pateretur, in
spiritualibus etiam obseruantis remissius agere coepit. Sed
et inter huiusmodi intestina litigia coenobium nostrum quasi ad
summam egestatem deuenit. Siquidem priusquam negotium praedictum
finem sortiretur, ex vtraque parte Liebhardi videlicet et Henrici

Abhūta in libris sup
600 lb. Rat.
Impignorata fida.

Debitū Monij
60 lb. Rat. annua
306 lb. Rat.
663 lb. Rat.

Hospitale nunc deficit.

1516. Aug. 17 nondū
reparatum.

A nullo sequente Abbate
aliquē instauratū in illo
lauatorij perit.

Adēpta itē decima
in laudatū et Johndorff.

Simile piculū Monij
Admuntens.

sup sexcentas et libras absūpsit. Unde et census domus
nre in manus redire deuenere. multa qz predia impig-
norata sup et distracta. quae neqz hodie in curia nra po-
testate redierunt. Et ut rem planius lector agnoscat. sub q
ignobis nra fortuna liebhardo conditioe reliquit. paucis
manifestabo. Debebat quippe Alderspach domus ad vitas
nre hanc. nre sexaginta et libras annuatim dispo-
das. Sub usura deniqz nre decimas et sex pannonen-
libras. Pro possessione et p-
diorum impignoratione. 603.
et libras. Unde p-
verid summa egestate. debitorum qz
nra. hospitale apud nos nre defuisse arbitror. quod
denique nre hodie qm hanc in octauis s-
ti Augustini ^{Anno 1516} reparatum est. Et si curia nra de sum-
laugitoris clementia satis decem sub sequentibus abbatibus
(de quibus post hoc sermo fiet) gaudia et fortuna nihil
in. Interea qz hospitale instauratioe a quoqz est susceptum
Dote lauatorij placuit qd usqz in hac tempe ab hugo
abbate durauerat. sub liebhardo nro deperit. Dualesqz
decimas in Landau et Eckenroff nobis ita adempte
sup. nec amplius administratae legunt. Vides opte lector
qz breui considerat et quodammodo nimis instar periculi
quae nre longo tempe. fidei atqz vigilantie praecedenti
abbati nra summeuerat et conflata sup. Non longe
diuersu ab hac nra fortuna in p-
potenti illo coenobio
Admuntensi nre contigit. Vbi p-
te duo eiusqz dog fies
Michael qdem electus et confirmatus. et alius qda ex no-
bili ortus p-
sapia Eckenroffer cognominis sup decimam pro
Abbatia concertatum et dū neuter alteri digne fauit. curia
dicta. ad epi Landauensis manus adducta est. nō nre sub maxio
expensis qm redimenda. Vt hac posterius aduertat et sese
ab eiusmodi p-
ictis colubere distat. Et de hac hactenus.

supra sescentas Rat. libras absumpsit, Vnde et census domus nostræ in manus creditorum deuenerunt, multaque predia impignorata sunt et distracta, quæ neque hodie in ecclesiæ nostræ potestatem redierunt. Et, ut rem planius lector agnoscat, sub qua cœnobii nostri fortunam Liebhardus conditione reliquerit, paucis manifestabo. Debebat quippe Alderspacensis domus ad vitas tunc homini circiter sexaginta Rat. libras annuatim diuersis persolendas Sub vsura denique circiter trecentas et sese Ratisponenses libras. Pro possessionum et prædiorum impignoratione. 663. Rat. libras. Vnde propter rerum summam egestatem, debitorumque sarcinam, hospitale apud nos tunc defecisse arbitror, quod deinceps nec hodie, quum hæc in octauis sancti Martyris Anno 1516

Laurentii perscripsi, reparatum est. Et si ecclesia nostra de summi largitoris clementia satisdecenti sub sequentibus abbatibus (. de quibus post hæc sermo fiet.) gauisa sit fortuna, nihil tamen interea pro hospitali instauratione a quoquam est susceptum. Similiter lauatorici solacium, quod vsque in hæc tempora ab Hugone abbate durauerat, sub Liebhardo nostro deperiit. Ducalesque decimæ in Landaw et Teckendorff nobis iterum ademptæ sunt, nec amplius administratæ leguntur. Vides, optime lector quam breui conciderunt et quodammodo nimis instar perierunt quæ nuper longo tempore fideli atque vigilanti præcedentium abbatum cura succreuerat et conflata sunt. Non longe diuersum ab hac nostra fortuna in præpotenti illo cœnobio Admundtensi nuper contigit, vbi similiter duo eiusdem domus fratres Michæl quidam electus et confirmatus, et alius quidam ex nobili ortus prosapia kaindorffer cognominatus supra decennium pro Abbatia concertarunt. Et dum neuter alteri regimine fauit ecclesia dicta ad episcopi Lauacensis manus redacta est, non nisi sub maximis extensis quandoque redimenda. Vtinam hæc aduertant et sese ab eiusmodi periculis cohibere discant. Et de hoc hactenus.

Sauari ne sepe litor dilige de ab. hen. **XXXV**
puket, calamū mō ab extraneis temporalib;
et compendiose quae de reliquorū sume den
tū abbatū vgnitū restant pstringemus

e Anno itaq; sup̄memorato viis ter denos centesio ac p̄pa 1367. July i.
gesio septimo kalendis July post dñm Ricchardi esset
electus est satis unanimi atq; concordie electione domig Elect. Henrici Cellar.
henricus tūc cellerarius & domus nra filius In
Alderspraken cenobii Abbate p̄suntq; electioni sup̄mēora
tus dñs Otto Abbas In thesa assistentia dñs Chumra.
do de Campopndipū exsibente. Administrant aut Idm
Henricus abbatia nra vigilante p̄ quinquē mō nra. et post 5 annos cedit.
forsan p̄p̄is nimium p̄grauatus debuit atq; possessio.
nū distractionib; tanto oneri cessit atq; abbatiā
digtem vltro resignauit f̄p̄s tū vt bñ merito abbatē cō.
petens Iuxta domus nra facultates p̄p̄o facta est Prouisio eig.
in curia nra Gueugssindorff p̄p̄e Grembsa tū dualy
venerū mūmoz libris, quotāuis ip̄i a domo nostra
porrigendis f̄sta tū conditioe interposita, vt si qñ abbas.
veneras, reliquasq; possessiones in austria tūc etia distractas
redimeret, ip̄e sponte de curia cederet, proq; tali cessione
ab eia nra vngitūq; duos aureos mūmos recepturus
esset. Būq; Iuxta desiderū suū vt ad domū nostrā
rediret, aut certe aliud sibi monasteriū ad inhabitandū
eligeret Quia vero ordo nū Cisterciens tūc temp̄is nōnihil
mutare videbat̄ abbas apud Cisterciū sub amio ab orbe
redempto 1371 gualit̄ aduocati, mente anī In glōsam
dei genitricē, p̄petuā Vgine Agariam tanq; singularem et
p̄p̄uā totius ordis patrēna exēge ceperunt. Vtq; Cister.
nana religione a p̄ssores, instantib; malis grōse Curisq; inceptis.
defensores unanimi p̄tulerūt ut deinceps hōra

Elect. Henrici Cellar.
rj.

post 5 annos cedit.

Prouisio eig.

Ordo mutat
1371. Capitulu Gener.
Senocio in Gmā Vigg.
Manic.

Curisq; inceptis.

Grauari ne se lector diligens De abbate henrico Caput XXXV
putet, calamum modo ab extraneis temperabimus
et compendiose, quæ de reliquorum succeden-
tium abbatum regimine restant perstringemus.
Anno itaque supra memorato videlicet terdecies centesimo ac sexa-
gesimo septimo kalendis iulii post domini Liebhardi cessionem
electus est satis vnanimi atque concordie electione dominus
Henricus tunc cellerarius et domus nostræ filius in
Alderspacensis cœnobii Abbatem. Præfuitque electioni supramemora-
tus dominus Otto, Abbas in Ebera, assistendam domino Chunra-
do de Campoprincipum exhibente. Administrauit autem idem
Henricus abbatiæ nostræ vigilantem per quinquennium curam et
forsan pristinis nimirum prægrauatus debitis atque possessio-
num distractionibus, tanto oneri cessit atque abbatialem
dignitatem vitro resignauit. Ipsi tam vt bene merito abbati com-
petens iuxta domus nostræ facultates provisio facta est
in curia nostra Gneugssendorff prope Crembsam cum duabus
Viennensium nummorum libris quotannis ipsi a domo nostra
porrigendis. Ista tamen conditione interposita, vt si quum abbas
vineas reliquasque possessiones in austria tunc etiam distractas
redimeret, ipse sponte de curia cederet proque tali cessione
ab ecclesia nostra viginti quatuor aureos nummos recepturus
esset Sicque iuxta desyderium suum vel ad domum nostram
rediret, aut certe aliud sibi monasterium ad inhabitandum
eligeret Quia vero ordo noster- Cisterciensis tunc temporis nonnihil
mitare videbatur abbates apud Cistercium sub annis ab orbe
redempto 1371 generaliter aduati mentis aciem in gloriosam
dei genitricem perpetuam virginem Mariam tamquam singularem et
propriam totius ordinis patronam erigere cœperunt. Vtque Cister-
cianam religionem a pressuris instantibusque malis genere
defensaret vnanimiter, ut deinceps horæ

ipsius (quos vulgo mersu appellant) Indies p singula vtriusque sexus coenobia p vestu orbem in choro stando deuote et sollemniter psaluerent, nec ex quacunque causa amodo intermitterent. Antehac aut a quibusdam in priuato dicebant. Statim p aius pmissas tam salubre et gloriose opus dimulgatum & Inceptum est. Non dubium quod usque hodie ipsa clementissima dñia ob deuotio ista sua ptectionis clypeo religionem nostram pie defenderit, de qz multo periculis ex-

Poenam fuit q hunc in hunc mitterent.

Confiliu Petri Damiani ex q ista felicitas

Exhortatio

Obfidio Naterubing.

1357. Rex Boemie
fuit Suppetia S.
Munus Carmelitani
Straubingae edificatum.

Elect. Nicolai xv. Ab.

puerit. Audi quid in re conpti apud quoddam monasterium acciderat. Nam cum freres tui ex desidia atqz tepiditate p aliquod tempus Intemerata vigiliae horas intermisissent multas adiutates inderunt atqz ptimas possessiones amiserunt. Posteaqz vero Petri Damiani manductioe atqz suasu eas iterum cantare coeperunt, optata qz premu tranquillitas redijt quae no nro amissas repaunt, sed nouas etia supaddidit. Aduertat hoc abbas atqz religiosi, qui solu circa tyalia occupant, qbus de diuis officiis nlla cura subest. Et p quido aduersa patiant, scientes intelligat, negligentia hac amisse sua. Dñs quippe Saluator noster apud Gethsemani nos premu regnu dei inqre iubet, cuiusqz Iustitiam quo facilius nobis cetera adynant. Cunctis illis anos Albertus dux de Straubinga petru de Eke equite auroa in obsidione in arce Nateruberg impit et aliqz diu sese petrus in arce totinuit neqz p dñe ad deditionem cogi potuit. Cui tandem Carolus rex Boemiae & Ro. contra dñe in pspdu venit, et Albertu obsidione solue coegit. 1357

Sub isto alberto et eius fauore aedificatum monasterium carmelitarum in Straubinga p aue quenda noie Straihauffis edificari coepit. De abbate is Curia iam sup mcorati regna. **XXXXVI** noie acceptata. dñs Michaelus hñ ecclesie

ipsius (. quas vulgo cursum appellitant.) in dies per singula vtri-
usque sexus cœnobia per vniuersum orbem in choro stando deuotē
et sollemniter persoluerentur, nec ex quacunque causa ammodo
intermitterentur. Antehac autem a quibusdam in priuato dicebantur.
Statinque per omnes provincias tam salubre et gloriosum
opus diuulgatum et incœptum est. Non dubium, quin vsque hodie
ipsa clementissima domina ob deuotionem istam suæ protectionis clypeo
religionem nostram pie defenderit, deque multis periculis eripuerit.
Audi, quid in re consimili apud quoddam monasterium acciderit.
Nam cum fratres inibi ex desidia atque tepiditate per aliquod
tempus intemeratæ virginis horas intermisissent multas aduersitates
inciderunt atque plurimas possessiones amiserunt. Posteaquam vero
Petri damiani manuductione atque suasu, eas iterum cantare cœperunt,
optata quam primum tranquillitas rediit quæ non modo amissas reparauit,
sed nouas etiam superaddidit. Aduertant hoc abbates atque religiosi,
qui solum circa temporalia occupantur, quibus de diuinis officiis
nulla cura subest. Et si quando aduersa patiantur, scientes intelligant,
negligentia hæc accidisse sua. Dominus quippe Saluator noster apud
Matheum nos primum regnum dei inquirere iubet, eiusque iusticiam
quo facilius nobis cætera adiiciantur. Circiter illos annos Albertus
dux de Straubinga Petrum de Egk equitem auratum obsidione in arce
Naternberg cinxit. Et aliquamdiu sese Petrus in arce continuit neque
per ducem ad dedicionem cogi potuit. Cui tandem Carolus rex Bœmiæ
et Romanorum contra ducem in præsidium venit, et Albertum
obsidionem soluere cœgit. 1357 Sub isto Alberto et eius fauore
accedente monasterium carmelitarum in Straubinga per ciuem
quendam nomine Stainhauffen edificari cœpit. De abbate 15
Henrici iam supra memorati resignatione accepta dominus Nicholas
huius ecclesiæ Capitulum XXXVI.

Abbas noster annuū dñi 1372 institutus est. Neq; liquet an ex
 gremio nro an aliud esset. Adco confusus atq; perplexus tñ
 erat domus nra status ut de ipso in lraū monimēto
 parū aut p̄sus nihil posteris relictū sit. Vix q; cēstare
 quis sufficiat q̄nto labore q̄busq; vigilijs diplomata nra
 et viles abbatie nra cartulas reuoluerū et in angulos
 tūctas reduxerim ut abbatū nroꝝ circa hęc p̄p̄ti t̄p̄a
 seriem Institutionē q; enarrare. A p̄ncipio sui regio dñs
 Micholau admodū diligens extitit vix q; nō parū doctq;
 qui filiabus nris dñe ordi institutū amant v̄statiof
 actū accuratissē impendit. Et Gregorio vndeas nra p̄āas
 nre redeptiois 1376 quatuor eccliaꝝ nraū v̄mone et cō
 firmatio in singulis instrumentis obtinuit. Sub eius tamē
 regimie domus nra fortia exilis fuit, debitorū pondere
 angariante. Et ut pro coenali subleuamē res conflaret
 in p̄teritis p̄dis vitalicia iura vendidit. Pecuniā etiā nō
 parua inuina egestate compressus mutuo a dñs accepit
 Monillas etiā possessiones impignorauit puta in Krafftal
 fūng Bischo de puechperg duas, accepto ab eodem 8 fl. libꝝ
 Inter bñficia in ecclia nra impensa hoc vñū posteris p̄e
 apūū derelict. Nam virginē p̄sorate maiore in p̄edere
 decem & octo marcas argenti ^{habuisse} fabricari fecit. Sūt q; in ip̄a
 p̄eiose gēne quāū noīa breuitate grā hūmū. Includit
 Et ne p̄eclara bñfactorū mōrū euanescent opa, non
 sū passus silentio tegi. Et hīc tempib; Strēnus eques
 auratus Henricus Eustylo, ecclie collegiat; Ecclie Joannis
 In Vilsbouen alioꝝq; p̄orū locoꝝ fundator magnificus
 et deuotus p̄ annū sue refrigerio mōn' nro p̄ amū dñi
 ip̄i apud nos celebrado centū Ratp̄onem libras cōdonauit
 Vix fuit in armis potens qui longa p̄gnatioe vram statū
 lustrauit atq; filii sultani. In hac nra p̄uincias nroꝝ

A. 1372.

p̄p̄eag mōn' statq;

Nicolai diligentia doc
tina.

1376 Ecclia nraū
unio et confirmatio.

Pondus debitorū

Possessiones impignoratoe.

Maior uirga Pastoralis.

Henrici Eustylo Annū
sua fūct. q; fūct.

Donat 100 lb. Rat.

Habuit secū filii Sul
tani.

Abbas Nicolaus Anno dñi 1392 In die sc̄i Sixti comp̄itū fert summa
 debitorū sepe ad bis mille et p̄agta libras Ratp̄onem exp̄dit

1392. summa debitorū
nroū. 2000 lb. Rat.

Abbas circiter annum domini 1372 institutus est. Neque liquet, an ex gremio nostro an aliunde sumptus sit. Adeo confusus atque perplexus tunc erat domus nostræ status ut de ipso in litterarum monumentis paruum aut prorsus nihil posteris relictum sit vixque æstimare quis sufficiat quanto labore quibusque vigiliis diplomata nostra et viles abbatiae nostræ cartulas reuoluerim et in angulos coniectas reduxerim vt abbatum nostrorum circa hæc præsertim tempora seriem institutionemque enarrarem. A principio sui regiminis dominus Nicholaus admodum diligens extitit virque non parum doctus qui filiabus nostris iuxta ordinis institutum annuatim visitationis actum accuratissime impendit. A Gregorio vndecimo circiter annos nostræ redemptionis 1376, quatuor ecclesiarum nostrarum vnionem et confirmationem in singulis instrumentis obtinuit. Sub eius tamen regimine domus nostra fortuna exilis fuit debitorum pondere angariante. Et ut pro cœnobii subleuamine æs conflaret in plerisque prædiis vitalicia iura vendidit. Pecuniam etiam non paruam nimia egestate compressus mutua a diuersis accepit Nonnullas etiam possessiones impignorauit puta krafftolfing Sifrido de puechperg duas, acceptis ab eodem 8 Rat. libris Inter beneficia tamen ecclesiæ nostræ impensa hoc vnum posteris præcipuum dereliquit. Nam virgam pastorem maiorem in pondere

"habentem"

decem et octo marcas argenti "fabricari fecit. Suntque in ipsa præciosa gemmæ, quarum nomina breuitatis gracia transimus, inclusæ Et ne præclara benefactorum nostrorum euanescant opera, non sum passus silentio tegi. Quod hisce temporibus Strenuus eques auratus Henricus Tuschlo, ecclesiæ collegiatę Sancti Joannis in Vilshouen aliorumque piorum locorum fundator magnificus et deuotus, pro animæ suæ refrigerio monasterio nostro pro anniuersario ipsi apud nos celebrando centum Ratisponensis libras condonauit Vir fuit in armis potens qui longa peregrinatione terram sanctam lustrauit atque filium sultani in has nostras provincias tutorem Abbas Nicolaus Anno domini 1392 in die S. Syxti computum fecit summaque debitorum sese ad his milio et sexaginta libras Ratisponenses extendit.

vice fungens secum adduxit, et patri post aliquot menses saluum in Siriam transmisit. Ipse Anno nostræ salutis 1388 obiit Insuper Strenuus vir Henricus Johanstorffer de Guttenegk monasterii nostri exterminium miserans octo prædia quæ antehac ab ecclesia nostra distracta erant et ipsi vendita restituit et moriens testatus est, eo sane pacto, ne deinceps a domo nostra alienarentur sub ipsarum possessionum iusta amissione. Pro que ista beneficentia in crastino S. Leonardi anniuersarium instituit cum elemosyna pauperibus elargienda atque missam perpetuam septimanatim in altari sancti Nicholai quartis feriis celebrandam procurauit. Actum 1383. Sepultus est apud nos ante auditorii ianuam in ambitu. Sunt vero nomina prediorum ista: Loch apud ecclesiam sanctæ Mariæ, Molendinum ibidem, Gassenhub in Calchstorff Curia in superiori gräüendorff, Gundelhub in freindorff, Altmannskirchen et gwalt. Neque etiam apud apostolicam sedem tunc temporis res omnino prospere agebantur. Nam summi pontifices curia nuper per clementem quintum in gallias traducta ibidem per septuaginta quatuor annos exulauerat et per gregorium vndecimum in urbem anno domini 1376 reducta est. Cum etenim idem papa remanor um incommoda, quæ propter pontificis absentiam ipsos affligebant, animo volueret et de reditu deliberaret quendam episcopum ex insperato (. qui et ipse ab ecclesia sua absens erat.) intuitus est atque hisce compellauit sermonibus: Cur nam a sponsa sua tantisper disiunctus es? Non est inquit, boni pastoris diutius a grege suo abesse. Ille satis gnauiter summo pontifici respondit Et tu qui summus es præsul qui cæteros verbo et exemplo præire debes cur a tua ecclesia quæ romæ est, tamdiu abes? Permouit ista vox gregorium ut rebus clam subordinatis quam primum sese cum curia versus urbem reciperet. Sequenti tamen anno ex humanis migravit. Sequiturque in ecclesia scisma inter omnia præcedentia pessimum adeoque perplexum vt cum per triginta nouem annos semper duo

se pro sumis pontificibus gereret, a doctissimis etiam non facile
discerneretur quod verum propria fuisset. Sed tandem sub anno
1415 in concilio constantien. scisma terminatum est. Unde lang Terminat. 1415.
si placet de hac re historicos nos brevitati concedimus
Sub Urbano sexto qui gregorius successit Schola viciensis superioris Viciensis schola instituta.
panonice instituta, atque visitationis festum per unitatem repam et festum visitationis.
da introductum est de bavaria duntaxat. **XXXVII**

Essio quia tunc ecclesia nostra haberet in oppido
Aytupach jurisdictionem, ab antea quod ecclesia Duce
ductam. Nam & si aliquis tunc ecclesiam nostram
coloni, aut ipsi iuribus grecas suscepisset
quas amabili compositione abbas terminare non potuisset

Judicarius preceptum & pressum per nos abbas Judicem presidenti
bus plurimam oppidanos locum aliosque extraneos per abbatem vo-

ratos in dicto oppido publica possessione eiusdem actionis deservire
debant. Sequidem se quidam Crastinus nomine habet. Anno
1391 In festo sancti Blasii publice Judicium fungens officio, licet
quod de equo erat inter Lichardum Harder de Rungling et
Joannem Chorenst vulgari iure absoluit. Contigit hinc re-
poribus res in oppido Straubingensi factis prodigiis. Nam
fulgur regitibus emissum urbem succendit et ferme totam

In cinerem redegit. Sed quidam sancto petro devotus fordas
novus In tanta afflictione terram apostoli quam domini habebat
in medio domus sue locans et domum ipsam sancto petro com-
mendantis clauso ostio exiit. Sic quod homo fide et apostoli patre

domus In ignis medio illesa est conservata. **Acte 1383**

Sub hoc incendio etiam domus nostra quam in Straubinga tunc
habuimus deperit. Nunc etiam de Bavaria principibus eorumque
successione parum pretereunget libet. Postquam enim Albertus
de Straubinga eiusque frater Ludovicus & Otto tunc superior
bavaria subiacerebat morte obierunt. Stephanus ex landis

Jurisdictione nostra in
Straubing.

1391 Judicii officio
fungens ibi fr. Christoph.
ang.

Straubing accensa
igne de celo. 1383.

S. Petri custodia domus.

Perijt ibi domus nostra.

se pro summis pontificibus gererent, a doctissimis etiam non facile
discernebatur quis verus papa fuisset. Sed tandem sub annis
1415 in consilio constantiensi scisma terminatum est. Vide latius
si placet de hac re historicos nos breuitati concedimus
Sub verbano sexto qui gregorio successit Schola viennensis superioris
pannonicæ instituta atque visitationis festum pro vnitatem reparan-
da introductum est. De baioariæ ducibus Caput XXXVII
Nescio quam tunc ecclesia nostra haberet in oppido
aytenpach jurisdictionem ab antiquo etiam intro-
ductam. Nam et si aliquis contra ecclesiæ nostræ
colonum, aut ipsi mutuo quærelas suscepissent
quas amicabili compositione abbas terminare non potuisset
iudiciario strepitu et processu per nostri abbatis indicem, assidenti-
bus tribunali oppidanis loci aliisque extraneis per abbatem vo-
catis in dicto oppido publica sessione eiusmodi actionis discin-
debantur. Siquidem frater quidam Cristannus nomen habens Anno
1391 in festo sancti Blasii publice iudicis fungens officio, litem
quæ de equo erat, inter Liebhardum harder de wuffling et
Ioannem chorndl vulgari iure absoluit. Contigit hisce tem-
poribus res in oppido Straubingensi satis prodigiosa. Nam
fulgur cælitus emissum urbem succendit et ferme totam
in cinerem redegit Sed quidam sancto petro deuotus Iordanus
nomine, in tanta afflictione Iconam apostoli quam domi habebat
in medio domus suæ locans et domum ipsam sancto petro com-
mendans clauso ostio exiuit. Sicque hominis fide et apostoli patro-
cinio in ignis medio domus illesa est conseruata Actum 1383
Sub hoc incendio etiam domus nostra quam in Straubinga tunc
habuimus, deperiit. Nunc etiam de Baioariæ principibus eorum que
successione parum perstringere libet. Postquam enim Albertus
de Straubinga eiusque fratres Ludouicus et Otto cui superior
bauaria subiacebat mortem obierunt, Stephanus ex lands-

huta omnem bauorum p[ro]uincia obtinuit. Genuitq[ue] ex regio
 Siciliens[is] filia Joanne Fredericu[m] & Stephanu[m] filios. qui p[ro]
 morte gentis p[ro]uincia triumphante sibi pariti s[un]t. Ces[ar]
 Joanni minime Frederico Landshuta & Stephano Ingelsta.
 d[omi]ni habuere q[uod] Fredericus et Stephanus uxores sorores du-
 as Balcan[um] ducis mediolani filias. Genuitq[ue] p[er] Fredericu[m]
 Henricu[m] p[ro]p[ri]o ex Henrico Ludouico magnu[m] & Ludouico
 vero Georgius p[ro]genitus est. Et Stephano de Ingelsta
 qui homo pupillus erat unde & a quib[us]da[m] ridiculose
 dux fuisse cognatus. Ludouicus dictus Barbatus ge-
 nitus. Qui adhuc iuuenis sepe una cu[m] sorore Marga-
 reta que regi francie nupsit ad curia[m] dicti regis recepit
 ubi bene et h[um]aniter tractatus est regnu[m] q[uod] aliquant[um] p[er]
 francie adu[er]sus se narrat. An[te] egressu[m] a rege atq[ue]
 eius cu[m]ge donatus munerib[us] ad patria[m] rediit. Serua-
 apud e[un]de[m] d[omi]ni parat[us] in Ingelstadio p[ro]sa fabula
 Ione regis marie cu[m] angeli nonnulli rex francie atq[ue]
 regina assistu[n]t. necno[n] etia[m] Imago una s[an]cti Michaelis
 ex optio auro conflata vniuersis atq[ue] p[ro]p[ri]is gemis sic
 adornata. ut nihil pulchrius atq[ue] nobilius nos uidisse
 thesauru[m] in Buch[en]burg[en] p[re]stet. In thesauro etia[m] nup[er] dux Georgy in Buch[en]
 fuisse saluator et apli duodecim cu[m] nonnullis alijs eiusce
 generis elmodijs seruaban[ur]. quib[us] nihil p[ro]p[ri]is tota ger-
 mania possidebat. que o[mn]ia dictus Ludouicus secum ex
 francie i[n]portasse fertur. et in bauaror[um] thesauros collo-
 casse. Genuitq[ue] Ludouicus iste ex nepte regis francie Lu-
 douicu[m] gybboni q[ui] tandem impia co[n]t[ra] se[m]e p[re]m[ia] bella p[er]se-
 pit de quib[us] posteris ad n[ost]ra[m] eccl[esi]a[m] reuertamur.
 Abbas itaq[ue] Nicholaus monasterij n[ost]ri n[ost]ra[m] n[ost]ra[m] ingenti
 duos annos tenuit et sub annis d[omi]ni natalis mille
 sid[us] Nonagesimo p[er] regnu[m] suu[m] finem fecit. An aut[em] ip[s]o

Imago s[an]cti Ingelsta
 diebus. Q[ui] in iugion[em]
 Parochia. C. V. R.

thesauru[m] in Buch[en]burg[en]

Ab. Nicol. rexit 22 an.

1595.

huta omnem bauororum provinciam obtinuit. Genuitque ex regis Siciliensis filia Ioannem Fredericum et Stephanum filios, qui post mortem genitoris provinciam tripharie sibi partiti sunt. Cessitque Ioanni munichium Frederico Landshuta et Stephano Ingelstadium. Habuere que Fredericus et Stephanus vxores sorores duas Galeacii ducis mediolani filias Genuitque phredericus Henricum Porro ex Henrico Ludovicus magnus, ex Ludouico vero Georgius progenitus est. Ex Stephano de Ingelstat qui homo pusillus erat vnde a quibusdam ridiculose dux kneussl cognominatus, Ludouicus dictus Barbatus genitus. Qui adhuc inuenis sese vna cum sorore Margareta quæ regi franciæ nupsit, ad curiam dicti regis recepit vbi bene et humaniter tractatus est regnumque aliquantisper franciæ administrasse narratur. Qui egregiis a rege atque eius coniuge donatus muneribus ad patriam rediit. Seruatur apud ędeo diuæ parthenices in Ingelstadio preciosa fabrica iconæ virginis mariæ, cui angeli nonnulli rex franciæ atque regina assistunt nec non etiam imago vna sancti Michælis ex optimo auro conflata vnionibus atque preciosissimis gemmis sic adornata, vt nihil pulchrius atque nobilius nos vidisse protestemur. In thesauris etiam nuper ducis Georgii in Burckhausen Saluator et apostoli duodecim cum nonnullis aliis eiusce generis clinodiis seruabantur, quibus nihil preciosius tota germania possidebat, quæ omnia dictus Ludouicus secum ex francia transportasse fertur et in bauarorum thesauros collocasse. Genuitque Ludouicus iste ex nepte regis franciæ Ludouicum gyblosum, qui tandem impia contra senem patrem bella suscepit de quibus postea. Iam ad nostram ecclesiam reuertamur. Abbas itque Nicholas monasterii nostri curam circiter viginti duos annos tenuit et sub annis dominici natalis millesimo ter centesimo Nonagesimo quinto sui regiminis finem fecit An autem ipso

anno carne solutus sit subdubitamus. Epitaphium quippe
monimentum eius circa annos dñi. 1407 ipm obuisse
insinuat. Quando et dñs Henricus abbatem nostrum tenuit
fuitq; intermedius dñs Andreas ex cella dei itaq; sep-
tura marmoreo fallax est aut certe Nicolaus peno cōfessy
curæ pastoralis esset & reliq; annos in q̄te sepevit. Na
post annū saluto 1394 nihil amplius de ip̄is r̄gimē ex-
plorare quig. Quo videlicet in vigilia s̄ti Andree amēte
glossa deferend a dñe Alberto domini nr̄e in p̄fectu con-
stituto vitalium suo in Bumprechtig in curia p̄reuss
appellata Henrico faussu vendidit. Quare ipm sub p̄gn̄
āno ad decem octauū kalendas octobres carnis debitu sol-
uisse putamus aut ut Jam sup̄ dixig abbatia r̄signasse.

aut 1407.

Præfatus domini nr̄e
constituitq;
Venditio juris italici
curia p̄reuss in r̄gimē
p̄reussig. 1394.
Mortuus creditur f̄q; an
Oct. 18.

Ut credis candide lector de ab̄s Andrea Alderspaci
sub q̄nta desolatioe hysce t̄pibus Alderspacen
republica laborauit Desperat adeo ut qui
abbatia nr̄e p̄cesse posset et vellet ex fatig
haberet metes. Nam & sub Nicholas dicto cōuentu qui
nūq; quadragita regulares cōtinebat p̄p̄as ad quig f̄res
reductus f̄ta mēoratus f̄t Crastanus in quoda appellatioe
instrumēto cōmēorat et in bullis Gregori vnderini
sup̄ eamz Incorporatioe p̄pter Inopia vix quartā mōchoz
p̄tem sub paup̄e victu domū nr̄az in habitare narrat
p̄ude & p̄p̄ f̄em paupertate atq; Inutilitate renoluū nr̄m
In ampliora Indies trahēbā incomoda et nō erat q̄ redi-
meret neq; qui saluū faceret Ob h̄yreniō ergo f̄em Alder-
spaci Inephā dñs Andreas cellæ dei abbas circa ānos
1395 ad monasteriū nr̄m translatus est Qui & nec ip̄e
vix diligens erat nec rebus nr̄is satis p̄donsus Inā
obrem de eius apud nos Institutioe de q̄ eis r̄gimē
parū ut quodamō nihil p̄p̄as mēoria proditū est

Quanta mōchū hūic
desolatio.

Ab̄s f̄res redactū ē
in quo erant 40.

Teste f̄re Crastano
Bulla Greg: XI.

1395 Andreas Ab. Cella
dei huc translatus.

non idoneus.

frater Bittigo maior domus nr̄e cellerarius de Anno dñi 1390.
Vna sibi cōmissa cōputans In calculo suo quinquaginta
p̄p̄as r̄gl̄res tūc singlis dieb; in refectorio nostro fuisse
mēmorat.

50 p̄sonæ q̄ tūc erant
in refectorio regular.

anno carne solutus sit subdubitemus. Epitaphium quippe
monimenti eius circa Annos domini 1407 ipsum obiisse
insinuat, Quando et dominus Henricus abbatiam nostram tenuit.
Fuitque intermedius dominus Andreas ex cella dei. Itaque scrip-
tura marmoris fallax est, aut certe Nicholaus senio confectus
curæ pastoralis cessit et reliquos annos in quiete superuixit. Nam
post annum salutis 1394 nihil amplius de ipsius regimine ex-
plorare potui, quo videlicet in vigilia sancti Andree annuente
Egloffo Schermer a duce Alberto domui nostræ in præfeptum con-
stituto vitalicium ius in Gumprechtling in curia preuhoff
appellata Henrico saussen vendidit. Quare ipsum subsequenti
anno ad decimum octauum kalendas octobres carnis debitum sol-
uisse putamus, aut vt iam supra diximus abbatiam resignasse.
Vix credis candide lector De abbate 16 andrea Capitulum CXXXVIII
sub quanta desolacione hisce temporibus Alderspacensis
respublica laborauerit. Defecerat adeo ut qui
abbatiae nostrae praeesse posset et vellet ex fratribus
haberet neminem. Nam et sub Nicholao dicto conuentus qui
nuper quadraginta regulares continebat personas ad quinque fratres
"est"
redactus " Ita memoratus frater Cristannus in quodam appellationis
instrumento commemorat, et in bullis Gregorii vndecimi
super ecclesiarum incorporatione propter inopiam vix quartam monachorum
partem sub paupere victu domum nostram inhabitare narratur
Vnde et propter fratrum paupertatem atque inuitiam, cenobium nostrum
in ampliora in dies trahebatur incommoda et non erat, qui redi-
meret neque qui saluum faceret. Ob huiusmodi ergo fratrum Alder-
spacensium ineptiam dominus Andreas cellaedei abbas circa annos
1395 ad monasterium nostrum translatus est Qui et nec ipse
vir diligens erat nec rebus nostris satis idoneus. Quam
ob rem de eius apud nos institutione, deque eius regimine
parum vel quodammodo nihil posteris memoria proditum est.
Frater Bittigo maior domus nostrae cellerarius de anno domini 1340
vina sibi commissa computans in calculo suo quinquaginta
personas regulares tunc singulis diebus in refectorio nostro fuisse
commemorat.

Ab. And. circa 3 an. p[er]fuit

1394. Secularis p[er]fectus
constitutus p[er] 4. an.

parvo cu[m] p[er]fectu

Ab. And. infendat p[er] parva
p[ro]curia curia cum
molendino et manserle.

Ab. And. istis caruim[us].

Obijt. Ab. And. 1398.

Quae in tenui fama scripturarumq[ue] experientia explorare
potui. annotare curavi Itaq[ue] d[omi]n[u]s And[re]as eccl[esi]ae n[ost]rae
tribus n[ost]ra[rum] annis p[er]fuisse arbitror qui nec suae p[ro]p[ri]etati
ac volu[n]tati relictus est Nam p[ri]ncip[is] patru[m] illust[ri]ss[im]us b
dux Albertus domus n[ost]rae ruina atq[ue] miseria p[er]en-
dens p[er] eius rep[ar]atione[m]. Sub annis d[omi]ni 1394. statem ip[s]i
dispensatore[m] suae p[ro]p[ri]etatis Nobite videlicet v[er]o
Egloffu[m] G[er]mer de H[er]schst[ad]one instituit qui t[em]p[or]aliu[m] cu[m]
ram domus n[ost]rae p[er] q[ui]tuor annos admin[ist]rauit om[n]is p[ro]p[ri]etatis
tus & census tam p[er]sonarum q[uam] etia[m] frum[en]tar[um] colligendo
& p[ro] eccl[esi]a n[ost]ra dist[ri]buendo comoditate An aut et ip[s]e me
nobis n[ost]ro adeo p[ro]ficius fuerit q[uam] diligens me fugit Ego
paru[m] etia[m] sub ip[s]o domus n[ost]ra p[ro]fuit Probus t[ame]n vir
extitit qui & p[ro] suis in nos laborib[us] m[ultu]m exegit p[ro]
to t[ame]n ip[s]i ob hanc rem amplexari apud nos instituit
Iste abbas And[re]as curia vna cu[m] molendino et parvo ma-
seolo in cella t[em]p[or]ali cu[m] Bernardo Z[er]t v[er]o atq[ue] ip[s]or[um]
filijs p[ro] sua admodu[m] p[er]uicia vendidit & infendavit. 1398.
Sed ad quid no[n] cogit rem egestas? p[ro]fecto ut se p[er] redierit
quicq[ue] p[ro] vili etia[m] p[ro]p[ri]etate exhibet. Interea a ren-
tu t[ame]n p[re]dictae possessores in n[ost]ras manus no[n] redieru[n]t
Habueru[n]t q[ui]dam dictae emptio[n]is diploma negligenter &
insite exaratu[m] & q[uo]d n[ost]ras p[ar]tes egre teneba[n]t. Unde ut
eccl[esi]a n[ost]ra a litib[us] p[er]uicace foami atq[ue] Christoffero
Z[er]t ius vitaliu[m] in eisdem p[ar]tibus dare rogebat. Ius he-
reditariu[m] in dictis p[ar]tibus p[ro]bi vendicantib[us] Sed tandem
d[omi]n[u]s And[re]as paucis nobiscu[m] suae p[re]sidentiae explorat[is] annis
Jam vir grauemus vocate d[omi]ni huius scilicet septimo kalendas octobris
valescit d[omi]n[u]m post christi Inuentionis annis supputaret
Mogagesmussortanus supra Millesim[us] ter centesim[us]

Quae tamen tenui fama, scripturarumque experientia explorare potui annotare curavi. Itaque dominum Andream ecclesiae nostrae tribus circiter annis praefuisse arbitror, qui nec suae potestati ac voluntati relictus est. Nam princeps patriae illustrissimus dux Albertus, Domus nostrae ruinam atque miseriam perpendens pro eius reparatione. Sub annis domini 1394 saecularem ipsi dispensatorem siue praefectum Nobilem videlicet virum Egloffum Schermer de Marchlchouen instituit qui temporalium curam domui nostrae per quatuor annos administravit, omnes proveniunt et census tam pecuniarios quam etiam frumentorum colligendo et pro ecclesiae nostrae distribuendo comoditate. An autem et ipse coenobio nostro adeo proficius fuerit quam diligens, me fugit. Siquidem parum etiam sub isto domus nostra profecit. Probus tamen vir extitit qui et pro suis in nos laboribus nihil exegit. Puto tamen ipsi ob hanc rem anniversarium apud nos institutum. Iste abbas Andreas curiam vnam cum molendino et paruo manseolo in cella trans enim Bernardo Zärthl uxori atque ipsorum filiis pro parva admodum pecunia vendidit et infeodavit 1398. Sed ad quid non cogit rerum egestas? Profecto ut sese redimat quaeque pro vili etiam precio venalia exhibet. Interea a centum annis praedictae possessiones in nostras manus non redierunt. Habueruntque iamdictae emptionis diploma negligenter et inscite exaratum et quod nostras partes egre tuebatur. Vnde, ut ecclesiam nostram a litibus praeservarem Joanni atque Christoffero Zärthl ius vitalicium in eisdem praediis dare cogebar, Jus hereditarium in dictis praediis sibi vendicantibus. Sed tandem dominus Andreas paucis nobiscum suae praesidentiae expletis annis iam vir grandaeus vocante deo huic saeculo septimo kalendas octobris valefecit dum post christi incarnationem annus supputaretur Nonagesimus octavus supra Millesimum ter centesimum

sepultus nobiscum In loco capitulari, ppter certis nris forsa
 sumam Inopia lapideo sepulchro primatus est. Hic
 deniq; Andreas dñs Abbatæ in cella per presuit, eam nō
 nihil exaltasse In temporalibus videt. Quidam dñs Nicolaus, 1390. Mutuo danti
 200 lb. Rat. ex Cella
 200 sub anno dñi 1390 ducentas & libras sup possessiones
 nras circa Rudmarsseldn mutuauit. Quare ipm p
 tyaliu experientia ad domū nrām translātū crediderim
 Modi ex opportuna occasio De abbte 17 henrico **Archiep**
 In eorū abbatū nrōrū tempa sub quoz pudentia domo
 Aldersham vchementē hūilitata est. Eorū tñ vita nulla
 obinde me carpe puet, forsā ex tpm sterilitate. Infortunio
 pudentibz debet in eam conditio etā Inimū coacti sūt
 In pnt nō sūt facta pastoris, oris gladio ferienda, quāq; recte
 reprehendenda videant 297. oues. Et quoz & ego tñmeritū
 in eorū redactus sū mūm, ne a posteris & ipse a pperiorū
 lūna adurax, partus m' agendū in hac re arbitror. Ma
 fite poeta dixit. Quibus adde modū, modus est pulchra dñs
 Et theologi de alieno fito Iudiciū se pmittit ut vide,
 licet ea quorū ratio nos figit, neq; In pempto est quo aū
 fiant in meliore interpretē parte. Manifesta aut et stan
 dalosa & quæ aū bono fieri nō pnt, illa de se Iudicata
 sūt, ob finē tñ charitate partus & de illis loquēdū est
 Ab eiusmō tñ platos tñmeret esse decet, qui alios nō mō
 sana doctrina sed pta etā cōuersatōe antecere debet. Ideo
 quippe ppter nūcupant. Quod si subditos in morū honestate
 utaq; stimonia pūe sūnt, quō recte plati dicunt? Quia
 ppter platos vita casta decet, sanaq; doctrina, quæ discipulos
 ad meliora quæq; pmoueat. Audi claudiam de hac re
 graphice loquētem. Tu tuū patre q; geras tu cōpule cūctis
 Non tibi, nec tua te moueat, sed publica vota. In cōmū
 iubes, sed qd censeat tenendū, pūmus Iussa tibi tū ob

Excusat tñ Abbatē
 pulchra dñs.

Quid Abbas esse debeat.

Egrogus
 lūcas.

sepultus nobiscum in loco capitulari, propter ecclesiae forsannam summam inopiam lapideo sepulchro priuatus est. Iste deinceps Andreas dum Abbatiae in cella dei praefuit, eam non-nihil exaltasse in temporalibus videtur. Quandoquidem domino Nickolao sub annis domini 1390 ducentas Rat. libras super possessiones nostras circa Rudmarsfelden mutuauit. Quare ipsum propter temporalium experientiam ad domum nostram translatus crediderim. Incidi ex opportuna occasione De abbate 17 henrico Capitulum CXXXIX in eorum abbatum nostrorum tempora sub quorum praesidentia domus Alderspacensis vehementer humiliata est Eorum tamen vitam nullus obinde me carpere putet, forsann ex temporum sterilitate in forturnis praecedentibusque debitis in eam conditionem etiam inviti coacti sunt. Insuper non sunt facta pastoris oris gladio ferienda quamquam recte reprehendenda videantur 297 oues. Et quoniam et ego immeritus in eorum redactus sum numerum, ne a pastoris et ipse asperiori luna aduram, parcius mihi agendum in hac re arbitror. Nam scite poeta dixit: Omnibus adde modum, modus est pulcherrima virtus Et theologi de alienis factis iudicium sic permittunt, ut videlicet ea, quorum ratio nos fugit, neque in prompto est, quo animo fiant, in meliorem interpretemur partem. Manifesta autem et scandalosa et quae animo bono fieri non possunt, illa de se iudicata sunt, ob fraternam tamen charitatem parcius et de illis loquendum est. Ab eius modi tamen praelatos immunes esse decet, qui alios non modo sana doctrina, sed proba etiam conuersatione anteire debent Ideo quippe praepositi nuncupantur. Quod si subditos in morum honestate vitaeque sanctimonia praefere sinunt, quomodo recte praelati dicerentur? Quia propter praelatos vita casta decet, sanaque doctrina, quae discipulos ad meliora quaeque promoueat. Audi clauanum de hac re graphice loquentem: Tu ciuem patremque geras tu consule cunctis. Non tibi nec tua te moueant, sed publica vota. In commune iubet, sed quod censesque tenendum, Primum iussa sibi nunc ob-

seruatio equi sit p[ro]ptus nec ferre vetat. n[on] vident ip[s]i
 ductore parere sibi componit[ur] orbis. Regis ad exemplum
 nec sic inflectit sensus. Quāto edicta valet q[uod] vita
 regentis. Mobile mutatur semper tū p[ro]p[ri]e vulgus et plu-
 res eiusmodi apud roenobium n[ost]rū arbitror fuisse abba-
 tes integros & frugiferos qui vberē m[er]itū In forrea
 dū collegit Porro si qui fuerūt qui sensu agerūt ip[s]i
 Iudiciū suū portabūt. M[er]itū nō est eisdem diiudicare
 Male gesta tū ip[s]os & op[er]a m[er]ita p[ro] nos ideo nota-
 tur ut posteri ab eisdem p[ro]inde ac a scipulis maximis
 praeuere discat. n[on] male dux p[ro]m nō vitā m[er]ito cognito
 Sed ut p[ro]p[ri]e n[ost]rū cōtinuē ad decem p[ro]p[ri]e abbatē
 n[ost]rū regimē aperiedū m[er]itū. Is aut fuit d[omi]n[us] Hen-
 ricus de Ekking orūdus domus n[ost]ræ plus statū
 post d[omi]n[um] andr[ea]e obitū sup[er]m[er]ito a[n]no vi[bi] 1398 el[ec]t[us]
 Qui abbatalem p[ro]p[ri]e cōm[un]e n[ost]ræ & I[n]tegrū decemū
 exhibuit fuit q[uod] ip[s]ius fortūa ex causis a[n]n[is] m[er]ito
 mediocri. p[ro]p[ri]e etā sub eo domū n[ost]rā p[ro]f[er]re exis-
 timo. Ip[s]e tū In nouatione atq[ue] raborat[ur] p[ro]p[ri]e
 baronia p[ro]p[ri]e a d[omi]n[is] Henrico impetrant Anno 1404
 Quasda etā possessiones imp[er] Ignoratas ab abbate
 de cellapin[us] & ex oppidano quoda[m] de Landau Stork
 hand cognato abluat & redemit Sed ut istos redimet
 alias forsā Ignorant Primo quippe d[omi]n[us] suū a[n]no
 n[ost]rā p[ro]p[ri]e n[ost]ræ marie festū. Conrado oberhuber de In-
 ferori munigen n[ost]rā man[us] p[ro]p[ri]e t[ibi]de Ignoro-
 rant. Sane In ista villa h[ic] tale possidemus ut agudo
 abbate officialis aut n[ost]rū p[ro]p[ri]e illas dirigit ip[s]i villa-
 ni eidem met p[ro]p[ri]e In expens[is] largus p[ro]videre tenent
 Ip[s]e p[ro]p[ri]e abbas Henrico Buntzfeld de Hayndburg duo p[ro]p[ri]a
 n[ost]rā In Hayndorf et duo alia In Grastorf Impigno-

Cur male gesta narret

Henricus de Ekking
XVII Abbas. 1398.

p[er] 10 Anos p[ro]fuit.
mediocri, fortunor

1404 impetrat privilegi-
um innovare roboram.
Rediit possessiones

et novit impignorat alia

Ius n[ost]rū in p[ro]p[ri]e Nider
m[er]ito p[ro]p[ri]e Mattheus

ip[s]i q[uod] p[ro]p[ri]a impignorat

seruantior aequi. Fit populus, nec ferre vetat, cum viderat ipsum
Auctorem parere sibi componitur orbis. Regis ad exemplum
nec sic inflectere sensus, Humanos edicta valent, quam vita
regentis. Mobile mutatur semper cum principe vulgus etc. Plu-
res eiusmodi apud coenobium nostrum fuisse abba-
tes, integros et frugiferos, qui vberem messem in horrea
domini collegerunt. Porro si qui fuerunt qui secus egerunt, ipsi
iudicium suum portabunt. Nostrum non est eosdem diiudicare
Male gesta tamen ipsorum et operum indecentia per nos ideo notan-
tur, ut posterius ab eisdem perinde ac a scopulis marinis
praecauere discant, cum malum iuxta philosophum non vitatur nisi cognitum
Sed ut propositum nostrum continuemus, ad decimiseptimi abbatis
nostri regimen aperiendum maturemus. Is autem fuit dominus Hen-
ricus de Ekkarting oriundus, domus nostrae filius, statim
post domini andreae obitum supramemorato anno videlicet 1398 electus.
Qui abbatialem praesidentiam ecclesiae nostrae per integrum decennium
exhibuit, fuitque ipsius fortuna ex causis ante memoratis
mediocris. Parumque etiam sub eo domum nostram profecisse exis-
timo. Ipse tamen innouationem atque roborationem priuilegiorum
baioariae principum a duce Henrico impetrauit Anno 1404
Quasdam etiam possessiones nuper impignoratas ab abbate
de cellaprincipum et ex oppidano quodam de Landaw Stock-
hamer cognominato absoluit et redemit. Sed ut istas redimeret
alias forsitan impignorauit. Primo quippe regiminis sui anno
circa praesentationis mariae festum, Conrado oberhuber de in-
feriori munichen circa matikouen praedium ibidem impigno-
rauit. Sane in ista villa ius tale possidemus vt si quando
abbatis officialis aut nuncius pro census illac dirigitur, ipsi villa-
ni eidemmet secundo in expensis largius prouidere tenentur
Iste similiter abbas henrico Guntzchouen de Haydenburgk duo praedia
nostra in haydendorff et duo alia in Grastorff impigno-

rauit. Hartberto haunperger ruras In Oefesspach et Rortan
et pda In puech ad rectas psonas etia vendidit. Abban In
osterhouen duodecim et solidos ab eam nra porrigendos
distraxit. Vemqz vltimū bte marie In veng semseptem
Batiponeu solidos acceptos ab eisdem xxi et libris vendidit
pleriqz etia colonis in pdis nris vitalium Ino contulit
plura pū euisse generis opa p istū heneruū patata q
p singula conscribere piget. Ad pps ista lectori sufficiant.
Heneruū iste nō abbas vbi eam nra nra abbatate pa
rimqz sup decemū impendisset. carnis debitu quarto Nonas
decembriū absoluit. Anno post defica huanatoz Millesimo
quadringentesio octauo platorū xpulcia nra in marmore
honorē nobiscū cōtumulatus. De henero deposito A et

item alio, et vendit.

plura similia opa.

Obijt. An. 1408. Dec. 10.

f

Henricus filius Osterhouen natus suscepit. In
die Sancti Syluestri ex cōuentu nro electus
Et p nō mru eius in regimē admodū car
pendū relator. Tanta p qdem sub eo eam nra Incom
da, periculaqz urogata pū ut uicem ipi ex abbatibz nris
plus uocuisse autumē. Nichil prorsus sub ipius pudentia
offendit laude dignū et qd tanta Incuria aliquēnus ex
nsare possit. Proptō cōuolū nrm ad extremā deuenie
rat necessitate, et eā plane ut sepius seniores nostri
cōmēdrare cōsueuerat ut frē in cō refectorio nec sūcl
las neqz discos sed neqz pānas qbus tabulas cōregeret et cō
posu habere. Itaqz rogebat frē pbiqz de talibz pvidere
Et nō mēssis alique labores instaret. nō erat ad In pūpto
quo mercenarijs sufficeret, sed Indies ferme a vicinis
nris In agropach atqz alijs locis mutuo mendicabatur
Quātoqz plus mutua eo mīg in ararijs nris Inue
ni est. Neqz cognosce potui quid nā in tali penia unde

Henricus Osterhouens.
Electus 31. Dec.

Illata Minio incomo.
Da pūcula pūcto des alio.
Auctores.

Extrema necessitas nra

Mutuo ubiqz mendicatu

rauit. Hartberto haunperger curias in Schefpach et Rockau
et praedia in puech ad certas personas etiam vendidit. Abbati in
osterhouen duodecim Rat. solidos ab ecclesia nostra porrigendos
distraxit. Denique vittricis beatae mariae in weng semiseptem
Ratisponenses solidos, acceptis ab eisdem XXI Rat. libris vendidit.
Plerisque etiam colonis in praediis nostris vitalicium ius contribuit.
Plura sunt eiusce generis opera per istum henricum patrata quae
per singula conscribere piget. Ad praesens ista lectori sufficiant
Henricus iste noster abbas vbi ecclesiae nostrae curam abbatialem pa-
rumper supra decennium impendisset, carnis debitum quarto Nonas
decembris absoluit Anno post deificam humanationem Millesimo
quadringentesimo octauo praelatorum sepultura citra tamen marmoris
honorem nobiscum contumulatus. De henrico deposito Capitulum XL
Abbatialem demum dignitatem domus Alderspacensis, dominus
Henricus in Osterhouen natus suscepit, in
die sancti Sylvestri ex conuentu nostro electus
Et si non virum, eius tamen regimen admodum car-
pendum arbitror Tanta siquidem sub eo ecclesiae nostrae incomo-
da, periculaque irrogata sunt, ut neminem ipsi ex abbatibus nostris
plus nocuisse autumem. Nihil prorsus sub ipsius praesidentia
offenderim laude dignum et quod tantam iniuriam aliquatenus ex-
cusare possit. Profecto coenobium nostrum ad extremam deuene-
rat necessitatem, et eam plane ut saepius seniores nostri
commemorare consueuerat ut fratres in communi refectorio nec scultel-
las neque discos sed neque pannos quibus tabulas contegerent in communi
vsu haberent Itaque cogebantur fratres sibi ipsis de talibus providere
Et cum messis aliue labores instarent, non erat aes in prompto
quo mercenariis satisfaceret, sed in dies ferme a vicinis
nostris in aytenpach atque aliis locis mutuo mendicabatur.
Quantoque plus mutuabatur eo minus in aerariis nostris inuen-
tum est. Neque cognoscere potui, quidnam cum tali pecunia vnde-

Prodig

In principis utilis.

Oratorij campanile
Organum.

1410 are conflato abijt
in Italia.

Bononia in habitu Joe-
culari.

Abijt ultra annu

Missus nunciis
Deprehendit.

Veniens redijt post octidies

Inuentione in tale Abbate

Francus Julia Gregor.

cumq; coacta effectum sit, preter pauca de quibus paulo post di-
cimus. fuit meo iudicio si non fallor vir prodigus, et reru
ecclie nre exquisitus dilapidator. A principio in regimine
sui nulli aliquantulum utilis visus est. Illam & penam ali-
quota ab usuris. census etiam plerisque impignorat
redemit & reparat. Oratorij insuper nri campanile con-
struxit. Organum in ecclia nra cu non nullis alijs par-
tibus fabricis exegit. forsitan in plerisque et ex his p fratres
In eius absentia fuit patata. Quippe memoriam proditi est
q altero sue pudentie anno abbas henricus exis talenta
conflavit pptima cu illis sese versus curiam romanam re-
cepturus. ecclie nre nescio qualia privilegia adipisci pol-
latus. Sed usq; bononiam pergens ibidem aliquantisper mo-
ra (ut fama habet) sub habitu stans fecit. fuitq; civibus
illis acceptus, quibus conuincit, sed p pecunia redidit
fides aut abbas redire sup am pstantes, cu non com-
pareret. nonnulli sinistra no volue coeperunt. Agissq; p
ipm nuncio (qui kramelinus nomine habebat) henricum
apud Bononiam comorante offendit. Nec cunctat tabellis
attentis atq; stupefactis compellat abbate, nunciosq; sibi co-
misso p ordine explicato, usq; adeo pmonuit vixit ut re-
diti pmitteret, fide tu a tabellione accepta, ne reuersq;
cuiq; negotium pandat. Porq; no longe post nunciu, variis
ad monasterium absupta pecunia abbas reuertit. Arbitror in
ipm p huiusmodi forme sub tali conditio conuoluit nro absis-
se. Sed que huiusmodi leuitas no in admiratione vertat? Sane
cu in honore esset no intellexit maluitq; egregius bre-
habitare in tabernaculis pctor q in conuentu suoz fratru
Quid no faceret monachus cu talia psumit abbas? Prima
Legisset vir ille et attendisset illud gregorianu qd vnde
q. 3. c. pape exaratu est. Bene debent pletu q p pusa

cunque coacta effectum, sit praeter pauca de quibus paulo post dicemus. Fuit meo iudicio si non fallor vir prodigus, et rerum ecclesiae nostrae exquisitus dilapidator. A principio tamen regiminis sui mihi aliquantulum utilis visus est. Nam et pecuniam aliquot ab vsuris, census etiam plerosque nuper impignoratos redemit et reparauit. Oratorii insuper nostri campanile construere fecit. Organum in ecclesia nostra cum nonnullis aliis paruis fabricis erexit. Forsan tamen pleraque et ex his per fratres in eius absentia sunt patrata Quippe memoriae proditum est

"1410"

quod altero suae praesidentiae anno " abbas Henricus aeris talenta conflauit quam plurima Cum illis sese versus curiam romanam recepturus ecclesiae nostrae nescio qualia priuilegia adipisci pollicitans. Sed vsque bonnoniam pergens ibidem aliquantis per moram (. vt fama habet.) sub habitu saeculari fecit. Fuitque ciuibus illis acceptus, quibus conuiuebat, sed propter pecuniam crediderim Fratres autem abbatis redditum supra annum praestolantes, cum non compareret, nonnihil sinistrum animo voluere coeperunt Missoque post ipsum nuncio (.krämelinus nomen habebat.) henricum apud Bononenses commorantem offendit. Nec cunctatur tabellio attonitum atque stupefactum compellat abbatem nuncioque sibi commisso per ordinem explicato, vsque adeo permouit virum ut redditum promitteret fide tamen a tabellione accepta, ne reuersus cuiquam negocium pandat Sicque non longe post nuncium, vacuus ad monasterium absumpta pecunia abbas reuertitur. Arbitror tamen ipsum per biennium ferme sub tali conditione coenobio nostro abfuisse. Sed quem hominis leuitas non in admirationem vertat? Sane cum in honore esset non intellexit maluitque egregius vir habitare in tabernaculis peccatorum quam in conuentu suorum fratrum Quid non faceret monachus cum talia praesumit abbas? Vtinam Legisset vir ille et attendisset illud gregorianum quod vndecima q. 3. c. praecipue exaratum est Scire debent praelati quod si peruersa

unq̃ p̃petrat tot mortibus digni sūt. quot p̃ditōis exempla
ad subditos suos t̃m̃issit. Siquidem iuxta illud satyrū
Diuinalis p̃m̃e am̃i viciū tanto conspectus in se. Cuius
habet q̃nto qui peccat maior habet. Quae etiā si n̄a erat
p̃lati b̃n̄ aduerteret. for̃ p̃tan m̃ltorū cōuersatio r̃astor esset
et p̃babilior. t̃merentq̃ illud ve quod t̃uāgelica vox h̃oi
p̃ quē scandalū ṽit m̃p̃rat. et s̃ūmope ip̃m vitare disc̃e-
rent. Si etiā (et b̃tissimus p̃r n̄r Bernardus) Inde p̃p̃
to et disp̃n̄abit.) tantop̃e sūt scandala p̃uulorū p̃caueda
q̃nto amplius p̃latorū. quos s̃bi deus equare quodamō
dignat. Et si mellifluis doctor de scandalo passus ibi
tractare videat. ip̃s t̃n̄ etiā de actus verissim̄ est

Nr̄. Aetatis Platis et
aduerteret.

S. Bern. et Scandalo.

Ruersus ex Italia n̄r Henricus Caput Eli
laudabile p̃uigūis modū cōtinuauit. Indies
imperia accumulādo. Quidēdem m̃ltā p̃cedia
distraxit et impignorauit. Ampliorē pecuniā
suz op̃erario mutuo recepit. plures demq̃ census annua-
les. (quos vulgo p̃arias vocat) vendidit. atq̃ h̃is ne-
gorijs n̄rā cōm̃ā sup̃ modū aggrauauit. Et ne me fal-
sū narrare putes ex m̃ltis pauca subiecta. Comiti
osualdo ex ortibergmōre dicti census ab etiā n̄a duo.
decā aureos m̃mos vngarē annuati p̃rregendos
vendidit. Egidio f̃r̃al vngari p̃r ṽsuo Burgansu p̃sen. 2
tandos. Cini patamē Gumez dicto. quinquagita pro 3
fesso ruda In m̃d̃ercheri octo. Reliq̃s duob̃ quorū n̄a 4
breuitatē amore f̃r̃ses quinquagita. dicti m̃m̃smate au-
reos m̃mos venales dedit. Circa sexagita etiā Rati. 5
p̃onen. libras. dicti census annuati d̃r̃p̃o subm̃strandas
vendidit. Insuper ṽl̃eas Cameracoz rectas possessiones 7
sub centū et trigita ṽn̄is libris distraxit. Alios etiā az-
ta p̃dia p̃ quingentis aureis vngaricilib̃ impignorauit

Post reuersionē Maior
miseria.

Nimis grauamina.

Venditōes pessimae

Impignorat p̃ 500.
ducit.

vnquam perpetrant tot mortibus digni sunt, quot perditionis exempla
ad subditos suos transmittunt Siquidem iuxta illud satyricum
Juuenalis. Omne animi viciū tanto conspectius in se. Crimen
habet, quanto qui peccat maior habetur Quae etiam si nostrae aetatis
praelati bene aduerterent, forsitan multorum conuersatio castior esset
et probabilior timerentque illud ve quod Euangelica vox homini
per quem scandalum venit imprecatur, et summopere ipsum vitare disce-
rent. Si etenim (. vt beatissimus pater noster Bernardus in de praecep-
to et dispensatione scribit.) tantopere sunt scandala paruulorum praecauenda
quanto amplius praelatorum, quos sibi deus aequare quodammodo
accepto
dignatur. Et si mellifluus doctor de scandalo passiuo ibi
dato

tractare videatur, ipsum tamen etiam de actiuo verissimum est.
Reuersus ex Italia noster henricus Caput. XLI
laudabilem sui regiminis modum continuauit, in dies
miseriam accumulando. Quandoquidem multa praedia
distraxit et impignorauit, ampliorem pecuniam
supra vsuario mutuo recepit, plures deinceps census annua-
les (. quos vulgo praecarios vocitant .) vendidit atque hisce ne-
gociis nostram ecclesiam supra modum aggrauauit. Et ne me fal-
sum narrare putes, ex multis paucula subnectam. Comiti
Osualdo ex Ortenberg nomine dicti census ab ecclesia nostra duo-
decim aureos nummos vngarenses annuatim porrigendos
vendidit. Egidio kräl viginti sese versus Burchausen praesen-
tandos, Ciui patauiensi Sumer dicto, quinquaginta pro-
fesso cuidam in monte richeri octo, Reliquis duobus quorum nomina
breuitatis amore transeo quinquaginta, dicti numismatis au-
reos nummos venales dedit. Circiter sexaginta etiam Rati-
sponenses libras, dicti census annuatim diuersis subministrandas
vendidit. Insuper vlrico Camerawer certas possessiones
sub centum et triginta viennensibus libris distraxit. Aliis etiam cer-
ta predia pro quingentis aureis vngaricalibus impignorauit

Mutuo accipit.
una vice 400 Ducat.
Vnde in p[re]lia vendit

Locat Codices ex Biblio
theca.
Speculu Vincentij Vol. 4.

AB.

Tres Coepatores.

Decē hic Officiales.

Matheo legere omnia sua possessione In Holfing Sextento
vnde libris p[re]ter distraxit. Penuria autem mutuo accepta
perme non erat n[on] A quodam creditore quadrigentos au
reos minores una vice mutuauit. Andree demum p[re]ter
Canonicos In Vilsbrouen et In p[re]cipuis p[re]bano eiusq[ue]
pueris vnde p[re]lia t[ame]n non modica p[re]cia vendidit
et magnam rem pondus ab eo mutuo accepit. De quibus
post hac sub Abbe Joanne de Cellapricipio t[ame]n hereditib[us]
Iurgeni fuit essent id generis opa eius q[ue] p[re]t[er]ita et sin
gula p[re]stingere cupere. Ad eam tande egestate domus
n[ost]ra p[er]uenit ut t[ame]n amplius Jam non p[er]ficerent rebus
atq[ue] possessiones quos licite vendidisset. Codices ex Biblio
theca n[ost]ra creditorib[us] locaret. Siq[ui]dem q[ui]or illa mag
na volu[n]ta p[re]cui f[aci]o Vincentij abbati h[ab]itaculi sub t[ri]de
a et libris Inpignoraui. Quae tande d[omi]n[u]s Joannes p[re]luc
t[ame]n magna difficultate redemit. In his t[ame]n omib[us] non tam
abbas q[ua]m f[aci]o seniores multiplici mihi vident[ur] sine q[ui]a
consensu talia p[er]fice poterat. n[ost]re p[ar]t[em] em Judicium ut In
r[ati]o placet faciem et r[ati]o[n]em t[ri]stigit 1794. om[n]i.
Mesnoce an soli ob h[ab]itaculi domus n[ost]re dissipat[i]o[n]is abbates
multipliciter fuerint. an ne etia[m] f[aci]o ad h[ab]itaculi d[omi]n[u]m non
mihi coepati s[un]t. Nam erat n[on] in m[on] n[ost]ro p[er] abbe
ip[s]um facile de[n]t[ur] officiales qui om[n]es p[ar]t[em] administrat[i]o[n]is
habebat. puta Bursarius. celerarius maior p[re]starius Cus
tos. Infirmarum. m[ag]is hospit[um]. m[ag]is curia hospitalarium
coruarum vestiarum et granator[um] h[ab]i om[n]es aut potior eor[um] p[er]
censu pecuniarum frumeta animalia aliaq[ue] officio[rum] suoru
no[n] possidebat dispensabatq[ue] Et d[omi]n[u]m fidelit[er] agebat
domus n[ost]ra p[er] eos non mediocriter p[er]f[ec]it. quicq[ue] sub henri
co p[ri]mo. hugone et conrado ext[er]ius nonnullis p[ar]t[em] p[er]f[ec]it
liquido patet. Audi quid t[ame]n act[um] sit. Conuersus quida[m]

Matheo Egker omnes nostras possessiones in Eholting Sexcentis
viennensibus libris similiter distraxit. Pecuniarum autem mutuo acceptarum
ferme non erat numerus. A quodam creditore quadraginta au-
reos nummos vna vice mutuauit. Andreae denique gruber
Canonico in Vilshouen, et in pirnpach plebano eiusque
pueris, vndecim praedia cum non modica precaria vendidit
et magnum aeris pondus ab eo mutuo accepit, De quibus
posthac sub Abbate Joanne de Cellaprinicum cum heredibus
iurgium fuit Essent id generis opera eius quam plurima si sin-
gula perstringere cuperem. Ad eam tandem egestatem domus
nostra peruenit vt cum amplius iam non superessent census
atque possessiones, quos licite vendidisset, codices ex biblio-
theca nostra creditoribus locaret. Siquidem quatuor illa mag-
na volumina speculi fratris vincentii abbati hilariensi sub trede-
cim Rat. libris impignorauit. Quae tandem dominus Joannes plüer
cum magna difficultate redemit In his tamen omnibus non tam
abbas quam fratres seniores inculpandi mihi videntur si quorum
consensu talia perficere non poterat minime Par enim iudicium vt iu-
risperitis placet facientem et consentientem constringit 1794. omnes.
Nescio etiam an soli ob huiusmodi domus nostrae dissipationem abbates
culpabiles fuerint, an ne etiam fratres ad huiusmodi damna non
nihil cooperati sint Nam erant nuper in monasterio nostro praeter abbatem
ipsum, facile decem officiales, qui omnes temporalium administrationem
habebant, puta Bursarius, celerarius maior, pistrinarius, Cus-
tos, infirmarius, magister hospitum, magister curiae, hospitalarius
coriarius vestiarius et granator. Hi omnes aut potior eorum pars
census pecuniarios frumenta animalia aliaque, officiorum suorum
nomine possidebant dispensabantque Et dum rem fideliter agebant
domus nostra per eos non mediocriter profecit, quemadmodum sub henrico
primo, Hugone et conrado ceterisque nonnullis praelatis factum
liquido patet. Audi, quid tunc actum sit. Conuersus quidam

Andreas nomine habet decem & septem annos archiepiscopus
atque coruaria p[ro]fuit. & t[er]m[in]e p[ro] tot annos iuuentini calass
totiq[ue] domini coru[rum] necessariu[m] adinuenerunt et satisfecit
Et hoc quidem absq[ue] ecclesie n[ost]re impensib[us] d[omi]taxat pa
nes famulis necessarios a p[ro]prietario n[ost]ro accepit. Et as
signauit s[ibi]dem f[er]m[in]e in dictis annis ad abbatem atq[ue] bursary
manus. rentu[m] & quinquaginta s[ol]i libras. quas arch[iepiscopus] & la
bore suo congregat. Plures tunc fuerunt p[ro]bi fides q[ue] diligetia
et laboribus suis ecclesie n[ost]re p[ro]mouerunt. Sub istis tamen
abbatib[us] de quib[us] iam n[ost]ro sermo est. officiales forsan
alia nauabat op[er]a. suisq[ue] p[ro]prietariis comoditatibus con
sulerunt. Sicq[ue] ecclesie n[ost]re ruina adiuuauerunt. Nam ubi
partes post p[ro]p[ri]etate ab alijs re publica dissipant. p[ro]p[ri]a tandem
deficit aut conu[er]sat necesse est. Sic de domo n[ost]ra p[ro]p[ri]e
actu fuisse arbitror. Hinc etiam oratione n[ost]ra sub p[ro]p[ri]e
ne p[ro]p[ri]etate bursary officiu[m] apud nos suppressu[m] est et
o[mn]i p[ro]p[ri]etate administratio abbati comissa. Quam diuina
ecclesia n[ost]ra suauem[us] facile cognosces p[ro]p[ri]e e[ss]e factu[m]
priori co[m]muni. Ad h[uius]modi n[ost]ri reuerentia. Nam
postq[ue] ipse p[ro] quatuordecim annos res n[ost]ras negligend[us]
dissensasset. ne dicta dissipasset. respiciete tandem deo.
totius consolat[i]o[n]is patre ne ecclesia n[ost]ra p[er]it[us] deplaret
exigentib[us] eius p[ro]p[ri]etate delictis et demeruit a fratrib[us]
acceptus est conuentualib[us]q[ue] carere m[er]itoq[ue] et non
longe post p[ro]p[ri]e h[uius]modi f[er]m[in]e de p[ro]p[ri]etate atq[ue] a mo
nasterio eliminatus. p[re]stito p[ro]p[ri]e iuramento et asselet
ne dicta de p[ro]p[ri]etate de p[ro]p[ri]etate emissisq[ue] collatib[us] v[er]idica
ret. neq[ue]q[ue] demeruit h[uius]modi obrem molestaret. Ipse t[ame]n
nihilon[is] negotiu[m] suu[m] apud p[ro]p[ri]e ordie tentauit et t[ame]n
p[ro]p[ri]e obtinuit. Hinc t[ame]n desiderij campos eff[er]it n[ost]ro est. Sicq[ue]
in uingaria delatus ultra n[ost]ro comparuit. **Al[ia]**

De Conu[er]sa. And[re]a q[ue]
futor intra 17 annos
lucrat 150 lb. rat.

Hi alij erant.

Bursary officiu[m] sup[er]
p[ro]p[ri]e.

Henricus 46. post 14 an.

a Conuentualib[us] incarce
rat[us]q[ue] de p[ro]p[ri]etate olimi
nab[us] cum iuramento

Tental frustra nego
ciu[m].

In uingaria latuit.

Andreas nomen habens, decem et septem annis artibus sartoriae atque coriariae praefuit, atque per tot annos conuentui calceos totique domui corium necessarium administrauit et satisfecit Et hoc quidem absque ecclesiae nostrae impensis dumtaxat panes famulis necessarios a pistrinario nostro accipiens. Et assignauit idem Frater in dictis annis ad abbatis atque bursarii manus, centum et quinquaginta Rat. libras, quas arte et labore suo conquisierat. Plures tunc fuerunt probri fratres qui diligentia et laboribus suis ecclesiam nostram promouerunt Sub istis tamen abbatibus de quibus jam nobis sermo est, officiales forsitan aliam nauabant operam suisque propriis comoditatibus consuluerunt. Sicque ecclesiae nostrae ruinam adiuuerunt. Nam ubi partes post partes ab aliqua republica dissipantur, ipsa tandem deficiat, aut corruat necesse est Sic de domo nostra tunc actum fuisse arbitror. Huius etiam occasione nuper sub Joanne plüer bursarii officium apud nos suppressum est et omnis temporalium administratio abbati commissa. Quantum interea ecclesia nostra succreuerit facile cognosces si praesentem eius fortunam priori comparaueris. Ad henricum nostrum reuertamur. Nam postquam ipse per quatuordecim annos res nostras negligenter dispensasset, ne dicam dissipasset, respiciente tandem deo totius consolationis patre, ne ecclesia nostra penitus desolaretur exigentibus eius grauibus delictis et demeritis a fratribus arreptus est conuentualibus et carceri mancipatus et non longe post per dominum henricum ex Ebera depositus atque a monasterio eliminatus, Praestito prius iuramento ut assolet ne dictas detentionem depositionem emissionemque vllatenus vindicaret, neminemque deinceps hanc ob rem molestaret Ipse tamen nihilominus negocium suum apud patres ordinis tentauit et commissionem obtinuit. Sui tamen desiderii campos effectus non est. Sicque in vngariam delatus vltra non comparuit. Capitulum XLII.

Boemorum pestifera insanias De boemis

in haec tempora incidit quae sub wenceslao eorum
rege iam ab imperio amoto ortum habuit et
neque vsque hodie extingui potuit. Nam scholam
pragensem, quae circiter annos domini 1360 sub Carolo imperatore
coeperat, teutones rexerant. Id boemis molestissimum fuit
Ex quibus vir quidam genere nobilis, cuius nomen non occurrit, apud
Oxoniam angliae ciuitatem litteris operam dans Joannis wick-
leff, libros offendit, quibus magnopere delectatus est. Exemplaria
ad patriam rediens secum tulit. Inter quae, de ciuili iure de
diuino, de ecclesia, de quaestionibus contra clerum diuersis, pleraque volumina
veluti preciosum, thesaurum patriae suae intulit, virusque in ci-
ues dispersit, Aliisque qui ad nocendum parati erant huiuscemodi
scripta commodauit. Inter quos Joannes Hüs, homo quidem obscu-
ro natus loco, peracri tamen ingenio linguaque diserta claruit
qui peregrinam doctrinam auide arripuit, eaque teutones vex-
are coepit, sperans eo modo confusos scholas relicturos. Ven-
ceslaus etiam rex gymnasium more parysiensi gubernari prae-
cepit, sicque magistratus scholae teutonibus ablati sunt. Qui commoti
supra duo millia vno die pragam egressi apud lipsick mysnae
oppidum a praga trium dierum itinere distans scholam instituerunt
Mox ergo Joannes hüs, apud pragenses princeps habitus ubi
praedicaturam esset consecutus, mox venenum quod occulte hauserat
palam dispersit. Hic breui plures nepharios nactus discipulos
waldensium errores nuper damnatos amplexus est. Et ut
impiam istam sectam lector agnoscat, eius dogmata inserere libuit
Romanum praesulem reliquis episcopis parem dicunt inter sacerdotes
nullum discrimen presbyterem non dignitatem sed vitae meritum efficere
potiorem, animas corporibus excedentes, aut in aeternas euestigio
poenas mergi, aut perpetua consequi gaudia, Purgatorium non
inueniri, vanum esse orare pro mortuis et auaritiae sacerdo-

talis muniti dei & sctorum imagines delendas agrum palmarum
 benedictos uendendas medicamentum religiosum malos omnes
 munitis sacerdos pauper esse debere sola contentos eterna li-
 bera cum ubi dei predicationis patere nullum capitale peritio
 futurum maioris mali vitandi gratia tolerandum quod mortalis culpe
 reus est cum neque potari neque ecclesiastica digite potui neque
 parendum ei confirmatio & extrema unctio in ecclesia sa-
 cramenta mune tenere auriculari confessionis iugare esse
 sufficere sua quicquid deo in culbri suo confiteri pota baptisma
 fluminali vnde nulla interiecta sacri olei mixtura expiendi
 remeterioze inane opus questus causa repleti. ^{huius} ^{huius} legant
 tellure humana corpora nil distare templum dei late patente
 ipsum indum esse coartare maiestate eius qui omnes mo-
 nasteria oratoriaque construit sacerdotales vestes altarium or-
 namenta pallas corporalia calices patenas vasa huius nil ha-
 bere momenti sacerdotum quorumque loco quorumque ipse sacrum christi
 corpus conficere posse petentibus ministrare sufficere & verba
 sacramentalia tunc dicat in canonicis huius tantum dicens
 distat frustra tempus teri nulla die ab ope cessandum nisi
 quae diuina mune appellat celebretes statim recedat. Item
 in quibus ab omni instituto nihil inesse meriti quod pra-
 gen calamitatis obire ponit cupio de doctore copio omnes
 vincti liberos conuenerunt fecit Joanni huius predicationis
 mercedem qui praga excedens apud villa unum originem duxit
 primum deinde non destitit nulla in ecclesiasticos maleficia cogitando
 Deinde attulit nouam pestem petrus Frezenen patris pulsus
 qui Jacobellum myrenen apud S Michael adeo coronatore
 aggressus mirari se ait doctum virum errorem illum non audire
 esse totius eucharistiae sub una specie in apud Joannem sub
 duplici specie panis vini iubere dicente saluatore Ihesu ma-
 dicamentum carnis filii huius et bibere et sanguinem non habere.

Joann. Huius praga ex-
 cedit, docet in villa.
 Petrus Frezenen.

n

talibus inuentum, dei et sanctorum imagines delendas aquarum palmarumque benedictiones irridendas, mendicantium religiones malos demones inuenisse, sacerdotes pauperes esse debere sola contentos eleemosyna liberam cuique verbi dei praedicationem patere, nullum capitale peccatum quantumuis maioris mali vitandi gratia tolerandum, qui mortalis culpa reus sit, eum neque saeculari neque ecclesiastica dignitate potiri neque parendum ei, confirmationem et extremam unctionem inter ecclesiae sacramenta minime teneri, auricularem confessionem nugacem esse Sufficere sua quemque deo in cubili suo confiteri peccata, baptisma fluuiialis vndae nulla interiecta sacri olei mixtura recipiendum

"cun

cemeterium in annum vsus questus causa repertum. Quaque tegantur tellure humana corpora nil distare, templum dei late patentis ipsum mundum esse, coarctare maiestatem eius qui ecclesias monasteria, oratoriaque construunt Sacertotales vestes altarium ornamenta, pallas corporalia calices patenas, vasa huiusmodi nil habere momenti, sacerdotem quocumque loco, quocumque tempore sacrum Christi corpus conficere posse, petentibus ministrare Sufficere si verba sacramentalia tantum dicat, in canonicis horis cantandis dicendisque frustra tempus teri, nulla die ab opere cessandum nisi quae dominica nunc appellatur, celebritates sanctorum reiiciendas, ieiuniis quoque ab ecclesia institutis nihil inesse meriti Episcopus pragensis calamitati obicem ponere cupiens de doctorum consilio omnes wickleff libros concremari fecit, Joanni huius praedicationem interdixit. Qui praga excedens apud villam unde originem duxit populum docere non destitit multa in ecclesiasticos maleficia congerendo. Deinde attulit nouam pestem Petrus Trezenensis patria pulsus qui Jacobellum mysenensem apud S. Michaelis aedes concionatorem aggressus, mirari se ait doctum virum errorem illum non animaduertisse communionis eucharistiae sub vna specie cum apud Joannem sub duplici specie panis vini que iubeatur dicente saluatore: Nisi manducaueritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vo-

Jacobellus

1412. Ventus S. Cathar.
Rine maximo turbo p. 3.
dies.

1414 Concilium Constans.
Gene.

Hereticus condemnatus
Hus. Hieron. combustus.

1418. Soluitur.

1422 Eligatus D. Jacobus
XVIII. Ab. 4. Julij.

Duo pfecti loculares
positi.

Jacobellus hoc comotus, cum apud S. Dionysium & S. Cyprum
ratione taliter laudari muerisset, ppter publicam rationem ex-
pit, ne demerito ratione taliter suam qua nec saluam posset
negligere. Hinc oes heretici consenserunt gaudere qd ac-
tetur muerisset in euangelica lege fundat p qua ratione fedus
argui posset. Vide nauticam plenam hinc scriptam ppter
Sub anno dñi 1412 in festo dñe catarina violentissim ille
tbo qui & apud maiores viros vulgatissim fuit et pte cata-
rina ventus appellatus, adeo inextinguibilis fuit ut integras
etiam sylvas destitueret maxima in provincia nra damna
pferret, & ferme p triduum nulli tutus sub dno patebat
inambulandi locus. Canalicum etiam Constantien Anno
salutis 1414 summa Sigisundi imperatoris industria coactu
est ubi tres summi pontifices decesserunt atqz viribus papa
Martinus quintus constitutus. Hereticos hereses condemnata
hereticos Joanne hinc Hieronymo qd discipulo in isto
conlio ignibus tradit. Gregorius canonici p multa laudabilia in-
stuta post quadriennium soluta est. Anno 1418. **XLII**
Legam Alderspach abbatem de ab. 18 Jacobo
continuat ad regnum decimoctavi abbatem accedens
declaratum Decessit quippe dicto Henrico Dno
Jacobus ipse successit, qui tunc nra in Austria p
possessionem curam egit In festo S. Valentin Anno ab obo
redempto 1422. electus atqz p dñm Henricum abbatem In theod
elector ppendente confirmatus. Cui a sui regis principio p
etiam nra ruina (quae longe lateqz divulgata erat)
ab Illustrissimo Bavariae dñe Joanne ex Munichio, facta
res coadunatores atqz pfecti positi sunt. Nobiles G. et pte
mii viri Georgius aichperg ex Geldnau & Billhelming
frumberg de Weisting sume quoz copensu & scitu dno
Jacobus in ipatui pceptis nra administrare pcepit ut

Jacobellus hic commotus, cumque apud S. dionysium et S. Cyprianum communionem calicis laudari inuenisset populum publice commouere cepit, ne deinceps communionem calicis sine qua nemo saluari posset negligerent. Huic omnes Haeretici consenserunt gaudentes quod articulum inuenissent in euangelica lege fundatum per quem romana sedes argui posset. Vide nauclerum plenius hic historiam prosequitur. Sub annis domini 1412 in festo diuae catharinae violentissimus ille turbo qui et apud maiores nostros vulgatissimus fuit et sancte catharinae ventus appellatus, adeo impetuosus fuit vt integras etiam syluas destituisset maxima in provincia nostra damna perficiens et ferme per triduum nulli tutus sub diuo patebat inambulandi locus. Concilium etiam Constantiense Anno 1414. summa Sigismundi imperatoris industria coactum est, Vbi tres summi pontifices deiecti sunt atque vnicus papa videlicet Martinus quintus constitutus Boemorum heresis condemnata heresiarchis Joanne hus hieronymoque eius discipulo in isto concilio ignibus traditis. Sicque concilium post multa laudabilia instituta, post quadriennium solutum est Anno 1418. Capitulum XLIII. Ligam Alderspacensium abbatum De abbate 18. Jacobo continuantes ad regimen decimi octauis abbatis accedimus declarandum Deiecto quippe dicto Henrico Dominus Iacobus ipsi successit, qui tunc nostrarum in Austria possessionum curam egit in festo Sancti Vdalrici Anno ab orbe redempto 1422. electus atque per dominum Henricum Abbatem in Ebera electioni praesidentem confirmatus. Cui a sui regiminis principio propter ecclesiae nostrae ruinam (. quae longe lateque diuulgata erat .) ab Illustrissimo Baioariae duce Joanne ex Munichio saeculares coadiutores atque praefecti positi sunt Nobiles videlicet et strenui viri Georgius aichperger ex Seldenaw et Bilhelmus Fraunberger de weinting sine quorum consensu et scitu dominus Iacobus in temporalium presertim cura administrare praesumpsit nihil

Puravitq; sup' tunc ista domus nra p'p'io. tandemq; Per. 3. annos.
libertas nra regim' concessa est. Abbas Hatz Jacob
libertati datus, quemadmodum antecessores nros a mon'
nra possessores vendidit. destruxitq; Et ut rem plam'
agnoscas quis sub Anno dñi 1426. domus nra status 1426 qd Hatz Marq.
9 fuerit inspicere curavi. Eisdem p'p'uebat de anno censu Annus 1426. 133 lb.
ecclia nra atq; alijs p'p'etib; quotannis centu & triginta
tres & libras. De feudo vero centu & septuagintaquinq;
scaphis, annona que de p'p'ia cultu p'p'uebat excepta
Debebat aut dñs creditorib; 600 aureos nimos ungarij Soli 600 dñat.
de qbus annuatim censu nra seu p'p'io sub usura sexce- subec. 600. fr.
ntis dictae monetae florinos p'soluebat. Et de feumete
octoginta duas scaphas singulis annis creditorib; prestabat Creditor annuatim
plurib; deniq; sine usurario fructu. 1251 aureos nimos 82 scaph.
obligabat. Ad vitas aut homi 335 florenos annuo p'solue- Alia debita sine usura
bat. De certo insup' possessionib; ad vitas p'p'ia obliga- 1251. dñe.
tis & impignoratis annu 43 Rinspomer libras p'p'uebat 335. fr. solvenda annuo
Et h'c facile letor accidit in quali afflictione domus nra
fortuna navigaverit Nam & expense receptu plusq;ua
in quadruplo excelluerunt. Ipse in dñs Jacob multu credi-
torib; satisfecit et fortassis p' no in hac domus nra adu
sam misset fortunaz, no inutilis eius dispensator fu-
isset mmetus. Sed nimia rex egestate repressis, copul-
pus est unu distralre ut redimeret aliud. Eisdem ex n-
ris nris in Hünperg septē & libras annuo soluedasere
vendidit. Andree praxator in Eckendorff in villagio
nro Hünperchtz quadraginta aureos ungarios vendit
Sexcentis ab ipso receptis. Sicut p'dia in hefft nobili putu
sexaginta aureos nimos impignoravit. In Austria etia
possessiones q'dringentos florenos destruxit. Insup' oppidu
in Rudmannsfeldu anno dñi 1429 nobili de Deguberg 1429 Rudman
felden impignoravit.

Durauitque supra triennium ista domus nostrae prouisio tandemque libertas iterum concessa est Abbas itaque Iacobus libertati datus, quemadmodum antecessores multas a monasterio nostro possessiones vendidit distraxitque Et vt rem planius agnoscas quis sub Anno domini .1426. domus nostrae status fuerit inserere curauit Siquidem percipiebat de annuo censu ecclesia nostra atque aliis prouentibus quotannis centum et triginta tres Rat. libras, De frumentis vero centum et septuaginta quinque scaphias, annona, quae de propria cultura proueniebat excepta. Debebat autem diuersis creditoribus 6611 aureos nummos vngarenses de quibus annuatim census nomine seu potius vsura sexcentos dictae monetae florenos persoluebat Similiter et de frumentis octoginta duas scaphias singulis annis creditoribus prestabat Plerisque denique sine vsuario fructu .1251 aureos nummos obligabatur, Ad vitas autem hominum 335 florenos annuo persoluebat. De certis insuper possessionibus ad vitas quibusdam obligatis et impignoratis circiter 43 Ratisponenses libras tribuebat Ex his facile lector animaduertit in quali afflictione domus nostra fortuna nauigauerit. Nam et expense receptum plusquam in quadruplo excelluerunt. Ipse tamen dominus Iacobus multis creditoribus satisfecit et fortassis si non in hanc domus nostrae aduersam incidisset fortunam, non inuutilis eius dispensator fuisset inuentus. Sed nimia rerum egestate compressus compulsus est vnum distrahere vt redimeret aliud. Siquidem ex curiis nostris in Ätzenperg septem Rat. libras annuo soluendas etiam vendidit, Andree praxatori in Teckendorff in villagio nostro Gumprechtling quadraginta aureos vngaricos venundedit Sexcentis ab ipso receptis Similiter praedia in hefft nobili putzner sexaginta aureis nummis impignorauit In austria etiam possessiones quadringentis florenis distraxit. Insuper oppidum in Rudmarsfelden anno domini 1429 nobili de degenberg

ad d. m. f. f. d. m. r. u. r.
p. a. h.

1429 Confirmant. Pri.
u. legia a. p. r. i. e.
Oratorij f. m. i. o. r. Tabulati.
ra et alia.

Ab. Jacob. post q. An.
1431. Obijt. 28 Febr.

Eligij. Dñg
Godehardg

Sextentis & libris Impignoravit. Quod tandem sub abbe
Symone sub gravibus expensis & laboribus ad eam nostram
redijt. Eiusque generis mihi p. t. i. m. a. o. c. c. e. r. e. t. & b. e. n. d. a. s. e. d.
calamum ab his restringendum r. e. n. s. e. o. Quapp. etia plane sub
dubio an iste abbas Jacobus m. e. b. n. i. m. e. r. i. t. o. s. m. e. o. s. r. e. p. u.
tandus sit p. l. a. t. o. r. a. n. n. e. S. i. t. u. s. i. n. g. u. l. a. e. q. u. a. l. i. b. r. a. r. u. n. t. i.
nabimus. tempore p. u. t. a. r. o. n. d. i. t. i. o. z. p. r. e. d. e. n. t. i. u. e. t. i. a. d. e. b. i. t. o. z.
et v. p. u. a. r. i. u. a. f. f. l. i. c. t. i. o. n. e. f. o. r. t. e. n. o. e. s. t. a. d. i. u. o. d. u. v. i. t. u. p. e. r. a. n. d. q.
Iste dñs Jacobus n. o. n. i. v. i. l. e. m. p. r. i. v. i. l. e. g. i. o. z. e. a. n. g. n. r. a. a. b. a. u. o.
v. i. v. e. d. u. a. b. q. c. o. n. s. s. o. z. c. o. n. f. i. r. m. a. t. i. o. z. a. p. r. i. m. o. r. e. h. e. r. m. a. n. o. c. o.
s. e. n. t. u. s. e. s. t. A. n. n. o. 1429. S. u. b. i. p. o. e. t. i. a. n. r. i. o. r. a. t. o. r. i. j. p. r. i. p. i.
o. r. t. a. b. u. l. a. t. u. r. a. t. u. i. n. q. u. i. b. u. s. d. a. m. e. t. i. a. a. l. i. j. s. e. d. i. f. i. c. i. j. s. i. n. s. t. a. u. r. a.
t. a. e. s. t. C. i. r. c. a. i. l. l. o. s. e. t. i. a. a. n. o. s. p. r. i. m. o. r. u. m. q. u. i. t. u. p. o. n. t. i. f. i. c. i. a. r.
m. a. x. i. m. e. t. I. m. p. a. t. o. r. e. m. S. i. g. i. s. m. u. n. d. u. m. p. a. r. t. i. s. g. r. a. n. d. i. s. e. x. e. r.
c. i. t. u. s. i. n. B. o. e. m. o. s. d. u. c. t. u. s. e. s. t. s. u. b. m. i. n. i. s. t. r. a. c. h. r. i. s. t. i. a. n. i. p. r. i. n. c. i. p. e. s.
e. t. e. p. i. f. u. e. r. e. f. e. r. t. q. u. i. n. u. s. e. g. i. t. u. q. u. i. d. r. a. g. i. t. a. m. i. l. l. i. a. e. x. p. r. e. s. s. i. s. s. e.
p. e. d. i. t. u. i. n. m. i. o. r. n. u. s. f. u. i. t. S. e. d. n. r. i. a. n. t. e. q. u. i. h. o. s. t. i. o. v. i. c. e. s.
e. x. p. e. r. t. i. f. u. i. s. s. e. n. t. p. a. u. o. r. e. c. o. r. r. e. p. t. i. e. p. i. f. u. g. a. e. l. a. p. s. p. u. t.
h. o. s. t. i. o. q. u. i. m. a. x. i. m. a. p. d. a. p. o. t. i. u. s. t. u. t. o. n. e. s. p. p. l. u. a. e. t. i. a. v. l. i.
n. o. e. r. a. t. f. a. c. i. l. i. s. e. x. i. t. u. s. i. n. m. a. g. n. a. f. i. d. u. a. m. i. n. s. p. e. c. i. t. u. s. e. s. t.
T. e. n. u. t. d. n. s. J. a. c. o. b. u. s. e. c. c. l. i. e. n. t. i. a. n. r. a. p. n. o. v. e. a. n. o. s. p. a. s. t. o. r. a.
l. e. m. a. u. r. a. e. t. p. a. r. t. a. s. e. r. a. n. t. e. e. t. i. a. p. r. o. d. i. e. f. a. l. e. n. d. a. s. m. a. r. t. i. a. s.
h. u. i. c. p. t. o. v. a. l. e. f. e. r. e. n. t. S. u. b. d. n. g. e. I. n. v. e. n. i. a. t. i. o. n. i. s. a. n. n. o. t. u. g. e.
s. i. o. p. r. i. m. o. p. o. s. t. q. u. i. s. e. r. d. e. n. e. s. r. e. n. t. e. s. u. n. t. S. e. p. u. l. t. u. s. e. t. i. a. n. o. b. i. s. f. o.
r. o. a. b. b. a. t. i. n. i. s. e. p. u. l. t. u. r. a. m. a. r. m. o. r. e. o. i. n. d. e. s. t. i. t. u. t. q. m. o. n. u. m. e. n. t. o.
Modico de hinc De ab. Godehardo & pluri
interposito tempore fluxu. postq. dñs Jacobus
morte obisset ad institut. novu. abbe. p. l. o. c. e.
p. r. a. e. n. m. a. t. u. r. a. t. u. e. s. t. e. t. a. m. e. r. p. t. o. d. n. s. v. i. s. t. a.
t. o. r. e. h. e. r. m. a. n. o. A. b. b. e. i. n. E. b. e. r. a. e. l. e. c. t. u. s. q. I. u. x. t. a. a. d. i. s.
m. o. d. u. p. r. e. l. e. b. r. a. t. a. d. n. s. G. o. d. e. h. a. r. d. q. e. x. c. o. n. g. r. e. g. a. t. i. o. n. e.

Sexcentis Rat. libris impignorauit, Quod tandem sub abbate Symone sub grauibus expensis et laboribus ad ecclesiam nostram rediit. Eiusce generis mihi plurima occurrerent scribenda, sed calamum ab his restringendum censeo, Quapropter etiam plane subdubito an iste abbas Iacobus inter bene meritos nostros computandus sit praelatos an ne. Si tamen singula aequa libra trutinabimus, temporis puta conditionem, praecedentium etiam debitorum et vsurarum afflictionem forte non est admodum vituperandus Iste dominus Iacobus non inuilem priuilegiorum ecclesie nostrae a baio-ariae ducibus concessorum, confirmationem a principe Henrico consecutus est. Anno 1429. Sub ipso etiam nobilis oratorii superior tabulatura cum quibusdam etiam aliis aedificiis instaurata est. Circa illos etiam annos per Martinum quintum pontificem maximum et imperatorem Sigismundum secundario grandis exer-

"quo"

citus in Boemos ductus est, sub " multi christiani principes et episcopi fuere. Ferturque numerus equitum quadraginta millia excessisse peditum tamen minor numerus fuit. Sed nostri antequam hostis vires experti fuissent, pauore correpti turpique fuga elapsi sunt Hostisque maxima praeda potitus teutones per syluam etiam vbi non erat facilis exitus cum magna fiducia insecutus est. Tenuit dominus Iacobus ecclesiae nostrae per nouem annos pastorem curam, et parca secante telam pridie kalendas martias, Huic saeculo valefecit Sub dominice incarnationis anno trigesimo primo post quater decies centesimum. Sepultus etiam nobiscum communi abbatum sepultura marmoreo tamen destitutus monumento. Modico de hinc De abbate Godehardo Capitulum XLIII interposito temporis fluxu, postquam dominus Iacobus mortem obiisset ad institutionem noui abbatis Alderspacensis maturatum est. Et accersito domino visitatore Hermanno Abbate in Ebera, electioneque iuxta ordinis modum percelebrata, dominus Godehardus ex congregatione

mea in huius ecclesie pastorem assumptus & ordinatus est
 priusque & satis doctus fuit si aliunde sese res eius sperare
 habuissent. Quippe ut cetera assolet non admodum diu
 placentia et corporis sospitate sit gavisus est. Malam etenim
 valetudinem & idem contagiosa morabilem lepra videlicet
 statim sub regimine suo incidit quae ipsum abhominabile
 & dispensationi creditae indignum reddidit. Sed quod sinistra
 fortunae semper obviti poterit. Aut quod inexorabilis fati casus
 evitare queat. Perfecto vero sub sole. Non potuerunt hoc
 potentissimi imperatores totiusque orbis expugnatores. Audi
 quid sacra scriptura de sceleratissimo atque superbissimo illo tyranno
 antiocho comendat. Nam cum esset paulo antea felicissimus
 et sese sidera caeli contingere et fluctibus maris impare atque
 etiam motum carumina in statera appendere arbitrabatur. huius
 militatus a deo atque insanabili viscerum vulnere percussus
 scaturientibus ex se verminibus ita contumuit ut nec ipse feto-
 re suum ferre posset et ita in montibus insere exierunt. Ido.
 Mach. 9. Quid de alexandro quoluimus qui & brevi duarum
 sui tempe totam asiam reliquasque orbis partes sibi subegit. leui
 in fato correptus occubuit. Quid de pompeio magno
 is iuxta orosum viginti duorum regum victor gloriosus saepiusque
 in urbem triumphali cum inuictis. Jam senex tanta la-
 borant infirmitate ut sub vasto terrarum orbe non haberet
 tutum manendi locum. De quo Lucanus in octavo pharsalicae
 Cato iam pulsus ab orbe. Postquam ulla manet rex fidi-
 cia, querit. Cum qua gente cadat. Constantinus etiam
 magnus & si alias fortunatissimus princeps. luxido tamen
 infectis morbo sinistros fati casus sufferere coegit. Ipse
 in a Sylvestro ipse in spem cedentem sanitati redditus est
 Dis scriptura his rebus refertissima est. Quare ne frustra
 Inualuimus pluma. ad godelhardum meum redeo. Ipse vir plene

Fil leprosus

Nemo contra
sinistram fortunam

Nec Antiochus

Alexander

Pompeius Magnus

Constantinus Magnus

nostra in huius ecclesiae pastorem assumptus et ordinatus est
Vir probus et satis doctor fuit si aliunde res eius prospere
habuissent. Quippe vt communiter assolet, non admodum diu
praelatione et corporis sospitate simul gauisus est. Malam etenim
valetudinem et quidem contagiosam incurabilemque, lepram videlicet
statim sub regimine suo incidit, quae ipsum abhominabilem
et dispensationi creditae indignum reddidit. Sed quis sinistrae
fortunaе semper obniti poterit? Aut quis inexorabili fati casus
euitare queat? Profecto nemo sub sole. Non potuerunt hoc
potentissimi imperatores, totiusque orbis expugnatores. Audi
quid sacra scriptura de scelestissimo atque superbissimo illo tyranno
antiocho commemoretur. Nam cum esset paulo ante foelicissimus
et sese sydera coeli contingere, et fluctibus maris imperare atque
etiam montium cacumina in statera appendere arbitraretur, humiliatus
a deo atque insanabili viscerum vulnere percussus
scaturientibus ex se vermibus ita computruit, vt nec ipse fetorem
suum ferre posset et ita in montibus misere expirauit, secundo
Mach. 9. Quid de Alexandro prouoluam? qui et breui dominatus
sui tempore totam asiam, reliquasque orbis partes sibi subegit, leui
tamen fato correptus occubuit? Quid de pompeio magno
Is iuxta Orosium viginti duorum regum victor gloriosus saepiusque
in urbem triumphali curru inuectus, iam senex tanta laborauit
infoelicitate, vt sub vasto terrarum orbe non haberet
tutum manendi locum. De quo Lucanus in octauo pharsaliarum
Toto iam pulsus ab orbe. Postquam nulla manet rerum fiducia,
quaerit, Cum qua gente cadat etc. Constantinus etiam magnus
et si alias fortunatissimus princeps, Lurido tamen infectus morbo
sinistros fati casus sufferre cogeatur. Ipse tamen a Syluestro,
papa in spem credentium sanitati restitutus est. Omnis scriptura
hisce rebus refertissima est Quare ne frustra inuoluam plurima,
ad godehardum nostrum redeo. Ipse vir probus

Post triennium cedit abbati digni sponte cessit postq̃ p̃ trānsm̃ eccl̃ie n̄re
præfuisse. Resignavit aut̃ in manus dñi Joannis

Ab. S. G. Com. Francig.
Galis. Ord.

Competens quæstio
Exemptio
Locq

Sepultura

Ecce cap.
28. libr.
Para lig. m.
v. 23.

Disidia Ducu 1491
Ludouici et Henrici

Ludouiciq̃ m̄neratq̃

Henrici auxiliares.

morbū & defectus suos aduerteret n̄lli cupies esse oneros
in Sancta cruce abbate. quālis tūc ordis commissary. Ne
aut̃ Inuānu laborasse atq̃ curasse sic cedens a quoq̃
astimaret̃ ip̃i de domo n̄ra competes p̃ p̄ter abbes
ordinata est. ^{pro. 18} modernū abbtis atq̃ conuentus cōp̄m̄i. ac
dente. Nam ab atq̃: ut decebat: chori laboribq̃ liber
factus. assignata etiā sibi sede quadā n̄p̄idūm Jacobū
constructa. Insup̃ ip̃i atq̃ seruitori condignū cū potiss̃
constitutū est alimētū. tū quatuor auers nūm̄s ip̃i an
imati porrigendis. q̃bus sua alig̃ting cōsolaret̃ infirmitate
Quot aut̃ denicq̃ sup̄uixerit āmo cōp̄m̄i nō habes fct̃
tande de medio eius finis in coemeterio fct̃m sepultū
q̃dem est. nō tū in illa planicie retro post chorū n̄m̄
sed a latere sacelli scti Joannis sub arboribq̃ fct̃m tamē
Ignorata hoc esset. qui arbitrat̃ p̄d. ut quēadmodū
In vita ab ip̃o ob morbi cōtagiū sc̄m̄ctus fuit. Ita quoq̃
post mortē diuersa ab eis sepultū cōmulari debuerit.
Baronius etiā dices sub illis ānis nōn̄ h̄l mutuo disside
bat. Nup̃ et̃m in concilio Constantien dñi circa festū Scti
Galli Ludouicus ex Ingelstadio. ad hospitium p̄m̄ ex coenobio
Augustinen rediret. essetq̃ in itinere. Henricus ex lands
bura ip̃m̄ obseruabat. atq̃ sacro gladio occisus mox
grauē vulnus ip̃i Ludouico inflixit & actū fugā
Henricus accepit. Quē ad cesare mādātū plures m̄
seuti. om̄i tū ip̃e manns enapt. Act̃ 1417. Reuersi du
ces in patria. bella suscipiūt fuerūtq̃ auxilio dñi ex
Landsbura. Joannes dux Munichien tū filijs Henrico
& Guillelmo. et ep̃i nōn̄thi Gieg Henricus Ludouico
ueret quasdam oppida q̃ abegit. Mesno qua occasione

morbum et defectus suos animaduertens, nulli cupiens esse onerosus
abbatiali dignitate sponte cessit postquam per triennium ecclesiae nostrae
praefuisset, Resignauit autem in manus domini Ioannis
in Sancta cruce abbatis generalis tunc ordinis commissarii. Ne
autem in vanum laborasse atque cucurrisse sic cedens a quoquam
aestimaretur, ipsi de domo nostra competens per patres abbates

"provisio"

ordinata est " moderni abbatis atque conuentus consensu acce-
dente. Nam ab omnibus: ut decebat: chori laboribus liber

"per"

factus, assignata etiam sibi aede quadam nuper " dominum Iacobum
constructa. Insuper ipsi atque seruitori condignum cibi potusque
constitutum est alimentum, cum quatuor aureis nummis ipsi an-
nuatim porrigendis, quibus suam aliquatenus consolaretur infirmitatem
Quot autem deinceps superuixerit annis compertum non habeo. Factus
tandem de medio eius funus in coemeterio fratrum sepultum
quidem est, non tamen in illa planicie retro post chorum nostrum
sed a latere sacelli santi Joannis sub arboribus. Fratrum tamen
ignorantia hoc effecit, qui arbitrati sunt, vt quemadmodum
in vita ab ipsis ob morbi contagionem seiunctus fuit Ita quoque
post mortem diuersis ab eis sepultura contumulari debuerit.
Baioariae etiam duces sub illis annis nonnihil mutuo disside-
bant. Nuper etenim in concilio Constantiensi dum circa festum Sancti
Galli Ludouicus ex Ingelstadio ad hospicium suum ex coenobio
Augustinensi rediret, essetque in itinere, Henricus ex lands-
huta, ipsum obseruabat, atque stricto gladio occurrens mox
graue vulnus ipsi Ludouico inflixit et actutum fugam
Henricus arripuit. Quem ad caesaris mandatum plures in-
secuti, omnium tamen ipse manus euasit Actum 1417. Reuersi du-
ces in patriam, bella suscipiunt Fueruntque auxilio, duci ex
Landshuta. Ioannes dux Munichiensis cum filiis Ernesto
et Guilhelmo, et episopi nonnulli. Sicque Henricus Ludouico
arces quasdam oppidaque abegit. Nescio, qua occasione

Ludovicus dux Struma & gybbo deformis impia etiam tan
senem prem lodovici bella suscepit. Missi forsan ppter ma-
rie libertatem qua pater de adulterio suspectam habens carce-
ri tradidit. Quod filius vindicare cupiens prem apto mark
insequit^r atq; oppidu Neuburgum in qd sese p fugus perior
recepit aliquandiu obsedit. Tandem maximo adhibite
oppidu impugnat^r et in caput. Sic q; filius prem tunc
hendit & in vincula comiecit. Sed super ultio tanti scelus
petentib; filius premis pateris am in sua sententia transi-
set felix receptus male perit Anno 1445. Postea Albertus
Brandenburg Archiepiscopus Ludovicum seniore armis pparis
captum pnu in Anspach duxit qui in vincula sue ap-
punitatis redime oio remissabat. Quae tande Henricus
dux ex Landshuta triginta duob; millib; florenoz absoluit
factusq; est in pstate Henrici Ludovicus ductus in Burd
hansu sub custodia tenebat^r ubi pno pponere tempora
sine sacramentoz pmissioe mortuus est et in Rexten
haslach sepultus. Sic q; Ingelstadu in suis limitibus Hen-
rico cessit. Henricus tamen etia ante mortem Ludovici
oppida pexo tentare cepit. longa q; obsidio an Bifrediga
patavit. An 1447. Ernestus dux Brunsvig ex uxore
re Elisabetha de mediolano. Atbtu pperunt. qui dictus
est pino. homo fucido venatori dedit & singulaz mus-
res amatoz. Hic apud Straubunga p dte puella balnei
custode amabat. Ita ut in ptem matrimonij pisset
Quod pater grandis feres armata manu oppidu intravit
rem ulturus. Mox q; puella apprehensa quae nuce fuit
pulchritudo. vincta post tergum matris in lystem
pripit dedit. Albertus sup amica consolatus ex uxore tade
Anna de prunsping Joanne Ernesti Sigismundi Atbtu
Christoforu Atbtu Wolfgango & tres filios pperunt

Ludovicus Patrem
impugnat

in Neuburg

eum caput et cap-
tivat

male pif An. 1445.
Albertus Brandenburg
q; caput Henrici
Ludovicum

Henricus redimit eum
32000 f.
Ducit eum in Burd
hansu.
Mortuus in Rexten
haslach sepultus

Sigismundus Henricus
offdet 1447

Albertus dux amat
balnei puella in Stra-
ubunga.

Ab Ernesto Patre
Ducis puella ags pif.

Albertus ples
ex Anna d Brunsvig
Sigismundus.

2

Ludouicus dux struma et gybbo deformis impia etiam contra senem patrem Lodouicum bella suscepit, Nisi forsitan propter matrem Lubricam quam pater de adulterio suspectam habens carceri tradidit. Quod filius vindicare cupiens patrem aperto Marte insequitur, atque oppidum Neuburgum (quod sese profugus senior receperat) aliquamdiu obsedit. Tandem machinis adhibitis oppidum impugnatur et vi capitur. Sicque filius patrem comprehendit et in vincula coniecit. Sed superis vitium tanti sceleris petentibus, filius priusquam patris animum in suam sententiam traxisset, febre correptus male periit anno 1445. Postea Albertus Brandenburgensis Marchio Ludouicum seniore armis superans captum secum in Anspach duxit, qui tamen vincula suae captivitatis redimere omnino recusabat. Quae tandem Henricus dux ex Landshuta triginta duobus millibus florenorum absoluit. Factusque est in potestate Henrici Ludouicus, ductus in Burckhausen sub custodia tenebatur, ubi paruo supervivens tempore sine sacramentorum praemunitione mortuus est et in Reytenhaslach sepultus. Sicque Ingelstadium cum suis limitibus Henrico cessit. Henricus tamen etiam ante mortem Ludouici oppida ferro tentare coepit. Longamque obsidionem ante Scherdingam patrauit. Actum 1447. Ernestus dux Munichiensis ex uxore helysabeta, de mediolano, Albertum progenuit, qui dictus est pius, Homo iucundus venationi deditus et singularis musices amator. Hic apud Straubingam perdidit puellam balnei

"eam"

custodem amabat. Ita ut in spem matrimonii "suscepisset. Quod pater grauiter ferrens armata manu oppidum intrauit rem viturus. Moxque puellam apprehendens, quae mirae fuit pulchritudinis, vinctis post tergum manibus in hystrum praecipitem dedit. Albertus super amica consolatus ex uxore tandem Anna de praunswig Ioannem Ernestum, Sigismundum, Albertum Christoferum Albertum Bolfgangum et tres filias progenuit.

Nunc de nra godehardi successore de ab. Joanne
 agendum est fuit aut. h. dno Joannes **Ab.**
 in cella pncipid pfectus no qd ut arbitror a
 rebus electis sed potius intrusus. Vixit ante em
 rangi quali ordio commissario dno Joanne in oia rebus ab.
 bati et assistentibus dno Nicholao de cella angloz dno
 ma de cella pncipid et Joanne de cella dei abbatibz factaqz
 sup meorati dno Godehardi resignatioe ad nova electio
 maturati est et du fecit aliquantulu forte nra eligendo
 demassent. Iste dno Joannes abbas de cella pncipid ra
 pellamus in mediu vocatus in huius domus abbatz decla
 ratus et confirmatus est. Ad regestm quartu sup millesim
 quadringentisim nrae salutis annu pridie nonas maij
 et ita praeter opinioem omz coenobio nro de extraneo nro
 posu est. Sed an haec sit lex dmi et via regia qua iusta
 arduo negotio mcedendu sit. alij iudicent. Ex fine m
 actiois pleniqz quale fuerit pncipiu ppendit. Quod et de
 illo abate Joanne e qui no longe post decessus est. Iliquet
 qui nra forsthan p ostiu no intrasset. sed aliunde. pdeo et
 pastor in fine vspz no pduxerunt. Sed in hac mlti tpa f
 mulpanda vident. Deperuerat quippe ille religiosus vigor
 atqz aiaiu zelus apud ordio patres. Tu etenim nup abba
 tes vite merito. atqz mox integritate insignes monasterio
 pferrent. sub quoz pudentia ecclesie in utraqz statu m
 plabant. tam passim etia tales subordinant qui nec p
 nec alijs a pesse et pdesse norut. qn potius ad nutu
 la sumentes imperio imperia supaddunt. Sed vna dili
 gent. Illud bssim pncipi Bernardi tantu quod ad
 Eugeniu papa modulatus est tales plati aduerteret
 Non stauosa inqt res est gradus sumus et ang infim
 sedes pma et vita ima. lingua magniloqua et mag

Interdicti d. Jo. Capel
 Lang et Cella Principis
 1434. Maij. 6.

An bene?

Interdicti vigoris reli
 gionis et aiaiu zelus.

Subordinatio sit malum
 abbatu.

Quid. S. Bernardi?

Nunc de nostri godehardi successore De abbate Ioanne
agendum est. Fuit autem is dominus Joannes Capitulum XLV
in cellapricipum professus, non quidem ut arbiter a
fratribus electus sed potius intrusus. Visitante enim
tanquam generali ordinis commissario domino Ioanne In Sancta cruce ab-
bate, et assistentibus domino Nicholao de cella angelorum Tho-
ma de cellapricipum et Ioanne de celladei abbatibus factaque
supra memorati domini Godehardi resignatione, ad nouam electionem
maturatum est Et dum fratres aliquantulum forte inter eligendum
deuiassent, iste dominus Ioannes, abbas de cellapricipum ca-
pellanus, in medium vocatus, in huius domus abbatem decla-
ratus et confirmatus est Ad trigesimum quartum supra millesimum
quadrigentesimum nostrae salutis annum pridie nonas mai
Et ita praeter opinionem omnium coenobio nostro de extraneo viro
provisum est. Sed an haec sit lex domini et via regia qua in tam
arduo negotio incedendum sit, alii iudicent. Ex fine tamen
actionis plerumque quale fuerit principium perpenditur Quod et de
illo abbate Ioanne (qui non longe post deiectus est.) liquet
Qui cum forsitan per ostium non intrasset, sed aliunde, ideo etiam
pastor in finem vsque non perdurauit Sed inter haec mihi tempora
inculpanda videntur. Deperierat quippe ille religionis vigor
atque animarum zelus apud ordinis patres. Cum etenim nuper abba-
tes vitae merito, atque morum integritate insignes monasteriis
praeficerentur, sub quorum praesidentia ecclesiae in vtroque statu am-
pliabantur, iam passim etiam tales subordinantur qui nec sibi
nec aliis et praeesse et prodesse norunt, qui potius ad nutum
lasciuientes miseris miseriam superaddunt Sed vtinam dili-
genter Illud beatissimi patris nostri Bernardi canticum quod ad
Eugenium papam modulatus est tales praelati aduerterent
Monstrosa inquit res est gradus summus et animus infimus
sedes prima et vita ima, lingua magniloqua et manus

orosa, sermo intus et factus intus, vultus gravis et adq
 levis, ingenio auctoritas et mutans stabilitas. Hec ille, p[ro]f[er]o Attendant P[ro]f[er]i
 si dignitate sua p[ro]p[ri]a attendere, nisi tanta p[er]mittit in ip[s]is
 honestate sanctilla repulsa sit, sese plus solito a leui & Indig-
 na actioe p[er]seuerarent. Veru[m] de hoc satis p[er] q[uod] Erat aut Pauca fr[atr]es hic.
 tunc exiguis in mon[ast]erio n[ost]ro f[er]m[us] numerus et forte no[n] est
 inter eos satis tamens rectus qui cura albatate suscepiss[et]
 quapp[er] extraneu[m] admittere co[n]gebant[ur]. Ob hanc eti[am] p[ro]p[ri]a
 paucitatem, vigilia atq[ue] cetera quaedam horae canonic[ae] apud
 nos orando p[er]ficiant[ur]. Unde & p[er] p[ro]p[ri]a det[er]m[in]at[ur] visitatore[m]
 tunc ordinatu[m] est, si quando co[n]uentus denariu[m] ascenderet Decem canant horas
 nu[m]m, cantando vigiliis, reliquisq[ue] horas p[er]solueret. Sin mi-
 nor esset f[er]m[us] numerus orando sat[is] faceret. Si n[on] creant.
 taberna, quae tunc intra monasterii claustra locu[m] ocupa-
 bat, iussa est de foris edificari, ne intueres intrandi clau-
 stra haberet occasio[n]e. Hanc sancta & laudabil[is] co[n]stitutio
 quae & intra apud nos iuxta ordi[n]e institutu[m] in multos
 annos illibata, est custodita. Vtina & in futu[r]u[m] ea diligenter Damosa familiaritas cu[m] mulierib[us].
 conseruet[ur]. Nam q[ua]ntu[m] sanctae religionis studi[u]m ex frequen-
 tiu[m] accessu p[er]turbet[ur] & dehonestetur notissim[us] est. De
 qua re Sulpicius in dialogo suo b[eat]i viri Martini ita
 dixisse co[m]m[em]orat. Agite v[ost]roru[m] castra no[n] adeat, nec mi-
 liti separata co[n]stat. p[ro]ul femina in suo dege[n]t tabernaculo
 sit remota. Contemp[n]ibile eni[m] reddit exereitu[m] si v[ost]ro co-
 hortib[us] turba foeminea misceat[ur]. Iste d[omi]n[u]s p[ro]p[ri]os pos-
 sessiones suas in cella transiit. Georgio Muzhamee
 atq[ue] eius germano q[uod] vili pecunia ad ip[s]oru[m] vitas infodauit
 P[ro]p[ri]e dem[um] cu[m] d[omi]no Andrea gruber p[ro]p[ri]o In p[ro]p[ri]as et
 eius hereditib[us] atq[ue] eti[am] cu[m] catarina Buntzingerin ex
 Wilshouen, pro rectis p[ro]p[ri]is et v[ost]raru[m] restitutione iudic[is],
 alio conueniunt, necno[n] et p[er] hac re a co[n]silio basilien[si]

Decem canant horas

Si n[on] creant.

Vinaria et taberna
de foris edificanda.Damosa familiaritas
cu[m] mulierib[us].Posse nos in cella
transire. Geom[et]ria
vili pecunia.Eig[en]t[um] iudicialis con-
certatio.

ociosa, sermo multus et fructus nullus, vultus grauis et actus leuis, ingens auctoritas et mutans stabilitas. Hęc ille profecto si dignitatem suam praepositi attenderent, nisi nulla penitus in ipsis honestatis scintilla sepulta sit, sese plus solito a leui et indigna actione praeseruarent. Verum de hoc satis superque. Erat autem tunc exiguus in monasterio nostro fratrum numerus et forte non est inter eos satis Idoneus repertus qui curam abbatialem suscepisset quapropter extraneum admittere cogeatur? Ob hanc etiam personarum paucitatem vigiliae atque caeterae quaedam horae canonicae apud nos orando perficiebantur? Vnde et per supradictum visitatorem tunc ordinatum est, si quando conuentus denarium ascenderet numerum, cantando vigiliis, reliquasque horas persoluerent. Sin minor esset fratrum numerus orando satis facerent. Vinaria etiam taberna, quae tunc intra monasterii claustra locum occupabat, iussa est deforis aedificari, ne mulieres intrandi claustra haberent occasionem. Sane sancta et laudabilis constitutio quae et interim apud nos iuxta ordinis institutum in multos annos illibata est custodita, vtinam et in futurum ea diligentia conseruetur? Nam, quantum sanctae religionis studium ex frequenti mulierum accessu perturbetur et dehonestetur notissimum est. De

c 14

qua re Sulpicius in dialogo suo beatum virum Martinum ita dixisse se commemorat: Mulier virorum castra non adeat, acies militum separata consistat, procul femina in suo degens tabernaculo sit remota. Contemptibilem enim reddit exercitum si virorum cohortibus turba faeminea misceatur? Iste dominus Ioannes possessiones nostras in cella trans oenum Georgio Murhamer atque eius germano pro vili pecunia ad ipsorum vitas infoediauit. Ipse denique cum domino Andrea gruber plebano in pirrenpach, et eius heredibus atque etiam cum catarina Guntzingerin ex Vilshouen, pro certis praediis et vsurarum restitutione iudicialiter concertauit, nec non et super hac re a concilio basiliensi

1435 impetratum
mandatum.
In octavo Anno Regiminis
non bene meritis rediens
est ad sua.

Defectio Minyoni ad
80 annos.

Reparatio eius.

D. Jo. Pliet ex hof.
Minyoni nat.
1442. Janu. 14.

eligitur Ab. XIX.

suus p. Cremlia curia
fuerat.

Infulat reparationi.

Rediit cong.

Curia haberna.

mandatum impetravit Anno 1435 Praesent autem iste d. Jo. Joannes
nobis nro p. me octo annos et n. In regimine suo etiam no
soli no p.asseret sed maiorem modum etiam deferret dignita
te esset reuerens Inen unde venerat locum huius dies suos
conclupit extremos De 19 abbe to. pluet et plvi

Octoginta tam effluxerat annis ex quo Alderipian
curia se inclinare coeperat et usque etiam in hunc
tempus absque intermissione sub magna re et Inopia
laboravit Et quoniam Interca plerique pbi et saga
res ei fuissent plati p. tempus in conditio debitorum aggra
uatio ad priorem illu statu reduci neglat Sub regimine
aut abbatis nri diminutionem aliquantulum caput exage coepit
atque ad meliorem sese p. tendere fortunam Et paucis tande mte
rectis annis ad pristinum vigorem et fortiter etiam ad melio
rem abbatu diligentia prudentiaq. reparata est. Huius aut
reparationis d. Joannes cognomento pluet ex hof. natu oru
d. Jo. inu. fecit. Hic nra annu d. Jo. quadragesim. Idm sup
millesim. quadragesim. In die factus In p. nro ex nra
etetus est congregatio p. dente d. Jo. h. nro. Abbe. h. nro.
Hic satis sagax fuit no adeo p. ueta etatis. magis fam
dus qui de nra nra apud Cremlia p. sor fuerat. Hic
postquam pulue abbatiale consendit. toto mte. romanie
se terrenis negotijs accommodavit et p. ma q. da diligentia
pro domus nra reparatione insidavit. p. quoniam itaq. re
fortuna nactus creditorib. satisfacere coepit plerisque censibus
tamdem Inpignoratios redemit. et collu ab usuraq. Ingo
p. xente tentavit. Ex quistam etiam vmaria taberna nra
nra habuisse fert. totq. vma quotannis vendidit ut de
lucro vmaris excoleret atq. conventui de vno p. bendaly
p. videret. Cuius aut ex vicinis oppidis stomaohari cape
runt et de abbate negono illustrepto d. Jo. h. nro. congl.

mandatum impetrauit Anno 1435. Praefuit autem iste dominus Ioannes coenobio nostro ferme octo annis et cum in regimine suo etiam non solum non profecisset, sed maiorem in modum etiam defecisset, dignitati cessit reuersus in eum, vnde venerat locum Ibique dies suos conclusit extremos. De 19 abbate Joanne pluetl Capitulum XLVI Octoginta Iam effluxerant anni, ex quo Alderspacensis ecclesia se inclinare coeperat et vsque etiam in haec tempora absque intermissione sub magna rerum inopia laborauit. Et quatenus Interea plerique probi et sagaces ei fuissent praelati, propter temporum tamen conditionem debitorumque aggrauationem ad priorem illum statum reduci nequibat. Sub regimine autem abbatis nostri decimi noni aliquantulum caput erigere coepit atque ad meliorem sese protendere fortunam. Et paucis tandem interiectis annis ad pristinum vigorem et forsitan etiam ad meliorem abbatum diligentia prudentiaque reparata est. Huic autem reparationi dominus Ioannes cognomento plüetl ex hofkirchen oriundus initium fecit. Hic circa annum domini quadragesimum secundum supra millesimum quadringentessimum In die foelicis in pincis ex nostra electus est congregatione, praesidente domino Henrico Abbate Eberacenci. Vir satis sagax fuit, non adeo prouectae aetatis, minusque facundus, qui et curiae nostrae apud Crembsam provisor fuerat. Ipse postquam culmen abbatiale conscendit, toto mentis conamine se terrenis negociis accommodauit et summa quadam diligentia pro domus nostrae reparatione insudauit. Pinquiores itaque rerum fortunam nactus creditoribus satisfacere coepit plerosque census iam pridem impignoratos redemit, et collum ab vsurarum iugo excutere tentauit. Exquisitam etiam vinariae tabernae nostrae curam habuisse fertur totque vina quotannis vendidit vt de lucro vineas excoleret atque conuentui de vino praebendali provideret. Ciues autem ex vicinis oppidis stomachari coeperunt et de abbatis negocio Illustrissimo duci Henrico conquesti

sunt. Abbas autem querelis responsurus per principem asscitus est et cur ciuibus suis adeo molestus foret, atque mercantiis instaret increpatus. Quaerenti tamen principi quomodo sese res haberet, Abbas respondit: Quoniam inclyte princeps coenobium nostrum admodum desolatum est, ut ipsi mea opera ne omnino deficiat, subueniatur necesse sit. Ciues autem magnificentiae tuae a laboribus prohibeo minime eorumque vinarias tabernas ingredi impedio neminem. Mihi autem hic mos est vt minori aere vina nostra vendam sicque potantium nobis copiam facio. Quod et si ipsi tui ciues factitarent, profecti pari mecum a nauigarent. Princeps autem, vt vir sagacissimus erat, ut ista percepit. Vade inquit abba, probe facis, Vtere fortuna tua nec quis tibi in hac re aduersabitur vnquam. Iste noster abbas in aedificiis nostris nonnihil instaurauit. Nempe ex vtroque latere oratorium nostrum testudine opere concamerauit, Armentariam nostram in Stras vndique per gyrum muro cinxit Atque alia Ibidem aedificia laudabiliter erexit. Qualem autem nostrae domus statum post se reliquerat, paucis hic inserere volui, vt et posterius ipsius sequentiumque abbatum diligentiam agnoscant. Siquidem percipiebat coenobium nostrum in censu annuo atque aliis prouentibus vndecumque circiter mille septingentas vienensium nummorum libras. Pro vsuris tamen et vitalicio iure quotannis centum et viginti quinque dictae monetae libras facile erogabat. Denique certis creditoribus et familiaribus domus nostra quadringentos vigintique quatuor libras debebat. Pro praediis et possessionibus nostris impignoratis quater mille centum et triginta septem viennensium nummorum libras obligabatur. Insuper in promptuariis nostris ecclesia nostra possidebat annonam competentem Siliginis videlicet 86 schaphias Tritici 48. Ordei 4 Auenę vero 67. In animalibus etiam non mediocrem habebat substantiam. Nam porcos pascales 120. et septem saginatos, Vaccas 57 Vitulos 51. Oues et agnos 60. Equos equitatu aptos quatuor pro quadrigis 16.

Equarū Pallorū. Vini.
Preciosa suppellectilis.

Poculorū.

Echleasiorū.

1448.

Adhuc aucta.

Erat in Ecclesia
Basilien.

Retinet Pontificalia

1444

Sumptibus cuius Patavien
sis conuictio iudicialit

Ita illi
prop. Ja vulgare ē
d. h. m.

equas et pullos arat 40. Vasa vini siue ternarios decem.
De alia vō proprio suppellectili puta iocalibus & vasis argen-
teis possidebat tūc etiā Aldersparcū vna reuā argentā ma-
iore et duas minores. Brachyū vnu Inauratū. duo vasa
argēta q̄ mōstratilia vantar. Scti bapti capitelū. Turibu-
lū argentū. duas ampullas. Mitra vna pontificale cū ba-
cto pastoralis et nouē anulos quoz vnus aureus est cū ge-
ma topazion. pectorale vnu. calices decē & septē De poculis vō
cyphū serpentinu. cū streuiois ad modū cyphi argēto fa-
brefctū. vnu cyphū argentū deauratū sex ligneos argēto
ornatos. ponla argēta q̄ vulgo p̄caria dīcūt nouē. phialas
sex. coclearia argēta sex. lignea cū argētis manibys 35
Ad hūc ista 1448 p̄ manibz erat. quā p̄ hac nra supelle-
ctili quā de demēta om̄ largitoz nō possideg. compaueris
plane agnosco q̄ntū eā subsequētes abbates auxerūt. **Plun**
Similiter etiā quā fste De concilio Basilien
vna bilis p̄d ecclie nre sua diligentia impetravit
nō sūt p̄termittenda. Ipe In concilio Basilien
constitutus. hac nob̄ p̄rogatiua obtinuit vt Abbas
Aldersparcū mitra amulo ceterisq̄ pontificiū Insignis vti
possit. Sacrasq̄ vestes et Sindones q̄ monasterij nri vti bñ
dīcē atq̄ In ecclis nris et monasterijs subiectis post missas
sollemnia. sollemne etiā lūdūmz clargiri. Ad 1444 impetra-
uit aut̄ fāndictam sub alienis expensis grām. Quendam
em̄ tūc patavien vōltit cognoscitū qui ecclia nra Indebi-
te vexauerat et vixis nō parū molestauerat. In mēorato
concilio iudicialit cōuict. qui & abbat in expensis et dānis
illatis adiudicatus est. de q̄bus dñs Joannes ecclia nra In fu-
lam p̄miserit. fste ista mitrarū f̄stinitas apud abbates adeo
jam vulgaris vt & ille qui sub bacto suo vix q̄tuor habet
monachos etiā Insignis pontificalibz vti velit. Deror q̄dem

equas et pullos circiter 40. Vasa vini siue ternarios decem.

De alia vero preciosiori suppellectili puta iocalibus et vasis argenteis possidebat tunc ecclesia Alderspacensis vnam crucem argenteam maiorem et duas minores. Brachium vnum inauratum, duo vasa argentea quae monstralia vocitant. Sancti baptiste capitellum. Turibulum argenteum, duas ampullas, Mitram vnam pontificalem cum baculo pastorali et nouem annulos, quorum vnus aureus est cum gemma topazion, pectorale vnum, calices decem et septem. De poculis vero cyphum serpentinum, ouum scrutionis ad modum cyphi argento fabricatum, vnum cyphum argenteum deauratum, sex ligneos argento ornatas, pocula argentea, quae vulgo picaria dicuntur nouem, phialas sex, coclearia argentea sex, lignea cum argentiis manubiis 35.

Ad annum ista 1448 prae manibus erant, quae si hac nostra suppellectili, quam de clementia omnium largitoris modo possidemus, comparaueris plane agnosces quantum eam subsequentes abbates auxerint. Capitulum XLVII Priuilegia etiam quae iste De concilio Basiliensi venerabilis pater ecclesiae nostrae sua diligentia impetrauit non sunt praetermittenda. Ipse in concilio Basiliensi constitutus, hanc nobis praerogatiuam obtinuit vt Abbas Alderspacensis, mitra annulo caeterisque pontificum insigniis vti possit, Sacrasque vestes et Sindones pro monasterii nostri vsu benedicere atque in ecclesiis nostris et monasteriis subiectis post missarum sollemnia, sollemnie etiam benedictionem elargiri. Actum 1444. Impetrauit autem Iamdictam sub alienis expensis gratiam Quendam enim ciuem patauensem vökel cognominatum qui ecclesiam nostram indebitate vexauerat et vsuris non parum molestauerat in memorato concilio iudicialiter conuicit, qui et abbati in expensis et damnis illatis adiudicatus est, de quibus dominus Ioannes ecclesiae nostrae infulam promeruit. Est ista mitrarum festiuitas apud abbates adeo iam vulgaris vt et ille qui sub baculo suo vix quatuor habet monachos etiam insigniis pontificalibus vti velit. Decor quidem

et ornatus est sed absq[ue] utilitate et qui monasterijs et p[re]latis Non sine damno,
 humilitat[em] plurim[um] aduersat[ur]. Interca quippe plus solito nouis Apud Principem
 exactio[n]ib[us] aggrauant[ur], tam ab ep[iscop]o q[uam] p[ri]ncip[ali] abbates. Quid po-
 tentiores ad[m] p[er]tin[et] de hoc p[re]latoz fastu. Iudicat p[er]spiciu[m] est
 quidod[um] indies aurib[us] p[ri]ncip[ali] sigillat. Abbas iste p[ro]po-
 situs est, p[ri]ncipis nom[ine] gerit, ep[iscop]ali honore insignitus
 p[ro]pens et diues, et his constitutib[us]q[ue] suggestio[n]ib[us] pessimis p[er]-
 suasionib[us] p[ri]ncip[ali] a[n]i[m]o in p[re]latos atq[ue] sacra loca instigare
 satagit. Inde fit ut p[ri]ncipem nouis exactio[n]is quera
 modus et diu[er]si subm[is]trabit octingentos abbas aureos
 n[um]mos qui prius nihil dederat aut vix centu[m]. Ordinariu[m].
 deniq[ue] qui ex alban[is] b[e]n[e]dictio[n]is m[un]erib[us] gratis impendere
 debuit, qui n[un]q[uam] ip[s]i sol[u]m baculu[m] obtulit pastore, p[ro]p[ter] ob-
 latos n[on] refutauit decem. Jam etia[m] th[ron]u[m] conferes ponti-
 ficalem extorquet centu[m]. S. Bernardus.
 Veru[m] quid sanctus Bernardus
 pauper et humilis abbas (q[ui] plus delectabat[ur] castit[ate] et s[er]u-
 lio qu[am] th[ron]o et amulo) in ep[iscop]o ad hericu[m] Senon[ensem]
 archiep[iscopu]m sentiat in hac p[ar]te audiamus. Aperte inq[ui]t, indicat
 q[uo]d p[re]latoz q[uo]d cogitent d[omi]ni m[un]do labore et p[ro]p[ri]o aptis adeptis
 p[ri]uilegijs p[er] ip[s]a p[ro]bi vendant insignia pontificalia, utentes
 et ip[s]i more p[ro]p[ri]o, mitra amulo et sandalijs. Sane si atten-
 dit[ur] reru[m] dignitas, h[uius] m[un]do abhorret p[ro]fessio b[e]n[e]dicti
 solis liquet conuenire p[ro]p[ri]o p[re]f[ati] esse desiderat q[uo]d vide-
 ri gestit. Quid si et nom[ine] eis conferre p[ri]uilegioz posset au-
 toritas? Quato putas auro redimeret[ur] ut appellaret[ur] p[ro]p[ri]o?
 Quo ista o[mn]i p[ro]p[ri]o? Vbi timor m[un]di, ubi rubor frontis?
 Quis unq[uam] p[re]latoz m[un]doz tale aliq[uo]d aut b[e]n[e]dictio docuit aut e[ss]e ligat
 ep[iscop]o? Quod eni[m] humilitate grad[us] n[on] v[er]o edisserit p[ro]p[ri]o dis-
 tinguit de p[ro]p[ri]o. In quo qu[er]it[ur] docet[ur] aut t[er]minet[ur] ut hoc
 fastu delectari m[un]doz, h[uius] q[ui] debet dignitas. Igitur b[e]n[e]dictus
 Itaq[ue] iste v[er]it[as] pater Abbas Joannes Industria sua grande

et ornatus est, sed absque vtilitate et qui monasteriis et praelatorum humilitati plurimum aduersatur. Interea quippe plus solito nouis exactionibus aggrauantur tam ab episcopo quam principe abbates. Quid potentiores secundum saeculum de hoc praelatorum fastu iudicent perspicuum est Quandoquidem in dies auribus principem sugillant Abbas iste pomposus est, principis nomen gerit, episcopali honore insignitus praepotens et diues, et his consimilibusque suggestionibus pessimi surrones principum animos in praelatos atque sacra loca inflammare satagunt. Inde fit, vt quamprimum nouus exactionis queratur modus, et duci subministrabit octingentos abbas aureos nummos, qui prius nihil dederat aut vix centum. Ordinarius denique qui et abbati benedictionis munus gratis impendere debuit, qui nuper ipsi solum baculum obtulit pastorem sponte oblatos non refutauit decem, iam etiam thiam conferens pontificalem extorquet centum. Verum quid sanctus Bernardus pauper et humilis abbas (quem plus delectabat rastrum et sarculus quam thyra et annulus .) in epistola ad henricum Senonensem archiepiscopum sentiat in hac parte audiamus: Aperte :inquit: iudicant quidam praelatorum quid cogitent dum multo labore et precio apostolicis adeptis priuilegiis per ipsa sibi vendicant insignia pontificalia, vtentes et ipsi more pontificum, mitra annulo et sandaliis. Sane, si attenditur rerum dignitas, hanc monachi abhorret professio Si ministerium solis liquet congruere pontificibus Profecto esse desyderant quod videri gestiunt. Quid si et nomen eius conferre priuilegiorum posset auctoritas? Quanto putas auro redimerent vt appellarentur pontifices? Quo ista o monachi? Vbi timor mentis, vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale aliquid aut verbo docuit aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus magister vere edisserit propriisque distinguit descriptionibus. In quo quaeso docetur aut continetur vt hoc factu delectari monachus, has quaerere debeat dignitates? Hec Bernardus Itaque iste venerabilis pater Abbas Ioannes industria sua grandem

Impetrat dispensationem de
usu carnis

Dieb. 1m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

In porta et valetudinaris.
Post 6. Annos. Martij. 50.
An. 1448. Obijt.

De Concilio Basiliensi.
An. 1434.

quidē honore ecclesie nre arripuit, sed qui ipi magis dāno
ut quā comodo. Insuper in pfato concilio dñs Joannes
placet sup esu carnis abstinere atq modis nris ex mōste
riu dñcho dispensatio impetravit ubi pñs et reglar
ribus in pñto nō habent et hoc dieb illis dñtaxat qd
pñm sacros canones licitū est carnisq vesti possit. Sed aut
iste vñabilis pater, dñs Joannes ecclesie nre pfuit Annis
et parū sup et aliquādiu in porta nra valetudinaris dem
buit et tandē decā mensis Agaxi. Anno post restituta
salute Apellesio quadragesimo ac qdragesimo octavo spirato
exalavit. Profecto de emā nra hñ meritis, quiq longe
amplioribq eā bñficijs accunatset si dñx illa Soror
quā Atropas vortat imaturos ipi vitæ dies nō senis
set. Verū quia vñtis atq Inexporabilis est, nemū
paratū nemū de crastina lux sermū reddit. Quod flatus
in gñto carnis, pulchre deplorat Quo pñs reus qd
nullus, dñs et aurus. Pulvis et umbra pñ. Quis sit
in adyuant hodierna crastina vitæ Tempa dy super?
Vix vero rebra de Basiliensi patre. **A**plum de eod
conventu mēto mndit, de ipō pauxilla qdem
verensere libet. Is sane Sigismundus Imperator
diligentia, fauēte et pñ difficultate Eugenio
maxio pontifice anno dñi 1434 coactus est. Quāvis alij ipm
maturus recepisse tradat. Ad quē etiā Joem de sua error.
bus rēpōsuri ntati pñ. Eugenio vñ n. 79 Sigismundus crepare
morte aduertisset. ipō pñs ecclesie reformationi pñ vacare
sed ad se deponendū inclinatos, soltemes oratores Basilea
destinavit. Inter quos Abbas scilicet cognōie panormitanus
erat. In conventu manuerū ut a mēptis desisteret. Et qz
ipī pontificia abesset autoritas, frustra interet. Quidōqde
Eugenius dudū ipm conlū Basiliensi nra annos dñi 1436

quidem honorem ecclesiae nostrae acquisiuit, sed qui ipsi magis damno sit quam commodo. Insuper in praefato concilio dominus Ioannes plūetl super esu carniū abbati atque monachis nostris extra monasterium directis dispensationem impetrauit vbi pisces et regularis cibus in prompto non habentur et hoc diebus illis dumtaxat quibus

.1445.

secundum sacros canones licitum est, carnibus vesci possunt Sex autem iste venerabilis pater, dominus Ioannes ecclesiae nostrae praefuit annis et parum supra et aliquamdiu in porta nostra valetudinarius decubunt et tandem decimam mensis Marci, Anno post restitutam salutem Millesimo quadringentesimo ac quadragesimo octauo spiritum exalauit. Profecto de ecclesia nostra bene meritus, quique longe amplioribus eam beneficiis cumulasset si dira illa Soror quam Attropon vocitant immaturos ipsi vitae dies non secuisset. Verum quia immitis atque inexorabilis est; nemini parcat, neminem de crastina luce securum reddit. Quod flaccus in quarto carminum, pulchre deplorat Quo pius aenas quomodo tullus, dirus et ancus? Puluis et vmbra sumus. Quis scit an adiiciant hodiernae crastina vitae Tempora dii superi? Quia vero crebra de Basiliensi patrum Capitulum XLVIII. conuentu mentio incidit, de ipso pauxilla quidem recensere libet. Is sane Sigismundi imperatoris diligentia, fauente et si cum difficultate Eugenio maximo pontifice anno domini 1434 coactus est, Quamuis alii ipsum maturius coepisse tradant. Ad quem etiam Boemi de suis erroribus responsuri citati sunt. Eugenius vero cum post Sigismundi caesaris mortem aduertisset, ipsos patres ecclesiae reformationi parum vacare sed ad se deponendum inclinatos, sollemnes oratores Basileam destinavit, Inter quos Abbas siculus cognomine panormitanus erat, Qui conuentum monuerint vt a coeptis desisterent. Et quia ipsi pontificia abesset autoritas, frustra niteretur? Quandoquidem Eugenius dudum ipsum concilium Basiliense circa annos domini 1436

ferrearia infulerat Sed hys pced nre intenti Eugeniū ad
Baplicū conuentū citare p̄p̄perat Quē nō comparante
publicis decretis abrogant et amedeū q̄ndā ex allobrogi
duce eremita factū et magnū p̄tatis tyttm adeptū In
p̄mū p̄tificem filice q̄ntū designant Sic q̄ iterū in
erā grande s̄sma exortū est. Eugeniū deī de ferrearia
conclū in florentinos Anno dñi 1439. infulit ubi cō
stantinopolitanus p̄archa cū Impatore orientali et mltis
geens. cōfluxerūt et In cōplices dies intra de fide rōna
cū latinis cōulerūt. Seq̄bat̄ aut̄ foelicem potissimū natio
germanica donec Eugeniū esset de medio factus et Mi
cholaus q̄ntus. Anno 1447 In romanū p̄tificē electus et
cō voto admissus Et cū foelix suā obiaz videt indices de
fide papatu renūciavit et se cū magna om̄ leticia p̄fita
erctia vna redijt quāobrem plerq̄ cōstitutō atq̄ cō
cessiō in Baplicū conuentū fitas p̄i vigoris cōstmanant
ab eo p̄p̄ti temp̄e q̄ndo conclū p̄dictū ab Eugenio soluti
est & In ferrearia traditū de quo Antonij pk 2. ty 3. c. 11.
p
Micholaus tū post hac Baplicū cōnly acta patentibz literis
ap̄bavit Anno 1449 dēno Et filij Anno dñi 1440. p̄cedēz
vraus t̄nesti dñis austrae filij cō voto r̄esare designatz
est & coronā germani regni apud r̄imū aq̄se suscepit
Qui nup̄ velūmā p̄texas p̄p̄p̄ obtinibz sacra m̄re idēptor
inuerat loca. Casar deuotus pacificus & p̄ oīa gl̄osus Ipse
Imp̄ate r̄ronā dñi s̄sma duraret am̄p̄ r̄emuit. Vnionē
vero reddita a Micholao q̄nto vna cū cōthorali Leonora regē
Lustanæ suæ aragoniæ filia cū maxia p̄tenitate eandē
nactus est. Ab initio cū Joennis. vna suā vero cū Agathia
Vngarorū rege bella gessit de q̄bus hystoricos reuolue Regna
uit ānis 53. vix modestissiq̄ q̄ mltis ānis vna nō gustauit
vltiō suæ vitæ āno alterū cruor r̄anco infectū serari fecit Obijt 1493

ferrariam transtulerat Sed his patres minime intenti Eugenium ad Basileensem conuentum citare praesumpserunt Quem non comparentem publicis decretis abrogarunt, et amedeum quondam ex allobrogum duce eremitam factum, et magnum sanctitatis tytulum adeptum in summum pontificem felicem quintum designarunt Sicque iterum in ecclesia grande scisma exortum est. Eugenius deinde de ferraria cilium in florentinos Anno domini 1439. transtulit, vbe constantinopolitanus patriarcha cum imperatore orientali et multis grecis, confluxerunt, et in complures dies multa de fide romana cum latinis contulerunt. Sequebatur autem foelicem potissimum natio germanica, donec Eugenius esset de medio factus et Nicholaus quintus Anno 1447 in romanum pontificem electus, et communi voto admissus. Et cum foelix suam oboedientiam videret in dies deficere papatui renunciauit et sic cum magna omnia leticia perfecta ecclesiae vnio rediit Quam ob rem plerique constitutiones atque concessionem in Basiliensi conuentu factas parui vigoris aestimant ab eo praesertim tempore quando concilium praedictum ab Eugenio solutum est et in ferrariam traductum, de quo Antoninus parte 2. ty 3 c 11. Nicholaus tamen post hac Basiliensis concilii acta patentibus literis approbavit Anno 1449 decimo kalendas iulii Anno domini 1440. fredericus tercius Ernesti ducis austriae filius communi voto caesar designatus est, et coronam germanici regni apud ciuitatem aquensem suscepit Qui nuper ierosolymam petierat piisque obtutibus sacrae redemptionis inviserat loca. Caesar deuotus pacificus et per omnia gloriosus. Ipse imperialem coronam, dum scisma duraret accipere rennuit. Vnione vero reddita a Nicholao quinto vna cum conthorali Lenora regis Lusitaniae siue arragoniae filia cum maxima sollemnitate eandem nactus est. Ab inicio cum Boemis, circa finem vero cum Mathia vngarorum rege bella gessit de quibus historicos reuolue. Regnavit annis 53. vir modestissimus qui multis annis vina non gustavit vltimo suae vitae anno alterum crus cancro infectum, secari fecit. Obiit 1493.

An. 1440 apud Mogunt
an. coepit et cunctis
Gro. f. h. n. s. sub. cunctis lib.
73

9
Sub isto phrederico, exaudendum librorum stamencis sue aeneis
formulis ars. apud Moguntia rhem. urbe. circa annos dñi
1440. enata est et pñm coepit. pñto diuini mñg et datu
optm a pñe luminis descedet. quo nec vñq vñq exco
tari poterat. In quo etia germā. omñ mñsē supare videt
quod nūc ad tantā etā subtilitatē excreuit. ut oia manu
alia longe pñlle videat. Debent germā ob hoc mñetū
ceteri ppli. laudes et grāz actos imortales. qui suopte inge
nio tantū mñdō derare peperere. Et ot boni autores totqz fi
dei christiane maximēta. in lucē hac arte pñerūt. que
aliqui pñerissent. sed & doctna adeo venalis. ut veros
& oedipus sit. qui inter tot lūm doctos nō euaserit. Nup
etia sub Micholao qñto (qui sua liberalitate et bñficientia
doctores quoslibet fouit). lūx grēce restituta fuit. quē sup
sexcentos annos in tenebris pñi. squaluerat et demū sub
mēdrato maxio pontifice splendore pñi adeptus sit. Mā mñ
nūc fuerūt pñi. vñqz Blondus hystor. Laurencius valla
Guaricus veronē. petrarcha. mñqz alij. q̄ egregie grēcā
calluerūt linguā. & pñma grēcōz oia latinitati reddiderūt
Nūc etia quo tot extant rēu linguaz p̄ alemāniā disce
rūt doctores. qui & pñblie docent. ut qui iam dictarū
linguā nescius sit. mñ doctos nō reputet. Comendāt
Insup et gloriantur germā de altero tormētō. Inuēto. quod
bombardarūqz a pñio nōiat. arte mñpñoria lege vetustā.
Quod nūc apud maximilianū cesare ita efficax est. ut ipsi pñ
nihil inexpugnabile reueat. De ab. 20. Joanne pluer

XX. Ab. d. Jo. Pluer
Franco 1448. Apr. 10.
Elect. l. m. Protes. in
Ebrach.
P. f. f. f.

Abus eorum Aldersparē nostrū. A. xlviii
accomodatos. ad vigesimū abbatē nūc regimē accē
ding pñbendū fuit aut ipē dñs Joannes pluer
quē francōe dixerūt coenabio mñp̄ dominū
henricū abbatē in Ebera sub anno dñi Mille pñq̄dingē

Sub isto phrederico, excudendorum librorum scanneis siue aeneis
formulis ars, apud Moguntiam rheni vrbem: circiter annos domini
1440. enata est et primum coepit: Profecto diuinum munus et datum
optimum a patre luminum descendens, quo ne vtilius vnquam excogi-
tari poterat, In quo etiam germani, omnes nationes superare videntur
Quod nunc ad tantam etiam subtilitatem excreuit, vt opera manu-
alia longe praecellere videatur. Debent germanis ob hoc inuentum
caeteri populi laudes et gratiarum actiones immortales, qui suoapte inge-
nio tantum mundo decorem peperere. Tot boni auctores, totque fi-
dei christianae monimenta, in lucem hac arte prodierunt, quae
alioquin periissent, sed et doctrina adeo venalis, vt vecors
et oedipus sit, qui inter tot lumina doctus non euaserit. Nuper
etiam sub Nicholao quinto (. qui sua liberalitate et beneficentia
doctiores, quoslibet fouit .) litterę grece restitutae sunt, quae supra
sexcentos annos in tenebris situ squaluerant et demum sub
memorato maximo pontifice splendorem suum adeptae sunt. Nam multi
tunc fuerunt philosophi, vtpote Blondus historicus Laurentius valla
Guarinus veronensis, petrarcha, multique alii qui egregie graecanicam
calluerunt linguam et plurima graecorum opera latinitati reddiderunt
Nostro etiam ęuo tot extant trium linguarum per Alemaniam diser-
tissimi doctores, qui et publice docent, vt qui iam dictarum
linguarum nescius sit, inter doctos non reputetur. Commendantur
insuper et gloriantur germani de altero tormentorum inuento, quod
bombardas vulgo a sono nominatur arte nupersoria longe vetustius
Quod modo apud maximilianum caesarem ita efficax est ut ipsi prorsus
nihil inexpugnabile censeatur. De abbate .20. Joanne pluer
Rebus ecclesiae Alderspacensis nos iterum Capitulum XLVIII
accomodantes, ad vigesimi abbatis nostri regimen acce-
dimus perscribendum. Fuit autem ipse dominus Ioannes pluer
quem franconem dixerunt coenobio nostro per dominum
Henricum Abbatem in Ebera Sub annos domini Millesimo quadringentesimo

lesio quadragesimo octavo decima mensis aprilis institutus. Data
te quippe abbata mea. Jam memoratus per Abbas per electione
assatus. vocatusque assessores domini Achario et Joanne, cella
principum et cella dei abbatibus atque visitatore doctore petro west
de fonte salutis comitante dicta die per novo abbate creando
actum est. Admissi sunt autem omnes de conventu frater in electione
Siquidem duxerat necdum mutati sunt et via scrutum in de
ter pte in ea defererunt ut iuxta canonum sanctos ab vo
torum discordia nullus rite esset electus. Defectum ergo per Abbas
ad frater deferens ipos ad concordia pluribus adhortatus est
frater ergo ex preteritis pteis facile futura concordantes consilio
visitatore acquieverunt omnesque unanimiter in ipum compingunt
hoc sane pacto ut quicumque ipse per abbate eligeret atque nominaret
eundem abbas omni retractatione per eorum pastore susciperet. Quod
ergo benedictus theobaldus Abbas omnis in se istud suscepit
concordato assessores consilio domini Joanne plures cognominati in the
ra per fessum. Et que preterea seculum adduxisse fertur elegit nominavit
confirmavitque Rite et frater iuxta compingissa recipere non veni
sunt altissimi providentia abbas dubio ista disponere. Ma
ximo vir maturus fuit sagax et in actionibus suis vigilans
providus qui tot tantaque in meam etiam beneficia contulit
ut ex abbatibus meis forte ei nullus preferendus sit et qui
non indigne alter domus mea fundator habendus sit et
appellandus qui vigili mea in spiritualibus et temporalibus curam
meam gubernavit cumque in utroque statu non mediocriter
auxit et adornavit ut postea clarius ostendat. A primo
pro in sua institutione plerisque frater presens adversarios
dum enim assueti et lingue coacti sunt facile in alitum van
corum et indignationis fometa susceperunt. Pro in visita
tore actum supereminente tres huius factionis auctores per visit
torem perstrati sunt atque in exilium per per annum missi.

Abbas Joannes
Visitatore.

Frater Martinus erat 13.

Voiorum discordia

Compromissio.

Nominatio selecti.
Abbas Joannes und nimm.

Est alter domus mea
fundator.
In statu spiritus et temp
porali.

Quintus Adversarios
frater in an.

A Visitatore 3 in
exilium missi per annum.

6

quadragésimo octauo, decima mensis aprilis institutus. Vacante quippe abbatia nostra, iam memoratus pater abbas pro electione ascitus vocatisque assessoribus dominis Achatio et Ioanne cellae principum et cellaedei abbatibus, atque visitatorem doctore petro wegl de fonte salutis comitante, dicta die pro nouo abbate creando actum est. Admissi sunt autem omnes de conuentu fratres in electionem Siquidem dumtaxat tredecim numerati sunt. Et via scrutinii incedentes similiter in ea defecerunt, ut iuxta canonum sanctiones ob vortorum discordiam nullus rite esset electus. Defectum ergo pater Abbas ad fratres deferens ipsos ad concordiam pluribus adhortatus est. Fratres ergo ex praeteritis periculis facile futura conjicientes, consiliis visitatoris acquieuerunt, omnesque vnanimiter in ipsum compromiserunt Hoc sane pacto, ut quemcunque ipse pro abbate eligeret atque nominaret eundem absque omni retractatione pro eorum pastore susciperent Dominus ergo Henricus Eberacensis Abbas onus in se istud suscipiens communicato assessorum consilio dominum Ioannem pluer cognominatum in Ebera professum (quem propterea secum adduxisse fertur.) elegit nominauit confirmauitque. Quem et fratres iuxta compromissa recipere non recusarunt, altissimi providentia absque dubio ista disponente. Nam providus vir maturus fuit sagax et in actionibus suis vigil et providus qui tot tantaque in nostram ecclesiam beneficia contulit vt ex abbatibus nostris forte ei nullus praeferendus sit, et qui non indigne alter domus nostrae fundator habendus sit et appellandus. Qui vigili cura in spiritualibus et temporalibus ecclesiam nostram gubernauit eamque in vtroque statu non mediocriter auxit et adornauit vt postea, clarius ostendemus. A principio tamen suae institutionis plerosque fratres persensit aduersarios dum enim assueta relinquere coacti sunt, facile in abbatem rancoris et indignationis fomenta susceperunt. Proximo tamen visitationis actu superueniente, tres huius factionis auctores per visitatorem proscripti sunt atque in exilium ire per annum iussi,

Eig zeli fervor

Campi Principi Ab:
deponit et. Officiales

1451. Felita Refor-
matio ord. a Sede
Aplia p. Cardinale

Tres Ord. Reforma-
tores instituti.

Puncta

Effecty.

In Concilio Const-
tians. alia refor-
matio.

qto ad tempus epulantes. luoꝝ inter eos atq; abbate con-
ceptus quiesceꝝ et mitigaret. Sicq; afflicti abbas imperio
discretet noꝝ reluctari. Ut aut dñs joannes erat vir ge-
lo religioꝝ ferventiſſimꝝ, vita pba deuotaq; in xpo atq; ali-
is emulas, noꝝ nihil in reformatioꝝe filiaz nraꝝ serioſſe
preſſit ſt dñm paulu In Campopromydo abbtꝝ qui viſtati
obire poſuerat. pꝛ exreſſus dignitate abbatia, noꝝ nulloſſe
fied offioꝝ ſuis deſtituit Qui ſup hac re apud pꝛmos or-
dis pꝛed querela pꝛed, magnuq; abbat joanni indigna-
tioꝝ pꝛuacuit. Un apud eos male habitus eſt et exequatꝝ
Ut aut magnuq; erat innocentiaq; pꝛe fied, ſitū hoc pꝛe
mianit & plenore patꝛis de pꝛeſſu ſuo ratioꝝ reddet cuncta
In vigore ut ordinauerat pꝛia pꝛuacuit. Celebrant Nicholaꝝ
quintus Anno dñi 1450. apud ſede aplia tubileu celebrerem
poſt annis coꝛumatioꝝ altero ano. Nicholaꝝ II ſm petꝛꝝ ad
vincla cardialem pꝛem in plenitudine pꝛatis ad allemania
deſtinavit. It ſalzburga coſtitutus pꝛed ordis coꝛuocauit
ipſꝝ facultates pꝛi a ſumo pontifice coꝛmiſſas expoſuit
poſtulantꝝ in debita inſtanta ut ſingla ordis nꝛi caeno-
bia reformarent. Alioq; ſepe pꝛiilegia ordi coꝛmiſſa ſt re-
uocaturu inuabat. Pꝛed itaq; reformatioꝝ ubi pꝛuacuit
tres ex ipſo ſubordiati ſut viz hermannus de Ruma Ber-
hardus de victoria et Bodeſeidꝝ de noua ciuitate qui tota
ſalzburgen dyoceſi in ſuis epꝛatꝝ luſtraret ſinglaꝝ domos
ordis reformaret. omes fied intra monaſterꝝ clauſtra po-
neret nllmꝝq; foris vita ageꝝ conuideret. confeſſioꝝ audiret
a qꝛuilibet caplus atq; reſpꝛis abſolueret. et oibꝝ qꝛ lam
ſetam conſeruare coꝛpiſſet plenū tubileu coꝛuacit. Abbatꝝ
quide coꝛmiſſioꝝ exequiti ſut qd vero In reformatioꝝe conſe-
rerit noꝝ plane video. Mox etia In concilio Conſtantienſi
Abbas Angelus ex Ruma vir deuotus et apud ſuos pꝛ duo

quatenus ad tempus exulantes, liuor inter eos atque abbatem conceptus quisceret et mitigaretur. Sicque afflicti abbatis imperio discerent non reluctari. Vt autem dominus Ioannes erat vir zelo religionis feruentissimus, vitam probam deuotamque in seipso atque aliis emulans, nonnihil in reformatione filiarum nostrarum serius processit Et dominum paulum in Campoprincipum abbatem, qui visitationi obicem posuerat, propter excessus dignitate abbatiali, nonnullosque fratres officiis suis destituit. Qui super hac re apud primos ordinis patres querelam fecerunt, magnamque abbati Ioanni indignationem parturierunt. Vnde apud eos male habitus est et execratus. Vt autem magnanimus erat innocentiamque prae se ferens, fratrum hoc parum curauit et pleniorum patribus de processu suo rationem reddens cuncta in vigore ut ordinauerat permanserunt Celebrauit Nicholaus quintus Anno domini 1450. apud sedem apostolicam iubileum celeberrimum post cuius consumationem altero anno Nicholaum tituli sancti petri ad vincula cardinalem presbyterum cum plenitudine potestatis ad allemaniam destinauit. Is saltzburgae constitutus patres ordinis conuocauit ipsisque facultates sibi a summo pontifice commissas exposuit Postulauitque cum debita instantia vt singula ordinis nostri coenobia reformarentur, alioquin esse priuilegia ordinis concessa reuocaturum minabatur. Patres itaque reformationem vbi promiserunt tres ex ipsis subordinati sunt videlicet Hermanus de Runa Gerhardus de victoria et Godefridus de noua ciuitate qui totam saltzburgensem dyocesim cum suis episcopatibus lustrarent singulasque domos ordinis reformarent, omnes fratres intra monasterii claustra ponerent, nullumque foris vitam agere concederent, confessiones audirent a quibuslibet casibus atque censuris absoluerent, et omnibus qui regulam sanctam conseruare coepissent plenum iubileum communicarent Abbates quidem commissionem executi sunt quid vero in reformatione confererint non plane video Nuper etiam in concilio Constantiensi Abbas Angelus ex Runa vir deuotus et apud suos pro diuo

habitus ad conspice opus constitutus est Qui toto reuēnio
desas pūnnas atq; monasteria lustrat et bistat refe-
mation quā diligentissime intentus fuit. Forsan ob dicta
patru reformationē abbas pūnnas bnficia nup apud ec-
clesiā duce vgis in pōstlarū instituta. ipi p fribus mō
inibi degendis sponte ab epō patavienē vdalrico oblata
acceptare recusavit. fribus pūos tūq; in claustris q; apud
selm reppodens comorari. Erat aut sacellū hoc nō lōge
ante hac inuentū. nūq; pportens & pūmō quē glōsa
dei gētrox nū pūos deuotus iudex opabā clarū. breuēq;
frequentissio hōmū cōcipi. mirū modū pferit. atq; in ea
qua nūc viget fortuna succreuit. Ipsius pma incep-
tio circa annū dñi 1441 facta est De eodem **A**

Beneficio in
de pūnnas recusato

Sacellū ibi.

inceptū 1441.

Eig diligentia.

Sunt nūc bnficia istius pūnnas patris dēuē-
da. Sane vir nūpū fuit qui & hūc nūc
interdū noctūq; inuigilauit. pūnnas nostra
viciū distrecta & impignorata. redemit
nūc creditōrū satisfecit. etiam nūc ab vīzaz sac-
rina releuauit. et possessiōs eius ferme ad plerū & pūnnas
oppido Rudmarfelden dūtaxat excepto Censū inuūtar
ualū & aliorū victualū in nūc pūnnas p domū nostrā
vtilitate in pūnnas cōmutauit. Nōnta etiā pūnnas pro a-
pliori censu locauit. & nūc p Ingenij dexterate in meli-
ore formā redegit. Nec opus habet tantopē nūc cōmē-
dationis. cū adhuc farina eius pūnnas in ore nūc vī-
uat. opa q; eius pūnnas clare demōstret. A dūc hen-
rico cōfirmationē pūnnas nūc (quod libertate dūc
di salis expūnt) ipē impetravit 1448. Pro adificijs
etiā erigendis nō parūp insudauit. Basilicā in venge-
de nouo cōstrui fecit. domū nouā post abbatiā orto
Infirmaria cōgruā. a fūdo erexit. cū in pūnnas pū-

1448 impetratio
Privilegiū confir-
mōem de sale.

Weng-
Domū noua.

habitus ad consimile opus constitutus est Qui toto triennio diuersas prouincias, atque monasteria lustrans et visitans reformationi quam diligentissime intentus fuit. Forsan ob dictam patrum reformationem abbas Ioannes beneficia nuper apud ecclesiam diuae virginis in kostlarn instituta ipsi pro fratribus nostris inibi degendis sponte ab episcopo patauiensi vdalrico oblata acceptare recusauit, fratres suos tutius in claustro quam apud saeculum respondens commorari. Erat autem sacellum hoc non longe antehac inuentum, multisque portentis et signis quae gloriosa dei genitrix cum suis deuotis in dies operabatur clarum, breuique frequentissimo hominum concursu, mirum in modum profecit, atque in eam qua nunc viget fortunam succreuit. Ipsius prima incoep- tio circa annum domini 1441 facta est. De eodem Capitulum I Sunt nunc beneficia istius praedigni patris recensenda. Sane vir impiger fuit quibus nostris interdiu noctuque invigilavit, praedia nostra vicissim distracta et impignorata, redemit multis creditoribus satisfecit, ecclesiam nostram ab vsurarum sarcina releuauit, et possessiones eius ferme ad plenum restituit oppido Rudmarsfelden dumtaxat excepto. Census minutos animalium et aliorum victualium in multis praediis pro domus nostrae vtilitate in pecuniam commutauit. Nonnulla etiam praedia pro ampliori censu locauit, et cuncta pro ingenii dexteritate in meliorem formam redegit. Nec opus habet tantopere nostrae commendationis, cum adhuc fama eius probissima in ore multorum uiuat, operaque eius probitatem clare demonstrent. A duce Henrico confirmationem priuilegii nostri (. quod libertatem ducendi salis exprimit.) ipse impetrauit 1448. Pro aedificiis etiam erigendis non parumper insudauit. Basilicam in wenge de nouo construi fecit, domum nouam post abbatiam orto infirmariae contiguam, a fundo erexit, cuius tamen superior pars

Incendium in Monio.

Domus hospitii

Comparata clinodia
Ecclie.

Ornatu.

1447 Decisio D. et Rotari
a Nörlingens.

Hic sepultus.

Alban. S. Benedicti.

Muleta Nörlingens.

Missae piole otidiana
880 R. accepti.

1462 cu Impialibz
oppidis bellu Ludouici
Ducis

Victoria

sub abbte Joanne Ruem igne perijt Nam abbatis famulz ubi
ardentes cineres subter lignu gradu fudisset ignis paulatim
in tabulatura suscitatus tota quia edificia absorpsit Domu
hospitiu exaltauit & quodammodo innovauit pleraq; etia
alias structuras more francico laudabiliter pfect Qnta
aut diligentia in clinodijs etia nra compandis adhi-
buerit facile patet Siquidem argentea porta atq; alia va-
sa gl'is pro setoz reliquijs deferendis utimur multa pro-
curant Sed in a sequantibz nonnulla distracta sunt & reflata
Insuper etia prosa diuersoz coloru ornamenta quae in lincea-
ria habentur compant Mox em sub anno dñi 1447
Erasmus ille eques auratus Parmundus de Rotari qui
civibus Nörlingens civitatis publicus hospo & qdem diffidatq;
erat dñi in ortenberg baluatorum exisset p dicta vrbis
insidias nra capella bte vgis exemptus est atq; de sydeatq;
Et quia nobiles de rotari nro tempore sua busta apud ecclie
pa nram frequentabant Parmundi funus ad nos traditum e-
ratq; an altare scti Benedicti repositum cui tandem votiva expe-
re In nobiliu frequentia celebrare iud. Mon mltis Interiecte
mensibus nros Nörlingens mcorari Parmundi hereditibz sepe
cora herede dñe Basaria complanarunt atq; ad tantu
duen expiandū Inter cetera munus aureis cōdenati
sunt mille ut hysdem apud nos in eius anna 2 fageru
missa quotidiana ppetuo absq; defectu celebrada fudaret
Mongentos aut nūq; viginti florenos a dictis civibz dñs Joau-
nes dñtapat pcepit quas tandem in supdicta ornamenta
exogavit Bessit nra annos dñi 1462. Dux Ludouicus nro
mcorabile nū oppidis Impialibz bellu, quoz Althz Myaz,
Alzo bradeburgen dux fuit. sed Ludouicus postq; aliquid
rapit et absidioe hostes t'asser. tandem pmo cōgressu eosde
fudit marchione fugavit et de iniuncta gl'ose triumphavit

sub abbate Ioanne Riemer igne periit. Nam abbatis famulus vbi arduentes cineres subter ligneum gradum fudisset, ignis paulatim in tabulatura suscitatus contigua, aedificium absumpsit Domum hospitum exaltauit et quodam modo innouauit. Plerasque etiam alias structuras more franconico laudabiliter perfecit. Quantam autem diligentiam in clinodiis ecclesiae nostrae comparandis adhibuerit, facile patet. Siquidem argentea pocula atque alia vasa quibus pro sanctorum reliquiis deferendis vtimur multa procurauit Sed tamen a sequacibus nonnulla distracta sunt et conflata Insuper etiam preciosa diuersorum colorum ornamenta, quae in bursa-ria habentur comparauit. Nuper enim sub annis domini 1447 Strennuus ille eques auratus Barmundus de Rotaw qui ciuibz Norlingensis ciuitatis publicus hostes et quidem diffidatus erat, dum in ortenberg balneatorium exisset, per dictae vrbs insidias circa capellam beate virginis exceptus est atque desyderatus. Et quia nobiles de rotaw tunc temporis sua busta apud ecclesiam nostram frequentabant Barmundi funus ad nos traductum est atque ante altare sancti Benedicti sepultum, cui tandem votiuae exequie in nobilium frequentia celebratae sunt. Non multis interiectis mensibus ciues Norlingenses cum memorati Barmundi haeredibus sese coram Henrico duce Baiariae complanarunt atque ad tantum crimen expiandum inter caetera nummis aureis condemnati sunt mille, vt hisdem apud nos in eius animae refrigerium missa quotidiana perpetuo absque defectu celebranda fundaretur Nongentos autem minus viginti florenos a dictis ciuibz dominus Ioannes dumtaxat percepit quos tandem in supradicta ornamenta erogauit. Gessit circa annos domini 1462 dux Ludouicus noster memorabile cum oppidis imperialibus bellum, quorum Albertus Marchio brandenburgensis dux fuit, sed Ludouicus postquam aliquamdiu rapinis et obsidione hostes turbasset, tandem primo congressu eosdem fudit, marchionem fugauit et de inimicis gloriose triumphauit

Dux ergo lodoviciis mille aureos nummos pro dicta ex-
 peditioe mon^o n^ore imposuit. videns ipm breui maio-
 rem modum proficisse. Abbas aut joannes cum p^obis ex-
 satioribz principis animi ab impetitione sua imutare non po-
 tuisset ipi respondisse fecit pecunia illustrissime p^oncipi
 qua a nob postulat non est p^op. Quicqz em exis congre^o po-
 tui^o pro domus n^ore utilitate tam^odem expendi^o. Si vero
 nos ad ea p^ovaluedam cogis, ut p^oria n^ora distrahag utz
 necesse est. Cu aut^o In hac tua tra peregrinus sum. pot^oq
 me ad natale solū recipia. qua q^o etia m^ol^oz i^ou^o n^ora
 tantū disem^o imponā. Sicqz a pecunia soluēda tollū
 excusasse dicit. Successor tū e^o d^ons bitus altera exim^o
 sui ano mēorati^o penūz p^ondus duri p^osoluit qd alibz
 joannes iugenie exarsit. Iste v^onābilis p^o etia n^ostra
 quidē a^ono tū dimidio p^ofiut. sub fine b^on^opro ventis
 destitutis aliquādu valide laboravit. Et tū se mori puta-
 ret p^oximū cōventū ad se. In abbatiā vocavit omes p^oterne
 atqz sollicit^o frē^o ad cōcordē successoris electio^o cōmanefac^o
 Me si iterū disordes forent extraneū admittē rogerent^o. Et
 e inquit dilecti frē^o ego quidē de etiā Alderspaxen b^on^o me-
 ritus p^o licet q^o advena fuissē m^ol^oz crebra expl^oratu
 n^ol^oz. p^ofito nō singuli quqz hospites facti sūt. qd nos fe-
 rim^o. Quare v^om ex vobis post obitū n^orm v^omanim^o aliq^o
 auct^o. Sicqz valedicē cōventū alivē iussit. In nocte tan-
 dem sup^oveniente quæ erat exaltatio^o s^othæ reu^ois. tū ipse
 mane terras petere dereliquit. carnis debitu deuote p^o
 soluit. Sub anno v^orginei partus. Villesio quadringentis s^o
 sexagesimo tercio ante sancti iacobi altare sub marmore ip^og
 instrupt^oz tenente sepultus. Laborabat isto autūno m^oredi-
 bili l^oquāu^o genus epidim^oia. quæ tanta h^ou^om^o strage p^otra-
 uit ut ferme altera p^otem de medio tulisse credat^o et vix

1000 aurei Mario
impositi.

Expositioe 16.

Solutio a Successore
Vito.

Præfuit 15 an. eū d^om:

Alfredus leg^oz de Cōn^o
v^om

14 Sept.

meritur

1453.

Altare S. Jacobi.

Epidim^oia magna.

Quod m^ore
factum sūt

h

Dux ergo ludouicus mille aureos nummos pro dicta expeditione monasterio nostro imposuit, videns ipsum breui maiorem modum profecisse. Abbas autem Ioannes cum probis excusationibus principis animum ab impetitione sua immutare non potuisset, ipsi respondisse fertur: Pecuniam illustrissime princeps quam a nobis postulas non est super. Quicquid enim ęris conquirere potuimus pro domus nostrae utilitate iam pridem expendimus Si vero nos ad eam persolvendam cogis, ut praedia nostra distrahamus iterum necesse est. " Cum autem in hac tua terra peregrinus sum, potius me ad natale solum recipiam, quam quod ecclesiae mihi commissae tantum discrimen imponam Sicque a pecunia soluenda collum excussisse dicitur. Successor tamen eius dominus vitus altero regiminis sui anno memoratum pecuniarum pondus duci persoluit, quod Abbas Ioannes ingenue excusauit Iste venerabilis pater ecclesiae nostrae quindecim annis cum dimidio praefuit, sub fine beneficio ventris destitutus aliquamdiu valide laboravit. Et cum se morti putaret proximum, conuentum ad se in abbatiam vocauit omnes, paterne atque sollicite fratres ad concordem successoris electionem commonefaciens Ne si iterum discordes forent extraneum admittere cogerentur. Ecce inquit dilecti fratres ego quidem de ecclesia Alderspacenci bene meritus sum, licetque aduena fuissem mihi crebro exprobratum tulerim. Profecto non singuli quique hospites facturi sunt, quod nos fecimus. Quare vnum ex vobis post obitum nostrum vnanimiter eligere curetis. Sicque valedicens conuentum abire iussit In nocte tandem superueniente quae erat exaltationis sanctae crucis, cum ipse mane terras petere decreuisset, carnis debitum deuote persoluit. Sub anno virginei partus Millesimo quadringentesimo Sexagesimo tertio, ante Sancti Iacobi altare sub marmore ipsius inscriptionem tenente sepultus. Laborabat isto autumnino incredibili humanum genus epidemia, quae tandem hominum stragem patrauit vt ferme alteram partem de medio tulisse credatur; et vix

etiam in retroactis seculis tam diu aliqui exhibuisse putet

Nunc plerumque De abbate et vita & li
sui officii prelati aut pfecto sacro dissimulat
Si etenim sepe administratores intelligeret magis
et circa subditorum atque eorum pfectum vigilantia
insideret & in utroque statu pfecto plus laboraret. Multum
quippe solis temporalibus dediti sunt & adeo quidem ut ipsi spi-
ritualia tedio sint atque horrore. Alii vero duntaxat etiam spui-
talia occupari desiderant et quae eorum sunt sustentame-
ta temporalia praeponderant. Mentros hos laudare debemus. Sed qui
dux tempus varietate^{te} utriusque huius non esset in servare rebus
hic pfecto bonus esset dispensator qui sic bene instruendo
dux apostolum bonum gradum sibi acquirit et quod talentum creditum in
lucro ad mensam domini portat. Cum & quibus a domino dicitur fuge
serve bone & fidei. Qualis autem in talium bonorum platorum defun-
tione iactura eorum praeiudicat late patet. Unde et merito eorum
occubitus a subditis plorandus est. Talis iste noster Joannes plu-
ex extitit qui laudabiliter morem nostrum in spiritualibus & ter-
renis sagaciter administravit et non solum vivens sed et iam
mortuus eorum nostrae profuit beneficium praeiudicat. Quod quidem
plures et idoneos emittunt viros qui & post ipsum monasterium
in quodam incrementum pressa posset ut de subsequenter domino
Georgio et Symone finale lector praeiudicat. Interca in domino
Electus J. Vitzzi. Joannis. Petrus vigesimus noster abbas in regimine suc-
cessit memorato anno in sancti Dionysii festo ex nostra
congregatione electus tunc temporis possessionum nostrarum in au-
stralia procurator qui & nunquam ut committitur fit a vulgo in ete-
rno domino Joannis antecessoris sui pro abbate acclamatus fuit.
Vir pius et ad negotia domus nostrae satis promptus semper
in iam infectis et qui non multis annis eorum nostrae adminis-
trare successisset. Morsu etiam per aliquandiu in regimine suo

Vit sup. C. X. infim.
Ad Abbates exhorto

Sanctus Joannis. Pluer.

Electus J. Vitzzi.

Procurator in Austria
Prig electus.
Locus eius.

etiam in reuocatis seculis tam diram aliquando efferbuisse putetur
Nesciunt plerique De abbate 21 vito Capitulum li
suum officium praelati aut profecto scire dissimulant
Si etenim sese administratores intelligerent maio-
ri circa subditorum atque ecclesiarum profectum vigilantia
insudarent et in vtroque statu profecto plus laborarent. Multi
quippe solis temporalibus dediti sunt et adeo quidem, ut ipsis spi-
ritualia tedio sint atque horrori. Alii vero dum taxat circa spiri-
tualia occupari desyderant, et quae ecclesiarum sunt sustentamen-
ta temporalia paruipendunt. Neutros hos laudare debemus. Sed qui
iuxta temporum varietates vtrisque his nosset inseruire rebus
hic profecto bonus esset dispensator, qui sic bene ministrando
iuxta apostolum bonum gradum sibi acquirit et qui talentum creditum cum
lucro ad mensam domini portat. Cui et quoniam a domino dicetur Euge
serue bone et fidelis. Qualis autem in talium bonorum praelatorum defuncti-
one iactura ecclesiis proveniant late patet. Vnum et merito eorum
occubitus a subditis plorandus est. Talis iste noster Joannes plu-
er extitit, qui laudabiliter monasterium nostrum in spiritualibus et ter-
renis sagaciter administravit, et non solum viuus, sed et iam
mortuus ecclesie nostrae praefuit beneficiaque praestitit. Quandoquidem
probos et idoneos enutriuit viros qui et post ipsum monasterio nostro
cum quodam incremento praeesse possent, vt de subsequentibus dominis
Georgio et Symone facile lector perpendet. Interea tamen domino
Ioanni, Vitus vigesimus primus noster Abbas in regimine suc-
cessit, memorato anno in sancti dionysii festo ex nostra
congregatione electus tunc temporis possessionum nostrarum in au-
stria procurator, qui et nuper ut communiter sit a vulgo in ele-
ctione domini Ioannis antecessoris sui pro abbate acclamatus fuit.
Vir probus et ad negocia domus nostrae satis promptulus, senio
tamen iam confectus et qui non multis annis ecclesiae nostrae adminis-
trare suffecisset. Nescio etiam si aliquamdiu in regimine suo

suppes fuisset si non ecclesie nostre statim ad deteriore fortuna
perueneret. Eadem non exigua explorant debita que
in paucis annis contraxerat. Quorum in otioso fuerat si
nobis opinari licet: pondus illud cuius quod duci ludamus
ut sup. comedamus. excludere coactus est. Ceterum ipse
ab eade puerpe hanc gram impetravit ut de redempte in
ecclesie nostre vicario aut pastore non nisi binis diebus offi-
ciali cum dno abbate famulis domo custodia habere debent
Et hoc p. rebus tutandis & non derelictis Acti Anno 1465
Piscina etiam inferiori pratis nostris adiacentem duo iugera
occupante a nouo effode p. fia q. fent Neglecta fuit aut
et usq. in hac nostra tempe nunq. purgata. Et q. luto fer-
me oppleta et ariditie vilisq. alga vndiq. conueta
fuit. ut q. oio iuvit esset. eam a principio nostra iustit.
ois purgari fecimus. Ipse dno vitus. dimidium supra
duos annos domum Alderspaci gubernavit et trauiteta
illa infirmitate (qua greci apoplexum vocant) incidit
ex qua aio & viribus destitutus in tanta delatus est inep-
tia. ut totus ferme attonitus. ecclesie nostre iuvit dispe-
sator haberet. Considerans nam ad idam valendit. abba-
tia resignare deliberavit et scdm plene constituit. missosq.
p. dno visitatore. qui tale ab eo voti suscepit et ipm ab
importabili sarcina exoneraret die quo dno liberacione
venturus erat deo optio disponente abbas vitus indigne
sua dies extremos concludit In sancti floriani nostris
natalibus Anno restituta salutis Sexagesimo sexto supra
quater decies centesimo dno aut visitatore Burchardus
non longe a mon. nostro inter venediu. capanas nostras
vehementer pulsari (ut moris est fieri funeribus) audisset
abbatis morte suspicatus ad sonos aut tunc abbas q. nobis
resignare intendebat. nrm non est p. stolatus aduentu.

Festum eig d. i. i. i. i.
Solita contracta.

Soluit duci 1000 ann.
1003

Gua p. hoc unig Co.
missi in electionib.

1465.

Piscina effosa.
Neglecta piscina.

repurgata.
Regimen eig 2 an.
dimid.
Infirmitas.

Resignare voluit.

meritis antea.

1465. 4. Maj.

Ab. Ebracenstis
aduentu ia mor-
tuo Abbate.

superstes fuisset, si non ecclesiae statum ad deteriore fortunam prouexisset. Siquidem non exigua explorantur debita quae in paucis annis contraxerat. Quorum tamen occasio fuerat, si nobis opinari licet: pondus illud aeris, quod duci Ludouico ut supra commemorauimus, exsoluere coactus est. Caeterum ipse ab eodem principe hanc gratiam impetrauit, vt decedente in ecclesiis nostris vicario aut pastore, non nisi vnicus ducis officialis, cum domini abbatis famulis dotis custodiam habere debeat Et hoc pro rebus tutandis et non diripiendis Actum Anno 1465

Piscinam etiam inferiorem pratis nostris adiacentem duo jugera occupantem, a nouo effodere perficereque fecit. Neglecta fuit autem et vsque in haec nostra tempora nunquam purgata. Et quia luto ferme appleta et arundine vilique alga vndique concreta fuit, vt quia omnino inuutilis esset, eam a principio nostrae institutionis purgari fecimus. Ipse dominus Vitus, dimidium supra duos annos domum Alderspacensem gubernauit, et truculentam illam infirmitatem (quam gręci apoplexim nominat) incidit ex qua animo et viribus destitutus in tantam delatus est ineptiam, vt totus ferme attonitus, ecclesiae nostrae inuutilis dispensator haberetur. Consideransque suam aduersam valetudinem abbatiam resignare deliberavit et secum plene constituit, missoque pro domino visitatore, qui tale ab eo votum susciperet et ipsum ab importabili sarcina exoneraret, die quo dominus Eberacensis venturus erat deo optimo disponente abbas vitus in dignitate sua dies extremos conclusit in sancti Floriani martyris natalicio. Anno restitutae salutis sexagesimo sexto supra quater decies centesimum. Dominus autem visitator Burchardus cum non longe a monasterio nostro inter veniendum campanas nostras vehementer pulsari (vt moris est fieri funeribus) audisset abbatis mortem suspicatus ad socios ait: Ecce abbas qui nobis resignare intendebat, nostrum non est praestolatus aduentum

Sepultura.

Error.

22. d. Georgig.

1466
Electg.

sed alius pastor suum officium resignatus fuit Sepultus est
autem dominus vitus in loco capitulari lapideo monumento de-
signatus Sepulchrum in cuius: ut super etiam meminimus
consequenter etiam errore induxit Quippe quod abbas brevis
primus Aldersparien fuit ibidem false derivatus in
capitulario est ubi et sequitur tunc abbati sepulchra in
errore in scripta sunt. De ab. 22 Georgio Caput 11
Dignissimus pater Aldersparienensis abbas dominus
Georgius fuit natus ex vetrici oppido Oster-
housen nunc conventus filius et ad septimum Idus
may anni 1466. presentem domino Rurichardo
abbate Eberacen electus et confirmatus est qui tunc suppositus in
firmarij et ptham ad ptham petri officia exercebat hic
dum adhuc juvenis fuisset non nihil ad id statum processit est
et in fonte salutis atque plerisque alijs rebus aliquandiu
sepe exulte gessit in ecclesia tunc nostra de more atque pfectum ali-
bi discens quod postmodum fecit doceret suos. Ipse dominus Georgius
ubi abbatiale attigit culmen se etiam nunc diuigilantia
accommodavit. honestus et devotus in conversatione diligens
in ipsius administratione multa pproba ppari aut nihil ne-
gligens qui jugiter boni pastoris officium amplectens fecit
non solum ubi sed vni etiam ex proprio ppari ad meliora quocumque
bonum zelum ad ordines observantias habuit frequenter apud choros
et nec solum in vestimentis asperitate atque lectis sternis
quicquid dissipavit Putant modiciores ppari nunc quod ex
dignis conveniunt sunt ab omni corporis molestia immunes esse
debeat Dura est ipsius ieiunare molestum est villosas corporis
vestes addere choros labores nihil ad se pertinere autumat
Sed die nocturne mollior vestit veluti quod in domibus regis
sunt et inter quotidianas epulas atque diuturna solana quod
sua sunt querunt non quod etiam christi aut subditorum Mon

sed altissimo pastori sui officii resignationem fecit. Sepultus est autem dominus vitus in loco capitulari, lapideo monumento designatus. Sepulchrum tamen eius, vt supra etiam meminimus consequentibus etiam errorem induxit. Quippe qui abbas vicesimus primus Alderspacensis fuit ibidem falso decimus nonus intitulatus est vnde et sequentium trium abbatum sepulchra cum errore inscripta sunt. De abbate 22 Georgio Capitulum LII. Vigessimus secundus Alderspacensis ecclesiae Abbas dominus Georgius fuit, natus ex veteri oppido Osterhousen, nostri conuentus filius, et ad septimum Idus maii Anno 1466 praesidente domino Burchardo abbate Eberacensi electus et confirmatus est; qui tunc supprioris infirmarii et plebani ad sanctum petrum officia exercebat Hic dum adhuc iunior fuisset, nonnihil aduersitatis perpessus est et in fonte salutis atque plerisque aliis cenobiis aliquamdiu sese exulem gessit, in ecclesiae tamen nostrae decorem atque profectum, alibi discens, quod postmodum fratres doceret suos. Ipse dominus Georgius ubi abbatiale attigit culmen se rebus nostris omni vigilantia accomodavit. Honestus et deuotus in conuersatione, diligens in temporalium administratione, multa prospiciens parum aut nihil negligens, qui jugiter boni pastoris officium amplectens fratres non solum verbo sed vivo etiam exemplo suo semper ad meliora prouocauit Bonum zelum ad ordinis obseruantias habuit, frequens apud chorum et nec secum in vestimentorum asperitate atque lectisterniis quicquam dissimulavit. Putant moderniores praelati nostri quod ex quo dignitates consecuti sint, ab omni corporis molestia immunes esse debeant. Durum est ipsis ieiunare, molestum est villosas corpori vestes addere, chori labores nihil ad se pertinere autumant Sed die noctuque mollibus vestiuntur veluti qui in domibus regum sunt, et inter quotidianas epulas atque diuturna solacia quae sua sunt quaerunt, non quae Iesu christi aut subditorum.

sic impij nō p̄ opandū est. Meliores vos esse deest scripturae
 dicentes dūcē m̄cōstituerūt te. esto quāsi vnus ex illis. Et pa-
 tere legem quā tuleris. Alioq̄ in vos reuolūti qđ dñs de
 scribit & pharizaeis apud mathēu c. 23. ploratus est. Sup̄
 cathedrā moysi ascendērūt. dūcē & nō faciūt. Alligāt
 em̄ grāma onera & imptabilia & imponūt. In hūcōros
 hōm̄ digito aut suo nolūt ea cōtingē. Quod qđ absurdū sit
 nemo sane mētro nō intelligit. Perardia p̄gde & mollicies
 in dūcē appbūo dat̄. ut q̄ alios in bello p̄re debet atq̄ suo
 exemplo ad pugnā fortit̄ m̄p̄tuerē & aīare. ip̄e in ex-
 mis onō & volūtatibz vacare velit. Sic quippe & p̄ym et
 cohōrēs p̄uictō expōit & p̄dit. Intellige p̄abola & suscipe
 doctrīa quā h̄ec lecturus es abba. ut p̄m̄z aduertē velis
 et nomē & officiū tuū. sic facile p̄penderis a regularibus
 te obseruātis nō quidē nō exemptū sed aq̄ue cū subditis
 si nō fortius affectū. Nam sicut ceteris p̄latores cōstita-
 quoz in quāuis vinctū actioe p̄romptior esse debet. ut dis-
 cipuli tui bona opa tua videntes glorificēt patrē celestem.
 Sic se exis deo acceptabilis. fratibz vñis. cūctisq̄ amabilis.
 Moser abbas Georgius ut lenis p̄p̄ attigimus. vitā deli-
 cias caltrās. suosq̄ fr̄es p̄uicē in iēstari obseruātia p̄cedēs
 om̄s qđ alijs imponē p̄m̄s ip̄e vñclū in hūcōros sus-
 cepit. & quid f̄ibz faciendū fuisset. p̄uor ip̄e sua vitā
 norma ostendit. P̄cepit ip̄i h̄ec eius h̄anesta cōuexsario
 p̄bam apud om̄s famā. quā & vsq̄ hodie in ore m̄ltōz
 vñit. fuit obinde & eius regimē amphorū p̄p̄erit et
 iniquitate suffultū. Quippe loetior ip̄i fortūa creuit
 quā nō mō ceteris nra rex om̄ copia verū etiā quāda
 p̄p̄abundantia videt̄ cōuillisse. Quā & m̄tantū ip̄i fauit
 ut qđ antecessorū eius negatū fuerat. oēs videlicet m̄p̄
 occultatū ip̄i p̄ditū sit. ut sequēti capite plenius agnoscat.

13.

Rem om̄ abundantia

sic impii non sic operandum est Memores vos esse decet scripturae
dicentis ducem constituerunt te, esto quasi unus ex illis. Et pa-
tere legem quam tuleris Alioquin in vos retorquebitur quod dominus de
scribis et phariseis apud matheum c 23 prolocutus est. Super
cathedram inquit mosi ascenderunt, dicunt et non faciunt. Alligant
enim gravia onera et importabilia et imponunt in humeros
hominum, digito autem suo nolunt ea contingere. Quod quam absurdum sit
nemo sane mentis non intellegit. Vecordia siquidem et mollicies
in duce opprobrio datur ut qui alios in bello praeire debet atque sua
exemplo ad pugnam fortiter instituere et animare, ipse iner-
mis ocio et voluptatibus vacare velit Sic quippe et se ipsum et
cohortes periculo exponit et perdit Intellige parabolam et suscipe
doctrinam qui haec lecturus es abba, vt semper aduertere velis
et nomen et officium tuum, sic facile perpendes a regularibus
te obseruantis non quidem non exemplum sed aequae cum subsiditis
si non fortius astrictum. Nam sicut caeteris praeliores Ita
quoque in quavis virtutum actione promptior esse debes, vt dis-
cipuli tui, bona opera tua videntes glorificent patrem celestem.
Sic sic eris deo acceptabilis, fratribus utilis cunctisque amabilis
Noster abbas Georgius vt leuiter supra attigimus, vitae deli-
cias calcans suosque fratres strenue in regulari obseruantia praecedens
onus quod aliis imposeret primus ipse viriliter in humeros sus-
cepit, et quid fratribus faciendum fuisset, prior ipse suae vitae
norma ostendit. Peperit ipsi hec eius honesta conuersatio
probam apud omnes famam, quae et vsque hodie in ore multorum
viuit. Fuit obinde et eius regimen ampliori prosperitate et
tranquillitate suffultum. Quippe loetior ipsi fortuna arrisit
quae non modo ecclesiae nostrae rerum omnium copiam verum etiam quandam
superabundantiam videtur contulisse. Quae et in tantum ipsi fauit
vt quod antecessori eius negatum fuerit, aes videlicet nuper
occultatum, ipsi proditum sit, vt sequenti capite plenius agnosces

Pericula pecunie
ante occultata.

Stephane
Seclore.

Contra in bonos
uq.

1660. ducatos multos
dedit nullo sciente.
Nobili

Ab. Simon recupa-
uit.
Aedificia

Sperante seniores nros referre Caput lxxi
audiuig qd cu sup dno Joannes pluer de to-
giori vita desperasset pecuniaz pondus no modu,
cu in quoda muro sepeluit et cemento obduxit
vni soli seniori cui nome Stephanus erat rem induans
ipm qz adiuras ne ipam pecuniaz successor pderet abbati
ms antea eis pba regimie euidend explorasset ne forsan
p pignus substitueret qd ipse diligend coarctauerat qd
turpis dilapidaret Unde & dem senior antiqua dmi viti
adms pstatz suffiaend pbaasset abbas vltus de medio fctz
est Vn no longe post mcorata pecunia massa In manu
dmi Georgij seniore pte deuenit qua etia In pbs ecclie
mra vsus conuertit Multas possessiones nrsqz domus mra
acqsiuit & de nouo compauit. Plerosqz etia adhuc In
pignorat. plene abpluit. Multa demqz vigilantia pro op-
pidi mra Rüdmarssfeldi redemptione apud nobite barone
de deguberg mpidant. Sed cu dno de deguberg mltaz In so-
lutoe admittit dignaret pecuniaz pter vetustos illos obitagos
numos Rarponen. Erat p qdem oppidu sexcenti & libz
ipi distracti. Abbas & Georgius eande no habes. nec etia
in dno Ludouici ararys: que illig gra pnceps lustrari
iussit: in tanta copia reperire coactus est oppidu apud alien
possestore dntius relinqre Demqz cu dno Georgij esset pe-
cuniosus ipse etia vltios regimie sui anos mille sexcentosqz
anios numos nobili nuda Lucas Regualt dicto sup arce
Englberg ppe bastiaclm atqz pdis attinentibz clauz mltosqz
penitus pte adhibito accomodauit Successor tande eius
dno Simon huius rei monimeta in ppro repies mltis su-
dore ab heredibz dicta pecuniaz vox extorpt. Illa etia
edificia dno Georgius instaurauit. testudies videlicet qda
sen cameras In auditauo vsqz domui Infirmoz pmpu.

4

60 lb

6

Sepiuscule seniores nostros referre Caput LIII

audiuimus quod cum nuper dominus Ioannes pluer de longiori vita desperasset pecuniarum pondus non modicum in quodam muro sepeliuit, et cemento obduxit vni soli seniori, cui nomen stephanus erat, rem indicans ipsumque adiurans, ne ipsam pecuniam successori proderet abbati nisi antea eius probum regimen euidenter explorasset, ne forsani si prodigus substitueretur, quod et ipse diligenter coacerauerat iste turpiter dilapidaret. Vnde et idem senior antequam domini viti administrationem sufficienter probaret abbas vitus de medio factus est. Vnde non longe post memorata pecuniae massa in manus domini Georgii seniore prodente deuenit, quam etiam in probos ecclesiae nostrae vsus conuertit. Multas possessiones censusque domui nostrae acquisiuit et de nouo comparauit. Plerosque etiam adhuc impignoratos, plene absoluit. Multa denique vigilantia pro oppidi nostri Rudmarsfelden redemptione apud nobilem baronem de degenberg insudauit. Sed cum dominus de degenberg nullam insolutionem admitti dignaretur pecuniam praeter vetustos illos oblongos nummos Ratisponenses (erat siquidem oppidum sexcentis Rat. libris ipsi distractum.) abbas et Georgius eandem non habens nec etiam in ducis Ludouici aerariis: quae illius gratia princeps lustrari iussit: in tanta copia reperiens coactus est oppidum apud alienum possessorem diutius relinquere. Denique cum dominus Georgius esset pecuniosus ipse circa vltimos regiminis sui annos mille sexcentosque aureos nummos nobili cuidam Lucas Regnalt dicto super arce Engelberg prope hofkirchen, atque praediis attinentibus clam, nulloque penitus fratre adhibito, accomodauit. Successor tamen eius dominus Symon huius rei monimenta in scriptis reperiens multo sudore ab haeredibus dictam pecuniam vix extorsit. Nonnulla etiam aedificia dominus Georgius instaurauit, testitudines videlicet quasdam seu cameras in auditorio versus domum infirmorum, promptu-

arui ubi poma conseruat. Domum etiam ista magna qua coloin
 mū inhabitant antiquus Suenthoff appellata. et tabernacu-
 laria a fundamēto vsq; erexit. Insuper utraq; etiam bñe vñs
 In veng & diui petri extra portā decenti antemurali
 erupit. Ceteras eius structuras ne gloriose sum hisco
 Reliquas etiam nras nō mediocriter adorna. Quidam de ima-
 gines bñssima marie vñs. Baptiste paminis Bernardi
 Catharinae Barbae tū nōnullis alijs argenteis vaso fabri-
 cari fecit. thesaurosq; domus nra in prosa illa pēpellecti
 li plurimū adauxit. Ille enābit pō et si diligens officio
 suo atq; in opibus suis satis sagax fuisset. fēn tū pōz li et hic nō sine lius
 uore declinare nō potuit. Quippe inimicus fēce elari. re frum.
 tati invidens Zizama suppetant & quōdā de cōuentu
 in altitē tōnouit. qui cōfessio ex qua suspitōe ut sape
 fit. talitē detralge. ipm q; molestare ceperat. Sed statim ad
 nihilū eorū machinatio redacta est. Sub isto tempore In
 regno Vngarie & glāris obseruata apud ordiō nri domos
 admodū deperuerat. inter q; religiois defecerat. missq; pō
 ad Instauratā. Mathie Vngarorū regis ex alemania mlti
 mōchī ex omnibus monasterijs collecti qui religiois instau-
 rarent. apud vngaros probata cōuersationis normā daret. Missi
 sūt ab eā nra duo nō Inepi viri. Sed pōmēz hāc fēn
 multitudiē pūm admodū fectm partū accepit. Et enim
 Vngari hōies inuitos sūt officijq; hūanitas alieni. missos
 ad se fēc male tractarū. eorūq; reformationē nihil intende-
 rūt. Poluerūt q; potius consuetis capi q; bono fēn. Illoz
 exemplis trahi. Cūq; breuī fctū est ut plerūq; ex dā dote
 reformatorib; nō longe post ad pūa reueri pōt. Alij aut
 imaturo fato apud eos succubuerūt. Actū 1480. et reueri
 Anno dñi 1473 restas fuit feruētissā & sentas tam valida
 ut In qbusdam terris ignis succensio pōt 4 quorūdā rari

Bonifac.
 Hospitū
 vñs.
 S. Petri.

Imagines argen-
teae.

Ordinis in Vagaria
instit.

missi illi a
germania Monachi.
1480.

c. n. 2.

male tractati

reueriunt
aut mortui sunt
1473 c. 19 n. 1.

arium vbi poma conseruantur. Domum etiam istam magnam quam coloni nostri inhabitant antiquitus Swenthoff appellata, et tabernam vinariam a fundamento vsque erexit. Insuper vtrasque ecclesias beatae virginis in weng et diui petri extra portam decenti antemurali circumsepsit. Caeteras eius structuras ne prolixior sim transeo Reliquias etiam nostras non mediocriter adornauit Quandoquidem imagines beatissimae mariae virginis, Baptistae Ioannis Bernardi Catarinae Barbarae cum nonnullis aliis argenteis vasis fabricari fecit, thesaurosque domus nostrae in preciosa illa supellectili plurimum adauxit. Ille venerabilis pater et si diligens in officio suo atque in operibus suis satis sagax fuisset, fratrum tamen suorum liuorem declinare non potuit. Quippe inimicus fraternae charitati invidens zizania superseminauit et quosdam de conuentu in abbatem commouit, qui (nescio, ex qua suspicione ut saepe fit .) abbati detrahere, ipsumque molestare coeperunt Sed statim ad nihilum eorum machinatio redacta est. Sub isto tempore in regno Ungariae regularis obseruantia apud ordinis nostri domus admodum deperierat, nitorque religionis defecerat missique sunt ad instantiam Mathiae vngarorum regis ex alemania multi monachi ex omnibus monasteriis collecti, qui religionem instau-

"et"

rarent " apud vngaros probatae conuersationis normam darent Missi sunt ab ecclesia nostra duo non inepti viri Sed per omnem hanc fratrum multitudinem parum admodum fructum partum accepimus vt enim vngari homines immites sunt officiisque humanitatis alieni, missos ad se fratres male tractarunt, eorumque reformationi nihil intenderunt volueruntque potius consuetis rapi quam bonis fratrum illorum exemplis trahi Sicque breui factum est ut plerique ex iam dictis reformatoribus non longe post ad propria reuersi sunt. Alio autem immaturo fato apud eos succubuerunt Actum 1480. vel circiter Anno domini 1473 aetas fuit feruentissima et siccitas tam valida vt in quibusdam terris ignis succensus sit et quorundam cacu-

1474. Turbo

Verutio a Vicarijs
p Vicarios ppetuos
in Ecclyjs nris

ma montu ardere sit visa. Integre etia sylva ob hunc
defectum perierunt. Tanto etia nimis lryschat gleba ut se
facile in hris homo occultasset. Sequi etia anno 1474 in
festo Sctoꝝ aploꝝ petri & pauli vehementer & binis vito fuit
qui grandia p laicaria dana in edificijs et arboribus
fecit. Obqꝫ ipius excellentia adhuc in hanc meoria vixit

olestabant tunc vehementer. Caput lxxx

domu nram vicarij in ecclyjs nris residen
qui ut ppetui erat nec p abbate & conventu

amoveri poterant. facile eosdem continebat & sapienter in
debita fructuum portioequa de ecclyjs debebat. Conventu nram
defraudabat. Obinde frequenter inter abbates & ipsos vicarios
lites & contentiones oriebant. Sed em dani aut inmodi
ipis auidisset in abbate & conventu retrogre satagebat
et monasterio ut decens erat de integra fructuum portio
reppondere negligebat. Dotu etia edificia corruebant du no
esset qui succed et manu apponer. Contraigit doctorum co

Missa Roam Monachis

schio, Abbas Georgius frēm Andream Humblystier tunc ppetui
quatenus versus urbe destinavit qui summo pontifici supplicavit
et memorata gratia pponere ab ipso vicariatu ppetuaz
suppressionis sue extinctionis et plenam ecclyaz unionem
impetravit. Ita ut demum absqꝫ diocesani requisitione aut
cuiusvis alterius ecclyas nras p fides donecos aut ptares
pbios ad unum abbate & conventus amovibiles et pmissibiles
regeremus. Emavit privilegium hoc Anno 1475. Non longe
post. Idem fr Andreas (qui in hoc negotio urbe romana
quingies amavit) ab Innocentio octavo memorat privilegium
confirmatū obtinuit 1485. Statim itaqꝫ in rubus ecclyis
privilegium effectum consecutus p. Nam redentibus vicariis pe
nus sed nra ex monasterio in eorū locū subrogati sunt
atqꝫ ecclyas nras annos dñi 1480 regere obtinuit privilegium

Sixti. IV.

1476. Privilegium.

Quingies convenit.

F. Andreas. 1485.

Confirmo. J. 101. 8.

mina montium ardere sint visa. Integre etiam syluae ob humoris defectum perierunt. Tantis etiam rimis hyscebat gleba, vt se facile in his homo occultasset Sequenti etiam anno 1474 in festo Sanctorum apostolorum petri et pauli vehementissimi turbinis ventus fuit qui grandia per baioariam damna in aedificiis et arboribus perfecit. Atqui ipsius excellentia adhuc in hominum memoria viuit.

Molestabant tunc vehementer Caput LIII

domum nostram vicarii in ecclesiis nostris residentes qui vt perpetui erant, nec per abbatem et conuentum amoueri poterant, facile eosdem contemnebant et saepius in debita fructuum portione, quam de ecclesiis debebant, coenobium nostrum defraudabant. Obinde frequentes inter abbates et ipsos vicarios lites et contentiones oriebantur. Si quid enim damni aut incommodi ipsis accidisset in abbatem et conuentum retorquere satagebant et monasterio vt decens erat de integra fructuum portione respondere negligebant. Dotum etiam aedificia corruebant dum non esset qui succurreret et manum apponeret Communicato igitur doctorum consilio, Abbas Georgius fratrem Andream Kumbschier tempore Xisti quarti versus vrbem destinavit, qui summo pontifici supplicans et memorata grauamina proponens ab ipso vicariorum perpetuorum suppressionem siue extinctionem et pleniorum ecclesiarum vnionem impetrauit Ita, ut deinceps absque diocesani requisitione aut cuiusuis alterius ecclesias nostras per fratres idoneos aut saeculares presbyteros ad nutum abbatis et conuentus amouibiles et ponibiles regeremus. Emanauit priuilegium hoc Anno 1476. Non longe post idem frater Andreas (qui in hoc negotio vrbem romanam quinquies accessit.) ab Innocentio octauo memorati priuilegii confirmationem obtinuit 1485. Statim itaque in tribus ecclesiis priuilegii effectum consecuti sumus. Nam cedentibus vicariis perpetuis, fratres nostri de monasterio in eorum locum subrogati sunt atque ecclesias circiter annos domini 1480 regere obtenti priuilegii

vigore coeperunt. Licit etiam annis multos nup in ecclia
 nris Schönaui & Berstal. sed resedisse mueria. non in
 cunctis regimine ut mo contumare pmissi sit. Mesno ego + NB
 an huiusmodi monachorum in ptares conversatione laudare
 debeam an ne. Neque enim pmp nō damus nra pfectu pue
 runt ecclia. Bigdem plures nomis qui alibati de annua
 pensioe nō nō nō responderunt sed & in debita ppassio maio.
 ra ecclie nra & alibi multa incommoda puerunt. Insuper ex
 carnis fragilitate seducti. plerumq ab ordie sinceritate derli.
 narunt atq; ad plarum mores descendunt. tōmūz ferme p
 oia vitam inter eos dūctos. Ex qbus gūa frequē stadala
 nata sūt. Estimāt in teze pōnti fied q postq alioz ecclie
 regimine aut statu suscepit sese a reglaribz exemptos
 disceptis. splendide vivunt. pro laneis. mollibz vestibz bnt
 foemiaz. illoq; & amessibz paulatim assuescunt. vigilas et ab
 stinentias pūpēndū & nllm penitus ordie obseruāt. Vi
 deant isti dū p sine ordie vūde gestunt. ne cū mercaū
 locū. ubi nllus ordo sed pmpēnis horroz inhabitat. hūa
 dilatissie frater vide qd agis. ne denpiat. pclina sensualitas
 tua frige mente & agnosce tek obuiis locoz monastio dū.
 ferre. nec nūq extra monastium q mtra ad ordie tū
 instituta. qulaq; assentalia obligati esse. Nisi paucos
 admodū exceptos. de qbus dñs Antonius in sūma. quae et
 inter ptares monachy comode pūare nō pōt. Si tū statuta
 sua Cisterciensis pfectiōis frater diligentis intueri velit
 nec ab hīs qdem oibz exemptus est. a qbus antoninus
 mōgū inter ptares exemptū putat. Vide & Reuolentes
 de statu mōchōz quid Alexand' king in nos Cisterciens
 pclamet. Pūmū est credideri ego longe vtilius et mo
 nasterio & fratribz mōchōz in suis latere claustris q
 apud sctū cōmōrari. hoc et iure caute est 1091 c. 1. gūch

De Ecclie Schönaui.
 yntfall. De frīg.
 n frīg. iōda
 parochis.

Antonius d. qdā exem.
 tionibz monachonū in
 parochijs. nūq Cister.
 cienfū.

Alex. III qd de Cister.
 cienfū.

Canones.

vigore coeperunt. Licet etiam ante multos annos nuper in ecclesiis nostris Schonaw et Geirstal fratres resedissee inueniam: non tamen ecclesiarum regimen et modo continuare permissi sunt. Nescio ego an huiusmodi monachorum inter saeculares conuersationem laudare debeam an ne. Neque enim semper cum domus nostrae profectu praefuerunt ecclesiis. Siquidem plures nouimus qui abbati de annua pensione non modo non responderunt, sed et in debita prolapsi maiora ecclesiae nostrae et abbati multa incommoda parturierunt. Insuper etiam carnis fragilitate seducti, plerique ab ordinis synceritate, declinarunt atque ad saecularium mores descenderunt, communem ferme per omnia vitam inter eos ducentes. Ex quibus grauia frequenter scandala nata sunt. Aestimant interea nonnulli fratres quod postquam alicuius ecclesiae regimen aut statum susceperunt sese a regularibus exemptos disciplinis, splendide viuunt, pro laneis, mollibus vestibus vtuntur foeminarum colloquiis et accessibus paulatim assuescunt, vigilias et abstinencias parui pendunt et nullum penitus ordinem obseruant. Videant isti dum sic sine ordine viuere gestiunt, ne eum mereantur locum, vbi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Eya

"te"

dilectissime frater vide quid agis, ne decipiat "procliua sensualitas tua Erige mentem et agnosce te, vbi uis locorum monachum circumferre, nec minus extra monasterium quam intra ad ordinis tui instituta, regulaeque essentialia, obligatum esse, Nisi paucis admodum exceptis, de quibus dominus Antoninus in Summa, quae et inter saeculares monachus comode seruare non potest. Si tamen statuta sua Cistercianaee professionis frater diligentius intueri velit nec ab his quidem omnibus exceptus est, a quibus antoninus monachum inter saeculares exemptum putat. Vide c. Reolentes de statu monachorum quid Alexander tercius in nos Cistercienses proclamat: Vtrumque est crediderim ego longe vtilius et monasteriis et fratribus monachos in suis latere claustris quam apud saeculares commorari. Hoc et iure cautum est 1691 c. Monachus

Hieron.

Ambrosius.

et c. planuit. Vbi sic habetur in claustris suis contentis mo-
nachis. Inna si pistor sine aqua caret vita, ita sine monas-
terio monachus. De quo etiam plena glossa Hieronymus ad
rusticum monachum scripsit epistolam. Non autem Iustinas Ithinus
quod et monachi boni meriti et docti plurimum ecclesiarum posse pos-
sunt curam exercere animarum. Nam et de hoc dicit Ambrosius
in c. doctos. 10 q. 1. Videmus in nostro quo frequenter in
eorum gratia periculis ecclesiarum ipsi periculis, monasteriaque ex
hoc non potuerunt tolerare iniuriam. Nam cum semper aptiores atque
ut dicitur est doctiores ecclesiarum proficiunt, minus idonei in
conuentu remanent. Sicque cenobium non mediocriter quidam
in primo vultu pariter defectum. Sed et dum quis ex futuris
apud principes ecclesiarum degeat desiderat, deuotio in seculis
minuitur, feruorque religionis vehementer tepescit. Verum si
fuerit quanta grauis est talis cura, intelligeret, ad eam profecto
non tantopere anhelarent. Talem de hoc etiam satis lu-
uerunt istis temporibus de iudeis patet ab ipso. **I**n
patamum non in modica rerum afflictione constitutum
contigitque apud eos mirabile facinus multa
etiam terrarum climata diuulgatum. Gens enim

1477 Iudei Patamie

Scilicet eorum ibi habitum

illa Sabastiana usque. In annum domini septuagesimumseptimum
post mille quadringentos sub archiepiscopi, ubi monasterium salutaris
monasterii oratorum est, habitauit. Sed pro nequandissimo scelere
quod in corpus domini inuicorato anno patamum a sedibus illis
euerata est. Quidam enim proditissimus christicola, christoferus
nomen habens post contractam cum iudeis familiaritatem, quod
ut an illatum ipse quidam eucharistiae sacramentum em-
pne foret. In quibus ita dependens et aureum munus se se
daturus pollicentibus, furcifer ille sub intempesta nocte sa-
cellum quiddam duxit parthenonem. In oppido, fremitu nocte quoniam
a patamum rebe distans nullius infregit. Ibiq. diuissim

et c. placuit. Vbi sic habetur Sit claustro suo contentus monachus, quia sicut piscis sine aqua caret vita, ita sine monasterio monachus. De quo etiam plenam gloriosus Hieronymus ad rusticum monachum scripsit epistolam. Non autem inficias ibimus quin et monachi bene meriti et docti saecularium ecclesiis praeesse possint, curamque exercere animarum. Nam et de hoc diuus Ambrosius in c doctos: 1691. Videmus tamen nostro aevo fratres frequenter cum eorum graui periculo ecclesiis praefici saecularium monasteriaque ex hoc non paruam tolerare iniuriam. Nam cum semper aptiores atque vt decens est doctiores ecclesiis praeficiuntur, minus idonei in conuentu remanent. Sicque coenobium non mediocrem quandoque in personis vtilibus patitur defectum. Sed et dum quiuus ex fratribus apud parochiales ecclesias degere desyderat, deuotio in fratribus minuitur feruorque religionis vehementer tepescit. Verum si fratres quam grauis est talis cura, intellexerent, ad eam profecto non tantopere anhelarent. Caeterum de hoc etiam satis. LV

Fuerunt istis temporibus de Iudaeis patavie combustis Caput patauenses non in modica rerum afflictione constistuti contigitque apud eos memoriale facinus in vltima etiam terrarum climata diuulgatum Gens enim illa Sabbattaria vsque in annum domini septuagesimum septimum post mille quadragesimum sub arce episcopali, vbi modo Saluatoris nostri oratorium est, habitauit. Sed propter nephandissimum scelus quod in corpus dominicum memorato anno patrauit, a sedibus illis eiecta est. Quidam enim perditissimus chisticola, Christoferus nomen habens post contractam cum Iudaeis familiaritatem quaesivit, an allatum ipsis quandoque eucharistiae sacramentum empturi forent. Quibus ita respondentibus et aureum nummum sese daturus pollicentibus, furcifer ille sub intempesta nocte sacellum quoddam diuae parthenicis in oppido freiunb nomine quatuor a patauensi vrbe distans millibus infregit ibique diuinissimi

sacramenti octo pictas. suscepit eadem sac' legis m'ibus
 coniungens l'ntheolo c'nuoluit et ad iudeos detulit. d'itq;
 p'no venudedit. H'p' p'essim' carnis p'ic'm de sac'meto
 fac' nup'ietes, ip'm sup' marmore t'ffixerunt aultro. H'p'ox
 m'ru dictu guttae sanguis p'fluxerunt p'ortento hoc i'foe-
 lico iudei stupefacti. n'o q'dem a p'posito suo et iniuria
 dei generat' sed i'nto consilio sex p'ic'io iudeos talis
 ciuitatib' v'ita agentib' t'ff'mittit' duas vero apud se
 reseruat. Altero die carminu' sumendut et sacrosanctis pane
 m'ponit. Proximo nocte in fornace iudeis apparuit et
 p'p'osus in medio eius puer dueq; colubae candidae de
 fornace m'endo euolauit. Interea etia' vehemētissim'g
 p'bo iudeoru' domos adeo cōp'sit ac p'ima sup'is cōi'gi
 vellent. Ex quare i'mp'issim' christi inimici m'et' cōsu-
 p' & p'ip' modū pauore cōp'sit p'it. H'ac itaq; a m'ese septē
 bri m'corati d'ni v'sq; ad februariū annu 1478 p'p'osq;
 l'p'uerunt. Mā tūc idem sac'legg christoffery denuo sacel-
 lu aliud temerant ubi a iustis cōp'sensus est et d'navit
 p'atamēy delatus, sub tortura t'men fassus est omē Red-
 dūt' cūcti a'horiti, verūq; magnitudinē terrent' omē. Mer-
 mora. Et p'ant' milite p' g'g'u iudeoz edes, rapiūt' p'ic'it
 Impetato tanta audaces. Inter examina diffitent' aliq;
 diu flebile scelus, si tandē p'p'iaz adbitate ad cōfessionē
 rogūt'. Antist'os v'nābil' v'dalricus ut erat p'ideps deuot'g
 debita seueritate frimur plecti iubet. Conuertit' ad fide
 christi ex iudeis q'uor d'itaxat v'is, qui & sacro fonte
 loti, capite plexi p'it. Ceteros in iudaismo p'ducantibus,
 qui & v'ogo cōstrueto, vna m' m'uerab' p'ueros vltra rapie-
 rib'g denā die marty igne cōp'it' p'it. Duo f'i ex eis q' am-
 pl'g in diuinā eucharistia semerāt. anq' v'ogu cōst'p'n
 d'issent. cāudentes etia' forp'ores p'ulere q'z nōiā v'udt et

A Septembri
 ut sup' usq; ad febr.
 sequenti, d'it' res
 latuit

Ep. Vdalricus 1478
 scriptus fuit.

Iudei 4 conuersi.

ceteri d'it' cōb'it'
 Martij 10.

duo vltra forficib'g
 cādentib'g afflicti
 corā nōiā.

sacramenti octo particulas surripuit. Easdem sacrilegis manibus contingens lintheolo circumuoluit et ad Iudeos detulit, duloque precio venundedit. Ipsi pessimi carnifices periculum de sacramento facere cupientes, ipsum super marmore transfixerunt cultro. Mox mirum dictu, guttae sanguinis profluxerunt. Portento hoc infoelices Iudaei stupefacti non quidem a proposito suo et iniuria dei quieuerunt Sed inito consilio sex particulas Iudaeis in aliis ciuitatibus vitam agentibus transmittunt, duas vero apud se reseruant. Altero die caminum succendunt et sacrosanctum panem imponunt. Protinus circulus in fornace Iudaeis apparuit et speciosus in medio eius puer dueque columbae candidae de fornacis incendio euolarunt. Interea etiam vehementissimus turbo Iudaeorum domos adeo concussit ac si ima superis coniungi vellent Ex quare impiissimi christi inimici mente confusi et supra modum pauore concussi sunt. Haec itaque a mense septembri memorati anni vsque ad februarium anni 1478 prorsus latuerunt Nam tunc idem sacrilegus Christoferus denuo sacellum illud temeravit vbi a rusticis comprehensus est, et in arcem patauensem delatus, sub tortura crimen fassus est omne Redduntur cuncti attoniti rerumque magnitudine terrentur omnes. Nec mora Stipantur milites per gyrum Iudaeorum edes capiunturque cuncti impietatis tantae auctores Inter examina diffitentur aliquamdiu flebile scelus, sed tandem poenarum acerbitate ad confessionem coguntur. Antistes venerabilis vdalricus ut erat princeps deuotus debita seueritate facinus plecti iubet Conuertuntur ad fidem christi ex Iudaeis quatuor dumtaxat viri, qui et sacro fonte loti, capite plexi sunt. Caeteris in Iudaismo perdurantibus, qui et rogo constructo, vna cum mulieribus pueros vltra rapien- tibus decima die martii igne consumpti sunt. Duo tamen ex eis quam amplius in diuinam eucharistiam seuierant, antequam rogam conscendissent candentes etiam forpices pertulere quorum nomina veidl et

Julianus Christophorus
poeta.

Patientia

Post mortem Egoi Valerii
Seditio electionis.
1481. et 2.

vetit. Invenit autem ille Christophorus per urbem in plaustris
actus est et candenti dilaniatus ferro, sicque diversis tor-
mento examinatus tandem ignibus est traditus. Ipse tamen
adeo patiente sese in tormenta exhibuit ut eius patientia
multis gaudium et compassionem praeberet. Altera quoque non longe
post patavensibus afflictio successit forte poris vindex. Nam
ubi moderatus virialis antistes Valerius ex humanis in-
vit de episcopatu pro electionis discordia bellatum est. Raro proinde
his diebus libera datur eligendi episcopi facultas urgente vindex
potentia stari et suos intudente. Sic et apud sedem patavensem
tunc actum est fuerunt tunc forsitan pro principibus pro duo sub
gravi candore discordia electi sunt potius postulati videlicet
doctor Georgius Hasler cardinalis quem rex Fredericus pre-
bat et doctor Fredericus dux Georgy ex Bavaria cancellarius
eiusdem dux adhererebat fauebant autem vires patavensem
imperatoris parti. Rarior autem canonicorum conventus bavariae
principi iam dicto inclinator exat. Quolibet itaque statum
pro defendente ad arma deventum est. Mlesno autem minus
Industria princeps Georgius prope. In patavis autem omni-
pare coepit et ex ea die noctisque saxa rotans et igneos
contorques globos urbe patavensem aliquandiu non mediocriter
afflixit. Duravit ea tempestas per biennium ferme nec ab
armis cessatum est donec uterque electus ex humanis reserit.
Cardinalis enim urbe ingressus cum sese a tormentorum globis mul-
tibus tutum putaret discessit et paulo post occubuit quem can-
cellarius non longe post secutus est. Fueruntque nobiscum mact-
um In altero seculo melior sententia reserit. Funderunt haec
In annos domini millesimum quadringentesimum et octagesimum primum et secundum
plura his temporibus contigerunt in eorum dignissima et beatiss-
amore obmittit. Ad rem aliter Georgium redendum est. Fo-
vobi monasterio nostro pastorate curam per viginti annos minus

An. 1486 Ab. Georgij
obitq. Patavij. post
20 an. m. 3. m. 3.

vetterl. Furcifer autem ille Christoferus per urbem in plaustro
actus est et candenti dilaniatus ferro, sicque durissimo tor-
mento exanimatus, tandem ignibus est traditus Ipse tamen
adeo patientem sese inter tormenta exhibuit ut eius patientia
multis gaudium et compassionem praeberit. Altera quoque non longe
post patauensibus afflictio successit forte prioris vindex. Nam
ubi memoratus venerabilis antistes vdalricus ex humanis migra-
uit, de episcopatu propter electionis discordiam bellatum est. Raro siquidem
his diebus libera datur eligendi episcopum facultas urgente vndique
potentia saeculari et suos intrudente Sic et apud sedem patauensem
tunc actum est Fuerunt tunc forsitan propter principum partes duo sub
gravi canonicorum discordia electi siue potius postulati videlicet
Doctor Georgius Häsler cardinalis, quem caesar fredericus foue-
bat et doctor Fredericus ducis Georgii ex Baioaria cancellarius
cui et idem dux adhaerebat Fauebant autem ciues patauenses
imperatoris parti Maior autem canonicorum conuentus baioariae
principi iam dicto inclinatus erat. Quolibet itaque suam
partem defendente ad arma deuentum est. Nescio autem cuius
industria Princeps Georgius superiorem in patauis arcem occu-
pare coepit et ex ea die noctuque saxa rotans et igneos
contorquens globos urbem patauensem aliquamdiu non mediocriter
afflixit. Durauit ea tempestas per biennium ferme nec ab
armis cessatum est, donec vterque electus ex humanis cesserit
Cardinalis enim urbem ingressus cum sese a tormentorum globis nul-
libi tutum putaret, discessit et paulo post occubuit, quem can-
cellarius non longe post secutus est incertumque nobiscum manet
cui in altero seculo melior sententia cesserit. Inciderunt haec
in annos domini Millesimum quadringentesimum et octogesimum primum et secundum
Plura his temporibus contigerunt memoratu dignissima quae breuitatis
amore obmittimus. Ad nostrum abbatem Georgium redeundum est. Is
ubi monasterio nostro pastorem curam per viginti annos minus

tribus mēribus laudabiliter impendisset. patamā dū curandi
quā inter phisicos ageret Sexto kalendas februarias vita
hanc tū morte pmutavit Anno restituta saluto octogesto
sexto post mille quadringentes. Hysius finis ad domū
manū traductū in oratorio nro an presbyterū sub mare
more arte polyleti elaborato ipiq; intylato sepultū est

Jan. 27.

Sepulchrum.

Igebat ad tempus De ab. 23 Symone & Ivi
pusillus grex tanti pastoris tuleritū ne tamen
ecclia nra sine rectore erraret & pericula incire
et pro vistorare nūcius est missus At quia tempus
quadagesiale in foribus erat Rater Abbas dñs Joannes Kniffman
sacrae theologiae professor post pascha electionem diem prefixit &
constituit Princeps autem patris dux Georgius ingratā habens
diutina monasterii vacationē ad fratru nostroru (ut aestimo) re
quisitionē abbatibus in cellapricipū atq; Reithaslach qts electio
apud celebrarent. maturarentq; mandavit. Statuto itaq; ter
mino annūciationis videlicet dñe virginis marie vigilia abbates ad
electionis actū confluit ipm q; absq; patris abbatis specialī licentia
celebrare psumunt. Ingessit autē sese patris abbatis loco dñs Joannes
cellapricipū abbas dñs Georgio ex Reithaslach assistentiā pstante
fuerūt aut a principe transmissi dñs scale Joannes dux veronensis
& doctor petrus paingartner ut electioni interessent Ad & doctor
Instantius postulasset. electionis tamen secretis p patres ultatens
admissi sunt facta itaq; ut in ordine mos est electioe dñs Symō
ex kistū ppe Egtūfeldū natus tūc tempis ecclia nra in ecclia
pursor notatus & electus est non satis probus mediocris quide
statuere. ppollentis tamen virilisq; forme profecto homo tanti hono
ris nō indiguus Ipse tū quadā difficultate electionis sue confirma
tionē a pte abbate obtinuit quāquā monasteriū Eberansee ea ra
tione psonaliter qmprimū accesserit. Graviter quippe tulit dñs
visitator q; ipso absente nec qdem consentiente frēs sese de ele

R. Abbas die pfigit.

Dux Georgius maturat
electionē

Abbatē assistentes.

Præiudiciū factū
p̄ immediato.

Dies aduentū Abbatis
24 Martij.

Comissarij Principis.

nō admissi ad secreta
electionis.

Electus En. Simon.

Difficultas obtenta
confirmatio a pte Eberansee
immediatē.

tribus mensibus laudabiliter impendisset, patauiae dum curandi gratia inter physicos ageret Sexto kalendas februarias vitam hauc cum morte permutauit Anno restitutae salutis octogesimo sexto post Mille quadringentos Ipsius funus ad domum nostram traductum in oratorio nostro ante presbyterium sub marmore arte polycleti elaborato ipsique intytulato sepultum est

Lvgebat ad tempus De abbate 23 Symone Capitulum LVI pusillus grex tanti pastoris interitum, ne tamen ecclesia nostra sine rectore erraret et pericula incurre-
ret pro visitatore nuncius est missus. At quia tempus quadragesimale in foribus erat Pater Abbas dominus Ioannes Kauffmann Sacrae theologiae professor post pascha electioni diem praefixit et constituit Princeps autem patriae Dux Georgius ingratam habens diutinam Monasterii vacationem ad fratrum nostrorum (. vt aestimo.) requisitionem, abbatibus in cellaprinicipum atque Reitenhaslach, quatenus electionem apud nos celebrarent, maturarentque mandauit. Statuto itaque termino, annunciationis videlicet diuae virginis Mariae vigilia, abbates ad electionis actum confluunt ipsum que absque patris abbatis speciali licentia celebrare praesumunt. Ingessit autem sese patris abbatis loco Dominus Ioannes cellaprinicipum abbas domino Georgio ex Reitenhaslach assistentiam praestante Fuerunt autem a principe transmissi Dominus Scalae Ioannes dux veronensis et doctor petrus paungarttner vt electioni interessent Id et si doctor instantius postulasset, electionis tamen secretis per patres nullatenus admissi sunt. Facta itaque vt in ordine mos est electione dominus Symon ex kästen prope Egkenfelden natus tunc temporis ecclesiae nostrae in Ekkhlhaim prouisor nominatus et electus est vir satis probus mediocris quidem staturae, praepollentis tamen virilisque formae, profecto homo tanti honoris non indignus Ipse cum quadam difficultate electionis suae confirmationem a patre abbate obtinuit, quamquam monasterium Eberacense ea ratione personaliter quam primum accesserit. Grauitur quippe tulit dominus visitator, quod ipso absente nec quidem consentiente fratres sese de ele-

S. Simonis diligentia

Subdelegatus Visitator
fuit

Disimulavit nimis

Inducatorum mores

Excessus eius

Tenacitas eius.
Familiaritas nobilium.

Molestia

choe intrinsecessent. Qui tamen non longe post se ad ecclesiam nostram
recepit. electioque exalta. eandem tandem transiit. Hic dicitur
Simon in sui regiminis exordio satis volens et diligens fuit. etiam
proinde negotiorum accommodatus. Qui & non adeo doctus extitit
per multos in annos sub foratu alyssy monasterii nostri officio bene
exercitatus atque in regularibus observantibus institutus. ut mag-
namque erat. in quadam etiam honorifica ecclesia nostra profuit.
Ipse sibi commissioe a generali ordine subdelegata singulas domos or-
dis nostri per Bavariam visitavit & reformavit. Honestate etiam
semper in se conservavit in alyssy diligens. nec unquam hunc de
carino libris male diffamatus est. Propter quod tamen condi-
tione multa circa aliquos fratres qui tunc ecclesiam nostram profuerunt
disimulavit parum illud Gregorius dicit 43 et in ephesys ad-
vertens. Cum Interrogare delinquentes noluistis eos procul dubio
tacendo pastor occidit. Verum longe severiori lima vinorum ru-
lunt fratrum adussit. quam et post hoc factum sit. Merito ad vo-
lunt singula emendare potuerit. Sic quippe sunt reueres quo-
runda induratae ut nec plus commotionibus nec debita adad-
sione molliori queat et flecti. De quibus et Iudici in distructo
epistolam abbas dicturus est. Hic ceterumque preverit me
Sed de nostro Simone historia persequamur. Ipse vero Iudici
in suis actibus non parum fuisset commendandus. si sese a-
limo paulo plus commisisset. Nam facile potuit. tunc ex semore tunc
etiam ex complexione reverentia qua excelluit. actum de
excessu notatus est. Adeo tamen integram servavit loquelam
etiam vino obutus. ut non ex voce sed ex alijs potius eius
gestibus temulentia notasset. Aliquituli etiam forte plus quam
decebat tenax erat in fratribus propositis. quae ad amicum perfectum
spectabant. et nobilium praeiudicium familiaritate. Ideo etiam ipsorum
ac feram indignationem in se promeruit. a quibus etiam nonnullum
molestiae praeiudicium. Insuper circa ultimos suae praesentiae annos

ctione intromisissent. Qui tamen non longe post ad ecclesiam nostram recessit electioneque examinata, eandem tandem ratificauit Iste dominus Symon in sui regiminis exordio satis vtilis et diligens fuit, etiam provinciae negociis accomodatus. Qui etsi non adeo doctus extiterit per multos tamen annos sub prioratu aliisque monasterii nostri officiis bene exercitatus atque in regularibus obseruantis institutus, vt magnanimus erat, cum quadam etiam honorificentia ecclesiae nostrae praefuit Ipse sibi comissione a generali ordinis subdelegata singulas domos ordinis nostri per baioariam visitauit et reformauit. Honestatem etiam semper in se conseruauit in aliisque diligens nec vnquam quidem de carnis lubrico male diffamatus est. Propter temporum tamen conditionem multa circa aliquos fratres, qui tunc ecclesiis nostris praefuerunt dissimulauit, parum illud Gregorii dis. 43 in Ephesiis aduertens. Cum increpare delinquentes noluerit, eos procul dubio tacendo pastor occidit Verum longe seueriori luna viciorum rubinem fratrum adussit quam vel post hac factum sit. Nec tamen ad votum singula emendare potuerit. Sic quippe sunt ceruices quorundam induratae vt nec probis commonitionibus nec debita animaduersione molliri queant et flecti De quibus et iudicii in districto examine abbas dicturus est Ipsi contemnentes spreuerunt me Sed de nostro Symone historiam prosequamur. Ipse nostro iudicio in suis actibus non parum fuisset commendandus, si se a vino paulo plus continuisset Nam facili potu, tum ex senio tum etiam ex complexionis teneritudine qua excelluit, actutum de excessu potatus est. Adeo tamen integram seruauit loquelam etiam vino obrutus, vt non ex voce sed ex aliis potius eius gestibus temulentiam notasses. Aliquantulum etiam forte plus quam decebat tenax erat in fratrum prouisione, quae ad amictum praesertim spectabant, et nobilium parui duxit familiaritatem. Ideo etiam ipsorum ac fratrum indignationem in se permouit, a quibus etiam nonnihil molestiae pertulit. Insuper circa vltimos suae praesidentiae annos

aduersa fortuna ipm vehementer molestant ex casu quippe *Crucifratio.*
 Imperato alteru reus fregit. quo vulnere dimidio ferme
 anno laborauit quoad sanitati redderet. Inter ea etia feco *habetur ei depositio.*
 ad ipsius directio nonnihil laborauit. vultatore dnm bitu *apud J. Vito*
 amerspetes qui cu venisset & statum gregis exarasset ab *non secuta.*
 bat Symone no no no deposuit. sed cognita ipsius
 bitate & innocentia regimine suu retinere iussit

De ex fauore De eodem Caput lvi
 Equo hinc vna huius parit pte eius minor bene
 ficia inclinant. oronem in ipis laudes
 pten de videant. de eiq bnficiis que in
 miam certam totulit pauxella subiectas. pmpmo ipse
 ppositi fusti coloris ornamentu cu singulis attinetis emit
 Maiores etia intra pontificate que patronoz Jonas ha
 bet. cu rotundo pastoralis barto fabricari fecit. Monilla deiq
 pocula argentea pte compauit. Oppidu etia Rudmarsefeld
 qd sub dno Jacobo an sexagita annos baroni de deguberg
 sexcentis & libris impignoratū fuerat post obitu dni Jo
 annis gewolff sub anno dni 1495. mille octingentis m
 gre monete libris pter alias graues expensas atq honora
 tas iteru in ppea reduxit. Sicq oppidu tertia huc a mon
 nro alienatu certae nre restituit licet no diu pmasse
 Oppidani etia ut horet sit inget et rixaru pleni facile ab
 banq oia pte pbuere ut oppidu longius a monasterij limi
 nly distans pte ceteris nris possessoribz venundaret. Et si m
 terca mmorem cu mcorato oppido habuq quete atq fortiaz
 no Indigno puto agi dei Iudicio. quodqdem post hospital
 nri defectioz census q paupibz de ipis possessoribz debitz fue
 rat in nros cu diuicia epi paupm tressidimus vsus

Beneficia in Muriu
Ornamentu
Mitra.
Pocula argentea.
Rudmarsefelden.
1495. redemit 1080. lb.
Tertio in alienatu
q eius ibi
cur sine pace fuerit
male factum.
Portentum in
haidendorf.

Portentum etia qd sub abbte istiq pudentia congit plenne no est
 pterendum fuerut duo in haidendorf agricola qz vna

aduersam fortunam ipsum vehementer molestauit. Ex casu quippe insperato alterum crus fregit, quo vulnere in dimidio ferme anno laborauit, quoad sanitati redderetur. Interea etiam fratres ad ipsius deiectionem nonnihil laborarunt, visitatorem dominum vitum accersientes. Qui cum venisset et fratrum querelas examinasset abbatem Symonem non modo non deposuit, sed cognita ipsius probitate et innocentia regimen suum continuare iussit.

Ne ex fauore De eodem Capitulum LVII.

(. quo huic venerabili patri propter eius in nos beneficia inclinamur.) orationem in ipsius laudes protendere videamur, de eius beneficiis, quae in nostram ecclesiam contulit, pauilla subnectamus Inprimis ipse preciosum fusci coloris ornamentum cum singulis attinentiis emit Maiorem etiam mitram pontificalem, quae patronorum iconas habet, cum rotundo pastoralis baculo fabricari fecit. Nonnulla denique pocula argentea similiter comparauit. Oppidum etiam Rudmarsfelden quod sub domino Iacobo ante sexaginta annos baroni de degenberg sexcentis Rat. libris impignorum fuerat post obitum domini Ioannis gewolff Sub annis domini 1496. mille octingentis nigræ monetae libris praeter alias graues expensas atque honorantias iterum in propria reduxit. Sicque oppidum tertia vice a monasterio nostro alienatum ecclesiae nostrae restituit licet nondiu permansurum Oppidani etenim ut homines sint inquieti et rixarum pleni facile abbatibus occasionem praebuere ut oppidum longius a monasterii limitibus distans prae ceteris nostris possessionibus venumdarent. Et si interea minorem cum memorato oppido habuimus quietem atque fortunam non indigno puto agi dei iudicio, quandoquidem post hospitalis nostri defectionem census qui pauperibus de istis possessionibus debitus fuerat in nostros cum iniuria christi pauperum transfudimus vsus Portentum etiam quod sub abbatis istius praesidentia contigit silencio non est praetereundum. Fuerunt duo in haydendorff agricolae quorum vnus

Pœna temere litigan-
tis et inique rem nra
sibi arrogantis
An. 1488

Gallici morbi incit.

An. 1494 in provincia
nra
dux Georgius

Simile eig exactiones
super nobilitate in elem
et cives

Fortitudo eig mors
Hic bella Bona
mora etiam
absoluta. Sic
et male quod
non quod
mors
Infortunia uaria
parq ruinis

Joannes gross dictus dno Georgio de fraunberg attinebat
certum vero nra alter qui de quoda terra finitio mutuo
litigabat Statutaq die ad negotiu plustandiu du plures
ex utraq pte viri conuenissent memoratis rursus gross pti
nare sese de fundo nro intramittere suoq pdio adhaerere
quens. Iuravit ut fert^r sibi attinere. Et ecce subito mortis
omni qui aderat corruit & dicti nris expiravit Eques au-
ratus Georgius fraunberg qui etia aderat ut pdigiu con-
sideravit terribus alijt sic qz colono nro ager ut an fuerit
sub queta possessioe pma sit. Ad hunc modum 1488. Procepit
sub illo tempe ex dms heredi fraunbg inmanissia illa scabies
qua vulgo francois et gallum appellant morbum qui usq
hodie huanu genus atroxissie depasit suaqz rabie infinita
hominu intusne stravit Infundendūqz malū quo nō presentius
vltū. Cumq pma fines in provincia nra circa annos 1499 emer-
it. Praesent nre bavarice terre Indyltus dux Georgius
pnceps deuotus & ceteri amator. Qui sane ceteris longe fu-
isset pferendus si nō indelitis actioibz patia sine pui nres-
ptate toties onerasset Nam & si diuissig esset ne in sua cuius
reraret araria crebra peniaz subsidia p pmoia sua impo-
nebat. Tantūqz circa vltios sui 29os annos nobiliū suggestioibz
cōdestendit ut quosqz monasterioz certiaz & cūiud reuss
etia finietarios con more & iustia exactionaret Ma
in quāli quada tallioe qua Steura vocat de vnaquaq mū
mora vualū libras tres solidos certias pios & cives reddē oportebit
Anteaqz tamē p patia penna vndiqz tolleretur dux morte im-
matura de medio sublatus est. Hoc & nonnulla alia quānia
annoru pte sterilitas grandineqz pperio abbt Symonis re-
gimū nō nihil impedimento fuere ut etia nra sub eo nō
tū reuerit ut in voto gerebat. Ipse deniqz et p In are nō
deficit sed abundaret magis. edificioz tū cuiusqz sunt

Joannes gross dictus domino Georgio de fraunberg attinebat ecclesiae vero nostrae alter, qui de quodam terrae funiculo mutuo litigabant. Statutoque die ad negotium perlustrandum, dum plures ex vtraque parte viri conuenissent, memoratus ruricula gross pertinaciter sese de fundo nostro intromittens, suoque praedio adiicere cupiens, iuravit ut fertur sibi attinere. Et ecce subito in oculis omnium qui aderant corruit et dictu citius expiravit Eques ausratus Georgius Fraunberger qui etiam aderat, ut prodygium consideravit, territus abiit sicque colono nostro ager ut ante fuerat sub quieta possessione permansit. Actum Anno domini 1488. Prorupit sub illo tempore ex imis herebi faucibus immanissima illa scabies quam vulgo francois vel gallicum appellant morbum qui usque hodie humanum genus atrocissime depascit suaque rabie infinitam hominum multitudinem strauit Infandumque malum quo non praesentibus ullum, Cuius prima facies in provincia nostra circa annos 1494. emer- sit. Praefuit tunc baioaricae terrae inclytus dux Georgius princeps deuotus et cleri amator. Qui sane caeteris longe fu- isset praeferendus si non indebitis actionibus patriam sine sui neces- sitate totiens onerasset Nam et si ditissimus esset, ne tamen sua euis- ceraret aeraria, crebra pecuniarum subsidia per provinciam suam impo- nebat. Tantumque circa ultimos sui regiminis annos nobilium suggestionibus condescendit, ut quoscunque monasteriorum, ecclesiarum et ciuium census etiam frumentarios, contra morem et iusticiam exactionaret. Nam in generali quadam tallione quam Steuram vocant, de vna quaque num- morum vsualium libra tres solidos ecclesiasticos et ciues reddere oportebat Anteaquam tamen per patriam pecunia vndique tolleretur dux morte im- matura de medio sublatus est. Hoc, et nonnulla alia grauamina annorum similiter sterilitas, grandinesque, prospero abbatis Symonis re- gimini nonnihil impedimento fuere, ut ecclesia nostra sub eo non tantum creuerit ut in votis gerebat. Ipse denique et si in aere non deficeret sed abundaret magis, aedificiorum tamen ruinis parum succurre-

bat, expensis forstani parietes et pter structura illa desup
refactorum. Equa impfctoz etia reliquit. In hyl sub eo a
nouo edificatu est. In mias in mias in austua no mo
dica penum p yatz repatioe collocant. Pisona etia supio
re Sylua mea in Schyffach adiacente effodi pferit. Intra
vtra sua fine dno Symon et adidam valetudine aliquid
miete captus fuit. Antea in cortastus rite pmutis sacmety
Seniores aut domus tres ex ipis elegerut q mōstery cura
gereret quousq; diuitas res meas alio ordiasset. Illi uota
lia mea atq; restonflatu loco tuto reponentes. penum sub
telus de pto clauibus in arca conclusit. Insuper moq; de
postu puma. In auro areq; ad tua forme aureaz mūmoz
millia acedē putabat. Reptusq; est cortia mea status in
bono & copetent de puatū et yalū vigore. Itaq; abbas
Symon ubi domui Alderspach quiden ams in diuidio
psumset. plenus diez puta sexagenarius de sup. In die ptoz
prothi & hyacinti ex huc pto migravit. Sub ams ab orbē
redempto. Aylle pto qingente pto pmo Sepultus an altare
Scti Joannis sub marmore eius. Imaginē et Inscriptioz
continente De abbate 24 Joanne Rieme & lviij

Aria nos cause a coepi opis pferitioe nūc aud
tut. Quicqd em de antessoris mei actib; pfero
emuloz moribus atq; calūniae subiacet. Pu
tabūq; me eius amiri si hystoria ut gesta
est in luce gdidero mendacē aut ete calannū ex amore
quodā obexasse. Quare modestus uem attingāq; ne in nra
ignominia alioz exorta gdidisse videam. Anno Itaq; sup
mēorato In die sancti franssi ad nouū pastore electioz
conuentus Alderspach pcepit. Presidebat aut dno vito
Abbas In thesa mūdno pangramus ex cellapmū pū assi
debat. Rex Georgius electioz diez missis tabellis plan

Aedificiu impfctū
Expensis in Austua
Sylva
Mente captū
Trib; seniorib;
mūgētia cōfissa
Sub 3 clauib;
3000 Ducati
Rexit an. 15. mens. 6.
Sexagenarius et ultra
Obijt. 1501 Sept. 11.
Sepultus
Timet author calum
nias.
Maleflic scriptur.
Oct. 4. Electio
J. Vito pside
Assistente
Duce plangente

bat, expensis forsitan parcens et praeter structuram illam desuper refectarium (quam imperfectam etiam reliquit.) nihil sub eo a nouo edificatum est. In curias tamen nostras in Austria non modicam pecuniam pro ipsarum reparatione collocauit. Piscinam etiam superiorem Syluae nostrae in Schefpach adiacentem effodi perfecit. Circa vitae suae finem dominus Symon ob aduersam valetudinem aliquamdiu mente captus fuit Antea tamen ecclesiasticis rite praemunitus sacramentis Seniores autem domus tres ex ipsis elegerunt qui monasterii curam gererent quousque diuinitas res nostras aliter ordinasset Illi iocalia nostra atque aes conflatum loco tuto reponentes, pecuniam sub tribus diuersis clauibus in arca concluderunt eiuscemodique depositi summa in auro aereque ad tria ferme aureorum nummorum millia accedere putabatur Repertusque est ecclesiae nostrae status in bono et competenti et spiritualium et temporalium vigore Itaque abbas Symon ubi domui Alderspacensi quindecim annis cum dimidio praefuisset, plenus dierum puta sexagenarius et supra in die sanctorum prothi et hyacinti ex hoc saeculo migravit Sub annis ab orbe redempto. Millesimo quingentesimo primo Sepultus ante altare sancti Joannis sub marmore eius imaginem et inscriptionem continente. De abbate 24 Ioanne Riemer Capitulum LVIII

Variae nos causae a coepto operis prosecutione nunc auertunt. Quicquid enim de antecessoris nostri actibus scripsero emulorum morsibus atque calumniae subiacebit putabuntque me eius amici si historiam ut gesta est in lucem edidero, mendacem, aut certe calamum ex liuore quoddam oberrasse Quare modestius rem attingamus ne cum nostra ignominia aliorum errata prodidisse videamur. Anno itaque supra memorato in die sancti francisci, ad noui pastoris electionem conuentus Alderspacensis processit. Praesidebat autem dominus vitus Abbas in Ebera cui dominus Pangracius ex cellaprincipum assidebat. Dux Georgius electionis diem missis tabellis prolon-

gauerat, sed nuncius nescio quo dubio suspensus responso
donec patres primum capitulum absoluissent. Qui tandem lectis
litteris in re tam ardua moram admittere dedignantes electionis
actum prosecuti sunt. Estque electus dominus Ioannes dictus Riemer
natione ex vilshouen, tunc ecclesiae nostrae in Schonnow pro-
uisor, homo statura magnus, qui ecclesiarum nostrarum regi-
mini supra viginti annos praefuerat. Ideo forsitan ad ordinis nego-
cia minus erat accomodatus. Ipse licet ut praelibauimus magnum
auri argentique pondus in reposito nostro offendisset et do-
mum nostram in competenti vigore regendam suscepisset, vix
tamen duobus elapsis annis, tam liberali res nostras dispensauit
manu, ut pecunia egere inciperet, atque a diuersis creditoribus
aes mutuaretur. Sicque non longe post egestate compulsus, praedia
nostra distrahere coepit Nam domino Joanni Closner ex arnstorff
ambas curias nostras in Reinoltstorff, mille aureis nummis
impignorauit. Curiam vnam apud Rotenman similiter vendidit
Omnia frumenta curiae nostrae wirting cum plerisque aliis possessionibus
impignorauit. Plerosque etiam census ab ecclesia nostra omnino alie-
nauit Et cum sese propter fratrum murmurationem de possessionum
nostrarum distractione amplius intromittere non auderet, census
quosdam presertim pratorum in plures annos anticipauit Prae-
sumpsit autem ista vel solus vel paucis admodum fratribus adhibitis
Adeo enim imperiose et cum quadam astucia negocia pertractabat sua
ut si quis poenam aut grauem eius indignationem declinare cuperet
de rebus ipsis prorsus obmutesceret. Sicque factum est ut breui sub
ipsius regimine ecclesia nostra in magna damna atque debita pro-
lapsa sit. Et illud poetae ad vnguem completum: Labitur ex igno
quod partum est tempore longo. Facile etiam apparuit quod iuxta oracium
Non minor est virtus quam quaerere parta tueri. Adeo enim in dan-
do iste Abbas Ioannes profusus erat, ut etiam craesi diuitiae ipsi non
satis fecissent. Fuit tamen vir admodum debilis qui ex francigenum

morbo intus destitutus fuit Unde valetudine p̄tendens
mataxarius in monasterio vita agebat. Quare autē
frequenter in curia nra apud patavien ubi largā serū re-
nebat familiā et ut vix hūanus erat indices ferme cre-
bras morabat hospites. & quicq̄ monasterio p̄ueniebat il-
lus tractū est & absumptū. Putat̄ a nōnullis q̄ ampli-
ores dñs joannes pro p̄sona sua apud patavinos fecerit
expensas quā totus in monasterio cōuentus p̄arturēt
aut eiusmodi alibis absentia nō modicā domini nra
summa quā & in p̄sentialibz abp̄eratis nō m̄h̄ remp-
sa. Quis em̄ nesciat absente dño familiā licentius agere
& p̄m̄ta cū p̄cedo fieri. Plura essent de dñi joannis
actibus p̄stribenda sed ne cito rensorius a summa nra
causer. cōlamo luxuriantia p̄ena adhibē de reuig. Alioquin
abbas iste homo factus erat et p̄ impedita lingue esset
ad r̄sus tamē tota q̄ oportanda p̄fantis. Unde & intus ad
modū gratus & reputatus fuit. De eodē caput lxxij

P

Assus est autē noster abbas joannes kremer Infor-
tuna & q̄dem graua quā certū nram ad ex-
pensas ampliores detraxerūt. Mondū p̄uilegiū & p̄uilegiū
ap̄lia de viciariis In eā Berstall "dñi erag" extinctione
effecit. Unde et osualdo harenperg p̄dicta eāte vltia vici-
rio ex hūanis sublato quidā vigore ap̄liaz gr̄arū certū
om̄pire coeperūt quorū ausus vix in magno p̄ceptibz est
supatus. Ep̄us etiā hat p̄ponē Rudbertus notū In ea re m̄h̄
aduersabat. nescioq̄ & quē nī eodē abbas fecerat cōtractū
qui est p̄uilegiū nris plurimū cōtractus erat. Sed ut ab
impetitione p̄sulis conqueſcit dñcantos aureos m̄mos
dñs joannes ip̄i p̄soluit. fūteca etiā negotiū hoc apud
sedē ap̄liam vertebat. qd̄ finē p̄m̄ conseq̄ nō poterat
quoad vnus ex cōuentu pater Gregorius t̄karch dūcty

Valentinarij.
Mora eig Patarij
Largā familiā.
Sumptibz nimis
Absentia eig cā
remisse discipline.
Plura tacerē.
Indoles eig.
Infortunia multa.
p̄uilegiū & p̄uilegiū
extinctione
Rudbertus Ep̄us
Relig: notis aduersarij
Contracty cū eo notū.
Perfolius 200 dñcantos
Roma nris p̄ ex
nris

morbo, multum destitutus fuit Unde valetudinem praetendens malam, rarius in monasterio vitam agebat. Morabatur autem frequentius in curia nostra apud patauenses vbi largam secum retinebant familiam et, vt vir humanus erat in dies ferme crebros invitabat hospites, et quicquid monasterio proveniebat illic traductum est et absumptum. Putatur a nonnullis, quod ampliores dominus Ioannes pro persona sua apud patauinos fecerit expensas, quam totus in monasterio conuentus Parturiit autem eiusmodi abbatis absentia non modicam domui nostrae iniuriam, quae et in spiritualibus obseruantis nonnihil remissa "est"

sa " Quis enim nesciat, absente domino familiam licentius agere, et permulta cum periculo fieri? Plura essent de domini Ioannis actibus perscribenda, sed ne cato censorius a iunioribus nostris causer calamo luxurianti frena adhibere decreuimus Alioqui abbas iste homo factus erat, et si impeditae linguae esset ad risus tamen iocaque excitanda perfacilis Unde et multis admodum gratus et reputatus fuit. De eodem caput LVIII.

Passus est autem noster abbas Ioannes Riemer infortuna et quidem graua, quae ecclesiam nostram ad expensas ampliores detruserunt. Nondum priuilegii apostolici de vicariatus in ecclesia Geirstal " sortiti eramus "extinctione" effectum, vnde et oswaldo harrenperger iamdictae ecclesiae vltimo vicario ex humanis sublato, quidam vigore apostolicarum graciaram ecclesiam occupare coeperunt, quorum ausus vix magnis sumptibus est superatus. Episcopus etiam Ratisponensis Rudbertus nobis in ea re multum aduersabatur nescioque et quem cum eodem abbas fecerat contractum qui et priuilegiis nostris plurimum contrarius erat. Sed ut ab impetitione praesul conquiesceret, ducentos aureos nummos dominus Ioannes ipsi persoluit Interea etiam negocium hoc apud sedem apostolicam vertebatur, quod finem suum consequi non poterat quoad vnus ex conuentu frater Gregorius Ekkartinger dictus

Fulig 2° confirmat
Privilegia.

Obligatio Trifingens
Canonico .8. librarum.

Lites cu Parochianis

Giesstallensis Parochy
in Rudmannsfelden.

Sepiuntur lites Straubinge

Luce Bernhero Landi
hute

Multo are

Rudmannsfelden comu
fatis. An. 1503.

Justitiz

Ming 30te p. p. p.

Hoies ibi molesti

Aedificia ab eo con
Anueta
Abbatia domg

Cubile.

Superior pars domg
Pattuiensis.

versus urbem pfectus rem ibi diligentia sollicitasset qui et
a Julio pto privilegy confirmato impetravit et lito ma
teria intercepta Ex hoc in negotio ruda canonicis trifingen
Joannes freiberg appellatus quotannis in octo numeris
libris ipsius vita durante obligam. Longas demq conerta
nos in proclivis dictae ecclesie dñs Joannes Abbas est
pessus qui pluribus etiam anno intra proclivis pssue con
tempserat Undeqdem pthamus qui ex Introduta r. p. r.
dñe apud Geystal sedere debuerat apud Rudmannsfeldu
mora tñe agebat. Quod agruat illis invid erat et ob id
nratu suis furibz fraudabat. Horu temeritas p viedim
atq consules Straubingen sopita et intercepta est. Cui quoda
demq Bernhero ppter es mutatu cora copulibz in lamis
huta grave longaq Abbas Joannes lito materia ventila
uit. quae ante qua in debita fine ducta fuisset clandest
na p intermediis psonas concordia accepit et intro ere
absoluta est. Ipse etiam oppidu nrm in Rudmannsfeldu cum
michaele cellae dei abbate pro nonnullis possessionibz in liti
nibus Nakenberg situatis commutavit. Actu 1503. Dix in
vtrsqz ecclyis pmutatio ista valis fuit prospera aut nra
quae vrad triginta vsuat monete libras ming de possessio
nibus dñs nrm p. p. p. quia nrm de oppido annuati in ren
su iusto habebat. Videbat aut alter abbas quo feno illas ho
mies illos dormiturus sit et ipi obsequit et no quotidianas
ab eis molestas patiat. Illud etiam de edificijs ipius narra
du est. Ipse abbatia nra domu altero regimio sui anno
costruxit. Cuius in superiorem ptem quia dñs ipi videbat
atq sub alta costructa mole, impetam reliquit. Cubile etiam
vnu nouae dñi Joannis pluer structure aduenit. Superiore
Insuper domus nra in patania portoz sub magnis expen
sis satis decenter instauravit. quia et ampliori ad conid.

versus urbem profectus rem ibi diligentius sollicitasset, qui et a Julio secundo priuilegii confirmationem impetrauit et litis materiam interceptit. Ex hoc tamen negotio cuidam canonico Frisingensi Ioannes Freiburger appellato quotannis in octo nummorum libris ipsius vita durante obligamur. Longas denique concertationes cum parochianis dictae ecclesiae dominus Ioannes abbas est perpessus qui pluribus etiam annis iura parochialia persolvere contempserunt. Quandoquidem plebanus qui ex introducta consuetudine apud Geyrstal residere debuerat, apud Rudmarsfelden moram tunc agebat. Quod agricolis illis invisum erat et ob id curatum suis iuribus fraudabant. Horum temeritas per vicedominum atque consules Straubingenses sopita et intercepta est. Cum quodam denique Bernhero, propter aes mutuatum coram consulibus in lanndshuta grauem longamque Abbas Ioannes litis materiam ventilauit, quae antequam indebitum finem directa fuisset clandestinam per intermediarias personas concordiam accepit, et multo aere absoluta est. Ipse etiam oppidum nostrum in Rudmarsfelden cum michaeli cellae dei abbate, pro nonnullis possessionibus in limitibus Naternberg situatis commutauit Actum 1503. Vix tamen vtrisque ecclesiis permutatio ista utilis fuit Praesertim autem nostrae quae circiter triginta vsualis monetae libras minus de possessionibus datis nunc percipit quam nuper de oppido annuatim in censu iusto habebat. Videbit autem alter abbas quo freno illos homines illos domiturus sit ut ipsi obsequantur et non quotidianas ab eis molestias patiatur. Nunc etiam de aedificis ipsius narrandum est. Ipse abbatiae nostrae domum altero regiminis sui anno construxit. Cuius tamen superiorem partem, qui inutilis ipsi videbatur atque sub alta constituta mole, imperfectam reliquit. Cubile etiam vnum, novae domini Ioannis pluer structurae adiecit. Superiorem insuper domus nostrae in patauia portionem sub magnis expensis satis decenter instaurauit, quam et ampliori animi iocundi-

tate quā abbatia inhabitant. Quaedam etiā pocula argen- Pocula argentea
ex antiquis
 tea thesauris nris appositae quae & ipsius Insignia toti-
 nent ex nris in quidā, qui eis actus diligenter explorare
 potuerūt ipsū antiq̃ asseruit infregisse, nouaq̃ ex eis in-
 staurasse. Quod ut ex hoc liquet Nam et maiore monstrata Monstrantia dñi
plures in pede dilatauit
Mutauit insignia.
 quā dñs Johannes plures parauit, iste abbas in pede dila-
 tauit Et ut totū sibi ascriberet opus ipse signū dñi Johannis
 plures qđ insculptū erat deleuit pūq̃ in illius locū effi-
 giari fecit Patrocinium etiā nrm qđ sub Conrado q̃tadeno Patrocinium
 circa altare in p̃mo fuerat constitutū deposuit. et tabula
 istam ultio suū regim̃s anno ibi collocauit. Censū etiā
 nrm apud Octm̃ Georgiū sup̃ Sulzbach augmētauit et Censū auctio in Sulzbach
 possessionē eas p̃petuo iure eccl̃ie nre appriauit. in antea
 duxerat absq̃ pleno dominio p̃ impignoratū dicta p̃dia nob̃
 attinuerant. Contingerūt circa hoc t̃p̃ nra s̃ane heredita-
 et mēoria dignissima, quae apud chronographos letor inuestiget
 f. p̃m̃ in portento inperē libet, qđ imp̃ eps Leodiens̃ regi maxi-
 miliano in styris suggererat. Nā anno dñi 1501 in dicta Portentū 1501
in Ep̃atu Leodiens̃
 diocesi Inopinate et publice in dēp̃o locus p̃t̃e crucis signū
 frequē in vestibz hōm̃ apparuit, coloris iam rubicundi, iam
 subnigri, iam ṽd̃ alteri, p̃teritūq̃ temp̃is nō mō in illa re-
 giōe sed p̃ totā etiā germaniā passim crucez hasta exteras Etiā in tota germania
 diuē passiois arma apparuerē, et vestibz hōm̃ adhaesere
 dicebantq̃ vulgo eiusmodi signa desq̃ recidisse. Quid monstrū
 hoc portendat, deus nouit. Gr̃pserūt plerūq̃ de hoc, quos huc Quid portendat
 ṽs̃ op̃o fefellit. Sed p̃f̃to nō est p̃pendendū tam rariū et
 mirandū portentū, qđ ṽtq̃ deus & nat̃a nō frustra no-
 bis ostendit. Fuitimq̃ diuinitatem eius sedulo p̃c̃m̃ ut om̃es
 in melius conuertat. Nam & si intra bella aliq̃ inuicem,
 da subsecuta sūt, nescimus t̃m̃ an nō aliqđ mag̃ nob̃ restet
 qđ quippe deus ex longinquo etiā hōm̃ p̃movere consueuit.

tate quam abbatiam inhabitauit Quaedam etiam pocula argentea thesauris nostris apposuit que et ipsius insignia continent. Ex nostris tamen quidam, qui eius actus diligentius explorare potuerunt ipsum antiquam asserunt infregisse nouaque ex eis instaurasse. Quod vel ex hoc liquet Nam et maiorem monstrantiam quam dominus Ioannes pluer procurauit, iste abbas in pede dilatauit Et ut totum sibi ascriberetur opus ipse signum domini Iohannis plüer quod insculptum erat, deleuit suumque in illius locum effigiari fecit Patrocinium etiam nostrum quod sub Conrado quartodecimo circa altare in summo fuerat constitutum deposuit, et tabulam istam vltimo sui regiminis anno ibi collocauit. Censum etiam nostrum apud Sanctum Georgium super Sultzpach augmentauit et possessiones eas perpetuo iure ecclesiae nostrae appropriauit cum antea dumtaxat absque pleno dominio per impignorationem dicta praedia nobis attinuissent. Contigerunt circa hæc tempora, mira sane horrenda et memoria dignissima, quae apud chronographos lector inuestiget Vnum tamen portentum inserere libet, quod nuper episcopus Leodiensis regi miliano in scriptis suggesserat. Nam anno domini 1501 in dicta diocesi inopinate et publice in diuersis locis sanctę crucis signum frequenter in vestibus hominum apparuit, coloris iam rubicundi, iam subnigri, iam vero alterius processuque temporis non modo in illa regione, sed per totam etiam germaniam passim cruces hastae cęteraque dominicae passionis arma apparuere, et vestibus hominum adhesere Dicebanturque vulgo eiusmodi signa desuper cecidisse. Quid monstrum hoc portendat, deus nouit. Scripserunt plerique de hoc, quos hucusque opinio fefellit. Sed profecto non est paruipendendum tam rarum et mirandum portentum, quod vtique deus et natura non frustra nobis ostendit. Interim quod diuinitatem eius sedulo precemur vt omen in melius conuertatur. Nam et si multa bella aliaque incommoda subsecuta sint, nescimus tamen an non aliquid maius nobis restet. Optimus quippe deus ex longinquo etiam homines praemonere consuevit.

Bavaria affligit
An. 1504 discordia
int. Ducez.

Georgio Dux pater
duarum filiarum
Margareta Schemoni
alio
Elisabetha nupta
Rudolfo Palatino

Huic patria ex testam.
relict.
Landshut. Buxf. Jan.
procurator manuit.
Dux Georg. obiit.

Albertus ex Monachio
Dux. contrariq.

Maximilianus Rex
Romanorum, Alberti Soro-
ris, citat ambos ad tri-
bunal.

Bavariam anno dñi 1504 pñ. De bello bavario
apit discordia nō mediocri afflixit. **¶** **¶**
quos & dura dñandi libido in arma usq. puxit
pugnatum est inter duces toto ferme anno in
magna pñima muria. Siquidem bellorū pñellis et
Incendijs & rapinis oīa sacra pñhana q. miseri fregit
plent. Erat autē hęc belli bavarii Instutio. Illustis dux
Georgius ex cōthorali dñā Hedwige regis polonoz filia. sal-
tem duos peperit filios. masco succedere carco. Maxoz natu
Margareta. Vgo pñmialis effeta est. Sumoz Elisabetha
Rudolfo palatino nupsit. maxī pontificis aucte hoc
dispensante. Nam Rudolfinos ex sorore dñe Georgij fuerat
Georgius mortē sibi imminere senties generū asuit ei q.
patria ex testamēto reliq. Nec mora. Rudolfinos adhuc vi-
uēte Georgio In arces Landshuten atq. Buxtelhusen intro-
missus est eademq. mūre coepit. Georgius paucis inter-
rectis dieb. apud Ingoldstadū carcos debitu soluit. De illis
fatis nup. hoc distichon edidit. ubi dñet ex apñib. mūm
reppentantib. annū eius de pñthois habes. Deserit illu-
tris dux flatus Georgius istos. Crastinis Andree pñerit et
ecce viam. Commorans itaq. post mortē duos Georgij ad land-
shutā ex oī statu pñncialib. de rebus qdem patrie cōpñia ha-
bita pñ sed pro negoy arduitate nihil diffinitū. Mā et p.
Rudolfinos potiores occuparet mūtioes et ex testamēto p.
mūnā sibi attrinere astreueret. Albertus m. ex Alunichio
tabellas pñorū dñi cōuentui bavario ex hñbit atq. ex cō-
tractu corū pñmā sibi vendicabat. Subordinatis itaq. vñis
qui patrie pñessent donec de rebus tā arduis dñsterneret. con-
uentus solutus est. Maximilianus itaq. rex germanie et rōm
dñs atq. sororius vñiq. dñe edictis regis ad tñmal
pñū citant. Albertus comparuit Rudolfinos vero nō quing

h

Bauariam anno domini 1504 prin- De bello bavarico
cipum discordia non mediocriter afflixit Capitulum LX:
quos et dira dominandi libido in arma vsque prouexit
Pugnatum est inter duces toto ferme anno cum
magna provinciae iniuria. Siquidem bellorum procellis et
incendiis et rapinis omnia sacra prophanaque miscere frequenter
solent. Erat autem haec belli bauarici institutio. Illustris dux
Georgius ex conthorali domina heduige regis polonorum filia, sal-
tem duas peperit filias, masculo successore carens. Maior natu
Margaretha virgo sanctimonialis effecta est iunior Helysabeth
Rudberto palatino nupserat maximi pontificis auctoritate hoc
dispensante, Nam Rudbertus nepos ex sorore ducis georgii fuerat
Georgius mortem sibi imminere sentiens generum asciiuit eique
patriam ex testamentos reliquit. Nec mora: Rudbertus adhuc vi-
uente georgio in arces Landshutenses atque Burckhusen intro-
missus est easdemque munire coepit. Georgius paucis inter-
iectis diebus apud Ingolstadium carnis debitum soluit. De illius
fato nuper hoc distichon aedimus, vbi diem, et ex apicibus numerum
representantibus annum eius depositionis habes. Deserit illus-
tris dux flatus Georgius istos Crastinus Andreae sternit et
ecce virum. Conuocatis itaque post mortem ducis Georgii ad lands-
hutam ex omni statu provincialibus, de rebus quidem patriae consilia ha-
bita sunt, sed pro negotii arduitate, nihil diffinitum. Nam et si
Rudbertus potiores occuparet munitiones et ex testamento pro-
vinciam sibi attinere astrueret, Albertus tamen ex Munichio
tabellas priorum ducum conuentui bauarico exhibuit atque ex con-
tractu eorum prouinciam sibi vendicabat. Subordinatis itaque viris
qui patriae praeessent, donec de rebus tam arduis discerneretur con-
uentus solutus est. Maximilianus itaque rex Germaniae et romanus
ducis alberti sororius vtrumque ducem edictis regiis ad tribunal
suum citauit Albertus comparauit Rudbertus vero non, quinque

et vires gladio tentare coepit. Augustus ergo Rudberti primum
 egressus sententia de relictis poma p Alberto tulit Rudberti
 vero eiusque copatorum pscipit. eorumque bona dibus diripienda con-
 tigit. Albertus cum rex Maximilianus plerumque p ducem et ami-
 tates impiales suppetas imperium grande exercitum sed mo tarde
 collegit et Rudbertum ex poma puelle satagebat palatinus
 longe nunc in armis erat forte tu veniebat fatagebat mag-
 na sub his rebz patria afflictis pluribus castellis villagis et
 oppidis spoliate destruite ac igne consumptis Rudbertus du bellu
 maxie feruere mortuaturam obijt viginti tres natqz annos
 cuius fani vxor quoqz post paucos secuta est dies. p Fredericum
 Rudberti frater in belli duabus Georgio pfect et Georgio de Ro-
 suberg moceptu negotium continuauit. Augustus tandem se in
 pones concordia parauit. Cessit qz Alberto inferior bavarica
 Rudberti filijs nonnullis oppidis & aribus assignatis. Latus ea
 carmine hexametro historia mup de strappis qre eis pene hic
 p p qz dedignanti. Quae aut emia nra sub isto Marte mcomoda
 nileat breuiter enarrabim. Cu ekim dux Albtus in pmetu bel-
 lio poma lustraret ab urbe praunau p oppidu Agouster
 ad coenobium nrm delatus est fixitqz castrorum tentoria in prato
 man nro contiguos qd Stamppeunt notamini diti qz rudus pau-
 sant. Abbas joannes tanto principi nonnulla victualia puta
 vas vin pscos panes donodedit pabulumqz pro equis ducalibz
 se datum pmissit. Quod pabuli praefectus sinistre intelligens
 totum nrm granarium euacuauit et nullaz ferme auena abbt
 reliqt. Ab exercitu tu nullam domus nra notabile iniu-
 ria pessa est. licet no sine mcomodo tot copias rudus pte-
 lisset. Paucis tunc interuenie diebz palatinus pfecturam compa-
 re coepit. Inde latrones egressi rurae regione multum vastabant
 ut qz emia nra se illesam coperuaret atqz ab igne tutaret
 centum aureos minos dare coacta est. Deniqz ad Scherdinga

Rudbertus no paret.

Proferipta

Albertus milites colligit

Plurima igne et
ferro destruantur
Rudbertus moritur
annorum 23. sequens
et uxore.

Fredericus Rudberti
frater continuat

Caesar re componit

Alberto cedit inferior
Bavaria

Rudberti filijs arces

Incooda. Munier ex his

1504

Castellum Alberti in
Stamppeunt. 3. diebz.

Victualia data

Granarium euacuatum
a uena.

Palatino occupanti
pfecturam 100 ducati.
dandi p solua quadam.

et vrbes gladio tentare coepit. Augustus ergo Rudberti praesumptionem egre ferens, sententiam de relictā provincia pro Alberto tulit Rudbertum vero eiusque cooperatores proscripsit, eorumque bona omnibus diripienda concessit. Albertus cui rex Maximilianus plerique principes et ciuitates imperiales suppetias miserunt, grandem exercitum sed nimis tarde collegit et Rudbertum ex provincia propellere satagebat. Palatinus longe minor in armis erat fortiter tamen renitebatur. Factaque est magna sub his rebus patriae afflictio pluribus castellis, villagiis et oppidis spoliatis destructis ac igne consumptis Rudbertus dum bellum maxime ferueret mortem immaturam obiit viginti tres natus annos cuius fatum vxor quoque post paucos secuta est dies. Phredericus rudberti frater cum belli ducibus Georgio Bespeck et Georgio de Rosenberg incoeptum negocium continuarunt. Augustus tamen se interponens concordiam patrauit. Cessitque Alberto inferior bauaria Rudberti filiis nonnullis oppidis et arcibus assignatis. Latius eam carmine hexametro historiam nuper descripsimus quare eius seriem hic prosequi dedignamur. Quae autem ecclesia nostra sub isto Marte incommoda tulerit, breuiter enarrabimus. Cum etenim dux Albertus cum procinctu bellico provinciam lustraret, ab vrbe praunaw per oppidum Münster ad coenobium nostrum delatus est fixitque castrorum tentoria in prato monasterio nostro contiguo (. quod Stainpeunt nominamus.) ibique triduo pausauit. Abbas Ioannes, tanto principi nonnulla victualia putauit vas vini pisces panes donodedit pabulumque pro equis ducalibus se daturum promisit. Quod pabuli praefectus sinistre intendens totum nostrum granarium euacuauit et nullam ferme auenam abbati reliquit. Ab exercitu tamen nullam domus nostra notabilem iniuriam perpessa est, licet non sine incomodo tot copias triduo pertulisset. Paucis tunc interiectis diebus palatinus pfarrkirchen occupare coepit, inde latrones egressi circa regionem multum vastabant Vt que ecclesia nostra se illesam conseruaret atque ab igne tutaret centum aureos nummos dare coacta est Denique ad Scherdingam

Alberti Ducis 260 Ducis
Ducis.

Palatino regi

Palatino regi

Palatino obsidenti Wylf-
gafre plurima impensa.

Anno 1504.

Suscepit D. Wolfgang
cura in Münster.

Duces Alberti Speliant
Oppidu

Etia domū Parochiale
Similit. patibant.
Sofouat, griesstall.

Familiaritas Ab. Jois
in Patavia Junio
Mnoij in comode.

Rexit An. 12. Mens. 6.

Anno ultra 70.

belli duabus, qui Alberto militabat abbas Joannes duen-
tos sexaginta aureos nūmos dare coactus est, breui qdē
ut pollicebant^r restituendos quos nec hodie habemus
Hisq; dum palatinus Wylfhoum obsederet atq; oppug-
nasset pro eius exequiis intra domus nrā fecit expē-
sas et p^r ductor aliquātam, minime tñ Integrit^r fuit
refusione facta p^r hac Anno post Incarnatōⁿ dñicā
millesimo Lxxvigesimo quarto. De tūca dñi Jumenta

Suscepam ipe tamdicto āno curam. **A**bi
entia b^re v^rgine In Monaster de offino con-
matorio In Hostlarū p^r conventu & abbatem
illuc trāslatus. Vbi oppidum plus forsan q^d
decebat palatino inclinat, prefeto In Griespach qui partes
Alberti tenebat^r nōnihil aduersabant^r. Ad hūilianda itaq;
cūm supbia septingenti milites ab alio tñsmissi sunt.
Quorū dux Dolfgangus Comes ortmbergē et Hieronymus
Staufer exant qui misere oppidū spoliarūt et reb^us oib^u
indauerūt. Vbi & ego tūca doct^r supellectili spoliata fū
atilibus etiā deā & p^rtem abactis. Sed & p^riores ecclesie
nrāe Schymmarū et Gerspal constia in comoda p^rulerūt.
Adibant tūc pleriq; ex palatino & nobilib^u tutandi sese grana
urbē patavien^u vbi & nū abbas Joannes toto ferme belli tpe
moram egit. Tūc q^d illorū hūm^u familiaritate adeo illect^r
est, ut deinceps oī vita sua ibidē habitare concupiscet ex
patavia nō reputans vitā. Et fitū est ut p^rip^r ostendim^u
cū magna domus nrā iniuria putog^r nec bellū meo,
ratū nec cetera incomoda, ecclesie nrā tantū ut abbas
cū patavien^u cōsuetudinē nōnisset. Abbas iste postq^d ecclesie
Alderspach p^rduodecā annos cū dimidio regimē tenuisset
tandē quinto die maij p^rsentem vitā excessit aīamq; In au-
ras cōmisit. Fuit vir senex puta septuagenarius et p^rip^r

belli ducibus, qui Alberto militabant abbas Ioannes ducen-
tos sexaginta aureos nummos dare coactus est, breui quidem
vt pollicebantur restituendos quos nec hodie habemus
Insuper dum palatinus vilshouen obsedisset atque oppug-
nasset pro eius exercitu multas domus nostra fecit expen-
sas Et si ductor aliquantam minime tamen integram praestitit
refusionem. Facta sunt haec Anno post incarnationem dominicam
millesimo Quingentesimo quarto. De tunica domini inuenta.
Susceperam ipse iam dicto anno curam Capitulum LXI
ecclesiae beatae virginis in Mönster de officio con-
cionatorio in khostlarn per conuentum et abbatem
illuc translatus. Vbi oppidani plus forsán quam
decebat palatino inclinati, praefecto in Griespach qui partes
Alberti tuebatur, nonnihil aduersabantur Ad humiliandam itaque
ciuium superbiam septingenti milites ab Alberto transmissi sunt.
Quorum duces Bolfgangus Comes ortenbergensis, et hieronymus
Stauffer, erant, qui misere oppidum spoliarunt, et rebus omnibus
nudauerunt. Vbi et ego cuncta dotis supellectili spoliatus fui
animalibus etiam decem et septem abactis Sed et provisores ecclesiarum
nostrarum Schonaw et Geirstal consimilia incommoda pertulerunt
Adibant tunc plerique ex praelatis et nobilibus tutandi se gratia
urbem patauiensem vbi et noster Abbas ioannes toto ferme belli tempore
moram egit. Tunc que illorum hominum familiaritate adeo illectus
est, ut deinceps omni vita sua ibidem habitare concupisceret, extra
patauiam, non reputans vitam. Et factum est ut supra ostendimus
cum magna domus nostrae iniuria Putoque nec bellum memo-
ratum nec caetera incomoda, ecclesiae nostrae tantum ut abbatis
cum patauiensibus consuetudinem nocuisse. Abbas iste postquam ecclesiae
Alderspacensis per duodecim annos cum dimidio regimen tenuisset
tandem quinto die maii praesentem vitam excessit animamque in au-
ras commiscuit Erat vir senex puta septuagenarius et supra

et se valetudinariam (ut frequenter erat) sentiens, In festo In-
uentiois s^{ae} marie in patavia se iterum traduci iussit. Hic
dum sua infirmitati solamen quaereret, tertio die dum adhuc
vix formidasset, tantumq. negotio impio impio ingruant. Ad
annum dⁿⁱ quaterdecim super mille sim quingentesim. Eius
funus postero die ad monasterium nostrum transportatum est et ad
altare s^{ti} iohannis ap^{li} sepultum sub magna maximo qd
ibi antehac elaborari fecerat. Et quoniam his diebus sacra-
mentum illa vestis dⁿⁱ n^{ri} v^{ri} tunc incipit v^{ri} maximo
manibus rethriculata ope mirabilis opata. apud trevirum
civitatem germaniae antiquissima repta est quod illuc translata
ut paucis p^{er}stringam. Nam ubi s^{ta} helena magni co^{sti}
tini mater quae et apud trevirum palatium suum habebat. v^{ri}
helena p^{er} causam dⁿⁱ muestiganda p^{er}rexit, ea q^{ue} sua industria
invenit. fere s^{ta} de iudaea s^{ta} mathiae ap^{li} corpus tunc
incorrupte, clauum v^{ri} dⁿⁱ dente s^{ti} petri et q^{ui}busda alyo p^{ri}
o^{ri}o reliquis transportasse. Veniensq. roma s^{ta} siluestro con-
questa est, quod sui trevirum a ch^{ri} fide declinassent. Postu-
lavitq. s^{ta} dⁿⁱ alioq. in archiep^u trevirum dⁿⁱ p^{ri}em
syluester ad s^{ta} helena iustantia agerem antiochenum
p^{ri}arofa illuc in pulchro privilegio destinavit. In quo dictae
reliq^{ue} narratio fit. Sanctus ergo ageris totius galliae
atq. germaniae p^{ri}as co^{sti}tutus, incorruptas reliq^{ue} s^{ta} de
fere ad trevirum venit et ex regali impatore palatio in
honore s^{ti} petri ecclesiae consecravimus atq. In choro s^{ti} Ni-
colai in altare p^{ri}osa illa veste in ceteras reliq^{ue} speliuit.
Vbi p^{er} octingentos annos recondita p^{ri}na est. Sed tandem deo
ordinante sub Gregorio octavo et henrico sexto archiep^o s^{ta}
annos et dictas reliq^{ue} deontis p^{ri}onem magni altare in c^{ri}se-
drali s^{ti} petri ecclesia exposita. Et in die s^{ta} philippi et iacobi
Anno dⁿⁱ 1196 in p^{ri}enta m^ultaz notabilium p^{ri}onaz

Valetudinarius 3. Maii
Patavia duci voluit

Tertio die impio
Minima formidans
Obijt 1514. Maii. 5.

Huc transportato
Sepultus.

Hic diebus
Inventio S. Ioh^{is}
ingutulis Ch^{ri} dⁿⁱ Tre-
viris

S. Helena Treviris
habebat.

Perrexit Hierosol.
Reliq^{ue} tulit.

Venit ad S. Syluest.
Roma.

S. Agnitiu impetrat

Venit Trevirum.

Sacra Vestis inclusa
800 an. latens
Pataviana

An. 1196.

et se valetudinarium (vt frequenter erat) sentiens, in festo in-
uentionis sanctae crucis in patauiam se iterum traduci iussit ibique
dum suae infirmitati solamen quaereret, tercio die dum adhuc
minime formidasset, tantoque negotio improvisus migravit Ad
annum domini quartum decimum supra millesimum quingentesimum Eius
funus postero die ad monasterium nostrum transportatum est et an-
te altare sancti Ioannis apostoli sepultum sub magno marmore quod
sibi antehac elaborari fecerat. Et quoniam his diebus sacra-
tissima illa vestis domini nostri videlicet tunica inconsutilis virginis mariae
manibus rethiculato opere mirabiliter operata, apud treuirim
ciuitatem germaniae antiquissimam reperta est, quomodo illuc translata
sit paucis perstringam Nam vbi Sancta Helena magni constan-
tini mater, quae et apud treuirim palacium suum habebat, versus
irosolymam pro cruce dominica investiganda perrexit, eamque sua industria
inuenit. Fertur secum de Iudaea Sancti Mathiae apostoli corpus, tunicam
inconsutilem, clauum vnum cum dente sancti petri et quibusdam aliis preci-
osis reliquiis transportasse Veniensque romam sancto Siluestro con-
questa est, quod sui treuirenses a christi fide declinassent Postu-
lauitque sibi doctum aliquem in archiepiscopum treuirenssem dari presbyterem
Syluester ad sanctae Helenae instantiam Agricius antiochenum
patriarcham illuc cum pulchro priuilegio destinauit, in quo dictarum
reliquiarum narratio fit. Sanctus ergo Agricius totius galliae
atque Germaniae primas constitutus, memoratas reliquias secum de-
ferens ad treuirim venit et ex regali imperatricis palacio in
honore sancti petri ecclesiam consecrauit atque in choro sancti Ni-
colai in altare preciosam illam vestem cum caeteris reliquiis sepeliuit
vbi per octingentos annos recondita permansit. Sed tandem deo
ordinante sub Gregorio octauo et Henrico sexto Archiepiscopus Io-
annes vt dictas reliquias decentius componeret, magnum altare in cathe-
drali sancti petri ecclesia erexit et in die sanctorum philippi et Iaco-
bi Anno domini 1195 in praesentia multarum nobilium personarum

Translata ad maius
altare.

An. 1512 sub Maximiliano
itum agitur alta-
re

14. April.

Sanctus istius temporis
Sanctus de hoc die
hunc fabrum
ora ferundum
facta et facta
An. 1512. Apr. 2. Pala-
tium emensa ignis in
non mandata.

15 hoc pieve

Vacans Abbatia
et mensura
visitator.

Assessor

Præfectus

altare s^{an}cti Michaelis aperuerunt, reconditis ibi reliquiis antiquis et
in maius altare ab ipso erant in corpore s^{an}cti Agathæ reposita.
Sunt istius usque ad annos d^{omi}nⁱ 1512 propius iste thesaurus
delituit. D^{omi}n^us enim maximilianus cesar diem illo convenie-
di reginæ præibit indicasset, atq^{ue} in eisdem Imperij nego-
cia examinaisset, deinde deuotione p^{ro}motus p^{re}sentibus ibi
oribus qui ad conuentum illu^m confluerant, altare maius aperui-
iussit, atq^{ue} rei veritatem de huius saluatore n^{ost}ro m^ultis
experiri voluit. Aperuit altare quodam die ap^{er}to quæ
erat fere quæ p^{re}dicta p^{re}dicta treueroz archiep^{iscop}us
et tunc illa sit in alyo p^{ro}prio reliquos in l^uce p^{re}dicta
vnde des opt^{im}us laus honor et gl^{ori}a in p^{er}ta p^{ro}prio. Anno d^{omi}nⁱ 1512
1512, 1512 die ap^{er}to quæ erat parasceue, fere circa
hora diei octaua domestica et q^{ui}dem repentinus in urbe
patam^{en}ti emerit ignis qui vehementissio quodam impetu
in totu^m r^{eg}ia suburbu^m q^{ui}d n^{on}nu^m foru^m d^{omi}nⁱ et q^{ui}d
fl^{am}ma vehement^{er} p^{ro}pagauerat, nullo cum s^uo s^uo p^{ro}-
terat p^{ro}prio et p^{ro} max^{im}e r^{eg}ia adhibuit sit. Sic q^{ui}d
totu^m ferme nouu^m foru^m igne dep^{re}ssu^m est, p^{er}uenitq^{ue} sub
eo incendio r^{eg}ia quidem hoies, ac p^{ro}prio quadringentis
ades fl^{am}ma notens breui hora absorbit. **A**ll^o
Acabat post abbate de abbate. **B**ol^o
Joannis obitu uniu^{er}sitate abbata Alder
spacen^{em} Interimq^{ue} visitator d^{omi}n^us Joannes
ex t^{er}ra. a p^{re}b^{is} m^ultis r^{eg}ist^{er}is, noui
pastoris electione in s^{an}ctum t^{er}ra diem
conuentu^m celebranda constituit. Et tunc in assessore
d^{omi}n^o Georgio ex hant^uhaslady a p^{ri}nce destinato et
d^{omi}n^o Gregorio Steller^u p^{ri}ncip^u abbati p^{re}sente etiam
nobili h^{on}u^m h^{on}u^m ex Seyberstorff apud v^{er}li^u h^{on}u^m d^{omi}n^u
cali p^{re}fecto, electionis actus in manus suscepit. **V**ic^u t^{er}

altare sancti Nicholai aperiens, reconditas ibi reliquias accepit et in maius altare ab ipso erectum cum corpore sancti Materni reposuit Ibique vsque ad annos domini 1512 preciosus iste thesaurus delituit. Dum enim Maximilianus caesar diem illo conueniendi regni proceribus indixisset, atque cum eisdem imperii negotia examinasset, deinde deuotione permotus praesentibus ibi omnibus qui ad conuentum illum confluxerant, altare maius aperiri iussit, atque rei veritatem de tunica saluatoris nostri inconsutili experire voluit Aperitur altare quartodecimo die aprilis quae erat feria quarta paschae per richardum treuirorum archiepiscopum et tunica illa simul cum aliis preciosis reliquiis in lucem prodiit vnde deo optimo, laus honor et gloria in saecula saeculorum Anno jam dicto videlicet 1512. secundo die aprilis quae erat parascheue, fere circa horam diei octauam domesticus et quidem repentinus in vrbe patauiensi emersit ignis, qui vehementissimo quodam impetu in totum crassabatur suburbium quod nouum forum dicunt. Et quia flamma vehementer superauerat, nullo ciuium subsidio poterat sopiri etsi maximus conatus adhibitus sit. Sic que totum ferme nouum forum igne depastum est, Perieruntque sub eo iucendio circiter quindecim homines ac supra quadringentas aedes flamma nocens breui hora absorbuit. Capitulum LXII

Vacabat post abbatis de abbate Bolfgango
Ioannis obitum vnico mense abbatia Alder-
spacensis interimque visitator dominus Ioannes
ex Ebera a fratribus nostris requisitus, noui
pastoris electionem in secundum Iunii diem

conuentui celebrandam constituit. Et tunc cum assessoribus
domino Georgio ex Raitenhaslach a principe destinato Et
domino Gregorio Cellaepincipum abbatibus praesidente etiam
nobili homine Henrico ex Seyberstorff apud vilshouium du-
cali praefecto, electionis actum in manus suscepit Vir tamen

nobilis nullum fratrem in eligendum impedimentum fecit
 & tunc scilicet electoribus ad hoc negotium ut in ordine
 meo est preparatus, satis concordi (ut dicebat) consensu
 ego scilicet Wolfgangus cognomento Maiusce p[ro]p[ri]us dorffpach
 a familia quidem mediocri, honesta in omnibus, annos tunc
 quadraginta quinque natus, ecclesie munster curatore, electus
 sum & p[ri]mus a p[re] abbate confirmatus. ^{Anno 1514.} Quod ipse
 in sacre religionis exterminio observata, ang[ust] ecclesie
 Alderspach p[ro]p[ri]us fueri an ne alyis catandum reliquo
 Me in fama o[mn]ino neglexisse videam[ur] nam pauxilla
 de suscepti p[ri]mo incommodis atq[ue] laboribus nostris
 p[ro]stingere curabim[us]. Hanc iuvem[us] ecclesiam meam ere
 alieno pluri[us] gravata Nam p[ro]pter distracta & predia
 impignolata censu[m] in annos anticipatos sup[er] mille au-
 reos n[ost]ros creditoribus p[ri]mo die debebamus. In ab-
 bacie aut[em] n[ost]re thesaurus una cu[m] remorib[us] n[ost]ris no[n]
 sequi[ur] fructant[ur] quidem boem[us] grossos repperit
 Veru[m] nonnihil ex eo a cellerario post electio[n]em n[ost]ram suscepit
 ip[s]um tamen a p[re]dicto tempe vacatio[n]is etia[m] iniquitate erat
 Gravabant[ur] insup[er] nos homines quos p[re]bendarios voca-
 mus, qui no[n] minus q[uam] decem n[ost]ros panes sibi ac victu
 quotidianu[m] apud antecessore[m] n[ost]ru[m] bone memorie Abbatem
 Joanne[m] n[ost]ru[m] compaverant. Hec & alia q[ui]bus nos a
 suscepti p[ri]mo iniurio no[n] mediocriter molestar[et], sem[per]
 tamen p[ro]bitate ac diligentia adu[er]si, cuncta p[ro]p[ri]etate
 p[ro]p[ri]e p[re]sentis evolutio creditorib[us] singulis satisfacimus
 et no[n] valem[us] impignorat[ur] partem p[ro]p[ri]e ere absol-
 vi. Sed & p[re]dictos census qui scribis n[ost]ro[rum] laico[rum]
 manna neglecti p[er] multos annos erat et a libris n[ost]ris
 p[ro]p[ri]is eliminati, diligent[er] registro[rum] collatoe in op[er]is
 n[ost]ros reduximus. Deferunt etia[m] p[ro]p[ri]e modum d[omi]ni n[ost]ri

Electores 13.

Elect[us] Wolfgang
Mari[us].

Anno 45.

An 1514.

Modestia authoris

Stat[us] Mari[us].

Debita 1000 Ducat.

Inventi 15 grossi bohem[us].

Gravamen a p[re]ben-
dariis.Post 3 annos solutio
creditoru[m].

Reductio censu[rum]

nobilis nullum fratribus inter eligendum impedimentum fecit
A tredecim igitur electoribus, ad hoc negotium vt in ordine
mos est, praeparatis, satis concordi (. vt dicebatur.) consensu
Ego Fr Bolfgangus cognomento Marius ex superiori dorpach
a familia quidem mediocri, honesta tamen oriundus, annos tunc
quadraginta quinque natus, ecclesiae munster curator, electus

"Anno 1514"

sum, et protinus a patre abbate confirmatus: Qualis ipse
in sacre religionis extiterim obseruantia, anque ecclesiae
Alderspacensi proficius fuerim an ne, aliis cantandum relinquo
Ne tamen famam omnino neglexisse videamur nostram, pauxilla
de suscepti regiminis incomodis atque laboribus nostris
perstringere curabimus. Sane inuenimus ecclesiam nostram aere
alieno plurimum grauata. Nam praeter distracta et predia
impignorata censusque in annos anticipatos supra mille au-
reos nummos creditoribus primo die debebamus. In ab-
batie autem nostrae thezauris vna cum senioribus nostris non
segniter scrutantes, quindecim boemorum grossos repperimus
Verum nonnihil eris a cellerario post electionem nostram suscepimus
ipsum tamen a fratribus tempore vacationis etiam mutuatum erat
Grauabant insuper nos homines quos praebendarios voca-
mus, qui non minus quam decem numero panes sibi ac victum
quotidianum apud antecessorem nostrum bonae memoriae Abbatem
Ioannem nuper comparauerant. Haec et alia quamuis nos a
suscepti regiminis inicio non mediocriter molestarent, fratrum
tamen probitate ac diligentia adiuti, cuncta supportauimus
Vixque triennio euoluto creditoribus singulis satisfacimus
et non vilem impignoratorum partem prompto aere absol-
uimus Sed et nonnullos census qui scribarum nostrorum laicorum
incuria neglecti per multos annos erant et a libris nostris
prorsus eliminati, diligenti registorum collatione in vsus
nostros reduximus Defecerat etiam supra modum domus nostra

Reparatio lecto-
71^v

Infirmarium.

Dormitorium.

in edificijs suis quippe a multis annis propter abbatate ade-
parum et pro nihil instauratum erat. Quin et rebus stil-
licidia singulas minime officinas et habant. A primo
Itaque meo abbatis annis tectorum reparacionem impendimus
Imbricisq; Imbricis explodere conati sumus. Deinde
nos ad nonnulla minuta quidem officina convertimus
et ipsa quodammodo necessitas postulat facultatq; ad-
misit reparand. Siquid octos et clausis septa mo conse-
rat facile quid in his egerimus continebit. Tandem
ad Infirmarium meum domum manum apposuimus. Hec
manus conventus habitaculum ab intra ex lignis confectum
videt caducum. puulas ac multas in anteriori parte
vixit ortu fenestras habens ut rusticam casam ipse
putasset. Supra etiam et portio indisposita erat adeo
ut meum habitacionem pleret digna. Nos conventui
melius consule cupientes locum reformavimus et ut
opportunitas dabat innovavimus. Quid modo de dormi-
torio nostro referam? Profecto is locus adeo diutius erat
et quadraginta ferme annis intus et foris suffultus
ut scilicet terroris esset et quondam quod interitum mi-
naretur. Et si quidem et hoc vehementior crevisset tan-
tos fragores daret ut nec se cordaret tuto in ipso
sonno crepisset. Extendebat hospitibus ac advenis proinde
ac monstrabilis locus. Quibus saepe meo inter Juambur-
landum horrore periret. Erant feni cellulae ex tabulata
et locus ipse a tecto deorsum apertus. atq; per tot annos
sicut a Comrado pater meus coepit erat valde meo
perfectum debita adeptus. Nemo ex istis antecessoribus
meis impensis forsitan pariterq; edificium aggredi ade-
sus est et si et maxime gestuere. Nos tandem ne magis
periculum maderetq; dormitorium et deponere iustitiam

in aedificiis suis Quippe a multis annis praeter abbatialem aedem
parum vel prope nihil instauratum erat Quin et crebra stil-
licidia singulas nimirum officinas turbabant A primis
itaque nostri abbatatus annis tectorum reparationi insudauimus
imbriumque iniuriam explodere conati sumus Deinde
nos a nonnulla minuta quidem aedificia conuertimus
et ipsa quemadmodum necessitas postulauit facultasque ad-
misit reparauimus. Si quis oculos per claustrum septa modo circumfe-
rat facile quid in his egerimus contuebitur Tandem
ad infirmariae nostrae domum manum apposuimus Erat
maius conuentus habitaculum ab intra ex lignis confectum
omninoque caducum, paruolas ac multas in anteriori parte
versus ortum fenestras habens, ut rusticam casam ipsam
putasses. Superior etiam eius portio indisposita erat, adeo
vt nemini habitationem praeberet dignam. Nos conventui
melius consulere cupientes locum reformauimus et ut
opportunitas dabat innouauimus. Quid modo de dormi-
torio nostro referam? Profecto is locus adeo dirutus erat
et quadraginta ferme annis intus et a foris suffultus
vt fratribus terrori esset et quotidianum interitum mi-
naretur Quod si quando turbo vehementior irruisset tan-
tos fragores dabat vt nec frater cordacior tuto in ipso
somnum coepisset. Ostendebatur hospitibus ac aduenis perinde
ac monstrum, terribilis locus, quibus saepenumero inter inambu-
landum horrorem parturiit Erant fratrum cellulae ex tabulatis
et locus ipse a tecto desuper apertus, atque per tot annos
sicuti a Conrado secundo nuper coeptus erat relictus neque
perfectionem debitam adeptus. Nemo ex tribus antecessoribus
nostris impensis forsitan parcentibus, edificium aggredi au-
sus est et si vel maxime gestirent. Nos tandem ne maius
periculum incideremus dormitorium et deponere iuxta que

nam mediocritatem instaurare p̄sumimus. Sane supra
sexcentas trabes edificium ip̄m absumpsit. Impense
tū leuiorē q̄ plerūq̄ estimabat extiterē. Mā quod
vix nulle talentis confici putabat nos quingentis ut
parū sup̄ (si singula in calculū trahant) absolūg
vñ glā honor & gr̄actio altissio deo qui nos sua
clementissia bonitate in isto ope p̄ adiuuit ip̄m q̄ so
lut & compleuit ut ut nemo ex op̄ariis leuius sit
Biennio dormitorium extractū est Anno videlicet salu
tis m̄re dēuotionis et vicesimo sc̄p̄ mille quingēto

Trabes insumpti: 600

Sumptus 500 talent.

Biennio extractū.
An 1519.

Consulto q̄dem alios n̄ros labores. **¶** Lp̄m
et si quid ad diuinū cultū conduximus
exornādū p̄terimus ne cenodoxia a poste
ris videam̄ affectasse, et mercede nostra
(si quid tū ex sup̄no dono mercede dignū
patram̄) obinde destituam̄. Mūc ad patre ducis p̄tū
conuertimus. Mā posteaq̄ ex ephēbis p̄dipes n̄ri Willhelmg
et Ludouicus germani excesserāt, vixitq̄ toga succincti
de regniūc̄ bavarici ducatus contendē ceperūt quippe J. L.
helms manu senior, ip̄m solū; ut resar nup̄ cōstituit:
sibi vendicabat atq̄ ludouicū fortē remittentē a regni con
silio excludē nitēbat. P̄p̄q̄ p̄ p̄terea tūc q̄ famoris
complot erat bellū int̄ p̄c̄ ademptū est. Ipsiūmodi
aut̄ dissidiū nobilē h̄m Hieronymus ex Strāff, migratū
Willhelmo curie habens fomentum dedisse fēt q̄m et
p̄terea apud Jurgoldstadū corā cōuentu bavarico octa
uo die aprilis publice capite plexus est Anno 1510.
Sequit̄ vero anno p̄sima c̄ra p̄luā n̄ram dissep̄at
inferior. h̄osinger a fossore n̄cupata de nouo cōfata est
Conductis erat p̄p̄agita aureis nūmis labor p̄ tamē
et vidualia p̄p̄utent̄ ad centū ferme p̄m̄ ascendit

Duces Willhelmg
Ludouicus germani
disidebant.

Hieronymus Strāff
capite plexus. An. 1510

Piscina in Ḡhof
p̄c̄ cōfata An. 1510
ad 100 ducat valens.

nostram mediocritatem instaurare praesumpsimus. Sane supra sexcentos trabes aedificium ipsum absumpsit. Impensae tamen leuiores quam plerique aestimabant extitere. Nam quod vix mille talentis confici putabant nos quingentis vel parum supra (. si singula in calculum trahantur.) absoluimus

Vnde gloria honor et graciaram actio altissimo deo qui nos sua clementissima bonitate in isto opere sic adiuit, ipsum que fouit et compleuit vt vel nemo ex operariis leesus sit

Biennio dormitorium exstructum est Anno videlicet salutis nostrae decimo nono et vicesimo supra mille quingentos

Consulto quidem alios nostros labores Capitulum LXIII

et si quid ad diuinum cultum conduximus

exornandum praeterimus, ne cenodoxiam a posteris videamur affectasse, et mercede nostra

(. Si quid tamen ex superno dono mercede dignum

patrauimus.) obinde destituamur. Nunc ad patriae duces stilum

conuertimus Nam posteaquam ex ephebis principes nostri Bilhelmus

et Ludouicus germani excesserant, virilique toga succincti

de regimine bauarici ducatus contendere coeperunt Quippe Bil-

helmus natus senior, ipsum solum: ut caesar nuper constituerat:

sibi vendicabat atque Ludouicum fortiter renitentem a regni con-

sorcio excludere nitebatur Vixque per procures terrae qui sanioris

consilii erant bellum inter fratres ademptum est Huiusmodi

autem dissidii nobilis homo Hieronymus ex Stauff, magistratum

Bilhelmi curiae habens fomentum dedisse fertur Qui et

propterea apud Ingolstadium coram conuentu Bauarico octa-

uo die aprilis publice capite plexus est anno 1516.

Sequenti vero anno piscina circa syluam nostram Schefpach

inferior, Hösinger a fossore nuncupata de nouo confecta est

Conductus erat sexaginta aureis nummis labor, si tamen

et victualia supputentur ad centum ferme precium ascendit

Isto insuper anno in Crastino Sancti Marci per totam quidem Aleman-
niam vineta ex niue nimioque frigore adusta sunt Proue-
nerunt nobis illo autem autumnno tria dumtaxat vasa quae terna-
rios vocamus. Sed neque succedentibus tribus annis longe
maior nobis vini copia succreuit. Quiquidem de decem et octo
vinearum iugeribus torcularia nostra non supra quinque vel sex
ternarios profuderunt. Computent igitur sequaces nostri praefectum
si quem ex possessionibus austriae habituri sunt Nos sane
vina domui nostrae necessaria hucusque toto septennio lon-
ge minori precio et comparare et sine qualibet libertate adducere
poteramus quam sub tam grauibz impensis et fatigiis exco-
lere contigit Tot quippe nos incomoda vexarunt ut omnes
illas possessiones alienare cogitaremus Nec dissimilis in
hac re antecessorum meorum quaerela fuit. In oppodo Munster
sub aedibus oppidani qui nomen gotschaler habuit
ignis erumpens et exuperans repentino impetu circiter
quadraginta quinque domos in cineres redegit vicesima
prima die mensis Junii Anno 1518 Iam dicto etiam
anno tertia oblationum montis Sancti Erasmi portio in
ducali consistorio apud landshutam nobilibus et vitricis
nobis plurimum aduersantibus ecclesiae nostrae accessit
Anno restitutae salutis 1519 duodecima Ianuarii die
gloriosus imperator Maximilianus apud welsam ex huma-
nis rebus deuote migrauit Est que Carolus Hispaniarum
rex memorati caesaris nepos ipso anno circa Sancti Viti festum
apud francofordiam in rhomanorum regem electus regnique dya-
dema sequenti Anno vicesimo tercio die " apud aquisgra-
num adeptus est. Vix maximilianus electus caesar
oculos clauserat, et vdalricus dux wirttembergensis
reuttlingen vrbem imperialem obsedit et bellico instans
molimine paucis diebus coepit spoliauitque Protinus

"octobris"

exercitum in bauaros traducere disponens. Principi etiam Bilhelmo aduersabatur Nam vxorem inclytam dominam Sabinam ducum Bauariae sororem inhumaniter vdalricus tractabat, quam eius rei gratia nutu Bilhelmi Theodericus Spät paucis associatus clam sibi abstulerat et in bauariam reduxerat. Hanc rem sane dux sueuorum viturus aciem in nos bellicam totis viribus dirigere coepit Eius tamen conatibus et tyrannidi praepotens illa sueuorum confederatio (. cuius Bilhelmus noster tunc supremus belli dux constitutus erat.) magno exercitu comparato et coacto obstitit bisque ducem vdalricum a patria exturbauit Neque hodie quando ista Ad sancti Leopoldi

1520

festa anno vigesimo exarauimus ademptae provinciae compos factus est. Ratisponenses etiam ciues post caesaris mortem Iudaeos qui apud se in copioso manebant numero, vrbemque vsuris satis superque afflixerant e sedibus suis propulerunt sinagogam, aedes et sepulturam ipsorum penitus vastantes Illic mox in honorem matris dei ecclesiam sub pulchrae mariae tytulo aedificare coeperunt Fit que quam primum grandis illac ex omni confinio populorum concursus gloriosa virgine mira prodigia sanitatumque operationes locum deuote visitantibus crebro exhibente. Et quod dictu mirabile est accurrunt velut phrenesi acti pueri iuuenes puellae viri et matres et quod singulis sors aut opus in manus contulerat secum deferunt, neque sarcina qualibet onerari videntur. Sic iter

"semi"

accelerant vt plerique " nudi perinde ac sensibus ac voce priuati interdiu noctuque sine cibo et potu de longinquo cursitantes adueniant At vbi locum attigerunt bona pars ipsorum tamquam in extasi facti flentes humo procumbunt. Post horam surgentes ciuium humanitate fouentur qui deinde ad se reuersos ad propria destinare curant. Cerneret pro foribus sacelli innumera quorumlibet artificum et operum instrumenta

quae modo p[re]libato delata s[un]t ut ex eis multa plaustra one-
rari possint Adeoq[ue] a p[ri]ncipio con[tra]sus ille inualuit ut
vni[us]quisq[ue] a longe etia[m] postis loci p[ro]p[ri]e vultare de-
ligeret ne accurre[re]t rogeret. Vnde d[ic]t[ur] de tam mi-
rabili conu[er]su sententia exant, et quasi portenta
a m[un]do p[er]gnata ista putabat, sed breui ut arbitror
negoti[um] hoc quale sit quidue portendit, manifestabi-
tur. In diuinitate exorare n[on] cessamus. ut fata In-
melius conuertere dignet[ur]. **A lxiij. ~ 1520**

1518

Lutheri initiu[m] 1518.

Mdeo reu[er]sa moderat[ur] in hac tempe[re] gesta, et an-
te paucos dies ip[s]a Demosthenes aut Cullig vix plene
notasset. Om[n]i aut[em] maxime Lutheri dogma orbe
com[un]i et tumultu[re] reddidit. Hic vix apostata ex monacho
monialis nup[er] maritus fact[us], applausibilia p[ri]m[us] r[ati]o[n]i sumi p[ro]-
fite[re] p[ri]matu[m] & indulgentias ap[osto]lica euulgauit. Anno 1518
quae d[um] nonnulli refelleret, fact[us] defensoris calore accensus, pleros-
que libellos de fide et opib[us], de libertate humana, r[ati]o[n]e contra facta
missa & vota m[on]astica emisit. In q[ui]bus d[um] graui[us] corruptos
contra p[ro]p[ri]os mores taxat, et opib[us] feruor inducit, a p[ro]p[ri]o
viciari coepit, qui ex doctrina p[ro]inde ac e caelo lapsa susp[en]debat
Aristipulan[us] paulatim discipuli mult[os] et ip[s]i neq[ue] m[od]o q[ui] sit hac
tragedia agebat. Intendit fabula sub microscopio, nemine se op-
ponit v[er]o d[um] vixit lat[us] scripsit et tota germania inferit.
Adeo q[uo]d ut quae nup[er] erat p[ro]fessio, n[un]c veluti p[ro]fana habeant[ur].
Vota etia[m] m[on]astica p[ro]scripsit nou[us] p[ro]feta et ip[s]a veluti excedenda
deserenda p[ar]ta docuit, magna q[ue] r[ati]o[n]e v[er]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
ta[m] e m[on]asterijs pellexit & no[n] legem m[un]di l[ib]erata[m] indulget
Vixisset forsan nouo dogmate Luther[us] nisi deo op[er]e max[ime] inter
ip[s]um & discipulos e[ss]et dispensat[us] p[ro]p[ri]o p[ro]feta. Vnde doct[us]
q[ui] maxime in p[ro]p[ri]a interpretat[i]o[n]e variat[ur] et de coena
d[omi]ni qua d[ic]ta m[od]o p[ro]fana est n[on] n[on] s[an]c[t]ae mentio

Eig discipuli dissen-
tiunt.

quae modo praelibato delata sunt ut ex eis multa plaustra onerari possint Adeoque a principio concursus ille inualuit ut vnusquisque a longe etiam positus locum sponte visitare deligeret ne accurrere cogeretur. Variarum diuersorum de tam mirabili concursu sententiae erant et quasi portentum a multis peregrinatio ista putabatur, sed breui ut arbitror negocium hoc quale sit quidue portenderit, manifestabitur Interea tamen diuinitatem exorare non cessemus, ut fata in melius conuertere dignetur. Capitulum LXIII. ~ 1520.

Adeo cruenta inciderunt in haec tempora gesta et ea nec pauca ut ipsa Demosthenes aut Tullius vix plene notasset. Omnium autem maximum Lutheri dogma orbem concussit et tumultuosum reddidit Hic vir apostata ex monacho monialis nuper maritus factus, applausibilia primum contra summi pontificis primatum et indulgentias axiomata euulgauit Anno 1518 Quae dum nonnulli refellerent, factus defensionis calore acrior, plenos libellos de fide et operibus, de libertate christiana, contra ecclesiae sacramenta missam et vota monastica emisit. In quibus dum grauiter corruptos ecclesiasticorum mores taxat, et operibus ferias indicit, a prophanis venerari coepit, qui eius doctrinam perinde ac e coelo lapsam suscipiebant Asstipulantur paulatim discipuli multi et ipsi neque indocti qui simul hanc tragediam agebant Intendunt fabulae sub initio omnes, nemoque se opponit vsque dum virus latius serpsit et totam germanicam infecit Adeo quidem ut quae nuper erant sanctissima, iam veluti prophana habeantur Vota etiam monastica proscripsit nouus propheta et ipsa veluti execranda deserenda palam docuit magnamque turbam vtriusque sexus coenobitarum e monasteriis pellexit et iis largam nubendi licentiam indulsit Vicisset forsitan nouo dogmate Lutherus nisi deus optimus maximus inter ipsum et discipulos eius dissensionis spiritum suscitasset. Mirum dictum quam maxime in scripturarum interpretatione variarunt et de coena dominica quam diuersa mundo propinarunt ut nemini sanae mentis

ambigendum sit ipsos pro creatoris duci & nos per mediocritate
nra ne oio taceat duos libellos edidit quoz per nostra
fuerit nota alter vero nonnulla lufferi padora exruit & uer
gat in krea passu per primas anabaptista aduitor rebap
tizatos qui publico pncipu edicto variisq; tormēt et mor
tibz vix arceri poterat. Veniq; cu ipso passu pbi euam
vindicat libertate in duxer pceres catieq; plator fta rōp
ratioe consurgit. breuiq; tempore muallo p fcanā orietate
suenā aliaq; germania primas sup durētis acrio ppa
guta q; mōia poliarut et mrendio tradidit. Sub q; etia
tempestate & bex dero die May p pper deuasta Anno 1525
fuit est timor magnus sup omē quodq; et alig; vber ruf
tia mthi subegerat Mobilis ergo suauoz rōfcedera fuit
psti restit coepit et missa (vbi se noentes rufstroz the
pferbat) milite, fider illor reuētissia stago fudit fama
est in semestri sup centū millia plebem morte appetiss
Baiaxia nra dūm vigilata ille p pūat vnicū dūtagat
caenobio nū Stangaden ab hoste dūcepto. Ceterū in mōia
fortuna sua magna aris pōdere redemerit. Sigd de nra
denio mille & dūctor aures mūmor solūq; fūst p p
dux luduū cōmecti. rēuq; in expeditōz & p Salzbūga
duēdo. qū rōfipul a suis cūibz absceda etia rōd centū
florē expēdit. Ageba tūc āng vigēsigntū sup p p mīllesim
Quespi fecit p p Maximilian rēfex morte Solymānū dū
uenit rōtūmax tūcāz impator in vngaroz expugnatōz
totū europa a pto. Haueūro p et Baradino nū mōitū
capillis rōstantinopoli rēuerti Et maxio namū appa
capu instaurato Rhodū petyt totūq; p p mēslbz va
lūssia absidioe impit Cūq; reebra oppugnatione mlt
hōmū mīllibz vltimū rēfex rōdior vber fegiss. neq;
militibz suppetas fēzest mī pēra vltē in deditōz rēgit

Ab: Wolfgang nū
& contra ipso libellos
edit.
Origo Anapablistarū.
Proclama Evangelica
Libertatis.
P. Francenia Suenia
Spoliarunt acrio 200
Milia 60. & Eberach
May 10.
An. 1525. fūstic vber
infestant
Nobilitas calcedralie
luciori in semestri
ultra 100000 dicit.
Senuatur Bauaria.
Stangaden diripitur.
Kōmimg nos 1200 Ducab.
Jhu Ludouico 100 R.
Dedimg.
Exercito Solimanni
occupat.
albi grām
Basadin.
Rhodu.

ambigendum sit ipsos spiritu erroris duci. Et nos pro mediocritate nostra ne omnino taceremus duos libellos edidimus quorum prior monastica tuetur vita, alter vero nonnulla lutheri paradoxa excutit Emergunt interea passim per provincias anabaptistae, adultos rebaptizantes qui publico principum edicto variisque tormentis et moribus vix arceri poterant. Denique dum populus passim sibi euangelicam vindicat libertatem, in duces proceres ecclesiaeque praelatos facta conspiratione consurgit, breuique temporis interuallo per franciam orientalem sueuiam aliasque germaniae provincias supra ducentas arces, sexagintaque monasteria spoliarunt et incendio tradiderunt Sub qua etiam tempestate Ebera decimo die Maii prorsus deuastatur anno 1525 Factus est timor magnus super omnes quandoquidem et aliquot vrbes rustica multitudo subegerat Nobilis ergo sueuorum confoederatio huic pesti resistere coepit et misso (. vbi se nocentes rusticorum turbae proferebant.) milite, homines illos cruentissima strage fudit Fama est in semestri supra centum millia plaebeium mortem oppetiisse Baioaria nostra ducum vigilantia illesa permansit vnico dumtaxat

"nomen"

coenobio cui Staingaden " ab hoste direpto. Caetera tamen monasteria fortunam suam magno aeris pondere redemerunt. Siquidem de nostra domo mille et ducentos aureos nummos soluimus Insuper pro ducis Ludouici commeatu currumque in expeditionem versus Saltzburgam ducendo, quum archipraesul a suis ciuibus obsidebatur etiam circiter centum florenos, expendimus Agebatur tunc annus vigesimus quintus supra sesquimillesimum Excursum fecit post Maximiliani caesaris mortem Solymanus iuuenis contumax turcarum imperator in vngaros, expugnatoque totius Europae asilo thaurino scilicet et Baradino cum nonnullis castellis, constantinopolim reuertitur Et maximo nauium apparatu instaurato Rhodum petiit, totisque sex mensibus validissima obsidione cinxit Cumque crebra oppugnatione, multis hominum millibus vtrimque caesis rhodiorum vires fregisset, nemoque militibus suppetias ferret miseram vrbem in deditionem coegit

An. 1522. Victor intrat. Acte Anno 1522. hanc victor die natalis dñi intravit Vp tñ
 An. 26. Vngaria duast. emensio anis tyranus itez vices colligit bellis qz p mclm
 lat Vngaria ingredi vñsa barbarico more devastas Qui rex lu
 donicz & ipse adhuc adolesto nū experitū occit Institutoz
 et tamē ut erat longe vixitqz impae tyranū impetu ferre
 nequit Cederent de regio experitū. azad tregua domumil
 la Infelix dies ista vigesqz pxtqz Augusti fuit Anni 1526
 Rex ipse vngaroz forte fuga clays aut de plox faude sub
 ducty nū pñ copacut Cuius fungitū longe postm palude rephū
 in alba igali sepultū est talis potitur hura tūpso Buda regm
 metropoli expugit et flammis donavit, sorty nūpna
 interfecte abductisqz qz nūpna itaqz pñficty spolyo cladeqz
 reuētissia in vngaroz referta tyranū an dñe ad pñ rebyt
 factyqz est Solymānū germanice pñpñbz formidi qz vñso
 contributa quibz sese ab hoste tueren p pñpñbz collegent
 Memo qz Banoacia nēam tñpñbz conditōis fūiss in hac col
 lectione supportatqz est. Nosqz de nēi tēnōbz facultate. itez
 suy nulle floz tñt bñg Interea vngaroz pñd tñmte
 Joannē a dñp in regē sustuler. Boem ex ferdinādū
 Austrie archiducē Caroli cesaz germa pñi in regē de
 legerūt. An apud perga 24 die february Anno 1527. Ego
 dyademate insignitqz est. Habetat ex ex auito sanguis fedi
 narius in vngaroz dñr, cui & lodouici regis pñc mñfati
 soroz nūpñrat. Is ergo geauit fered alū a se ege etot
 estato subsecuta, bellū in vngaroz mouit, moxqz plura
 orberē acies sūbegit. Nouus rex ferdinādū vices ferre ne
 quies fugā medita. paulatqz rocto exeritū dñp Torday
 ad flumē Tibisi noctu sup ferdinādū castra venit et qñe
 bellū instituit pñaluit in miler ferdinādū et nō medi
 orei accepta strage cūmer (quē vulgo weida dicit) in fuga
 nū pñd tñuēt. Nacta ab hoste victoria ferdinādū regni

Ludouici Strages
 Aug. 26.

Rex Vngaroz occisqz

Sepultqz
 Buda incensa.

Herū contribuit Mñm
 ultra 1000 fl.

Comes Joes a dñp
 eligi Rex Vngaria
 Ferdinandus Bohemice
 1527. Feb. 24.

Bellū mouet in Vngaroz

A Joanne Strage patibz

Vincit

Actum Anno 1522. Hanc victor die natalis domini intrauit Vix tribus
emensis annis tyrannus iterum vires colligit bellicoque procinctu
Vngaricam ingreditur, versa barbarico more deuastans Cum rex Lu-
douicus et ipse adhuc adolescens cum exercitu occurrit institutoque
certamine vt erat longe viribus impar, tyranni impetum ferre
nequiuit Ceciderunt de regio exercitu circiter triginta hominum mil-
lia Infoelix dies ista vigesimus sextus Augusti fuit anni 1526
Rex ipse Vngarorum forte fuga elapsus aut certe suorum fraude sub-
ductus nusquam comparuit Cuius funus non longe post in palude repertum
in alba regali sepultum est. Tali positus turca triumpho Budam regum
metropolim expugnauit et flammis donauit, hominibus miserrime
interfectis abductisque Opimis itaque suffartus spoliis, cladeque
cruentissima in vngaros confecta tyrannus ante hyemem ad propria rediit
Factusque est Solymanus germaniae principibus formidini qui vicissim
contributa quibus sese ab hoste tuerentur per provincias collegerunt
Nemo per Baioariam nostram cuiuscunque conditionis fuisset in hac col-
lectione supportatus est. Nosque de nostri coenobii facultate, iterum
supra mille florenis contribuimus Interea Vngarici proceres comitem
Joannem a Zips in regem subtulerunt, Boemi etiam Ferdinandum
Austriae archiducem Caroli caesaris germanum sibi in regem de-
legerunt. Qui apud pragam 24 die Februarii Anno 1527. regio
dyademate insignitus est. Habebat etiam ex auito sanguinis Ferdi-
nandus in vngaros ius, cui et Lodouici regis pridem interfecti
soror nupserat. Is ergo grauiter ferrens alium a se regem electum
aestate subsecuta, bellum in vngaros mouit, moxque plures
vrbes et arces subegit. Nouus rex Ferdinandi vires ferre ne-
quiens fugam meditatur, paulatimque coactoque exercitu iuxta Tockay
ad flumen Tibisci noctu super ferdinandi castra irruit et graue
bellum instituit Praeualuit tamen miles Ferdinandi et non medi-
ocri accepta strage comes (. quem vulgo weida dicunt.) in fugam
cum suis conuertitur Nacta ab hoste victoria Ferdinandus regni

pueri in Buda conuocati et paucis ultio atque permoniti habere
 omni conuocati voto ipsi in regem ungarie delogendi iussu est
 est apud alba regia ista corona. Tercio die Nouemb. atq. in ras.
 timu regina Sic q. ferdinandus in uno anno duos regnos
 septem adeptus est. Denique optus max. tam faustis auspicijs faue
 dignetur. **S**ed neq. facile exylari poterit quia hys annis
 christianis sanguis p. Italia effusus sit, dum sine cessatione
 duo potentissimi orbis monarche Carolus scilicet Hspanorum imperator
 et francorum galliarum rex reuerentia mutuo bella rasiunt
 Sub quibus infelix mediolanus q. eximias tulerit alytates
 Mobili t. 24 die february Anni 1525. Caroli miles de re
 ge francorum ad moenia Papiæ potuit victoria cui missi (ut pu.
 tabat) roboris fauore assuassent, neq. tam forte iussu pila.
 cum regem & exercitum fudisset. Mox ad 30 millia caesa essent
 Captus est francorum & in hispanias ad castrum delatus q. ubi
 in diuturna custodia seruatur, nescio sub qua tandem conditoe
 (qua nunc seruaturus erat) libertati donatus. Mox sepe de p.
 p.ensib. ultius. denique urbe obsidione vallat expugnat et
 vastat et q. libet sine ulla miseratione trucidat. Anno 1527
 Caroli exercitus sitatus ubi in Italia dum laborasset, tandem ipso
 anno 1527. Hspanis ingruentibus applicuit. Vnicuique nocte ante urbem
 eximius fuit et mane dilucto sexto die May muros tra
 pti p. portam oppugnat atq. p. scalas misterium occupat
 utiturq. noua burga pontificis q. palacium inter respo. obtinuit
 Clemens septimus qui cum rege francorum non castrum foedus iniecit
 cum nonnullis ex cardinibus noctu fugam sepe in cast. angeli
 recepit, qui t. post mensem in deditis roachis est. Tunc
 nup. p. d. a castris expulsi sunt, dum rebris affinit. p.bris
 et a milite compunt. Creat castrum exercitus non admodum gra
 dis que (si p. voluissent) regem ut parceret de p.rio
 res erant vince poterat. Hic in diffugientib. mirabile

Rex et Imperator
 electus Nov. 3.

Effusio Christi san
 guinis p. Italia

Bellantibus Carolo V.
 Francisco Gallie R.

Mediolanum patib.
 An 1525 Carol

Vincit
 Celitus

occisi 30000.

Francisc. capib.

Liberatur

Vltius

Strages in Papiæ

Carolus 1527. Roma
 occupat.

Maij. 6.

Clem. VII

Capti, prebris afficit

Exercitu non grandi

proceres in Budam conuocat et paucis vltro citroque sermonibus habitis omnes concordi voto ipsum in regem vngariae delegerunt. Investitus est apud albam regiam sancta corona, tercio die Nouembris atque in crastinum regina Sicque ferdinandus in vno anno duorum regnorum sceptrum adeptus est. Deus optimus maximus tam faustis auspiciis fauere dignetur. Sed neque facile explicari poterit, quantum hiis annis christiani sanguinis per Italiam effusum sit, dum sine cessatione duo potentissimi orbis monarchae Carolus scilicet Romanorum imperator et Franciscus galliarum rex cruentissima mutuo bella conficiunt Sub quibus infoelix mediolani quas erumnas tulerit alius cantet Nobili tamen 24 die februarii Anni 1525. Caroli miles de rege francorum ad moenia Papiæ potitur victoria, cui nisi (vt putabant .) coelicus fauor aspirasset, nequiquam tam fortem iuxtaque praeclarum regem et exercitum fudisset. Nempe ad 30 millia caesa asserunt Captus est franciscus et in hispanias ad caesarem delatus qui vbi in diutina custodia seruatur, nescio sub qua tandem conditione (. quam minime seruaturus erat.) libertati donatur. Mox sese de Papiensibus viturus, denuo urbem obsidione vallat expugnat et vastat et quoslibet sine vlla miseratione trucidat Anno 1527 Caroli exercitus simul atque vbi in Italia diu laborasset, tandem ipso 1527

anno Rhomanis moenibus applicuit Vnicaque nocte ante urbem excubias facit, et mane diluculo sexto die Maij muros circa sancti spiritus portam oppugnat atque per scalarum ministerium occupat actutumque nouamburgam pontificisque palacium multis caesis obtinuit Clemens septimus qui cum rege francorum contra caesarem foedus inierat cum nonnullis ex cardineo coetu fuga sese in castrum angeli recepit, qui tamen post mensem in deditionem coactus est, Cuius nuper pedes a caesare exosculabantur, iam crebris afficitur probris et a milite conspuitur. Erat caesaris exercitus non admodum grandis quem (. si superi voluissent.) Rhomani ut pares aut certe superiores erant vincere poterant. Ipsis tamen diffugientibus: mirabile

Cruelitas exhibita

et in Eccles.

par Hierosolomitano
excidio

dictu. vincto die tanta urbe parum exereatq subegit Adde in su
manu missi tractati sit ut terra systane mitgaibit
esset. Deuridan passim su desinere om et nem. quig
status parent. nsp q entia ylati & missi crudeliorem
expi sit hoste Si q fortia melior fuiss. Jo vly omibq
indatq. vita magno auri pade vix redemnt Mltq seuzatq
est sacris ydavis sonoe. spoliari mrendit ronalan In sed
bus diui Petri aliozq duoz aialia stabulan et quif sa
mora patian. Pare existimat sane yfona vastatq die
roslumoz excidio nsp qd ist ab exte mcedit. illo a
geriamus fely affligunt. Vha mdo a scandal qn ta edula
meyhandaq: quia etia calao rede ezubescio: fe m fecz com
mille no veret. Sed deus omip yfanoz tyzandit ana
cina & pypia anhar etia mte portente rafortata slo
fange decem. p fover qd flagello eius longo digmoreo
sic durescit ubiq mdy atterit flagz ut etiam eius fine
no longe abesse redendū st. **Q. LXV. de Anno 1529**

Ampliores mihi sane diuina bonitas vite dies q
ot ob corpis imberillitate sperare poterā. adierit
Sigde qn Anno dñi 1529 in natali diui Lucie
euante. qui & mihi dies natalis fuit. ista con
scripsi. sexaginta annos exegerā. singlis adhuc mebris et
sensibus (grata sit deo) integris. Hancq domo nostrae
historia paulatim bona fide me pstruxisse testes qz
non ita tot res se se ea tempestate habet et alit vel
missi exā stphurus Et ne posteri sub tot egimis mei
ams desidia me laborasse aliumen. eligo a sup meora
tio ncor ostendo labores. Molendinu a fidameto yf
instaurauig. pssup ut m yf qd inuatu no st. Noua
domu q supior po nup sub abbe Joanne Ruzmz puzat igni
decent repauig Statu deniq equoz ncor una cu ann

Ab. Wolff: A. 1529
in festo St. Lucae
natali suo Sexagen

eig labores
Molendinu.

Super pars noua
domu combusta

dictu, vnico die tantam vrbem paruus exercitus subegit. Adeo inhu-
maniter miseri tractati sunt ut turca scytaue mitius cum victis
egisset. Trucidantur passim sine discrimine omnes et nemini cuiuscunque
status parcitur, nisi quod ecclesiae praelati et ministri crudeliorem
experti sunt hostem Si cuius fortuna melior fuisset, is rebus omnibus
nudatus, vitam magno auri pondere vix redemit Nullus servatus
est sacris phanis honor, spoliantur incenduntur conculcantur. In aedi-
bus diui Petri aliorumque diuorum animalia stabulantur et quaevis fa-
cinora patrantur. Parem existimant hanc Rhomanam vastationem hie-
rosolymorum excidio nisi quod isti ab exteris incrudelibus, hi a
christianibus fratribus affliguntur Vhae mundo a scandalis quum tam crudelia
nephandaque: quae etiam calamo credere erubesco: frater in fratrem com-
mittere non veretur Sed deus omnipotens Rhomanorum tyrannidem, aua-
riciam et superbiam antehac etiam multis portentis cohortatam sic
frangere decreuit, per homines quidem flagello eius longe digniores
Sic durissimis vbique mundus atteritur flagris ut etiamnum eius finem
non longe abesse credendum sit. Capitulum LXV. de Anno 1529
Ampliores mihi sane diuina bonitas vitae dies quam
vel ob corporis imbecillitatem sperare poteram, adiecit
Siquidem quum Anno domini 1529 in Natali diui Lucae
euangelistae, qui et mihi dies natalis fuit ista con-
scripsi, sexaginta annos exegeram, singulis adhuc membris et
sensibus (gratia sit deo.) integris. Hancque domus nostrae
historiam paulatim bona fide me perstrinxisse contestor, quamquam
nonnulla vt res sese ea tempestate habent vel aliter vel
nusquam eram scripturus Et ne posteris sub tot regiminis mei
annis desidia me laborasse calumnientur, reliquos a supra memora-
tis nostros ostendo labores. Molendinum a fundamento ipso
instauravimus, prorsusque nil in ipso quod innovatum non sit. Nouam
domum cuius superior pars nuper sub abbate Ioanne Riemer perierat igni
decenter reparavimus Stabulum denique equorum nostrorum vnacum am-

bulatorio ceterisque desuper & in fectis a nouo confectis tribus
 etiam lapideis ut vulgo vocat tabulis atq; maximo co-
 muni parimento etiam vna deorandis. Miora nra opa
 que nec pauca sunt consilio tuisim9. Utq; si no in tam
 calamitosa inodiffim tempa. diuino munere ampliora fo-
 rissim. Adici non ttor etia coenobio nro redditus et p qda
 sane no tam ob rem penuria q ob eius stimulat9 diska
 fere coacti sumus. ambas p pte curas in Pinnerstorp
 nup p antecessore nrm nobili de clost9 ab Auerstorp
 mille florens impignoras ppetuo iure vendidit. At
 grates sunt deo op max. adhuc hedicena satis leta nau
 gamus fortuna. nisi q fem nrm in exigui interm
 cedatus est coenobio ut illi atq a mofterio de pte
 q ut nos derens p pto destituat. Sed ferme om9 ista e
 qecla coenobioz qudo ex Luffecana factoe. segalis vndiq
 destit. nemo bonus leio amplig opam dare velit. vltiq
 apud om9 & ptoz et monachoz tandem reputata est
 et nemo sit qui hoc vniuersi gen9 ambiat. Et de hoc fate
 et quid turca isto ano p ungares in nos tentauerit. de
 rendu est. Igit anno dni 1529 Solymani turcaru
 impator. maxis militu copis et apparatu. terra marisq
 instruct9. mense apeli Constantinopoli soluit et patta
 gerca in ungaria pcepit. Cui Iohannes Zopustensis pda
 rainoda tussluang cuius sup meminim9 patria ptoz
 austereq; treuulentissiq; vastator. notu p regni fines ite
 comostant et cu ali9 ungaria viter vltro fusi claustra.
 decet. sola buda pmi tyranu impu cocepit. Hanc
 cu exoratur robur obsedi. Ferdinandus miles aliqd dieb9
 obsidione sustinuit. vixib9 pteq ab vbe se p mare
 que nec munita erat recepit et ipam ut saluti cosule
 rat. sub conditoe qua turca nre puenat9 erat. tra

Stabulu equoru
 Ambulatoriu supra
 tres tabulae lapideae
 Pavimentu Chori maris

Adiecti reddit9
 vendite in 2 curis

Dni et closter.

Enigug fact9 con
 uent9.

Lues lutheranismi.

An. 1529 Bellu
 Turcaru in Un
 garos

comes
 & proditorem

Buda se defendit

trachit9 Turcis

bulatorio contiguo desuper et in tectis a nouo confecimus Tribus
etiam lapideis vt vulgo vocant tabulis atque marmoreo chori
nostri pavimento ecclesiam nostram decoravimus. Minora nostra opera
quae nec pauca sunt consulto transimus Vtique si non in tam
calamitosa incidissem tempora, diuino munere ampliora fe-
cissem. Adieci nonnullos etiam coenobio nostro redditus et si quosdam
sane non tam ob rerum penuriam quam ob eius simulationem distra-
here coacti simus, ambas praesertim curias in Rännerstorff
nuper per antecessorem nostrum nobili de closn ab Arensdorff
mille florenis impignoratas perpetuo iure vendidimus At

"die"

grates sint deo optimo maximo adhuc hodierna " satis leta navi-
gamus fortuna, nisi quod fratrum numerus in exiguum interim
redactus est conventum, vt illi citius a monasterio sint defecturi
quam vel nos decens provisio destituat Sed ferme omnium ista est
querela coenobiorum quando ex Lutherana factione, scholis vndique
desertis, nemo bonis litteris amplius operam dare velit vilisque
apud omnes et presbyterorum et monachorum conditio reputata est
vt nemo sit qui hoc viuendi genus ambiat. Sed de hoc satis
et quid turca isto anno per vngaros in nos tentauerit, di-
cendum est. Igitur anno domini 1529 Solymanus turcarum
imperator maximis militum copiis et apparatu, terra marique
instructus, mense aprili Constantinopoli soluit et per albam
graecam in vngariam se recepit Cui Ioannis zepusiensis comes quidam
vaiuoda transsylvanus cuius supra meminimus, patriae proditor
austriaeque truculentissimus vastator, notum per regni fines iter
commonstrauit Et cum alię vngaricae vrbes vltro hosti claues tra-
deret, sola buda primum tyranni imperium contempsit. Hanc

"et"

cum exercitus robur obsedisset " ferdinandi miles aliquot diebus
obsidionem sustinuisset, viribus fractis ab vrbe sese in arcem
quae nec munita erat recepit Et ipsam vt saluti consule-
ret, sub conditione quam turca minime servaturus erat, tra-

comburent.
Viennā obsident
Sept. 22.

didit et incendibundus expressit. Tyrannus buda occupata
et igni tradita oryssiē ad Viennā peruenit et antequā
fama aduenī e9 mīcass. vigesimō scto die septēbris 80.
ca nova antimeridiana copiosissimo exercitu urbe tra
et aqua se undiq; vallauit, ut nemini aditus pateret.
Ipsē vero tuerat impetore vigesimō sexto septēbris cū oī
suo exercitu viginti q; cameloz millib; armis et cō
meatu onustoz cōpedit; circa p̄faniū diu duxit ten
toria fixit. cū q; tormētōz quē urbe oppugnare
cepit. Stant intea velis moenia militū sedē millia
tuerat vero exercitū ter centū hominū millia cōtinebat.
Mō cessat diu noctiq; ab urbe impugnatōe (quē nec
loci natura nec hominū arte mūtā erat) quatit
tormētōz globis et suffodit mūrū. Philuey vi sub
eunt. At ferdmandi miles qui vna cū philippo
palatino p̄ se morti deuouerit, anteq; urbe traderet
oī cōcēt p̄cto, tantūq; vni viginti duob; dieb; fortis susti
net. Exurys etia nonnullos nō sine hoste p̄cto tentauit
Horrendū dictū q; crudelissimē hoste urbe oppugnauerit et
q; fortissimē miles exēans ēstiterit, vicerit. Mittit
a tuerat sub p̄ma urbis obsidione acat q̄draginta millia
leuis equitatus, quē austriā ab ea parte dāmb; quē
sticiā respicit usq; ad anastū hostili strage cōussit.
Vastant igni ferro q; oīa, multaq; hominū millia occidit.
Non sexui nec atati parcat. Allidunt foetus e matre
alio exempti. femineis differant p̄nes, pueriq; pa
lis subigunt. matres et v̄gines p̄q; execrabile abusi in
festa cōducunt, et immābiles herānoz tūa In Ep̄is
fūmā p̄mitutē abigunt. At ubi viginti duos dies urbem
tyrānū obsidiss. desperatōe frangit. Mēse maximā
cōmeatū egestatē patebat, neq; fanioreq; algere vni

didit, et trucidabundus excessit Tirannus buda occupata
et igni tradita occissime ad Viennam properavit, et antequam
fama aduentum eius nunciasset, vigesimo secundo die Septembris ho-
ra nona ante meridiana copiosissimo exercitu urbem terra
et aqua sic vndique vallauit, ut nemini aditus pateret
Ipse vero turcarum imperator vigesimo sexto septembris cum omni
suo exercitu vigintique camelorum millibus, armis et com-
meatu onustorum consecutus, circa phanum diui Marci ten-
toria fixit, omnique tormentorum genere urbem oppugnare
cepit. Erant intra urbis moenia militum sedecim millia
turcae vero exercitus ter centum hominum millia continebat
Non cessatur diu noctuque ab urbis impugnatione (. quae nec
loci natura nec hominum arte munita erat.) Quatiuntur

"atque"

tormentorum globis, et suffodiuntur muri " puluerum vi sub-
ruuntur At ferdinandi miles qui vna cum philippo
palatino sese morti deuouerat, antequam urbem traderet
omni occurrit periculo, tantamque vim viginti duobus diebus fortiter susti-
net. Excursus etiam nonnullos non sine hostis periculo tentauit
Horrendum dictu quam crudelissime hostis urbem oppugnauerit, et
quam fortissime miles christianus resisterit, viceritque. Mittitur
a turca sub prima urbis obsidione circiter quadraginta millium
leuis equitatura, quae austriam ab ea parte danubii quae
stiriam respicit vsque ad onasum hostili strage concussit
Vastantur igni ferroque omnia, multa hominum millia occiduntur
Non sexui nec aetati parcitur. Alliduntur foetus e matrum
aluo exempti. Frameis dissecantur senes, puerique pa-
lis subfiguntur, matres et virgines post execrabilem abusum in
frustra conciduntur, et innumerabiles christianorum turmae in turpis-
simam servitutem abiguntur. At ubi viginti duos dies urbem
tyrannus obsedisset, desperatione frangitur. Nempe maximam
commeatus egestatem patiebatur, neque Ianiceri algoris vim

[illegible]

sufferre poterant, et vndique e Germania Boemiaque auxi-
liares vires ad Ferdinandum confluebant: inde fugam disponebat
Quam hac arte simulabat. Decimo quarto octobris die magnam
"in urbem"

globorum grandinem " iaculauit et tandem hora noctis decima
incensis castris, maximoque clamore excitato Ibraim Bascha
post imperatorem obsidionem soluit, et se in thraciam relicto in
buda aliisque nonnullis oppidis praesidio, recepit. Haec
misera clades circiter decennium animis per portenta rara in
sole et luna et nigra trabe super diui Stephani phanum

1530

in aere suspensa praesagita fuerat. Anno sequenti in festo
apostolorum petri et pauli hora pomeridiana tertia, maxima
grandinis tempestas fruges per bauariam sic contriuit vt
ferme inuiles essent Non tamen monasterium nostrum sed neque rus
vicinum ea intemperies attigit. Maxima per totam ferme
germaniam annone caritas subsequitur scilicet ut schafa
tritici nostrae mensure 12 aut 14 aureis nummis ven-
derentur. Vidimus tunc miserorum panem de glandibus deque piris
tostis coctum, qui etsi insipidus ferret, multi tamen pauperes
eius sacietatem appetebant. Durauit ista afflictio per quinque inte-
gros annos. Carolus caesar vbi imperiale dyadema a Cle-
mente septimo Bononiae " 24 die Februarii suscepisset, pacata "Anno 1530
Italia versus vindelicorum augustam (. vbi comitia institu-
erat.) iter assumpsit urbemque quinto decimo Junii non sine
maxima pompa intrauit Pausauit illic maiestas cae-
sarea quatuor ferme mensibus, multaque supra lutherano
dissidio tentata et disputata sunt Cum tamen vtrique sibi con-
descendere nollent, re infecta cesar circa festum sancti Mathei
ab Augusta mouit et ditionem suam in provinciis inferioribus
post obitum dominae Margarethae regis Maximiliani filiae ordina-
uit. Heluetii anno domini 1531 de fide et Sacramentis dissen-
tientes in arma ruunt et se mutuo cedunt et a parte

Cometa

Zwingli orat¹⁸ Aprilia p^{re}stati s^{un}t. I^{ste} aⁿno in mens^e au-
gusto post solis occasu^m, cometas cauda erecta, q^uoq^{ue} in boote
inclinata habet aliq^uot dieb^{us} vis^{us} est. Sequenti s^{ed} anno
toto octobr^{is} aⁿno solis ortu^m alter q^u cauda, italia vers^{us}
direxit, apparuit Et p^{re}stato erat tunc aⁿno o^mnⁱu^m in^omodoz
q^uo ex^{er}etiss^{im}e. famies et aⁿnoie summa raritudo, bella
nuptia, sanguis eff^{us}us, pestilentie pass^{im} p^{er} loca. Mo-
naq^{ue} illa pestilential^{is} febr^{is} qua^m sudre anglia^m vocat in
germania n^{on} p^{ri}mu^m cognita est Anno 1532 co^git itez
apud Varspona regni p^{re}sed^{ens} carolus imp^{er}ator. ip^{se} q^uo vltio
die febr^{uari}is urbe ingress^{us} est. p^{ri}ncipes v^{er}o obs^{er}uata lu-
tardig aduenere Vbi alijs inter^{im} negocijs s^{us}pens^{is} de
expeditioⁿe in turca^m coⁿsultu^m est. S^uper^{ius} p^{ri}ncipes et veter^{is}
imp^{er}ialis aux^{il}iar^{is} copias, q^uo circa festu^m d^{omi}nⁱ lauret^{is}
pact^{is} in^{ter} s^uos p^{re}motores v^{er}o in septemb^{ris} p^{ar}ueruⁿt
p^{ro}stabat m^{en}te in quid^{am} aⁿno n^{on} tam copiosu^m fa^{ct}u^m
p^{ro}clatu^m ex^{er}cit^{us} ex o^mnⁱu^m nat^ure in germania n^{on} fuisse
coact^{is} sig^{is} ad^{er}ant hypp^{er}in^{is} Itali huzquid^{am} firma
ni boenig^{is} ad d^ucta p^{re}mo nulla restat^{is} Cesar ita
natiuitate b^{ea}t^e v^{ir}g^{is} festu^m a Varspona soluit et v^{ie}na
austere pet^{it} p^{ro}terea turca^m tyran^{is} ip^{so} aⁿno, duodecimo
die Azay a Constantinopoli soluit, et p^{er} Adrianopoli et
t^{ur}men^{is} itez cu^m max^{imo} ex^{er}cit^{us} et cameloru^m apparatu
buda^m int^{er}u^{en}it. Cu^m vero v^{ie}na^m iam p^{ro}pugnator^{is} d^uro p^{ri}mi-
lie opt^{is} m^ultam^{us} nosset, ab ea diu^{er}xit, v^{ia} q^uo v^{er}o p^{ro}ter
st^{re}ua^m ingred^{is} p^{ar}ua^m v^{er}o b^uno d^uta. Cu^m Nicolau^s
Jurest^{is} p^{ar}ua^m cop^{is} p^{ro}fruit^{is} vallauit et viginti q^uoq^{ue} dieb^{us}
tot^{is} v^{er}o n^{on} sine max^{imo} d^uro obsedit et fort^{is} p^{ro}pugn^{is}
sed f^{er}u^{is}ta (deo opt^{is} max^{imo} v^{er}o p^{ro}tegent^{is}) labores effudit.
Mag^{is} de^{re}car^{is} obs^{er}id^{is} soluit, et itez p^{er} Strud^{is} s^uess^{is} ad^{er}ca^m
na^m instituit, omⁿezq^{ue} p^{ri}ma^m ign^{is} et ferro reu^{er}el^{is}te

Zwinglii circiter 18 millia prostrati sunt. Isto anno in mensi augusto post solis occasum, cometes caudam erectam, versus tamen bootem inclinatam habens aliquot diebus visus est. Sequenti similiter anno toto octobri ante solis ortum alter qui caudam, italiam versus direxit, apparuit. Et profecto erant tunc anni, omni incommodorum genere refertissimi. Fames et annonae summa caritudo, bella maxima sanguinis effusionis, pestilentiae passim per loca. Novaque illa pestilentialis febris quam sudorem angelicum, vocant in Germania nostra primum cognita est Anno 1532 cogit iterum apud Ratisponam regni proceres carolus imperator, ipseque ultimo die Februarii in urbem ingressus est. Principes vero ob scisma Lutheri tardius advenire Vbi aliis interim negociis suspensis de expeditione in turcam consultum est Spondent principes et vrbes imperiales auxiliores copias, quas circa festum diui Laurentii

"com"

partim transmisere Remotiores vero in Septembri "paruerunt Putabant multi in quingentis annis non tam copiosum tamquam praeclaram exercitum ex omni natione in germania nostra fuisse coactum Siquidem aderant hispani itali burgundiones germani boemique ad ducenta ferme millia aestimati. Caesar circa natiuitatis beatae virginis festum a Ratispona soluit et Viennam Austriae petiit Porro turcarum tyrannus ipso anno, duodecimo die Maii a Constantinopoli soluit, et per Adrianopolim et tancurum iterum cum maximo exercitu et camelorum apparatu budam intravit. Cum vero Viennam iam propugnaculis claroque milite optime munitam nosset, ab ea diuertit, viamque versus stiriam ingrediens, paruam urbem Güns dictam (. cui Nicolaus Jurischutz paucis copiis praefuit.) vallauit et viginti quinque diebus

"sui"

totis viribus non sine maximo "damno obsedit et fortiter oppugnauit. Sed frustra (. deo optimo maximo urbem protegente.) labores effudit Itaque desperans obsidionem soluit, et iter per Stiriam sursum ad gratiam instituit: omnemque provinciam igni et ferro crudelissime

vastavit et dū Imperator Carolus indices ampliores militū
 apud viennā copias morat⁹, turcarū imperator etā fugā
 inijt, missis itē a se ex equitū millib⁹ qui p̄vina
 omīez deleret. Quod ubi cesar nō motuiss⁹, exercitus
 nō exigua iussit p̄perare portū, ut vni eā repellerent.
 Itaq⁹ hostes int⁹ mōtes oclusi omīz ferre teindati sunt.
 Estimāt q̄q. negotio interfuerūt, viginti q̄tuor turcarū milia
 vndiq⁹ sub hac expeditōe caesa. cū q̄ nō mīg p̄rentū
 millia grecianoz etā hac viā interfecerūt, abducentq⁹
 Carolus vna cū frē ferdinādo q̄to die octobris germaniar
 copias abire iussit, hispanos et italos cū sex millib⁹ lau
 reanoz p̄m in officio cōtinuit atq⁹ p̄ styriā vni p̄ontū
 petro p̄ italia in hispaniā traiecit. Menūq⁹ notū est
 quid int⁹ tantos imperatores de pace aut induciōe pacti sit.

Non modo annona p̄ quīquā. Caput LXVI
 nūi stīma ut dixi⁹ caritudo fuit, s̄ etā omīa
 quae vici⁹ & amict⁹ ratioz habebat sup̄ modū
 in p̄rio astenderāt. Vna tñ interī decenti p̄rio
 forū habet. Post quātū ām mēse inopinate feūta, quod
 nō sperass⁹ ad iustū itēz redacta sūt p̄m, ut tētor nō
 suza nobiscū quīq⁹ ut p̄x florenis venalis esset. Reliqua
 omīa in magno p̄rio durabāt. Nō erat a deo ista afflictio
 Quidq⁹ omīz rari copia erat, s̄ inmensa homīz auaricia
 ip̄z accersit. Nec spes est eā aliquā destitūā, ubi tantus
 Luxus et pompa mōz absorbit. Anno 1535 philipp⁹
 hessoz dux sub p̄mo vere copiosū sub silencio conflavit
 exercitū, omīq⁹ armorū genere instruct⁹ sueniā intrauit
 atq⁹ vlcimū ducē viciūbergē, nup ob tyrānidē a patē
 sua p̄fligatū, et quīdē ām exulante postlūminio
 in diti⁹ suā restituit. Curā p̄mū tūc philipp⁹
 dux a Neuburgo othonei germaniā cesari nōie gerebat.

vastavit Et dum imperator Carolus in dies ampliores militum
apud viennam copias moratur, turcarum imperator clam fugam
iniit, missis iterum a se XVI equitum millibus qui provinciam
omnem delerent Quod ubi caesari nostro innotuisset, exercitus sui
non exiguum iussit properare portionem vt vim eam repellerent
Itaque hostes inter montes occlusi omnes ferme trucidati sunt
Aestimant qui negocio interfuerunt, viginti quatuor millia
turcarum vndique sub hac expeditione caesa, cum ipsi non minus quam centum
millia christianorum etiam in hac vice interfecerint, abduxerintque
Carolus vna cum fratre ferdinando quarto die octobris germanas
copias abire iussit, hispanos et italos cum sex millibus lan-
ceariorum secum in officio continuit atque per styriam enipontum
petens per Italiam in hispaniam traiecit Neminique notum est
quid inter tantos imperatores de pace aut induciis pactum sit.
Non modo annonae per quinque Caput LXVI
nium summa vt diximus caritudo fuit, sed etiam omnia
quae victus et amictus rationem habebant supra modum
in precio ascenderant. Vina tamen interim decenti precio
forum habent. Post quinti anni messem inopinate frumenta, quod
nemo sperasset ad iustum iterum redacta sunt precium, vt tritici men-
sura nobiscum quinque vel sex florenis venalis esset. Reliqua
omnia in magno precio durabant. Non erat adeo ista afflictio
Quandoquidem omnium rerum copia erat, sed immensa hominum auaricia
ipsam accersiit Nec spes est eam aliquando destitutam, vbi tantus
luxus et pompa mundum absorbuit Anno 1535 philippus
hessorum dux sub primo vere copiosum sub silencio conflauit
exercitum, omnique armorum genere instructus sueuiam intravit
atque vlricum ducem virtenbergensem, nuper ob tyrannidem a patria
sua profligatum, et quindecim annis exulantem postliminio
in ditionem suam restituit. Curam provinciae tunc Philippus
dux a Neuburgo othenrici germanus caesaris nomine gerebat

Ani ad pnia congressos vulnere accepto & bello & suavia
valedixit. Ipso ano Carolus v. Augustus ex Hispania
in maria junctam manu in Africa traiecit, et Goletam
veteris cartaginis portum expugnauit, regem qd tunc fuit
Barbarossa impator turcarum belli dux a regno expulserat
cafas sub his conditionibus, annuq. tributo 25000 ducatorum
restituit et inuocatum ducem fuga clapsu pnia relinqueret
coegit. Interca turca ab ungariis abstinet, occultas tñ
suppetas rei ferdiuandū Joanni Vainode subministrant
Tanq. in decem de corona ungarica sub maxio regni in
comodo belligerat. Anu. Deus nouit qd tand. fine his sit
exceptura. At que aforis tñant terrena, respectu spiri-
tualium leuia sit. plus istud suscipi possit qd in mltor
jam anos durauit, affligit, qd nullas animas eueat et
in geseia ptendit, et no modo in tempe no decessit
sed indies ampliores vires sumit. Surgit heresis p. q.
heres. & secta secta generat. At pnia ja sit dogmata
dispensio, et unguis qd de fide pñant opes seruat
tuet. Et dñi speras concordia, qd hoc post omes homi-
supant industria, opinionum varia pges maxie succreuit
ut illa heresia 14 c. qrela ad unguem compleri videat.
Expectandum est pace et no est bonu, et tempus curati.
amir et amir tñano. Indixit Paulus tertius pñis pot. fce
ad 23 die May quale transire conuincit. Anno 1537
relebrandu. Donet deus op. Max. his reb. pñis fine
At qua cladem Monasterium nobilis vestualia metropolis
ex noua doctna ptulerit paucis aperuag. Scripsit plenam et
fida h9 negoni hystoria, & ipse Monasterien, qui ut reb. illi
int. fuit, ut qd desiderari possit, omisit. Asserit aut Anno
dm 1533 Bernardu Rotuianu dñm no longe ab urbe pñi
om. enam et vocat nouu pñasse. Cui doctna dñi cines

"Monasterii dorpius"

Qui ad primam congressionem vulnere accepto et bello et sueviae
valedixit. Ipso anno Carolus V. Augustus ex hispaniis
cum maxima iuuenum manu in Affricam traiecit, et Goletam
veteris carthaginiis portum expugnauit, regemque tunnis quem nuper
Barbarossa imperatoris turcarum belli dux a regno expulerat
caesar sub certis conditionibus, annuoque tributo 25000 ducatorum
restituit et memoratum ducem fuga elapsum provinciam relinquere
coegit. Interea turca ab vngaris abstinet, occultas tamen
suppetias contra ferdinandum Ioanni Vaiuode subministravit.
Iamque in decimum de corona vngarica sub maximo regni in-
comodo belligeratur annum Deus nouit quem tandem finem lis sit
exceptura At quae a fors turbauit terrenis, respectu spiri-
tualium leuia sunt. Plus istud scisma pessimum quod in multos
iam annos durauit, affligit, quod multas animas enecat et
in gehennam protrudit, et non modo cum tempore non decrescit
sed in dies ampliores vires sumit Surgit heresis super
heresim et secta sectam generat. Vt summa iam sit dogmatum
dissensio et vnusquisque quam de fide somniauit opinionem seruat
tueturque Et dum speramus concordiam, quando haec pestis omnem hominum
superauit industriam, opinionum varia seges maxime succreuit
Vt illa hieremie 14 c querela ad vnguem compleri videatur
Exspectauimus inquit pacem et non est bonum, et tempus curati-
onis et ecce turbatio: Indixit Paulus tertius summus pontifex
ad 23 diem Maii generale Mantuae concilium. Anno 1537
celebrandum. Donet deus optimus Maximus his rebus pessimis finem
At quam cladem Monasterium nobilis vestualiae metropolis
ex noua doctrina protulerit paucis aperiamus. Scripsit plenam et
"Henricus dorpius" fidam huius negotii historiam " et ipse Monasteriensis, qui vt rebus illis
interfuit, nihil quod desiderari possit, omisit. Asserit autem Anno
domini 1533 Bernardum Rotmanum dictum non longe ab vrbe primum
omnium, euangelium vt vocat nouum praedicasse. Cuius doctrina dum ciues

Monasterium aude ambuit: ipse cum epi decretum una cum alijs
 sua facine rationatoribus ad urbem introduxit. Nec mora, Sa-
 thanas per angelum luns transfiguratur: moxque ex euangelistis
 anabaptistas facit. Ipsi dum ab inimico riuos signis resistit
 et bany faciunt et quolibet allinunt: breuiterque multiplicati
 verbis dominum sibi vindicant, et Joannem a leida pastorem
 regem sibi constitunt. Ibi novas dat civibus leges adeo tyres et
 iniustas ut eas referre pudeat. Dures duodecim, et familia
 opiosa pro se et sedem uxores suas deligit: ut regnum ipse sibi
 asserat. Illens erat omnes germaniam imperio suo subungere.
 Interea episcopus urbem in alterum obsidet animum, prugnacula struit,
 oppugnat, et sub nocte nris Jo. baptista expeditione urbem capit
 et in dno primum reuocat. Insufficiunt tunc qui occurrunt. Multa
 hominum millia sub obsidione ciuitatis et expugnatione fame
 et gladio perierunt. Anno 1535 Rex ipse et duo alij in vicla
 coacti sunt et episcopo presentati. Ibi signum anno In february initio
 ignitis fortibus discepti, ferreusq; cancellis inclusi, ob fa-
 miorum memoriam in tunc stunitate suspensi sunt. Discent mi-
 seri hoc exemplo a periculis et pacis et bonorum animo abstinere.
 Anno 1535 sub veris initio nescio quid bellum per ducem strenuorum
 et fama erat nimis exortata est. Barioaria duces wilhel-
 mus & ludovicus milites constituit, omnesque nobilium ordines in
 armis apud ingolstadtum comparere iubent. Aeneas illuc
 inspuerunt vasa, comenatum per exercitu per gentem et vocat
 stentia permales pides colligit. A monasterijs grandis
 pecuniarum summa tunc exigit. In qua nos perentor flore
 conturbat. At transportata pecunia omnis illa vana tempestas perip-
 scit. Erat is tunc ferme tota pars, rarissimae pluvias
 vidit. Vnde et fontes in plerisque locis et flumines defecerunt.
 Tellus aruit, paucissimaque frumenta parua fuderunt ita ut feni
 plaustra alibi dicere flores venisset frumenta in nullas specie

Dux rheni
 cum p[er]p[et]u
 p[er]p[et]u
 rheni
 Rheni

Monasterienses auide ambiunt, ipsum contra Episcopis decretum vna cum aliis
suae farine concionatoribus ad urbem introducunt Nec mora, Sa-
thanas se in angelum lucis transfigurat mox que ex Euangelistis
anabaptistas facit. Hii dum ab inicio ciues segniter resistunt
turbam faciunt et quoslibet alliciunt, breuique sic multiplicati
urbis dominium sibi vindicant, et Joannem a leida sartorem
regem sibi constituunt Qui nouas dat ciuibus leges adeo turpes et
iniustas vt eas referre pudeat. Duces duodecim, et familiam
copiosam pro se et sedecim vxores suas delegit, vt regnum israel sibi
asserat Mens erat omnem germaniam imperio suo subiugare
Interea Episcopus urbem in alterum obsedit annum, propugnacula struit
oppugnat, et sub noctem natiuitatis Joannis baptistae ex prodicione urbem capit
et in ius proprium reuocat Interficiuntur cuncti qui occurrunt. Multa
hominum millia sub obsidione ciuitatis et expugnatione fame
et gladio perierunt Anno 1535 Rex ipse et duo alii in vincula
coniecti sunt et episcopo praesentati Qui sequenti anno in februarii inicio
ignitis forticipibus discerpti, ferreisque cancellis inclusi ob fa-
cinoris memoriam in turris summitate suspensi sunt. Discant mi-
seri hoc exemplo a sediciosiis et pacis turbatoribus ammodo abstinere
Anno 1536 sub veris inicio nescio quis bellicus per ducem sueuorum
vt fama erat tumultus excitatus est. Baivariae duces wilhel-
mus et ludouicus milites conscribunt, omnemque nobilium ordinem in
armis apud ingolstadium comparere iubent. Aenea illuc
transuehuntur vasa, commeatum pro exercitu per generalem vt vocant
steuram provinciales praesides colligunt. A monasteriis grandis
pecuniarum summa tunc exigitur, in quam nos sexcentos florenos
contribuimus At compostata pecunia omnis illa vana tempestas prorsus
conticuit. Erat is annus ferme totus siccus, rarasque pluuias
vidit. Vnde et fontes in plerisque locis et fluuii defecerunt.
Tellus aruit, paucissimaque gramina prata fuderunt ita ut feni
plaustrum alicubi decem florenis veniret Frumenta tamen nullam specialem

$\frac{2}{7}$ die aplus

passa sunt iniuriam. Incendia per superiorem praesertim germaniam plurima vidimus hoc anno, totis vrbibus et oppidis et villis in cinerem redactis. Propter nimiam etenim siccitatem non secus ac stipulas aedes quascunque flamma corripiebat et in momento conflabat. Incredibile dictu quanto terrore miseri ruricole concussi sunt. Multi domos relinquunt atque supellectili exportata in tuguriis sub diuo excubant, vigiliasque seruant Perit sub hac tempestate totum oppidum Reispach bis incensum Similem frantenhusn trium horarum spacio sortem excepit tribusque dumtaxat casis vilibus ab igne seruatis, reliquum oppidum vna "7 die aprilis" cum phano, diuo Jacobo sacro in fauillam abiit " Denique nono die Maii sub noctem in Arnstorff .70. edes et quidem potiores flamma absumpsit, arcem eciam egre ab igni asserta. Carolus quintus imperator isto anno maximum ex variis nationibus exercitum conscripsit et in franciscum galliarum regem produxit alpibusque quae italiam a francia disterminant, transmissis francisci regnum caesar ingressus est. Exercitus tamen nusquam committunt quin galliarum rex, quasi fugam meditans, provinciam suam post se non mediocriter vastauit et omnem commeatum sustulit, Caroli vero miles vestigia franci insequens ob annonae defectum maximam famis egestatem perpessus est Duratque per totam talis expeditio aestatem, tandemque miserante deo optimo maximo exhaustis vtriusque viribus pacis foedera constituunt Nunc quoniam senium plusquam septuagenarium nos grauat, coepimusque viribus corporis et memoria destitui, quae de cronicis restant nostris, paucis aperiamus. Imprimis etsi incautum sit grauamina illa noua quibus domus nostra ab illustrissimis Baivariae ducibus premitur, numerare et calamo committere, attamen vt posteri noscant, horum temporum calamitates non nihil de hiis perstringimus. Siquidem ducale priuilegium quo cauetur ne venatores et aucupes coenobium nostrum cum canibus et auibus petant inibique moram faciant iam cassatur. Et si quotannis

quidam numerus libras principi ob eam rem soluat. nihilominus hoc genus
 hominum domum nostram plusquam vicina nostra pregeant. Denique
 pro venatione ad alia loca omnia panes, acalia, ceteraque ad cog-
 nam deservientia aliunde nos transmitti oportet. Insuper
 quatuor aut sex boues ungarii & latius canes venationi
 nobis transmittuntur, quos toto nutrire & saginare anno debemus.
 De exactioibus quas vulgo Steuercas appellant, & mutuis dan-
 dis quod referimus. Sane nos dum huic domui praesidemus
 creiter sex millia florenorum in hanc palestram contulimus
 pensio annua sedem viri florenorum, ex principis mandato
 cuiusdam emerito clienti solui, & prebendam alteri con-
 fuenam. Adde quod nuper dudum abbas sibi plantum repetenti pro
 libere conduxit. Jam a principe datum plusquam dupli accipere
 precatur. Et quoniam antehac unica persona huic officio inspe-
 ciebat, nunc etiam famulum et duos equos (propter alia quae
 in victualibus ad edes iudicis subministrantur) nutremento
 providemus. Plura sunt alia dum onera, quae hic inspe-
 ctu indignum ducimus. Ad alia quae hys contigerunt annis silu con-
 uertimus. Lutherana secta non parum hoc tempore profuit. Plu-
 rimus namque ducis, comites, imperialesque civitatum praefecti
 apud Smalacridam miseria oppidum congregati foedus suae
 conspirationis contra romanum pontificem iniierunt. Eodem anno videlicet
 1539. in festis cathedrae petri, triginta sex dies cum suis horreis
 in oppido Vilsbonen, a superioris porta versus amubium usque ad
 portum et domum telonariam domesticis igni perierunt. Superior
 etiam anno quoniam ducis cum arcibus suis in suburbio ante portam
 superiorem ignis absorpsit. Et si super nonnulla de annorum fertili-
 tate et sterilitate praestemus quod tamen isti duo proximi anni
 in qualitatibus suis nunquam expresserunt. Non nihil de ipso sub-
 iungam. Sub vere anni 1539. immoque aestate rarior erat
 pluvia in autumno & hyeme nebre. ob quam aeris

quindecim nummorum libras principi ob eam rem soluimus, nihilominus hoc genus hominum, domum nostram plusquam vicina monasteria prae-grauat. Denique pro venatione ad alia loca vinum, panes, animalia caeteraque ad coquendam deseruiencia aliunde nos transmittere oportet. Insuper quatuor aut sex bones vngarici et totidem canes venatici nobis transmittuntur, quos toto nutrire et saginare anno iubemur

De exactionibus quas vulgo Steüras appellant, et mutuis dandis quid referimus? Sane nos dum huic domui praesidemus circiter sex millia florenorum in hanc palestram contulimus Pensionem annuam sedecim videlicet florenorum ex principis mandato cuidam emerito clienti soluimus et praebendarium alterum confouemus Adde quod nuper iudicem abbas sibi placitum competenti precio libere conduxit iam a principe datus plusquam duplici aere appetiatur. Et quum antehac vnica persona huic officio inseruiebat, nunc etiam famulum et duos equos (. praeter alia quae in victualibus ad edes illius subministramus.) nutrimento providemus Plura sunt alia ducum onera, quae hic inserere indignum ducimus Ad alia quae hiis contigerunt annis stilum conuertimus. Lutherana secta non parum hoc tempore profecit. Plurimi namque duces, comites, imperialiumque ciuitatum proceres apud Smalcadium misniae oppidum congregati foedus siue conspiracyem contra romanum pontificem inierunt Eodem anno videlicet 1539. in feriis cathedrae petri, triginta sex domus cum suis horreis in oppido vilshouen, a superiori porta versus danubium vsque ad praetorium et domum telonariam domestico igni perierunt. Superiore etiam anno quatuordecim domus cum areis suis in suburbio ante portam superiorem ignis absumpsit. Et si supra nonnulla de annorum fertilitate et sterilitate perstrinximus quare tamen isti duo proximi anni in qualitatibus suis nimium excesserunt non nihil de ipsis subiungam Sub vere anni 1539. inicioque aestatis rarior erat pluuias in autumnis et hyeme creberrima, ob quam aeris

intemperie sup̄ triginta feni planstra in prat̄is rompu-
 tenerunt Et flum̄is alderpach. a duce linae festo usq̄ ad
 kalend̄ Januarias septuaginta h̄iscentes exeret. Vinea
 n̄ra ob nautae culpa. tardis aq̄s commissa circa diui An-
 dreas ferias nō longe sub Baungart̄perg glacie cōstuta sit
 et de navi In Cāssindorf traducta. ubi hyemavit Iux-
 tandē q̄to die Martij In vilshanen applicuerunt Anno
 1540 a martij principio usq̄ ad decēbre rarissim̄ pluuia
 vidē. eratq̄ sum̄a toto āno caliditas & siccitas atq̄ aquarū
 supra modū defectū. matura messis at tenuis quidē
 quāq̄ fructa in p̄co nō mediocrit̄ ajienderunt Vinorū
 h̄i sup̄abundans puenit copia. Undeq̄ mōis n̄ro Anno
 1540 quadraginta ^{quingq̄} ~~ternarij~~ de n̄is vineis not̄ vindem-
 ati sūt Iuxta in centu ānis. arbitrar̄ nō conligit. Sicut In
 duobz p̄cedentibz ānis satis largus vin̄ de mias habu-
 quidē de uno quozq̄ āno viginti quinq̄ ternarios receper̄
 p̄sternū hoc āno instaurauit. Sicut etiā āno 1537 grana
 xio a cancellis v̄pis dō^m hospitū nouū sup̄edificiū dedit
 Hec quito Januay die Anni 1541 exarata sūt.

Erat iam tempus quo laboribz istis ferias **LEVI**
 indire. at quotidie nouis & vltiosis causis mor-
 gentibz silū quiesce haud quāq̄ p̄mis. Anno igit̄
 1541. Carolus quintus Ro. Imperator Augustus. p̄da comitia apud Pa-
 rispanā celebravit. Inubiq̄ de religionis concordia cū Lutheranis
 et subsidio in tuercas christianis m̄tin̄ labor impensū est. Paz
 tamen ob celere cesaris recessū. quē regna reuocabat hispania
 determinatū huius religionis negotiū ad gēnāle conciliū relegatū
 est. Et quidē tot p̄ncipes & regni p̄cescū ciuitatibz contra
 papam & adherē confederati sūt. ut minima pars reliqui
 sit. p̄cius pugna quā concordia expectanda fuerit. Bequēti
 h̄i anno ad 1^{am} Januay diem apud sp̄cā Ferdinandū rex

Eolo.
 Sapien h̄m
 am̄m̄ volū
 a n̄m̄.

intemperiem supra triginta feni plaustra in pratis nostris compu-
truerunt Et fluuius Alderspach a diuae Luciae festo vsque ad
kalendas Januarias septies litus transcendens excurrit. Vina
nostra ob nautae culpam tardius aquis commissa circa diui An-
dreae ferias non longe a Baumgartenperg glacie constructa sunt
et de naui in Sächssendorff traducta, vbi hyemarunt Quae
tandem quarto die Marcii in Vilshouen applicuerunt Anno
1540 a marcii principio vsque ad decembrem rarissimas pluuias
vidimus, eratque summa toto anno caliditas et siccitas atque aquarum
supra modum defectus, matura messis ac tenuis quidem
quapropter frumenta in precio mediocriter ascenderunt. Vinorum
tamen superabundans prouenit copia: Quandoquidem monasterio nostro Anno

"quinque"

1540 quadraginta " ternarii de nostris vineis nobis vindemi-

"ut"

ati sunt Quod in centum annis " arbitror, non contigit. Similiter in
duobus praecedentibus annis satis largas vindemias habuimus
quando de vno quoque anno viginti quinque ternarios recepimus
Pistrinam hoc anno instaurauimus Sicuti etiam anno 1537 grana-
rio a cancellis versus domum hospitem nouum superaedificium dedimus
Haec quinto Ianuarii die Anni 1541 exacta sunt. Capitulum
Erat iam tempus quo laboribus istis ferias LXVII
indicere, at quotidie nouis et vicerosis causis emer-
gentibus stilum quiescere haud quaquam permisi Anno igitur
1541. Carolus quintus Ro. imperator Augustus, secunda comicia apud Ra-
tisbonam celebrauit inibique de religionis concordia cum Lutheranis
et subsidio in turcas christiano multum laboris impensum est. Parum
tamen ob celerem caesaris recessum, quem regna reuocabant hispanica
determinatum Quin religionis negocium ad generale concilium relegatum
est. Et quando tot principes et regni procures cum ciuitatibus contra
papam et adhaerentes confoederati sunt, vt minima pars reliqui
sit, prius pugna quam concordia exspectanda fuerit. Sequenti
tamen anno ad XI Ianuarii diem apud spiram Ferdinandus rex

cū regni precibus de iam dicto subsidio tractans mente sua com-
 pos effectus. & triennium ipi eger subsidium sponsū est. Coniuncte
 Summus pontifex Paulus tertius, qui nup̄ apud Mantua ac mox
 post apud Vercellā oem̄mōm̄i conciliū canonicauerat, quā
 cū p̄ter bella tū ob alia viginti negotia progressū nō habuiss-
 sent, alter apud Tridentū ad kalend' Novēbris Anni 42
 celebrandū evulgavit. faxit deus op̄. max. ut discordia quae
 de religione chriāna contraveni quidq̄ eliminaret. Nullū
 spes nō est ut conciliū hoc lūme videat. Dux hassle philippus
 una cū ceteris sibi confederatis ducē henericū Braunshuicē
 p̄mōre & eis ditiōz nō paruo exercitu circumvallavit, atq̄
 in paucis mensibz debellavit, totūq̄ ip̄s duratū sibi subiū-
 gavit. Hic filio seniori patre fuga clapsa subiens nescio
 conditionibz adsignavit. Misit buda ungaria metropolē
 quā mōchus ordis diui Georgij post obitū Joannis comitis
 a Zips forte nō filij eiusdem occupavit p̄p̄ dūbi dūte possit
 Ferdinandi tūc miles urbem possit ex opposito ad dāmbū
 stam. tenuit, quā ducty Mōchus sub p̄mo vere oppugnare
 coepit. & neq̄ p̄valuit. Quo vicia cū tūca discedente, miles
 iam ducty Buda p̄ aliquot menses obsedit, murosq̄ ipsius
 machinis quatens atq̄ prosteruens oppugnatōz cū p̄mōz
 sanguine frustes tentavit. Servat tū in obsidione miles ex-
 cubas donec ex desperato ad 19 Augusti diem tūca super-
 veniens, ip̄m vallavit, oppugnātū vicit, & paucis clapsis
 totū exercitū cūcū ducem nullū relictū tenuerunt & disse-
 runt. Hostis reventū nō sine sanguine nocty victoriā ad p̄stū
 mox p̄contulit, ingentē ibi thesaurū de bellis rebus āno-
 na & quibzlibet necessariis repperit & p̄m̄ apportavit.
 Belli duci vīlhelmo a Rognēdorf, qui forte defecerat
 huiusmodi stragem nōnulli adstruxerunt. Logū itē Anno 42
 ex om̄i p̄māria iuvenū exercitū Joasimo Margrāpho

cum regni proceribus de iam dicto subsidio tractans mentis suae compos effectus per triennium ipsi eiusdem subsidium sponsum est. Denique Summus pontifex Paulus tertius, qui nuper apud Mantuam ac non longe post apud Vicentiam oecumenicum concilium conuocauerat, quae cum propter bella, tum ob alia vigentia negotia progressum non habuissent, alterum apud tridentum ad kalendas Nouembris Anni 42 celebrandum emulgauit Faxit deus optimus maximus vt discordia quae de religione christiana controvertitur, quandoque eliminetur. Mihi spes non est vt concilium hoc legitime coeat Dux hassiae philippus vna cum caeteris sibi confoederatis ducem Henricum Braunsuicensem seniore, et eius ditionem non paruo exercitu circumuallauit, atque in paucis mensibus debellauit, totumque ipsius ducatum sibi subiugauit Quem filio seniore, patre fuga elapso sub certis nescio conditionibus adsignauit. Misera buda vngariae metropolis quam monachus ordinis diui Georgii post obitum Ioannis comitis a Zips forte nomine filii eiusdem occupauit sese inibi ducem gessit Ferdinandi tunc miles vrbem pesth ex opposito ad danubium sitam, tenuit, quam dictus Monachus sub primo vere oppugnare coepit, sed neque praeualuit. Quo vna cum turca discedente, miles iam dictus Budam per aliquot menses obsedit, murosque ipsius machinis quatiens atque prosternens oppugnationem cum plurimorum sanguine frustra tentauit. Seruat tamen in obsidione miles excubias donec ex insperato ad 19 augusti diem turca superueniens ipsum vallauit oppugnans vicit, et paucis elapsis totum exercitum circiter decem millium crudeliter trucidauit et dissectuit. Hostis cruentam non sine sanguine nactus victoriam ad pesthum mox se contulit ingentem sibi thesaurum de bellicis rebus annona et quibuslibet necessariis repperit et secum asportauit Belli duci wilhelmo a Rogendorf, qui forte defecerat huiusmodi stragem nonnulli adscripsere. Cogitur iterum Anno 42 ex omni germania iuuenum exercitus Joachimo Margraphio

electore sumo exercitus dux, qui tota estate dū ampliores
bellatoz copias p̄stolat, pacē in ungaria p̄mouit. Sero tamē
in autūno p̄stis obsedit & tandē fenestra oppugnat. Quippe hoste
mirabili stratagemate intra muros locū mūnuit et ruit
quadringenti in ipā oppugnationē igni & p̄alos subfugis despecta
h̄ p̄t. Sic q̄ p̄cedendi exercitū retro cedere coactū est. Bene t̄
mendū deo op̄ max p̄stis n̄is uento, ne angulū illū germa
manus angustū, quē adhuc paz boni s̄ciani possident, distor
tantiq̄ p̄m̄p̄ uicis, turca potentia sua, inuadat opp̄mat et
pugnet adeoq̄ exterminet. Mallem t̄ p̄pheta esset uanus
Nūc ad institutū reuertam. Veteres consueuerunt uberes fructū pro
uentus bene lorandos. Lūdo nō raro ubertatē sterilitas remita
p̄admodū istis annis nobiscū actū est. Sigdem tres annos ut
sup̄ dixi deus op̄s nob̄ indulserat, sub quibz torculara s̄c̄e
copiosi fudēre mustū. Subsequit̄ ān. 1541. quāto uineta nostra
p̄candine remissa dūtaxat quātor vasa, quę ternarios appellat
protulerūt. Ann. ān. 42. sub iunio. Leta quidē uindemia p̄ol
luebat, quā subsequētes aures intemperies interceptit frigidus
n̄q̄ atq̄ pluuiosus erat. ob hoc q̄ uindemia tardis p̄t celebrata
Et quę n̄q̄ circa s. Lamberti ferias actę p̄t. hoc āno circa om̄
sanctoꝝ & alibi martini p̄p̄ uiaz acerbitate & imaturitate
coceptę p̄t atq̄ sub magnis expensibz iam dicto āno dēo ternarios
torcularē profudit. Quippe utraq̄ āno sup̄ ducentos florenos in
uineaz cultura distrayit. Quos deniq̄ arborū fructū nō minꝰ
integrō mense, quā ceteris ānis maturuerūt. Et frugū messis
n̄q̄ frequē ad kalendas Iulias intercepta, hoc āno paz ante
Beati Laurentii ferias aggressa est. frumēta nilōq̄ tamē s̄c̄e
roberem dederūt op̄uzam; Noua s̄q̄ ān uina adeo acerbafuerūt
ut nemo ipā appeteret. Vetera aut̄ in p̄o erāt. Vendebat men
sura s̄c̄e ransarus octo reuoforis et supra. A rhenio et Mureto
toto anno bona uetera uina in n̄a banaria bibimus.

electore summo exercitus duce, qui tota aestate dum ampliores bellatorum copias praestolatur parum in vngaria promouit Sero tamen in autumnno pesth obsedit et tandem frustra oppugnat, Quippe hostis mirabili stratagemate intra muros locum muniuit et circiter quadringenti in ipsa oppugnatione igni et palis subfixis desiderati sunt. Sicque ferdinandi exercitus retro cedere coactus est. Sane timendum deo optimo maximo peccatis nostris irato, ne angulum illum germanianis augustum, quem adhuc parum boni christiani possident, discorantibus principum viris, turca potentia sua invadet opprimat etiam expugnet adeoque exterminet Mallem tamen propheta esse vanus Nunc ad institutum reuertamur. Veteres censuere vberes fructuum proventus bene locandos quando non raro vbertatem sterilitas comitatur quemadmodum istis annis nobiscum actum est. Siquidem tres annos vt supra diximus deus optimus nobis indulserat, sub quibus torculario satis copiosi fudere inustum Subsequitur anno 1541. quando vineta nostra grandine concussa dumtaxat quatuor vasa (. quae ternarios appellant.) protulerant Annus etiam .42. sub inicio laetam quidem vindemiam pollicebatur, quam subsequens aurae intemperies intercoepit. Frigidus "annus" namque atque pluuiosus erat " ob hocque vindemiae tardius sunt celebratae. Et quae nuper circa S. Lamberti ferias actae sunt, hoc anno circa omnium sanctorum et alibi martini propter vuarum acerbitatem et immaturitatem coeptae sunt Atque sub magnis expensis iamdicto anno decem ternarios torcular profudit. Quippe vtroque anno supra ducentos florenos in vinearum culturam distraximus Omnes denique arborum fructus non minus integro mense, quam caeteris annis maturuerunt. Et frugum messis nuper frequenter ad kalendas Julias incoepta, hoc anno parum ante Beati Laurentii ferias aggressa est Frumenta nihilominus tamen satis vberem dederunt vsuram: Noua huius anni vina adeo acerba fuerunt vt nemo ipsa appeteret Vetera autem in precio erant Vendebatur mensura siue cantharus octo cruciferis et supra. A rheno et Nicero toto anno bona vetera vina in nostra bauaria bibimus.